

Община Априлци

гр. Априлци, обл. Ловеч, ул. Васил Левски № 109, тел. 06958/22-22; факс 06958/ 22-85
email: apriltsi1976@abv.bg ; www.obshtina-apriltsi.com

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ АПРИЛЦИ № 21 от ПРОТОКОЛ № 4/21.12.2015г.

Период на действие: 2015г. – 2020г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Цели на програмата	3
Ситуационен анализ	4
<u>РАЗДЕЛ ПЪРВИ</u>	
АНАЛИЗ НА ИЗХОДНОТО СЪСТОЯНИЕ	6
1. Цели на анализа.	6
2. Очаквани резултати от анализа.	6
3. Фактори на средата подложени на анализ и оценка	6
I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА	7
1. Природо-географски фактори	7
1.1. Географско положение	7
1.2. Релеф	7
1.3. Климат	7
1.4. Растителност	7
2. Териториално административна характеристика на община Априлци	7
II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА	10
1. Раздел “Въздух”	10
2. Раздел “Води”	12
3. Раздел “Лечебни растения”	16
4. Раздел “Управление на отпадъците”	24
5. Раздел “Почви”	25
6. Раздел “Защитени територии и биологично разнообразие”	34
7. Шум	42
8. Зелени площи в населените места	43
III. АНАЛИЗ НА УПРАВЛЕНСКИТЕ ФАКТОРИ	44
IV. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ	45
1. Икономически фактори	45
1.1. Селско стопанство	45
1.2. Растениевъдство	46
1.3. Животновъдство	47
1.4. Горско стопанство	48
1.5. Туризъм	49
1.6. Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.	50
1.7. Инфраструктура	54
V. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ФАКТОРИ	56
VI. АНАЛИЗ НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ФАКТОРИ	57
VII. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ	59
1. Динамика и структура на заетостта	59
2. Безработица	60
<u>РАЗДЕЛ ВТОРИ</u>	
I. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОЕКТИ	62
II. СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ	62
III. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	63
IV. ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	64
<u>ПРИЛОЖЕНИЯ</u>	65

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата е разработена съгласно чл.79 ал.1 от Закона за опазване на околната среда. Тя е изготвена в съответствие с Указанията на Министерството на околната среда и водите, относно структурата и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата си поставя няколко основни цели:

1. Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините довели до тях и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване.
2. Да открие приоритетите в разглежданата област.
3. Да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал.
4. Да обедини усилията на общинските органи, държавни институции, населението, НПО и фирмите на територията на общината за решаване на проблемите.
5. Да аргументира проектите на общината в екологичен аспект, заложен за реализация в Общинския план за развитие 2014-2020г.
6. Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми в областта на околната среда.

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

Именно факторите и силната динамика на процесите на развитие в обединена Европа и световен мащаб, както и приоритетите заложен от страната ни през новият програмен период 2014-2020г. определят времевата рамка на програмата до края на 2020 година.

Избраният подход за разработването на програмата съответства на изготвените от изследователския екип и одобрени от Висшия експертен съвет на МОСВ методични указания. Основният използван апарат в разработката е стратегическото планиране, почиващо на SWOT анализ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

<u>Силни страни</u>	<u>Слаби страни</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Защитени територии с високо консервационно значение; - НП "Централен Балкан"; - Липсват големи промишлени предприятия; - Многообразие от растителни и животински видове; - Уникални алпийски и субалпийски терени; - Уникални водни обекти /Видимско пръскало/; - Наличие на модерно регионално депо за отпадъци; - ЛУП за горския фонд; - Налични планове за управление на защитените територии; - Добри условия за използване на ВЕИ; - Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти; - Потенциал за развитие на производство на лечебни растения; 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатъчен финансов ресурс на общината за инвестиции в областта на околната среда; - Липса на канализационна система; - Нарушаване на забраната за изоставяне, нерегламентирано изхвърляне, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъци; - Недостатъчно осъзнаване на екологичните проблеми, не достатъчно развитие на екотуризма и други форми на провокиране у гражданите отговорно отношение към природата; - Амортизирана водопроводна мрежа;
<u>Възможности</u>	<u>Заплахи</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Усъвършенстване системата за сметосъбиране и сметоизвозване; - Изграждане на канализационна система; - Привличане на доброволци; - Почистване на локалните замърсявания; - Въвеждане на разделно събиране на отпадъците на територията на цялата община; - Реализирането на проект за рекултивация на сметището; - Прилагане на най-добрите налични практики и Европейските норми и изисквания; - Интерес към биологично чистите продукти в цял свят; - Подкрепа за използването на възобновяемите енергийни източници; - Разяснителни кампании за населението; - Осъществяване на екологични проекти чрез кандидатстване за финансиране от Европейски и национални фондове – за водоснабдителна и канализационна инфраструктура, за енергийна ефективност, премахване на опасност от замърсяване с негодни за употреба препарати за растителна защита; - Развитие на екологично чисти производства; 	<ul style="list-style-type: none"> - Пожари; - Влошаване на качествата на природната среда в следствие развитието на туризма; - Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждаване на ресурсни проблеми; - Трансгранично замърсяване; - Деградация (самозалесяване) на пасищата и ливадите; - Липса на активно гражданско общество; - Прекомерно застрояване; - Промяна на водния режим на реките; - Липса на собствени финансови ресурси за реализация на екологични проекти;

От така направения S.W.O.T. - анализ се налага извода, че докато дефинираните слабости на общината са типични за повечето региони в страната и характеризират настоящия етап в развитието, то силните страни са малко или много специфични. Главно на тяхна основа, в съчетание с посочените в анализа възможности, но съобразно и с останалите му части, по - долу е формулирана визията за бъдещото развитие на общината и са изведени приоритетите. Налице е потенциал за свързване на силните страни със съществуващите възможности, посредством което ще се стигне до преодоляване на слабите страни и неутрализиране на заплахите.

АНАЛИЗ НА ИЗХОДНОТО СЪСТОЯНИЕ

1. Цели на анализа.

- Да даде количествена и качествена оценка на процесите, явленията и тенденциите през последните години, които до голяма степен обуславят бъдещото развитие;
- Да прецени възможностите на наличния потенциал за социално-икономическото развитие и опазване на околната среда;
- Да дефинира процесите, които не отговарят на изискванията за устойчивото развитие, както и тези, които биха могли да стимулират това развитие.

2. Очаквани резултати от анализа в областта на околната среда.

- Създаване на необходимата актуална база от данни за съществуващото положение, подкрепена с количествена и качествена оценка за параметрите на изследваните общински системи;
- Формулиране на наблюдаваните тенденции в развитието на общината и съпоставянето им с тези в областта и страната;
- Изводи за причинно – следствените връзки при съществуващите проблеми и формулиране на вариантни възможности за тяхното преодоляване.

3. Фактори на средата подложени на анализ и оценка.

3.1 Общи данни :

- ⇒ Природно – географски фактори
- ⇒ Териториално административни

3.2 Данни и информация отнасящи се до компонентите на околната среда:

- ⇒ Въздух
- ⇒ Води
- ⇒ Твърди битови отпадъци
- ⇒ Почви
- ⇒ Защитени територии и биоразнообразие
- ⇒ Шум
- ⇒ Зелени площи в населените места

3.3 Управленски фактори .

3.4 Икономически фактори.

3.5 Финансови фактори .

3.6 Демографски фактори

3.7 Социално – икономически фактори.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА

1. Приоро – географска характеристика на Община Априлци

1.1. Географско местоположение

Община Априлци е разположена в Централна Северна България върху северните склонове на Централна Стара планина и южните склонове на Предбалкана. Общината включва четири населени места – гр. Априлци (административен център), с. Велчево, с. Драшкова поляна, с. Скандало и граничи с общините Троян, Севлиево, Павел баня и Карлово. Площта на Община Априлци е 238 кв.км.

1.2. Релеф

Общината е разположена в котловина. Структурата на релефа е формирана от нагъване и издигане на палеозойски, мезозойски и старотерциерни седименти, запълващи линейноизтеглени геосинклинални понижения. Средна надморска височина 600 м. Петрографска характеристика - седиментни шисти – 66.7 %, пясъчници – 32.1%, мергели – 2%. Морфоструктурата е гънкова – блокова.

1.3. Климат

Климатът е преходен, от умерено–континентален до планински, с хладна и дъждовна пролет, горещо лято, продължителна есен и мека зима. Средната годишна месечна температура е около 10-12 градуса.

През студеното полугодие, средните месечни стойности на относителната влажност на въздуха се движат в границите на 60-80%, а през топлото полугодие около 70-75 %. Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът – през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни, а във високата – надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см. а за надморска височина над 2000 м. – 150 до 200 см.

Преобладаващата посока на вятъра се определя от тенденцията в общия атмосферен пренос през съответния сезон. Характерни за общината са западен, северозападен и по-рядко южни и източни ветрове.

1.4. Растителност

Определят се три лесорастителни пояса с основни дървесни видове – бук и габър, единични – явор, шестил, брекиня и култури – бял бор, черен бор, смърч, лиственица и дугласка.

2. Териториално – административна характеристика на Община Априлци

Община Априлци има четири броя населени места Приложение № 1 (малки села – 1бр. и много малки – 2 бр.). Големи села не са обособени поради особеностите на релефа на общината. Общинския център е съставен от 4 квартала – кв.Ново село, кв.Зла река, кв.Видима и кв.Острец. Съгласно

категоризацията град Априлци се определя като населено място от IV-ти функционален тип. Както в общинския център така и в останалите 3 населени места преобладава малоетажният тип жилищно застрояване – едно и двуфамилни къщи.

АПРИЛЦИ

Град Априлци е разположен в слънчева котловина на 506м. надморска височина в протежение на 12 км. по долините на реките Видима и Острешка, в подножието на северните склонове на Централна Стара планина. Котловината е обградена от резервата Северен Джендем, връх Триглав, най-високия старопланински връх Ботев (2376м.) и уникалния по своята форма и красота връх Марагидик. Град Априлци е административен център на общината.

Известен в Българската история е героизмът на свободолюбивите балканджии по време на Априлското въстание 1876 г. (известно тук като Новоселско), както и трагичната участ на оцелелите след погрома му. Признателните наследници в чест на 100 годишнината на Априлската епопея създават днешният град Априлци от 4 села: Ново село, Острец, Видима и Зла река през 1976 година.

Населението на община Априлци по данни на НСИ от преброяването през 2011 г. възлиза на 3338 жители, което представлява 2,4% от населението на област Ловеч, като броя на населението само в гр. Априлци е 3018 жители. Развити са дърводобива и дървообработващата промишленост, животновъдството, отглеждането на картофи и овощни насаждения. Град Априлци е туристически център и планински курорт, който в момента все още не е развит напълно. Градът е изходен пункт за близките хижи в планината х. Плевен и х. Тъжа.

В града има историческа музейна сбирка, 4-ри читалища – Народно Читалище „СВЕТЛИНА - 1895 г.“, Народно Читалище „БЪДЕЩЕ - 1894 г.“, Народно Читалище „ПЕТЪР БЕРОН - 1927 г.“, Народно Читалище „ПРОСВЕТА - 1927 г.“, Девически манастир “Света Тройца“ основан през 1830г., църква изградена през 1814 г. и Храм паметник“ Свети Георги Победоносец”, запазени са възрожденски къщи с интересни дворове като къщата на Петко Попниколов в която е заседавал извънредният турски съд.

9925,692 дка от землището на гр. Априлци, 6017,721 дка. от землището на кв. Зла река и 567,036 дка. от землището на кв. Видима са включени в границите на защитена зона “Априлци”, с идентификационен код BG0002110, 10 570,727 дка от землището на кв. Острец и 37 499,737 от землището на кв. Видима са включени в границите на защитена зона “Централен Балкан” с идентификационен код BG0000494, части от землищата на кв. Видима, Зла река и Острец попадат в границите на Защитена зона за местообитанията “Централен Балкан – буфер” - BG0001493 на Европейската мрежа от защитени зони Натура 2000.

Село Велчево

Селото е най-голямото в общината и се намира на 15 км. северозападно от Априлци. В с. Велчево, м. "Йорговци" има запазено и в добро състояние единично вековно дърво – Зимен дъб /*Quercus petraea*/, обявено със Заповед №1762/28.06.1972г. на МГОС /МГГП/, ДВ бр.59/72. Землището му е сравнително голямо – 19365,078 дка, като горският фонд е 7434,598 дка – 38,39 % от общата територия на землището. Селскостопанският фонд е 10664,072 дка – 55,07 %. Фонд населени места – 4,62 %, водни площи и течения – 1,80 % и територии за инфраструктура – 0,12 %. По данни на НСИ от преброяването през 2011 г. населението е 169 души. Има малка дървопреработваща фирма. Основният поминък са земеделието и животновъдството. Отглеждат се картофи и овощни насаждения. В селото има и Читалище „СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ - 1902 г.“

5 457,798 дек. от землището на с.Велчево са включени в границите на защитена зона "Велчево", с идентификационен код BG0002111, и част от землището на селото попада в Защитена зона за местообитанията "Централен Балкан – буфер" - BG0001493 от Европейската мрежа от защитени зони Натура 2000.

Село Скандалото

Селото е разположено на 10 км. северозападно от гр. Априлци, край река Видима. Това е едно от най - старите селища в общината. Землището на селото е – 10592 дка. Селскостопанският фонд и горският фонд са почти еднакви – съответно 4902,624 дка (46,28%) и 4588,512 дка (43,32%). Фонд населени места е сравнително висок – 8,33%, водните площи и течения – 1,95% и територии за инфраструктура – 0,11 %. Населението е 65 души. Отглеждат се картофи и овощни насаждения. Животновъдството е изцяло в частния сектор.

1982,235 дка. от землището на с.Скандалото са включени в границите на защитена зона "Велчево", с идентификационен код BG0002111 и 2564,541 дка. от землището на селото са включени в границите на защитена зона "Априлци" с идентификационен код BG0002110 на Европейската мрежа от защитени зони Натура 2000.

Село Драшкова поляна

Това е най – малкото село в общината. То е и най – отдалечено от общинския център, намира се на 17 км. северозападно от гр. Априлци.

Територията на землището му е сравнително малка – 5325,257 дка. Населението е едва 86 души. Селскостопанският фонд е 2440,826 дка – 45,83% от землището, а горският фонд е 2340,595 дка – 43,95%. Фонд населени места е 426,534 дка – 8,01%, водните площи са 65,156 дка – 1,22%, териториите за нуждите на транспорта са 52,146 дка – 1%.

1683,642 дка. от землището на с. Драшкова поляна са включени в границите на защитена зона “Велчево”, с идентификационен код BG0002111 на Европейската мрежа от защитени зони Натура 2000.

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. РАЗДЕЛ “ВЪЗДУХ”

1.1. Състояние и качество на атмосферния въздух

Съгласно дефиницията “Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух в приземния слой, а именно: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали - кадмий, никел и живак и арсен. Нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и измерените концентрации за отделните показатели се определят като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия за определено време.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – “Въздух”. По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг са:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно чл. 30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух - Националният център по околна среда и устойчиво развитие, съгласувано с РИОСВ, изготвя списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията на страната, който посочва разпределението на последните на:

1. райони, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определените допустими отклонения от тях (включително и районите, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите, когато за последните не са определени допустими отклонения);

2. райони, в които нивата на един или няколко замърсители, за които не са установени допустими отклонения, превишават установените норми;

3. райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове;

4. райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове.

Община Априлци попада в “райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове” и затова не фигурира в Заповед № РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на МОСВ за утвърждаване на списък на районите (агломерациите) за оценка и управление качеството на атмосферния въздух.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, утвърдени със Заповед №580/17.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите.

На територията, контролирана от РИОСВ – Плевен (области Плевен и Ловеч), са разположени 3 стационарни автоматични станции за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ) и една Мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална Лаборатория – Плевен, с обхват на дейност Район за оценка и управление на КАВ – Северен Дунавски:

- Автоматична станция Плевен (градски фонов/транспортно ориентиран пункт)
- Автоматична станция Никопол (градски фонов пункт)
- Автоматична станция Ловеч (градски фонов/транспортно ориентиран пункт)

Всички станции са оборудвани със стандартен набор метеорологични показатели (СНМП), в това число: посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене. Качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пунктовете за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове (национални и на ЕС). Анализът на данните показва, че към 31.12.2013 г. нивата на контролираните основни показатели за качеството на атмосферния въздух, с изключение на показател ФПЧ10, са под установените норми за опазване на човешкото здраве. През 2013 г. не е регистрирано нито едно превишение на нормите за показатели: серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, бензен, озон.

На територията на Община Априлци няма големи промишлени предприятия, които да емитират големи количества атмосферни замърсители. Има предимно малки промишлени предприятия, специализирани в дървообработване, производство на мебели и дограма,

керамика, килими и килимени изделия, прясно месо и др. Действащите промишлени обекти на територията на Община Априлци са представени в Приложение № 8.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства (МПС), качеството на използваните горива, състоянието на част от улиците и пътищата.

През 2012г. е извършен основен ремонт на пътища от републиканска пътна мрежа на територията на община Априлци. Извършена е Реконструкция и рехабилитация на четвъртокласни пътища в община Априлци с номера GAB 1165 от км 20+200 до км 27+890 и LOV 1002 км 0+000 до км 1+950", чрез финансиране от Държавен фонд "Земеделие", по Мярка 321 от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г.

Замърсяването от строителството е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината .

Комунално – битовите дейности са един от замърсители на въздуха в общината. Причината за това е използването от някои домакинства на лошокачествени твърди и течни горива – нефта, въглища, брикети, но те са малко имат сезонен характер и не оказват съществено влияние върху качествата на атмосферния въздух като цяло. Повечето от домакинствата се отопляват с дърва.

Община Априлци ще предприеме действия за повишаване на общественото съзнание и информирание на населението за алтернативните източници на отопление и за такива които отделят по – малко вредни емисии в атмосферния въздух, такива са например горивата с по-ниско пепелно и сярно съдържание, газовите горива в т.ч. природен газ, екобрикети и т. н. В Общинския план за развитие 2014 - 2020г. са заложили за изпълнение мерки за повишаване на енергийната ефективност, чрез прилагане и използване на ВЕИ.

2. РАЗДЕЛ " ВОДИ "

2.1. Водни ресурси

Районът, в който попада Община Априлци е сравнително богат на водни ресурси. Билото на Стара планина се явява главна водоразделна линия на Черноморския и Беломорския водосборни басейни. Дълбокият карст регулира подземното подхранване на реките, а обширните стари гори допринасят съществено за водозадържането. Реките, извиращи високо от склоновете, са стръмни и с голям воден отток. На много места те падат от високи скални прагове и образуват красиви водопади. Водите като цяло са с много добри питейни качества.

Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът – през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни,

а във високата – надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см. а за надморска височина над 2000м. – 150 до 200см. Снежните запаси, които се формират в границите на Община Априлци са най-важния ресурс на чиста питейна вода за населението на общината.

Местообитанията на водоемите с течащи води, включително растителността по бреговете им са с висока консервационна значимост и уязвимост. Тъй като основната заплаха за тях е замърсяването им, всички съществуващи източници на замърсяване с отпадни води и общи битови отпадъци от съоръженията и сградите трябва да бъдат обект на мониторинг и подобряване.

През територията на Община Априлци минава р. Видима и нейните основни притоци – р. Острешка и р. Зла река, формирани от множество малки реки и потоци. Приложение № 2

Река **Видима** разполовява територията на общ. Априлци в посока север - юг. Тя е един от най-големите притоци на река Росица. Река Видима се образува от вливането на реките Лява Видима и река Пръскалска при ВЕЦ “Видима”. Пръскалска река и Лява Видима имат средно голям воден дебит, чийто максимум е през април-май в периода на топене на снеговете. Наклона на водните течения е голям, поради което те са бързи и с множество прагове. Хидрографската им мрежа се състои от множество малки, но стръмни долове. Водите на Пръскалска река са хванати на вливането на дол “Ожовица” в реката под Турски рът, а на река Лява Видима в местността “Мазането”, в закрити канали, откъдето по водопроводи се отвеждат до водоснабдителната група Севлиево - Велико Търново.

Пръскалска река извира непосредствено под връх Юрушка грамада. В горното течение на реката се намира красивия водопад “Видимско пръскало”.

Река Лява Видима извира под връх Малкия Юмрук.

В средата на квартал Видима, реката Видима приема водите на своя ляв приток **Стърна река**. Тя започва като Семова река – извира под връх Жълтец и в местността “Козарката” приема името Стърна река, заради изместване на коритото си.

При квартал Зла река, под х. “Зора” река Видима приема водите на своя най-голям приток **Острешка река** – тя извира в местността “Русалийски преслап”, като преминава през кварталите Острец и Ново село. В горната част на течението речното корито е каменливо, но в квартал Острец реката се разлива и коритото ѝ е покрито с речни наноси от чакъл и пясък. По-големи притоци на река Острешка са:

- **Река Рибна** – ляв приток, извира под връх Русалка и се влива в Острешка река при горния край на квартал Острец.
- **Река Маришница** – ляв приток, извира в местността “Цанко Дюстабанов” и се влива в Острешка река в квартал Ново село.

При махала Злиевци река Видима приема водите на своя ляв приток **Зла река**, която извира в местността Долни поленици.

Под с. Велчево река Видима приема водите от големия дол Липошница, който води началото си от територията на общ.Троян.

Хидрографската мрежа на река Видима е симетрична, като в горната си част е с ветрилообразна форма. Максимумът на водите ѝ е през април - май, а минимумът през юли - август. При топене на снеговете и изобилни дъждове водните течения прииждат значително, но нямат пороен характер (изключение прави наводнението през 1989 година, взело и човешки жертви) в резултат на обилните дъждове, най-вече във високопланинските пасища, предизвикали прииждането на река Острешка.

На територията на Община Априлци има четири геотермални извора.

2.2. Оценка на съществуващото положение

Съгласно Закона за водите, басейновите дирекции изработват и предлагат за утвърждаване програмите за мониторинг на водите, планират и провеждат мониторинга на водите, обобщават и анализират получените данни и извършват оценка на състоянието на водните тела. Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед № РД – 182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите .

Оценка състоянието на повърхностните води е направена от БДУВДР в съответствие с изискванията на Наредба № Н-4/14.09.2012г. за характеризирание на повърхностни води (в сила от 05.03.2013 г.), Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители от 09.11.2010 г. и Наредба № 1 от 11.04.2011 г. за мониторинг на водите, на основание чл. 135, ал. 1, т. 14 и 21 ЗВ.

Оценката по биологични елементи за качество е направена в съответствие с изискванията на Приложение No 6 от Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води.

Водите от поречието на р. Видима като цяло са в умерено състояние.

Оценката по основни физико-химични показатели се прави в съответствие с изискванията на Приложение № 6 от Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води и обхваща усреднени стойности на следните показатели:

Разтворен кислород mg/l, рН, Електропроводимост, $\mu\text{S}/\text{cm}$, Амониев азот N-NH₄, mg/l, Нитритен азот N-NO₂, mg/l, Нитратен азот, като N-NO₃, mg/l, Общ азот mg/l, Общ фосфор, като P-mg/l, Ортофосфати, като P-mg/l, БПК-5, mg/l.

В публикувания на интернет страницата на РИОСВ Плевен, Доклад за състоянието на околната среда за 2013г., е представена кратка информация за водните обекти на територията на РИОСВ Плевен, пунктовете за мониторинг, състояние на повърхностните води по поречия по отношение на замърсяване. За река Видима са предоставени следните данни:

Участъка от р. Видима, който се контролира от РИОСВ – Плевен е от изворите на реката до с. Дебнево. Той е с дължина 35 км. и водосбор с площ 278 м². В този участък има разположени 2 пункта за мониторинг:

- р. лява Видима – речно водохващане, стопанисвано от „ВиК Бяла” ООД Севлиево;
- пункт на р. Видима при с. Гумощник, който е нов за 2013г.

Речното водохващане „Видима” е категоризирано за 2013 година като А1. Това е традиционно добре поддържано открито водохващане за водоснабдяване на селищата в района. Много добротоекологично състояние (по МЗБ) от биологичния мониторинг е запазено и за 2013г.

Река Видима, мост преди с. Велчево/Гумощник, мониторингов пункт BG1YN84639MS1070, отчита много добра физикохимична характеристика с липса на всякакво замърсяване. Добро е екологично състояние и според биологичните показатели (МЗБиФБ).

Източници на замърсяване

Поради липса на канализационна мрежа в Общината е невъзможен контролът и анализът на качеството и количеството на битовите отпадни води. В момента се търсят начини за финансиране от различни фондове от национален и международен мащаб за поетапно изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения.

Предприятия, развиващи производствена дейност съгласно нормативната уредба са задължени да имат пречиствателни съоръжения.

Фирмите, които имат изградени локални пречиствателни съоръжения на територията на Община Априлци са:

- „Свежо пране” ЕООД
- „Екофер” ЕООД
- ПК „Пластик”
- „Росина” ООД

Със Заповед № РД 280/09.09.2003г. на Директора на РИОСВ гр. Плевен е спряна производствената дейност на „Плод” АД (мандра) намираща се в гр. Априлци, поради неизградени пречиствателни съоръжения.

Туристическите обекти, за които разполагаме с информация, че имат изградени локални пречиствателни съоръжения на територията на Община Априлци са:

- семеен хотел „Дорели”
- семеен хотел „Сватовете”
- почивен комплекс „Видима”

През 2007г. Община Априлци кандидатства пред ПУДООС за отпускане на безвъзмездна помощ за реализацията на проект „Канализационна мрежа и локално пречиствателно съоръжение за битово фекални води с биологично пречистване на централна градска част на

кв.Център на гр. Априлци”. Проектът е реализиран и за обекта има Разрешение за ползване № ДК-07-СЗР-87/30.12.2010г. издадено от РДНСК-Северозападен район.

Формулиране на проблемите.

Анализът на съществуващото състояние извежда следните проблеми:

1. Наличие на локални замърсявания по поречията на реките.
2. Неконтролирано изтичане на отпадни води от домакинствата.

Изводи:

- **Съществуващата водоснабдителна мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция.**
- **Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаване на нейните качества.**
- **Канализационна мрежа не е изградена, използват се преди всичко изгребни септични ями.**
- **Пречиствателните съоръжения за отпадъчните води са недостатъчни, което е причина за изпускане на замърсени води в реките и причинява замърсявания на околната среда .**

Изграждането на водностопанските системи на територията на общината изисква финансов ресурс, които в момента не е наличен, затова Община Априлци, търси възможности за финансиране на инвестицията от различни източници от национален и европейски мащаб.

Има изработена схема към Подробния Устроитвен План - План за регулация и застрояване на гр.Априлци за изграждане на канализационна мрежа и локални пречиствателни съоръжения за кв.Зла река и кв.Острец.

Община Априлци реализира Проект “Дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения от притоци на р.Видима в урбанизираната територия на кв.Видима – гр.Априлци, община Априлци, обл. Ловеч” с предоставената безвъзмездна финансова помощ от Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС. В рамките на проекта е изградена подпорна стена на р. Габровница след моста до детска градина – кв. Видима и на Стърна река след мост на IV класен път LOV 1001.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Необходимост от проектиране и изграждане на цялостен воден цикъл за гр. Априлци.

За подобряване екологичното състояние на водите: намаляване на количествата на изхвърляните в речните корита твърди битови отпадъци,

провеждане на специализирани акции по събиране, извозване, обезвреждане на отпадъците от речните корита.

Контрол по прилагане на нормативната уредба при нерегламентирано заустване на битови отпадни води.

Своевременно информирание на компетентните органи на МОСВ за възникнали проблеми със зауствания на непречистени отпадни води от предприятия, фирми и туристически обекти.

3. РАЗДЕЛ "ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ"

Съгласно § 1 от Закон за лечебните растения - "Лечебни растения" са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки, а "Билки" са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени продукти, за хранителни, козметични и технически цели. Лечебните растения са определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения.

Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на закона за лечебните растения.

Ползването на лечебните растения, срещащи се в земеделски земи и гори собственост на Община Априлци, и в границите на населените места, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително.

Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - държавна и общинска собственост. "Билки за лични нужди" са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- а) корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг;
- б) стръкове - до 2 кг;
- в) листа - до 1 кг;
- г) кори - до 0,5 кг;
- д) цветове - до 0,5 кг;
- е) семена - до 0,1 кг;
- ж) плодове - до 10 кг;

з) пъпки - до 0,5 кг;

и) талус - до 1 кг.

Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Списък на лечебните растения на територията на Община Априлци е даден в Приложение №3.

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Увреждането на лечебните растения е такова изменение на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване.

Унищожаването е такова увреждане, което води до загиване на популацията.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популациите.

Собствениците на земи, гори, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени от съответните програми по чл. 50, т. 3 от Закон за лечебните растения.

НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ ПО ЗЕМЛИЩА, ОТДЕЛИ ОТ ГОРСКИЯ ФОНД И МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕТО ИМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Вид	Местонахождение/населено място, местности, отдели от ГФ/	Срещаемост	добив	Мерки за опазване
Благун- Quercus frainetto	Драшкова поляна, Велчево, Скандало	По Единично	ЛН	Недопускане на масово ползване

Бреза обикновена- Betula pendula	Драшкова поляна, Велчево	По единично	ПН	Указаните в ПП
Бръшлян- Hedera helix	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Бряст полски- Ulmus minor	Мара Гидик	По единично	ЛН	Недопускане на масово ползване
Бук обикновен- Fagus sylvatica	По ЛУП от 1997г.	Масиви	ПН	Указаните в ПП
Бъз нисък- Sambucus edulus	“Хр.Стружна”, Осенак”,”Турски дол”	На групи	ЛН	Недопускане на масово ползване
Бъз черен- Sambucus nigra	“Хр.Стружна”,”Л. Видима”,”Турски дол”	На Петна	ЛН	Недопускане на масово ползване
Бял бор- Pinus silvestris	По ЛУП от 1997г.	Масиви	ПН	Указаните в ПП
Великденче лечебно- Veronica officinalis	Велчево, Драшкова Поляна	По Еденично	ЛН	Недопускане на масово ползване
Великденче полско- Veronica arvensis	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Волски език- Phyllitis scolopendrium	“Осенак”,Лесичея”, Турски дол”, ”Печенак”	По Единично	О	Забрана за събиране
Върба бяла- Salix alba	По поречията на реките	На групи	ПН	Указаните в ПП
Върбинка лечебна- Verbena officinalis	Повсеместно в ливади	На петна	ЛН	Недопускане на масово ползване
Габър обикновен- Carpinus betulus	По ЛУП от 1997г.	На групи	ПН	Указаните в ПП
Глог червен- Crataegus monogyna	Велчево, Скандало	Единични Храсти	ПН	Указаните в ПП
Глог черен- Crataegus pentagyna	Зларека,Видима, Острец	Единични Храсти	ПН	Указаните в ПП
Глухарче обикновенно- Taraxacum officinale	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Глушина грахова- Vicia pisiformis	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Глушина едрозветна- Vicia grandiflora Scop.	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Глушина птича- Vicia cracca	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП

Гръмотрън бодлив- Ononis spinosa	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Детелина ливадна- Trifolium pratense	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Детелина плевелна- Trifolium arvense	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Дилянка- Valeriana officinalis	По ливади	По едично	О	Забрана за събиране
Драка- Paliurus spina-christi	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Дрян обикновен- Cornus mas	Скандало,"Криви дял", "Дреновица"	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Елша черна- Alnus glutinosa	"Маринска"	Единични дървета	ЛН	Недопускане масово ползване
Еньовче същинско- Galium verum	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Елвезиево кокиче - Galanthus elwesii	храсталаци, гори, скални поляни	На петна	О	Защитен вид Забрана за събиране
Женска папрат- Athirium filix-femina	Повсеместно	По едично	ЛН	Недопускане масово ползване
Живовлек голям- Plantago major	Повсеместно	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Живовлек ланцетовиден- Plantago lanceolata	Повсеместно	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Жълтурче- Ranunculus ficaria	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Зайча сянка лечебна- Asparagus officinalis	"Мала река", поречия реки	На петна	ПН	Указаните в ПП
Звездан обикновен- Lotus corniculatus	Драшкова поляна	На петна	ПН	Указаните в ПП
Звъника багрилна- Hypericum androsaemum	"Гробът"	На петна	ПН	Указаните в ПП
Звънка лечебна- Hypericum perforatum	"Хр.Стружна", "Осенак"	На петна	ПН	Указаните в ПП
Здравец горски- Geranium sylvaticum	Повсеместно в гори	На петна	ЛН	Недопускане на масово ползване
Здравец обикновен- Geranium macrorrhizum	"Маришница", кв.Видима	На групи	ЛН	Недопускане на масово ползване
Зеленика обикновена- Laurocerasus officinalis	Мара Гидик, "Хр.Стружна", "П.Ст ружна, кв.Видима	На групи	ПН	Указаните в ПП

Змийски език- Ophioglossum vulgatum	По влажни места	На групи	ПН	Указаните в ПП
Ива- Salix caprea	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Иглика лечебна- Primula veris	“Хр.Стружна”, вр.Острец,”Попова ливада”	По единично	О	Определяне на годишна квота
Камшик лечебен- Agrimonia eupatoria	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Киселец- Rumex acetosa	Видима, ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Киселица- Malus sylvestris	кв.Центъра	По единично	ЛН	Недопускане на масово ползване
Кокиче снежно- Galanthus nivalis	“Осенак”, Поп. Стружна”,Видима	На групи	О	Забрана за събиране
Комунига лечебна- Melilotis officinalis	Повсеместно в ливади	По петна	ПН	Указаните в ПП
Конски кестен- Aesculus hippocastanum	Центъра, Велчево	Единични дървета	ЛН	Недопускане на масово ползване
Копитник- Asrum eurgaraeum	Повсеместно в ливади	По единично	О	Забрана за събиране
Коприва гръцка- Urtica urens	“Турски дол”	На петна	ПН	Указаните в ПП
Тлъстига лютива – Sedum acre	Сипеи	На групи	ЛН	Определяне на годишна квота
Кукувича прежда- Cuscuta europaea	“Хр.Стружна”,”П. ливада”,”Черни връх”,вр.Острец	На петна	ПН	Указаните в ПП
Кукуряк миризлив- Helleborus odorus	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Кучешко грозде черно- Solanum nigrum	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Къпина- Rubus ceasius	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Лапад- Rumex sp.	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Лепка- Galium aparine	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Леска обикновенна- Corylus avellana	“Турски дол”, Видима, ”Черни връх”	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Липа сребролиста- Tilia tomentosa	По ЛУП от 1997	Единични дървета	ПН	Указаните в ПП

Лудо биле- <i>Atropa bella-donna</i>	Повсеместно в буковия пояс	По единично	О	Определяне на годишна квота
Лук мечи- <i>Allium ursinum</i>	“Турски дол”, “Осенак”, “Рибна”	На групи	О	Забрана за събиране
Люляк- <i>Syringa vulgaris</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Лютиче многоцветно- <i>Ranunculus polynthemos</i>	Ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Магарешки бодил- <i>Carduus acanthoides</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Малина- <i>Rubus idaeus</i>	В сечищта	На групи	ПН	Указаните в ПП
Маргаритка обикновена- <i>Leucanthemum vulgare</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Мащерка планинска- <i>Thymus pulegioides</i>	Повсеместно в ГЛП	На групи	ЛН	Недопускане на масово ползване
Мента блатна- <i>Mentha pulegium</i>	Повсеместно в ливади	На групи	ЛН	Недопускане на масово ползване
Мента обикновена- <i>Mentha spicata</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Минзухар пролетен- <i>Crocus chrysanthus</i>	Повсеместно	На групи	О	Забрана за събиране
Миши уши- <i>Hieracium pilosella</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Млечка горска- <i>Euphorbia amygdaloides</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Млечка обикновена – <i>Euphorbia cyvarissias</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Момина сълза- <i>Convallaria majalis</i>	По градини	На петна	О	Забрана за събиране
Мъждрян- <i>Fraxinus ornus</i>	Велчево, Центъра	По единично	ЛН	Недопускане масово ползване
Мъжка папрат- <i>Dryopteris filix-mas</i>	“Хр.Стружна”	По единично	ЛН	Недопускане масово ползване
Мъртва коприва- <i>Lamium purpureum</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Напръстник едроцветен- <i>Digitalis lanata</i>	Велчево, Скандало	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване

Недоразвит лимодорум - <i>Limodorum abortivum</i>	Широколистни гори и храсталаци	На групи	О	Защитен вид Забрана за събиране
Овчарска торбичка- <i>Capsela bursa-pastoris</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Орехче ливадно- <i>Filipendula vulgaris</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Оман бял- <i>Inula helenium</i>	“Черни връх”,вр.Острец	По единично	О	Забрана за събиране
Очанка обикновена- <i>Euphrasia rostkoviana</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Папур теснолистен- <i>Typha angustifolia</i>	На мочурливи места	На групи	ПН	Указаните в ПП
Паричка- <i>Bellis perennis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Пелин обикновен- <i>Artemisia absinthium</i>	Повсеместно	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Повет обикновен- <i>Clematis vitalba</i>	Центъра	На групи	ПН	Указаните в ПП
Подбел- <i>Tusilago farfara</i>	“Хр.Стружна”, ”Рибна”,Видима	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Подъбиче обикновено- <i>Teucrium chamaedrys</i>	В дъбови райони	На петна	ПН	Указаните в ПП
Птиче просо- <i>Lithospermum officinale</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Равнец бял- <i>Achillea millefolium</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ЛН	Недопускане масово ползване
Равнец жълт- <i>Achillea clypeolata</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ЛН	Недопускане масово ползване
Репей дребен- <i>Arctium minus</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Репей сенколюбив- <i>Arctium nemorosum</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Риган обикновен- <i>Origanum vulgare</i>	Повсеместно	На петна	ЛН	Недопускане масово ползване
Родопски силивряк- <i>Haberlea rodopensis</i>	По влажни скали	На петна	О	Забрана за събиране
Секирче горско- <i>Lathyrus sylvestris</i>	Попова стружна	На групи	ПН	Указаните в ПП
Секирче ливадно- <i>Lathyrus pratensis</i>	В дъбови райони	На групи	ПН	Указаните в ПП

Синчец обикновен- <i>Scila bifolia</i>	Мара Гидик,вр.Острец	По единично	ЛН	Недопускане масово ползване
Синя жлъчка- <i>Cichorium intybus</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Скоруша- <i>Sorbus domestica</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Смрадлика- <i>Cotinus coggigria</i>	Скандало	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Съсънка бяла- <i>Anemone nemorosa</i>	Боевци,Мядна, Криви дял	На петна	ПН	Указаните в ПП
Татул- <i>Datura stramonium</i>	Свинова поляна, Пипери	По единично	ЛН	Недопускане масово ползване
Теменуга миризлива- <i>Viola odorata</i>	Повсеместно	На петна	ПН	Указаните в ПП
Тинтява горска- <i>Gentiana asclepiadea</i>	Тобовци,Злиевци, Пастухани	По единично	О	Забрана за събиране
Тинтява синя- <i>Gentiana cruciata</i>	Пвсеместно	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Тлъстига бяла- <i>Sedum album</i>	Сипеи	На групи	ЛН	Указаните в ПП
Трепетлика- <i>Populus tremula</i>	По ЛП от 1997	Единични Дървета	ПН	Указаните в ПП
Трънка- <i>Prunus spinosa</i>	Повсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Хвойна-синя смрика- <i>Juniperus communis</i>	Велчево,Скандало	На групи	ПН	Указаните в ПП
Хвоц горски- <i>Equisetum sylvaticum</i>	По поречието на реките	На групи	ЛН	Недопускане масово ползване
Червен кантарион- <i>Centarium erythrea</i>	Повсеместно	На петна	ЛН	Недопускане масово ползване
Чубрица планинска- <i>Satureja montana</i>	Повсеместно в ливади	На петна	ПН	Указаните в ПП
Шипка обикновена- <i>Rosa canina</i>	Пвсеместно	На групи	ПН	Указаните в ПП
Ягода горска- <i>Fragaria vesca</i>	Скандало	На петна	ПН	Указаните в ПП
Ясен планински- <i>Fraxinus excelsior</i>	Осенак,Черни връх, Грудек	По единично	ЛН	Недопускане масово ползване

Използвани съкращения:

Местонахождение
ГЛП-горски ливади и поляни

Добив
О-ограничен
ЛН-лични нужди
ПН- производствени нужди
Мерки за опазване
ПП-позволително за ползвания

През месец октомври 2013г., Фондация “Информация и природозащита”, стартира изпълнението на Проект “Модел за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения на общинско ниво с участието на организациите на гражданското общество, местните общности и медиите”. Проектът се реализира с финансовата подкрепа на Конфедерация Швейцария чрез Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество. Проектът ще се реализира три години и обхваща региона на общините Ловеч, Троян, Априлци и Севлиево. Основната му цел е да повиши капацитета на неправителствените организации и местните общности в района за устойчиво ползване и опазване на ресурсите от лечебни растения. Проектът ще работи за информиране, образование и създаване на положителни нагласи и примери за развитие на инициативи за устойчиво ползване на билките в полза на хората и природата. Ще бъдат създадени: стандартен формат на общински план за управление и устойчиво ползване на лечебните растения; модел за регионална оценка на ресурсите от лечебни растения; ресурсен информационен център за устойчиво ползване на лечебните растения; демонстрационен пример за добавяне на стойност чрез производство на продукти от местни ресурси на лечебни растения. Ще бъде проведена и широка кампания за популяризиране на правилата и ползите от устойчивото ползване на лечебните растения на регионално и национално ниво.

4. РАЗДЕЛ “УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ”

Община Априлци има разработена специализирана програма за управление на дейностите по отпадъците, която е в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и указанията на МОСВ.

Основните задачи на програмата са:

- намаляване на количеството на образуваните отпадъци
- рециклиране и повторна употреба
- подобряване на организацията по събиране и транспортиране на твърдите отпадъци
- намаляване риска от стари замърсявания

На основание чл.52, ал.2 от Закона за управление на отпадъците Общинската Програма за управление на отпадъците е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, изготвена по чл.79 от Закона за опазване на околната среда - Приложение № 5 към настоящата програма.

5. РАЗДЕЛ “ПОЧВИ”

Територията на която е разположена Община Априлци не се отличава с широко почвено разнообразие, въпреки големия диапазон на надморските

височини, главно поради еднообразието на основните скали, върху които са се формирали почвите. Установено е наличието на следните почвени типове: сиви горски (с три почвени подтипа) и кафяви горски (с три почвени типа).

5.1. Кафяви горски почви

Кафявите горски почви са пясъчливо-глинести. Те са най-разпространените почви в планинските райони над 600м.н.в. Тези почви са богати на хумус – до 12 %, но хумусното вещество не е много качествено. Реакцията е слабо кисела – рН 5.5-6. Средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често за картофи). В по-високите части на планината кафявите горски почви преминават в *кафяви горски тъмни почви и планинско-ливадни*. На повърхността обикновено има до 5 см. горска постилка от мъртви органични отпадъци, след което – 10 до 60 см. – хумусно-аккумулятивен хоризонт. Фрагментирани са – съдържат островърхи камъни в целия профил. Разпространени са в долната част на средния лесорастителен пояс. Формират се изцяло под влиянието на дървесната растителност. Характерна особеност на кафявите горски почви е липсата на оподзоляване в хумусния хоризонт при отсъствие на СаСО₃ в основната скала и наличност на много ярко кафяво до червеникаво оцветяване. *Тъмните кафяви почви* са характерни за северните и близки до тях изложения. Отличават се с голямата се мощност, добре изразен хумусно-аккумулятивен хоризонт и малка скелетност. Имат големи запаси от хранителни вещества и висок капацитет на активна влага. *Светлите кафяви почви* са характерни за южните и близки до тях изложения. Те са маломощни, със скъсен хумусен хоризонт и наличие на много скелет.

Поради широкия ареал на разпространение на кафявите горски почви (заемат около 77.6 % от територията на общината) има и големи различия в техния строеж, състав и свойства. В зависимост от богатството им, влажността, изложението и наклона на терена и дървесната растителност, те са разделени на три подтипа, а именно:

5.1.1 Кафяви горски тъмни почви

Заемат 27 % от площта на общината. Срещат се изключително по сенчестите изложения, главно в падините и по долните части на склоновете. Намират се и в двата подпояса на Среднопланинските гори от бук и иглолистни / 600-1000 м.н.в. и 1000-1500 м.н.в./ . Формирани са под чисти букови или буково-габъррови насаждения с добра производителност. Отличават се с голяма обща мощност, добре изразен хумусно-аккумулятивен хоризонт и малка скелетност. Това са богати почви, тежко до средно пясъчливо-глинести, със силно кисела реакция – рН 4.70-5.12, дълбоки до много дълбоки почви. Запасеността с хранителни вещества е висока –

хумус 3.08-10.12 т/ха за А-хоризонт. Тези почви имат висок капацитет активна влага, което заедно с добрата запасеност от хранителни вещества ги прави почви с високи лесорастителни свойства. Върху тези почви са разпространени високопродуктивни насаждения от бук, габър, както смесени буково-габъррови насаждения и култури от бял бор, черен бор, смърч, лиственица, зелена дуглазка.

5.1.2. Кафяви горски преходни почви

Разпространени са успоредно с тъмнокафявите горски почви в двата пояса на Среднопланинските гори от бук и иглолистни /600-1500 м.н.в./ Заемат различни изложения. Хумусният им слой е по-маломощен от този на тъмнокафявите. Формирали са се предимно под чисти букови или смесени буково-габъррови насаждения. Това са среднодълбоки до дълбоки почви, леко до средно песъчливо-глинести по механичен състав, с кисела реакция рН – 4.50-6.20. Запасеността в А-хоризонт с хумус е 2.90-4.98 т/ха, с азот е 0.121-0.308 т/ха. Кафявите преходни горски почви обуславят, среднобогати месторастения – главно букови. Върху тях добре се развиват също и естествени насаждения от габър, цер, трепетлика, така също и култури от бял бор, черен бор, смърч, лиственица, зелена дуглазка, веймутов бор и бреза.

5.1.3. Кафяви горски светли почви

Срещат се главно на припечни изложения на стръмни терени. Те са общо взето маломощни със скъсен хумусен хоризонт и силно каменливе. Част от тях са ерозиранни. Предимно сухи до свежи плитки почви с ниски до средни лесорастителни показатели. Хуместните и азотните вещества са в много малки количества. Реакцията е слабо олкална – рН – 7.65. По механичен състав почвите са леко песъчливо-глинести. Върху тези почви растат култери от бял и черен бор със средна до ниска производителност.

5.2 Сиви горски почви

Тези почви са на второ място по разпространение на територията на общината. Разпространени са в предпланинската част, като достигат 800 м.н.в. Образувани са главно под влияние на широколистната горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Затова за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глинест илувиален хоризонт. В зависимост от богатството им, влажността, изложението, наклона на терена и дървестната растителност, те са разделени на три подтипа, а именно:

5.2.1. Сиви горски почви

Срещат се на различни изложения в двата пояса на Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори и Среднопланинския пояс на горите от бук и иглолистни. Това са среднодълбоки до дълбоки почви, леко до средно песъчливо-глинести по механичен състав със средно кисела до слабо алкална реакция – рН – 5.26-7.70. Запазеността в А-хоризонт с хумус е 1.70-4.92 т/ха, с общ азот 0.14-0.25 т/ха.

Сивите горски почви обуславят среднобогати месторастения – главно дъбови. Върху тях добре се развиват габърви, букови, церови, благунови, акациеви, трепетликови насаждения, както и култури от бял бор, черен бор, зелена дугласка, лиственица и акация.

5.2.2. Тъмносиви горски почви

Срещат се изключително на сенчестите изложения, главно в падинете и по долните части на склоновете. Намират се единствено в пояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори. Формирани са под чисто букови, габърви и смесени буково-габърви насаждения с добра производителност. Отличават се с много мощен хумусно-акумулативен хоризонт и малка скелетност. Те са много дълбоки до дълбоки, богати почви, тежко песъчливо-глинести по механичен състав, със кисела реакция рН – 5.40-6.35. Запазеността им с хумус в А-хоризонт е 5.28 т/ха, с общ азот 0.32 т/ха. Тези почви имат висок капацитет активна влага, което заедно с добрата запазеност от хранителни вещества ги прави почви с високи лесорастителни показатели. Върху тези почви са разпространени високопродуктивни насаждения от бук, габър, цер, благун, както и култури от бял бор, черен бор, червен дъб и акация.

5.2.3. Светлосиви горски почви

Срещат се на припечни изложения. Те са маломощни със скъсен хумусен хоризонт и силно каменливи. Част от тях са ерозирани в една или друга степен. Предимно сухи до свежи, плитки почви със средни до ниски лесорастителни качества. Тези почви са глинесто-песъчливи по механичен състав, със среднокисела до неутрална реакция – рН – 5.00-7.10. Запазеността в А-хоризонт с хумус е 0.72-0.96 т/ха, с общ азот 0.06 т/ха. Върху тези почви растат култури от бял и черен бор със средна и ниска продуктивност.

Почвата това е повърхностния рохкав пласт на земната кора, със сложен състав и структура и притежаващ уникалното свойство плодородие.

Почвеното плодородие е това свойство на почвата да осигурява хранителни вещества, вода, въздух и топлина на растенията, безусловно необходими за растежа, развитието и продуктивността им. Почвеното

плодородие е резултат от едноовременното протичане на две големи групи процеси: изветряване и почвообразуване. Почвата представлява местообитание, освен на корените на растенията, на милиони видове микроорганизми, насекоми и дребни млекопитаещи (най-вече гризачи).

Почвите са един от основните елементи на природната среда и основно средство за производство на селскостопанска продукция. Връщането на обработваемата земя на собствениците до голяма степен урегулира използването на изкуствени торове и пестециди. Високите цени на препаратите и все повече използването на органични торове ще доведе до постепенно нормализиране на почвения състав. По-голяма част от селскостопанските производители вече търсят информация как, с какви количества и кога да торят земята си, за да запазят нейните качества и да повишат добивите от екологично чиста продукция.

В Община Априлци през 2006г. е реализиран проект "Минимизиране на биоразградимите отпадъци чрез въвеждане на фамилно компостиране чрез компостиране в специални съдове – компостери, финансиран със средства от ПУДООС, в рамките на който са доставени пластмасови контейнери (компостери) 100 броя БИО 400 и 100 броя БИО 600. При реализацията на проекта бяха предоставени компостери на 180 домакинства, 4 броя семейни хотели и 11 места за настаняване. Участниците в проекта използват компостерите и произвеждат компост, който използват в личните си стопанства (за наторяване на дворовете, дървестната растителност и саксийните растения).

Директното използване на компоста в личното стопанство подобрява влагосъдържанието, водопропускливостта и съдържанието на хумус в почвата, повишава почвеното плодородие, предотвратява замърсяването на почвата с вредни микроорганизми и плевели, което допринася за подобряване на условията за развитие на отглежданите растения, характерни за нашия край – картоф, сливи, арония, малини и др. **Компостирането** е метод, при който органичните отпадъци от селското стопанство, бита (оборска тор, листа, нарязана слама, стебла, кухненски отпадъци, хартия, утайка от кафе и др.) се подлагат на биологично разграждане при контролирани условия.

Да компостираш означава целенасочено да създадеш условия за по-бързо естествено преработване на растителни и други биологично разградими отпадъци до превръщането им в ценно вещество, което обогатява почвата.

На територията на общината няма данни за нарушени почви в количества, които да заслужават внимание.

Водната и ветрова ерозия са естествените природни явления които влияят пряко върху състоянието на почвения слой. Факта, че в общината няма наличие на големи обезлесени терени, което създава и предпоставката действието на ерозионните фактори да не е силно изразено. Въпреки гъстата хидрографска мрежа, значителните валежи и силно пресечения терен на територията на община Априлци не се наблюдават активни ерозионни процеси. На местта в по-ниските части на припечни изложения при малка плътност се е развила площна ерозия.

Липсата на полезни изкопаеми и открити кариери за добив е другата причина в общината да няма нарушени терени в големи размери.

Основните източници на замърсяване на почвите са локалните замърсявания и земеделската дейност на населението. Общинското ръководство полага усилия за отстраняване на локалните замърсявания, рекултивация на терените и контрол срещу повторното им замърсяване.

ИЗВОДИ:

- **Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и петролни продукти.**
- **Във високите части на планината по поречията на реките основният проблем на почвите е свързан с ерозията.**
- **Връщането на обработваемата земя на собствениците, високите цени на препаратите и все по-честото използване на органични торове води до постепенно нормализиране на почвения състав.**

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Да се проучат възможностите за оползотворяване на компоста, който биха дали възможност за ефективност на инвестиция в такъв вид инфраструктура на територията на общината.

6. РАЗДЕЛ “ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ”

6.1. Гори

Горите играят роля за формирането на местния климат, предпазват почвите от ерозия, регулират водния режим на реките, намаляват силата на вятъра, имат голяма естетическа стойност и важно значение за рекреацията на хората.

Горите са сред сухоземните екосистеми с най-богато биологично разнообразие. В здравите, биологично разнообразни гори тази съвкупност от видове позволява на организмите и техните популации да се адаптират към променящите се климатични условия и да запазят цялостната стабилност на екосистемата.

Характеристика на горско – растителни райони и растителни формации на територията на Община Априлци

За формирането на типовете месторастения и за тяхното разпространение е определящо конкретно комплексното въздействие на климатичните елементи, подтиповото разнообразие на генетичния почвен тип и особеността на теренните форми.

Според използваната в настоящата програма “Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България”, територията на Община Априлци се отнася към Мизийската горскорастителна област със следните пояси и подпояси :

Долен равнинно – хълмист и хълмисто – предпланински пояс на дъбовите гори.

Подпояс на хълмисто – предпланинските смесени широколистни гори.

Естествената растителност в този подпояс е представена предимно от чисти и смесени насаждения от бук, габър, цер, благуи, акация и трепетлика с производителност от I до V бонитет в зависимост от месторастенията, които обитават. Основният дървесен вид, който дава облика на този подпояс е букът. В този подпояс са съсредоточени почти всички издънкови насаждения около 90% от общата им площ. Вторият по разпространение дървесен вид с естествен произход в този подпояс е габърът с производителност от I – V бонитет.

На територията на Община Априлци на този подпояс са създадени 932,0 ха.култури. Основните видове, от които са създадени тези култури са от бял бор и черен бор, малки площи от дуглазка, лиственица, веймутов бор, акация, бреза и червен дъб. В някои от културите с 2-5 десети участват широколистни дървесни видове като бук, габър, цер, благуи и други. В болшинството си тези култури са създадени върху среднобогати до богати месторастения, което прави производителността им добра.

Среднопланински пояс на горите от бук и иглолистни

Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела

Естествената растителност в този подпояс е представена главно от чистите и с преобладание на бук семенни насаждения. Вторият по разпространение дървесен вид с естествен произход е габърът, който образува чисти и смесени насаждения с висока производителност от I и II бонитет. На много места в буквите насаждения единично или с една десета участие има явор, шестил, брекиня, череша и други. Зимния дъб се среща съвсем рядко.

В този подпояс са създадени 1456,3 ха култури. Основните видове, с които е било залесявано с бял бор и смърч. Ограничени площи култури има от черен бор, лиственица, дуглазка, веймутов бор, акация, бук, бреза.

Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч

Растителността е почти аналогична на тези като в преходния пояс, като допълнение може да се прибави, че на територията на НП "Централен Балкан" се появява естествена ела, която участва с 2-5 десети в смесени букови насаждения.

Културите, които са създадени, 523,6 ха, са изцяло от бял бор и смърч.

По Лесоустройствен проект на Община Априлци от 2007г. разпределението на Залесената площ по стопански класове и групи гори по функция е следната:

Стопански класове	ДФ	защитни	рекреационни	защитени	Други Спф	всичко	%
	х е к т а р и						
Буков В	150,8	64,9	1,6	-	-	217,3	26,7
Буков Ср	165,4	24,1	1,4	-	-	190,9	23,5
Буков Н	38,5	9,5	3,1	-	-	51,1	6,3
Смесен СрН П	2,6	0,5	-	-	-	3,1	0,4
Иглол. Шир. СрН	55,7	-	-	-	-	55,7	6,8
Бялоборови култури	185,6	61,0	6,9	-	-	253,5	31,2
Черборови култури	32,7	9,2	-	-	-	41,9	5,1
всичко	631,3	169,2	13,0	-	-	813,5	100,0

По Лесоустройствен проект на ДЛС “Русалка” от 2007г. разпределението на Залесената площ по стопански класове и групи гори по функция е следната:

Стопански класове	ДФ	защитни	рекреационни	защитени	Други Спф	всичко	%
	х е к т а р и						
Буков В	900,3	48,3	36,9	-	52,0	1037,5	19,2
Буков Ср	1785,6	255,3	41,3	-	23,5	2105,7	39,0
Буков Н	540,9	192,9	78,7	-	-	812,5	15,0
Смесен СрН П	37,2	60,3	19,7	-	-	117,2	2,2
Иглол. Шир. СрН	187,9	61,1	26,8	-	-	275,8	5,1
Бялоборови култури	499,4	105,0	70,5	-	-	674,9	12,5
Черборови култури	184,9	152,0	39,1	0,4	-	376,4	7,0
всичко	4136,2	847,9	313,0	0,4	75,5	5400,0	100,0

По отчет 1 GS на ДЛС “Русалка” за Горски фонд по групи гори и лесистост към 2012г.са както следва:

Общо гори: 10 277 ха.

ССФ: 1401 ха.

1.Общински гори – 831,0 ха.

- Залесена – 813,5 ха.
- Незалесена дървопроизводителна – 5,9 ха.
- Недървопроизводителна – 11,6 ха.

2.Часни гори – 2 440 ха.

- Собственост на физически лица – 2 388 ха.
- Собственост на юридически лица – 520 ха.

3. Държавени горски територии – 5 604 ха.

4. НП “Централен Балкан”

Всичко гори със специално предназначение 2791 ха, от които 47 ха иглолистни и 2744 ха широколистни.

5. Гори в “НАТУРА 2000” – 3568,4 ха.

Функции на горите свързани с околната среда

1. Горите предпазват почвите

Горските райони допринасят за съхраняване на пейзажа и за плодородието на почвите. Горите предотвратяват ерозията на почвите и опустиняването, особено в планините, най-вече като намаляват оттока и понижават скоростта на ветровете. Те също така обогатяват и увеличават дълбочината на почвите, върху които растат, благодарение на своите дебели и тънки корени, които водят до по-бързо рушене на скалите и чието разлагане е важен източник на почвена органична материя, и така допринасят за плодородието и производителността на почвата и за поглъщането на въглерода.

2. Горите регулират запасите от прясна вода

Горите играят важна роля за съхранението, пречистването и освобождаването на вода към повърхностните водни обекти и подпочвените водоносни слоеве. Тяхната пречистваща роля, заедно с тази на горските почви, се състои в разлагане и поглъщане на по-голямата част от пренасяните с дъжда замърсители във въздуха. Горските почви служат за буфер на големи количества вода и така намаляват риска от наводнения.

3. Горите съхраняват биологичното разнообразие

Горите са ключов елемент от европейската природа и са дом на най-големия брой гръбначни животни на континента. Няколко преобладаващи дървесни видове, като обикновеният бук, на практика се срещат изключително само в Европа и придават отличителен характер на европейските гори. Хиляди видове насекоми и безгръбначни животни, както и много растения, живеят в горски местообитания, в които преобладават тези дървета.

4. Ролята на горите за регулиране на климата

Горите са важно звено от глобалния цикъл на въглерода поради способността им да извличат CO₂ от атмосферата и да го задържат в своята биомаса и почва, изпълнявайки ролята на погълтател. Техният прираст неутрализира нарастващата концентрация на парникови газове в атмосферата. От друга страна, деградацията на гората и/или преустройването в земя за други цели може да причини значителни емисии на парникови газове заради възможността от възникване на пожари, загиване на биомасата и/или минерализация на почвената органична материя, което превръща горите в източник на CO₂. В дългосрочен план се очаква чрез стратегия за устойчиво управление на горите, насочена към поддържане или увеличаване на запасите от въглерод в горите и същевременно към осигуряване на устойчивото им ползване, да

се постигнат най-трайните положителни резултати по отношение на смекчаването на последиците от изменението на климата.

5. Горите като регулатор на местния и регионалния климат

Горите играят важна роля за циркулацията на въздуха и кръговрата на водата на сушата и може да окажат влияние върху смекчаването на последиците от изменението на регионалния климат, опустиняването и проблемите с осигуряването на вода. Тъй като климатът се е променял бавно, а за естествената околна среда не са съществували много ограничения, еволюцията и адаптацията на видовете и съобществата е била по-лесна. Високият темп на причиненото от човека изменение на климата понастоящем възпрепятства естествената способност за адаптация на екосистемите. Температурите се повишават безпрецедентно бързо. Разпокъсването на ландшафта, опростяване на състава и структурата на гората и отрицателните събития като изсъхването на горите, появата на нови вредители и бурите правят още по-трудна автономната адаптация на горите.

На ниво ЕС, в стратегията за горското стопанство на Европейския съюз са определени общите принципи на европейското горско стопанство — устойчивото управление на горите и многофункционалността — и са изброени международните процеси и дейности, които да бъдат следвани от ЕС в тази област. Планът за действие на ЕС за горите почива върху стратегията за горско стопанство и играе ролята на инструмент за координиране на дейностите и политиките в областта на горите на ниво ЕС. Той цели, наред с другото, да съхрани и увеличава целесъобразно биологичното разнообразие, поглъщането на въглерода, целостта, доброто състояние и устойчивостта на горските екосистеми в различни видове географски мащаб, тъй като добре функциониращите горски екосистеми са от ключово значение за запазването на производствения капацитет. В него се предвижда да се работи за изграждане на Европейска система за мониторинг на горите и за по-добро опазване на горите в ЕС.

На паневропейско равнище, на Министерската конференция за защита на горите в Европа (МКЗГЕ) през 1993 г. бе дадено следното определение за **устойчиво управление на горите**: „стопанисването и използването на горските земи по начин и в степен, които позволяват да се съхрани биологичното им разнообразие, производителността, капацитетът им да се възобновяват, жизнеността и потенциалът им да изпълняват, понастоящем и в бъдеще, подходящи екологични, икономически и социални функции на местно, национално и глобално равнище, без да се причинява вреда на други екосистеми“. На следващи конференции са отправяни препоръки за устойчиво управление и опазване на горите и са предлагани критерии и показатели, които да бъдат използвани в националните доклади. Всички държави-членки на ЕС и Комисията са подписали резолюциите на

МКЗГЕ и са утвърдили устойчивото управление на горите и многофункционалността като основен подход към горското стопанство.

Горите изпълняват многобройни и взаимосвързани социални, икономически и екологични функции, понякога едновременно и на едно и също място. Съхраняването на тази многофункционалност изисква балансиран управленски подход, основан на задоволителна информация за горите.

Произлизащите от горите суровини, стоки и услуги могат също така да бъдат сред най-важните фактори за икономическото възстановяване и екологосъобразния растеж в селските райони.

Горите осигуряват работни места, приходи и суровини за промишлеността и за произвеждане на енергия от възобновяеми източници, затова опазването и устойчивото ползване на горите е особено важно.

Горите, управлявани с цел отдих и развлечение (в това число дейности като ловуване, почивка, любуване на пейзажа, бране на горски плодове и гъби) повишават стойността на намиращите се в съседство имоти, насърчават туризма, допринасят за здравето и благосъстоянието и са част от европейското културно наследство.

В дългосрочен план се очаква чрез стратегия за устойчиво управление на горите, насочена към поддържане или увеличаване на запасите от въглерод в горите и същевременно към осигуряване на устойчив годишен добив на дървесина, целулозни влакна и енергия, да се постигнат най-трайните положителни резултати по отношение на смекчаването на последиците от изменението на климата.

Предвижда се изменението на климата да породи, особено в Южна Европа, повече засушавания, по-високи температури и по-чести периоди със силни ветрове. Така вероятността за възникване на пожари и тяхната големина се увеличат. Това означава, че бъдещите метеорологични условия в Средиземноморския регион на ЕС най-вероятно ще доведат до нарастване на опасността от пожар и оттам — до увеличаване на опожарените площи.

През 2012г. Община Априлци подготви Проект “Изграждане на хеликоптерна площадка на територията на община Априлци за предотвратяване на пожари в общинския горски фонд” за кандидатстване по мярка 226 “Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности” от ПРСР (2007-2013г.). Целта е подобряване на превантивните дейности за намаляване на опасността от горски пожари в община Априлци.

Мерките за предотвратяване на пожари като специалното стопанисване на лесно запалимите материали, създаването и поддръжката на противопожарни просеки, противопожарни ивици, водоснабдителни пунктове, правилния подбор на дървесни видове, стационарните съоръжения за наблюдаване на горските пожари и съобщителната техника, с помощта на които да бъде избягвано катастрофалното разпространение

на пожарите, са заложили за изпълнение в Общинския план за развитие на Община Априлци за периода 2014-2020г.

Разнообразният климат и релеф на Централнобалканския район от Иларийската (Балканската) провинция на Европейската широколистна област в която попада територията на Община Априлци, осигуряват значително многообразие от местообитания. Това превръща общината в **съкровищница на животинския свят**.

6.2. ЖИВОТНИ

Територията на Община Априлци попада в Централна Стара планина която е едно от последните в Европа места с образци на запазена дива природа.

• информация съгласно приложение №3 към чл. 37(Изм. и доп. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.,изм., бр. 94 от 2007 г.,бр. 33 от 2011г.,в сила от 27.05.2011 г.) от Закона за биологичното разнообразие Обн., ДВ, бр. 77 от 9.08.2002 г., изм., бр. 77 от 9.10.2012 г., в сила от 9.10.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., изм. и доп., бр. 27 от 15.03.2013 г.

/За видовете, означени със знак (*), се прилагат разпоредбите на чл. 278д от Наказателния кодекс/.

1. ГРЪБНАЧНИ	1. VERTEBRATES
БОЗАЙНИЦИ	MAMMALIA
РАЗРЕД НАСЕКОМОЯДНИ	INSECTIVORA
Сем. Таралежи	Erinaceidae
Таралеж	Erinaceus concolor
РАЗРЕД ПРИЛЕПИ	CHIROPTERA
Сем. Гладконоси прилепи	Vespertilionidae
Широкоух прилеп	Barbastella barbastellus
Дългокрил прилеп	Miniopterus schreibersi
Дългоух нощник	Myotis bechsteini
РАЗРЕД ХИЩНИЦИ	CARNIVORA
Сем. Мечки	Ursidae
Кафява мечка	Ursus arctos (*)
Сем. Порови	Mustelidae
Видра	Lutra lutra (*)
Златка	Martes martes
РАЗРЕД	CICONIIFORMES
ЩЪРКЕЛОПОДОБНИ	
Сем. Щъркелови	Ciconiidae
Бял щъркел	Ciconia ciconia
РАЗРЕД	FALCONIFORMES

СОКОЛОПОДОБНИ	
Голям ястреб	Accipiter gentilis
Малък ястреб	Accipiter nisus
Кръстат (царски) орел	Aquila heliaca
Обикновен мишелов	Buteo buteo
РАЗРЕД	GRUIFORMES
ЖЕРАВОПОДОБНИ	
Сем. Дърдавцови	Rallidae
Ливаден дърдавец	Crex crex (*)
РАЗРЕД ГЪЛЪБОПОДОБНИ	COLUMBIFORMES
Сем. Гълъбови	Columbidae
Див скален гълъб	Columba livia livia
Гълъб хралупар	Columba oenas
РАЗРЕД	CUCULIFORMES
КУКУВИЦОПОДОБНИ	
Сем. Кукувицови	Cuculidae
Обикновена кукувица	Cuculus canorus
РАЗРЕД СОВОПОДОБНИ	STIGIFORMES
Бухал	Bubo bubo
Чухал	Otus scops
Горска улулица	Strix aluco
РАЗРЕД	PICIFORMES
КЪЛВАЧОПОДОБНИ	
Белогръб кълвач	Dendrocopos leucotos
РАЗРЕД ВРАБЧОПОДОБНИ	PASSERIFORMES
Сем. Чучулигови	Alaudidae
Горска чучулига	Lullula arborea
Сем. Лястовицови	Hirundinidae
Градска лястовица	Delichon urbica
Селска лястовица	Hirundo rustica
Сем. Орехчета	Troglodytidae
Орехче	Troglodytes troglodytes
Сем. Завирушкови	Prunellidae
Сивогуша завирушка	Prunella modularis
Пъстрогуша завирушка	Prunella collaris
Сем. Дроздови	Turdidae
Белогуш дрозд	Turdus torquatus
Сем. Мухоловкови	Muscicapidae
Полубеловрата мухоловка	Ficedula semitorquata
Сем. Авлигови	Oriolidae
Авлига	Oriolus oriolus
Сем. Вранови	Corvidae
Гарван	Corvus corax
Сокерица	Nucifraga caryocatactes
Полско врабче	Passer montanus

2. БЕЗГРЪБНАЧНИ	2. INVERTEBRATES
КЛАС НАСЕКОМИ	INSECTA
РАЗРЕД БРЪМБАРИ	COLEOPTERA
Сем. Бръмбари бегачи	Carabidae
Бръмбър рогач	Lucanus cervus
РАЗРЕД ЦИПОКРИЛИ	HYMENOPTERA
Сем. Мравки	Formicidae
Червена горска мравка	Formica rufa

Необходимо е да се отбележи, че се срещат и други видове животни попадащи в Приложение №3 от ЗБР.

6.3. РАСТЕНИЯ

На територията на Община Априлци има изключително разнообразие на флората тя е част от Национален Парк Централен Балкан. Паркът има определяща роля за опазване на биоразнообразието чрез съхраняването на застрашени от изчезване, редки и защитени от закона видове. Досега в Парка са установени около 2340 вида и подвида растения. В тях се включват 1900 вида и подвида висши растения, 15 вида папрати, по един вид плаунообразни и бронецови и 3 вида хвощови. Представени са 166 вида лечебни растения, от които 12 са защитени от закона и 229 вида мъхове.

6.4. ГЪБИ

Гъбите представляват специфична междинна биотична група – между растения и животни. На територията на общината са установени около 256 вида гъби (над 12% от установените видове гъби в България).

От особен стопански интерес са ядливите видове гъби като бронзовата, дъбовата, обикновенната манатарка, пачия крак. Тяхното събиране е разрешено както за лични, така и за търговски нужди след издаване на разрешителен документ.

6.5. Национален парк Централен Балкан

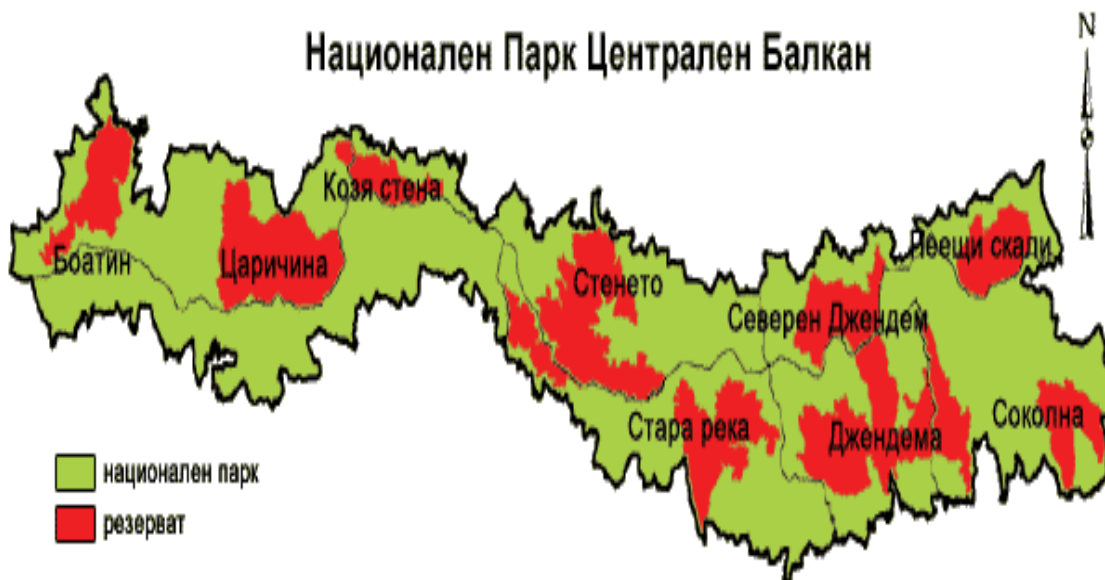
Територията на Национален парк Централен Балкан съхранява много уникални за страната и за Европа растителни и животински видове и местообитания. Биологичното разнообразие на парка, уникалният ландшафт на региона, разнообразният климат са в основата на съществуващите туристически продукти. Биологичното разнообразие в региона е съхранено в система от защитени територии – резервати,

Национален парк, Природен парк, природни забележителности и местности.

През месец октомври 2003 година паркът получи сертификат за членство в Европейската мрежа от защитени територии PAN Parks, в т.ч. и правото да ползва запазената марка PAN Parks. Засега този сертификат е притежание на четири европейски паркови администрации. За посетителите с природозащитна култура марката на PAN Parks означава гарантирано високо качество на услугите и преживяванията сред дивата природа. В същото време знакът удостоверява, че туристите, които пребивават на съответната територия и местните хора, както и предлаганите туристически услуги не увреждат природата, а допринасят за нейното опазване. Същата загриженост се отнася и за културно-историческото наследство на региона.

Членството на Национален парк Централен Балкан в мрежата на PAN Parks е признание за високото качество на ресурсите, съхранявани на територията му, както и на териториите граничещи с парка и за равнището на дейностите по тяхното опазване.

От особено значение за запазване на биоразнообразието и националния генетичен фонд има природния резерват “Северен Джендем“, който е част от Национален парк “Централен Балкан” **Резерват “Северен Джендем”** е обявен на 30 септември 1983 г. Площта му е 1610 хектара. Той е най-високо разположеният резерват в Национален парк “Централен Балкан”, опазващ изключително дива, непристъпна и красива част от Стара планина – изворната част от водосбора на река Видима. “Северен Джендем” обхваща северните отвесни склонове на връх Ботев. Непристъпни скални пояси, къси

и стръмни вододели, върхове с обратни наклони, скални мостове, зъбери, пропасти, множество водопади и обширни тревисти заравнености, свидетелстват за уникални геологични процеси. Почти 2/3 от резервата са покрити със стръмни вековни гори. Резерватът опазва субалпийски скални и горски местообитания. Характерни са вековните букови и буково-елови гори. Редки и застрашени от изчезване видове са оцелели само в тази

естествена крепост и никъде другаде в България. Запазено е необичайното съобщество на сибирска хвойна, миртолистен рододендрон и синя боровинка, както и единственото в света находище на урумово плюскавиче. Връзката с другия резерват – “Джендема”, го прави част от обширна обетована земя – убежище за дивата коза, мечката, вълка, благородния елен, сърната, скалния орел, сокола скитник и скалолазката.

Животинското богатство на резервата е обусловено от многообразието на местообитания и екологични ниши. Проучванията върху ентомофауната извеждат 376 вида и подвида насекоми, като те се оценяват като само една трета от очакваното разнообразие. С най- висок процент на ендемизъм е разред Coleoptera- 17 % от видовете, като някои от тях са: *Amaria messae*, *Bembidion rhodopense*, *Carabus montivagus*, *Xenion ignitum*, *Carabus violaceus*, *Oriena variabilis balcanica* и други. С висока ендемичност сред пеперудите е род *Erebia*- *E. alberganus*, *E. cassioides kinoshitai*, *E. rhodopensis*. Установени са 15 реликтни таксона, концентрирани основно във високите части на планините- *Phytocoris pini*, *Lygus wagneri*, *Nibis brevis*, *Orthops basalis* (разред Heteroptera), *Gnophos glaucinarius peruni* (разред Lepidoptera).

Основен представител на рибите е балканската пъстърва (*Salmo trutta fario*). Сред земноводните и влечугите типични, както за парка като цяло, така и тук са жълтокоремна бумка (*Bombinator variegata*), жаба дървесница (*Hyla arborea*), живороден гушер (*Lacerta vivipara*), усойница (*Vipera berus*), медянка (*Coronella austriaca*) и др.

Орнитофауната на резервата е представена от около 80 вида. Сред тях са обитатели на високата планина като планински кеклик (*Alectoris graeca*), алпийски бързолет (*Apus malba*), жълтоклюна гарга (*Pyrhocorax graculus*), балканска завирушка (*Prunella collaris*), скална овесарка (*Emberiza cia*), птици на буквите гори- полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), белогуш дрозд (*Turdus torquatus*), белогръб кълвач (*Dryocopus leucotos*), привързани към субалпийските съобщества видове- сивогуша завирушка (*Prunella modularis*), горска бърбица (*Anthus trivialis*), елов певец (*Phylloscopus collybita*).

Северен Джендем е еталон за богатството и състоянието на прилепната фауна у нас. Установени са 18 вида, от които 8 са световно застрашени. Дребните бозайници са представени от 25 вида (разр. Insectivora- 6, разр. Lagomorpha- 1, разр. Rodentia- 16). Интерес представляват популациите на лалугера (*Spermophilus citellus*) и сляпото куче (*Nannospalax leucodon*). От едрите бозайници емблематична е дивата коза (*Rupicapra rupicapra*). Срещат се още вълкът (*Canis lupus*), сърната (*Capreolus capreolus*), дивата свиня (*Sus scrofa*), белката (*Martes foina*), кафявата мечка (*Ursus arctos*) и др.

Защитена местност “Злиевци” е обявена със заповед № 2194/12.12.1968 година на Министъра на горите и горската промишленост, първоначално като историческо място “Държавна гора в м.Бунаря”,

землището на с.Зла река,Община Априлци, област Ловешка заведено под № 256 в Държавния регистър на защитените територии, с площ 3,1 ха, и прекатегоризирано със заповед № РД – 734/10.06.2003г. на Министъра на Околната среда и водите в защитена местност с наименование “Злиевци”. Няма данни за посещаемостта му.

Вековни дървета на територията на Община Априлци

Отделни вековни или забележителни дървета във или извън населените места се обявяват за защитени, съгласувано с физическото или юридическото лице – собственик на имота, в който се намира дървото. Директорът на съответната регионална инспекция по околна среда и водите и собственика подписват протокол, в който се посочват местонахождението и характеристиките на дървото – вид, възраст, височина и други особености, неговото състояние и необходимите поддържащи мерки, както и зъдълженията на собственика за опазване на обекта.

Собствениците на дървета, обявени за защитени са длъжни:

1. да ги опазват от унищожаване или увреждане;
2. да уведомяват съответната регионална инспекция по околна среда и водите за настъпили промени в състоянието на обекта;
3. да съгласуват със съответната регионална инспекция по околна среда и водите дейностите, необходими за поддържане или възстановяване на състоянието на обекта;
4. да осигуряват достъп на представители на регионалната инспекция по околна среда и водите до имота за извършване на проверки по състоянието на защитените дървета.

Забранени са дейности водещи до унищожаване, увреждане или влошаване физиологичното състояние на дърветата, обявени за защитени.

Разполагаме със следната информация за вековните защитени дървета на територията на община Априлци:

1. Единично дърво зимен дъб /*Quercus petraea*/ в м. “Йорговци”, землище на с. Велчево, общ. Априлци, обл. Ловеч обявено със заповед №1762/28.06.1972 г. на МГОПС /МГГП/, ДВ бр.59/72, което съгласно справка на РИОСВ – Плевен от 16.11.1981 г. се намира на пътя Троян-Априлци; местоположение - поземлен имот № 10567.313.30 по КККР на с.Велчево; собственик на имота е Община Априлци, съгласно АОС 241/19.07.2012г.; състояние на дървото е добро.

2. Единично дърво бук /*Fagus sylvatica*/ в кв. Видима, м. Въртяжката, землище гр. Априлци, обявено със заповед № 3734/06.10.1965 г.на МГГП, което съгласно справка на РИОСВ – Плевен от 16.11.1981 г. се намира по пътеката за х.”Плевен” като изходен пункт е м. “Мазането”; местоположение

- поземлен имот на територията на НП "Централен Балкан"; Дървото е частично изсъхнало.

6.6. Европейската екологичната мрежа НАТУРА 2000

Натура 2000 представлява мрежа от защитени зони в Европа. Нейната цел е да осигури дългосрочно опазване в добро състояние на точно определени ценни растителни и животински видове, както и местата, които обитават.

Тя включва специални защитени райони, определени от страните-членки на Европейския съюз (ЕС), СЪГЛАСНО Директивата за запазване на природните местообитания и Директивата за защита на дивите птици. Обект на защита по двете директиви са около 140 природни местообитания и над 600 вида растения и животни със значение за ЕС. Страните членки следва да установят разпространението на тези местообитания и видове в своите територии и да поставят част от тях под защита, както и да осигурят механизми за тяхното управление с цел запазване и устойчиво ползване.

България е една от най-богатите на биологично разнообразие в Европа държави.

Като принос за Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, страната ни трябва да защити над 80 типа местообитания, както и най-важните местообитания на 100 вида растения и 226 вида животни, определени от европейските директиви.

Всяка защитена зона се обявява със заповед на министъра на околната среда и водите, с която се определят нейните граници. Проектът на заповед за всяка защитена зона се подлага на обществено обсъждане. Той се публикува в поне един национален ежедневник и в едномесечен срок всяко заинтересовано лице може да изрази своето становище, но само по режимите и ограниченията, а не по границите.

Чрез екомрежата НАТУРА 2000 ще опазим нашата природа. Съхранената природа означава съхранени почви, води, въздух и природни ресурси.

I. Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна на територията на Община Априлци са:

- 1. Защитена зона "Централен Балкан" BG 0000494**
- 2. Защитена зона „Видима“ BG0000618**
- 3. Защитена зона "Централен Балкан - буфер" BG 0001493**

II. Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО на Съвета за опазване на дивите птици на територията на Община Априлци са:

- 1. Защитена зона "Централен Балкан" BG 0000494**
- 2. Защитена зона "Априлци" BG 0002110**
- 3. Защитена зона "Велчево" BG 0002111**
- 4. Защитена зона "Централен Балкан - буфер" BG 0002128**

Подробна информация за посочените Защитените зони от Европейската екологичната мрежа НАТУРА 2000 е представена в Приложение №4.

На територията на Община Априлци има прекрастни условия за развитието на всякъкви видове туризъм.

Тук всеки посетител може да усети допира с природата поемайки по планинските пътеки пеша, на кон или с велосипед. Градът е изходен пункт за туристи с различни интереси – за любителите на планината тук са предизвикателствата да се искачат върховете Ботев, Марагидик и Триглав ; за търсачите на силни усещания от тук може да се стигне до Видимското и Кадемлийското пръскало; за любителите на красивите гледки се предлагат разходки с кон по избран от туристите маршрут. От гр.Априлци по маркирани леснодостъпни маршрути може да се стигне до хижа “Плевен” и хижа “Тъжа”.

По отношение опазването на биологичното разнообразие Община Априлци съвместно с НП “Централен Балкан“ спечели и реализира проект за изграждането на пет екопътеки, по Програма ФАР – развитие на Българския екотуризм, а именно – Маршрут “Свети Илия” – Свети Илия разказва и предсказва, Маршрут “Мануилите” – Интервю с членестоногите, Маршрути в НП “Централен Балкан” “По пътя на балканджиите” и “Водните дупки” и Конен маршрут – “Следотърсачи в природата”. Чрез тях любителите на природата могат да и се наслаждават отблизо без да я увреждат и замърсяват.

Предстои реализацията на проект «Изграждане на колоездачна пътека от кв. Острец до кв. Видима и създаване на посетителски демонстрационен център». Проектта се финансира по Мярка 313 «Насърчаване на туристическите дейности» от ПРСР 2007-2013 г.

В рамките на проекта ще се извършат пътни и пътно-строителни работи за направа трасе на велосипедната алея за планинско и екстремно колоездене, свързваща кв. Острец с кв. Видима на гр. Априлци. Същата ще може да се използва и за пешеходен туризъм. Велопътеката ще бъде с дължина 6 км. И има пряка връзка с маршрутите за конен туризъм, ще осигурява пряк достъп до еко-пътеките «Видимско пръскало» и «Водните дупки», както и преките туристически достъпи до вр. Ботев, вр. Русалка и хижите «Плевен» и «Тъжа»; 6 км. Изграждане на колоездачна пътека ще спомогне за увеличаване на възможностите за отдих и прекарване свободното време на открито и развитие на алтернативния туризъм на територията на общината.

И за в бъдеще Община Априлци възнамерява да кандидатства по проекти осигуряващи екологосъобразно и устойчиво развитие в тетитории, съседни на защитените, с оглед засилване на защитата и осигуряване

опазване на екосистемите, естествените местообитания и поддържане на жизнеспособни популации от видове в естествената им среда.

7. ШУМ

Съгласно нормативната уредба за шума, контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР. РИОСВ провежда проверки на промишлени източници на шум в околната среда на обекти:

-с проведен планов контролен мониторинг по утвърден от МОСВ годишен график;

-с планови проверки за изпълнение на условията по фактор „шум“ в издадените комплексни разрешителни и решения по ОВОС;

-във връзка с постъпили жалби и сигнали.

За промишлени обекти, които сенамират в жилищни зони или в близост до такива зони, освен спазването на нормата по границата на промишлената площадка (70 dBA) се контролира и спазването на граничната стойност за шум в т.нар. „мястонавъздействие“ – пред най-близката жилищна или обществена сграда (55 dBA през деня).

Наднормено излъчване на шум

Няма данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Априлци.

Източници на шум

В градската среда основен източник на шум са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

Население подложено на въздействие

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града.

За шумовото замърсяване на общината допринасят характерните особености на териториално - устройствените планове: двустранно плътно застрояване по главните улици, големи наклони на някои улици, лошокачествена настилка и остарелия автомобилен парк. Характерна за шумовото натоварване на общината е денонощната и седмична цикличност.

Няма данни за други източници на шум. Във вилните зони, районите за отдих, за възстановяване и други на територията на общината няма рискове в акустично отношение.

8. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

Нормативно озеленяването на урбанизираните територии се определя в Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони на Министерството на регионалното

развитие и благоустройството и Наредба №1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност на бившето Министерство на териториалното развитие и строителството. На местно ниво е изработена и приета на Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Априлци.

Озеленените площи се обединяват в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и лесопаркове, представляващи публична собственост. Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси, както и озеленените площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове и защитни насаждения.

Системата на зелените площи в населеното място представлява взаимно съгласувано разполагане на различните видове зелени и свободни площи с цел да се осигурят най-благоприятни хигиенни условия, декоративни ефекти и създаване на условия за отдих на населението.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площадки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения.

Озеленяването влияе на температурата, относителната влажност, скоростта на движение на въздуха; върху подобряване на химичния състав на въздуха, намаляване на праха в него, както и на намаляването на шума в градската среда.

По отношение на лесорастителните зони Априлци попада в зоната на хълмисто - предпланински дъбови месторастения, а като фитогеографски район – в хълмисто предпланински и планински район.

Зелените площи в общината са с вертикална планировка – храсти, дървета и треви. Основните дървесни видове за озеленяване на площите са – Обикновен смърч, Сребрист смърч, Плачеща върба, Бреза, Каталпа и др.

През 2012г. успешно е реализиран проект "Рехабилитация на общински парк кв. Зла река-гр. Априлци" финансиран по Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 г., мярка 322 "Обновяване и развитие на населените места".

Общинският парк в кв. Зла река е част от зелената система на гр. Априлци и общината, която допринася за обогатяване възможностите за масов и индивидуален отдих, така и за опазване и съхранение на характерните крайречни ландшафти в района. Паркът е разположен по поречието на р. Видима и обхваща площи от крайречната тераса. Зоната за масов отдих обхваща централната част и е оформена с декоративни дървесни групи, храсти и цветя. Растителното оформяне на парковете

площи в зоната за индивидуален отдих са оформени пейзажно, създадени са иглолистни и широколистни декоративни дървесни групи, а също и групи от вечнозелени и цъфтящи храсти. Подхода за научно - познавателния маршрут се оформи с видове характерни за крайречни месторастения – върби, тополи, елши, блатно кокиче, ириси.

С цел поддържане на благоприятно природозащитно състояние и предотвратяване на значителни въздействия върху природата, община Априлци се стреми към Реализиране на местни благоустройствени проекти, с които да осигури екологосъобразно и устойчиво развитие в териториите, съседни на защитените с цел опазване на екосистемите, естествените местообитания и поддържане на жизнеспособни популации от видове в естествената им среда.

Поддържането на чистотата в озеленените площи се изразява в следните дейности: метене, събиране и извозване на отпадъците до депото и др.

Спазват се следните изисквания :

- Вертикална планировка при реконструирането на съществуващите и изграждането на нови озеленени площи в общината, след което се осигурява тяхната поддръжка.
- Поливане на растителността според възникнала екзистенциална необходимост.
- Качествен посадъчен материал.
- Санитарни резидби.
- Метене, косене, събиране и извозване на отпадъците от зелените площи.

III. АНАЛИЗ НА УПРАВЛЕНСКИТЕ ФАКТОРИ

1. Общинска администрация Априлци разполага с 34 бр. щатни бройки делегирани държавни дейности и 17 бр. щатни бройки местни дейности. В обща администрация има 11 щатни бройки и 13 щатни бройки в специализираната администрация.

Служителите ангажирани с контрола, работата и проблемите свързани с опазването на околната среда на Община Априлци са както следва: един Директор Дирекция “Устройство на територията, общинска собственост и Еворинтеграция”, един ст.специалист “Екология” и в дейностите по бюджета на община Априлци, в дейност “Чистота” 14 щ. бр.

Към Общински Съвет – Априлци са избрани три постоянни комисии и техните членове. Комисията отговаряща по въпросите свързани с екологията е: “Комисия по териториално и селищно устройство, общинска собственост, екология и околна среда”.

2. Общинските Наредби приети с решение на ОбС Априлци касаещи околната среда са :

- ▶ Наредба №1 за обществения ред на територията на община Априлци.
- ▶ Наредба за поддържане на чистотата, опазване на околната среда и управление на дейностите по отпадъците на територията на община Априлци, област Ловешка.
- ▶ Наредба № 16 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Априлци.
- ▶ Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Априлци.
- ▶ Наредба за реда за управление на горските територии – собственост на община Априлци.

3. Община Априлци е под контрола на Министерството на околната среда и водите – гр.София на национално ниво и попада в района на Регионалната инспекция по околната среда и водите - гр.Плевен и Басейнова дирекция към Дунавски район с център Плевен на регионално ниво.

На регионално ниво обмен на информация се извършва и с ВиК -Ловеч АД - клон гр. Априлци, Регионална здравна инспекция РЗИ – гр.Ловеч, Областна дирекция по безопасност на храните – Ловеч и др.

4. Община Априлци успешно си сътрудничи със съседните общини – Ловеч, Троян, Летница, Севлиево, Угърчин и Тетевен .

5. Информирането на населението и обществеността за проблемите, работата, предстоящите събития и кампании свързани с околната среда става чрез местната Кабелна Телевизия, Официалния сайт на община Априлци и Информационното табло в сградата на общината .

6. На територията на общината няма мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда .

IV. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ

1. Икономически фактори

1.1 Селско стопанство

Общият размер на земеделските територии възлиза на 117 860,249 дка. от общата територия на общината.

В таблица 3 е даден баланс по видове територии по предназначение в община Априлци.

Таблица 3. Баланс по видове територии по предназначение в община Априлци.

№	Вид на територия по предназначение	гр. Априлци Площ в дка	с.Велчево Площ в дка	с.Скандало то Площ в дка	с.Драшкова поляна Площ в дка	Общо Площ в дка
---	------------------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------------	------------------------------------	-----------------------

1.	За нуждите на селското стопанство	102052,727	10664,072	4902,624	2440,826	117860,249
2.	За нуждите на горското стопанство	93396,721	7434,598	4588,512	2340,595	107760,426
3.	Населени места	5932,16	894,989	882,448	426,534	8136,131
4.	Водни течения и водни площи	1268,094	348,575	206,918	65,156	1888,743
5.	За нуждите на транспорта	327,18	22,844	11,510	52,146	413,68

Относителният дял на използваната земеделска площ (ИЗП) се обуславя от планинския и полупланински релеф, който заема около 2/3 от общата площ на общината. Въпреки този факт, през 2010 г. община Априлци попада в групата на общините с високо равнище (над 4 дка.) на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 6,41 дка., макар по дял на ИЗП (9,28%) в общата територия на общината да попада в групата на общините с нисък дял (под 15%). Отрасловата структура на селското стопанство в общината включва предимно следните отрасли и подотрасли: комбинирани растително - животновъдни частни стопанства; отглеждане на дребен рогат добитък; отглеждане на едър рогат добитък и др. Според делът на стопанствата община Априлци се отнася в групата на общините със среден дял (0,10-0,40%).

Поради характера на релефа преобладават гори, мери и пасища. Това предполага приоритетно развитие на животновъдство и някои видове трайни насаждения.

Липсата на средства и сравнително бедните почви не дават възможност традиционното растениевъдство да се развива ефективно. Условието са подходящи за развитие на трайни насаждения.

Природоклиматичните условия определят характера на производството и изискванията към механизацията. Поземленият фонд е с големи наклони, пътищата до имотите са трудно проходими за МПС, отдалечени са един от друг с малък размер на площите и ниска продуктивност.

Със земеделие се занимава преди всичко възрастното население. По - млади хора се опитват да се занимават с отглеждане на малини, овце, говеда и др.

Резерв за допълнителна заетост и доходи в общината има при развитието на пчеларството, билкарството и други нетрадиционни земеделски отрасли.

1.2 Растениевъдство

Поради планинския характер на релефа в община Априлци не се засаждат площи с основни земеделски култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед. В условията на пазарна икономика се създадоха някои нови площи с трайни насаждения, само от няколко арендатори на земя и частни земеделски стопани.

В общия размер на обработваемата земя в общината се включват:

- трайни насаждения, предимно сливи, ябълки, малини, арония и др.;
- ливади за производство на сено;
- ниви – в ограничени размери засети основно с картоф, царевица и др., преди всичко за домашно ползване и т.н.

На територията на общината не функционират земеделски кооперации, които да обработват земеделските земи. Само няколко арендатори обработват незначително количество от общия размер на земеделската земя.

В общината съществуват традиции в отглеждането на трайни насаждения, и обема им не е намалял драстично но произведената продукция от тях е по – ниска в сравнение с минали години. Това се дължи на факта, че наследените трайни насаждения от собствениците са вече в непродуктивна възраст или са на възраст над 25-30 години.

Данните са предоставени от “Общинска служба земеделие” към 09.01.2014 г. Приложение№ 6.

1.3 Животновъдство

Животновъдството е свързано с отглеждането най - вече на овце, кози, крави и др. и с пасищния ресурс, приготвянето на сено и пр. На територията на общината има значителни по размер пасища и земеделски площи за производство на сено. С най-голяма територия са високопланинските пасища. На тях има възможност да пашуват голямо количество селскостопански животни – предимно овце и крави. Във връзка с намаляването броя на животните, намаленото пашуване върху тяхната територия се отразява негативно върху тревната растителност.

Резерв за допълнителна заетост и доходи има при развитие на пчеларството, въпреки, че за периода 2008-2010 г. в общината не е изплащана финансова помощ по Националната програма по пчеларство.

Броят на отглежданите селскостопански животни в община Априлци по видове през 2011 г. е представен в таблица 4.

Таблица 4. Брой селскостопански животни по видове през 2010 г. (бр.)

ВИДОВЕ	АПРИЛЦИ	ОБЛАСТ ЛОВЕЧ	ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ (%)
ГОВЕДА - ОБЩО	237	11175	2,12
В Т.Ч. КРАВИ	173	6568	2,63
ОВЦЕ - ОБЩО	3960	43941	9,01
В Т.Ч. ОВЦЕ МАЙКИ	3339	35950	9,29
КОЗИ - ОБЩО	581	16640	3,49
В Т.Ч. КОЗИ МАЙКИ	478	14251	3,35
СВИНЕ - ОБЩО	42	15125	0,28
ПТИЦИ – ОБЩО	5023	326210	1,54
В Т.Ч. КОКОШКИ НОСАЧКИ	4938	174548	2,83

ПЧЕЛНИ СЕМЕЙСТВА	544	20956	2,60
------------------	-----	-------	------

Най-съществен е делът на отглежданите овце в общината спрямо овцете в областта. В община Априлци се отглеждат 9,01% от всички овце и 9,29% от овцете майки. Останалите видове са с незначителни за областта дялове, като най-нисък е дела на отглежданите свине. В общината се отглеждат само 0,28% от отглежданите в областта свине.

Отглежданите в момента животни са разпръснати основно в дребни смесени частни стопанства. Само няколко са лицата, които отглеждат сравнително по-голямо количество овце или крави. Наблюдава се тенденция за намаляване броя на селскостопанските животни. Произвежданата продукция (мляко, месо, домашни животни за продан) е предимно за задоволяване на лични нужди.

Само няколко птицевъди отглеждат сравнително по-големи количества пилета за продажба. Проявява се определен интерес към подотраслите зайцевъдство и пчеларство.

На територията на общината има регистрирани 3бр. Животновъдни ферми за производство на сурово краве мляко, 1бр. птицевъден обект за отглеждане на 350 бр. кокошки носачки и 2 бр. птицевъдни обекта за отглеждане на бройлери с капацитет до 4 000 бр. бройлери. Овцевъдните обекти на територията на общината са 4 бр. с общо 1000 бр. овце.

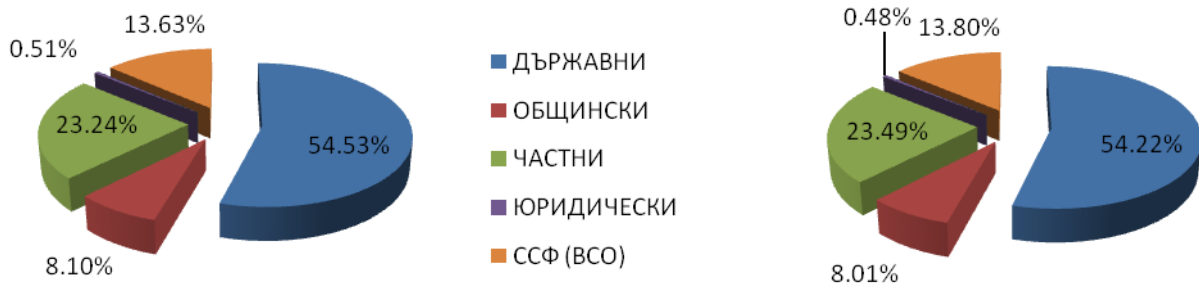
В много от домакинствата, стопаните отглеждат животни предимно за задоволяване на своите потребности, малкият излишък, който се получава (предимно от мляко) се предлага на близки и познати.

1.4. Горско стопанство

В общината горският фонд обхваща около половината от територията ѝ. Горите са едно от изключително важните богатства и ресурс на общината.

Малко над половината от горския фонд е държавна собственост, 23% от горите са частни, а общински – малко над 8%. Около 14% са временно стопанисваните от общината, със статут на съществуваща собственост преди възстановяване. Около половин процент са собственост на юридически лица.

Фиг.1: Разпределение на горите по форма на собственост

1.1. ОБЩА ПЛОЩ

1.2. ЗАЛЕСЕНА ПЛОЩ

Общият запас на дървесина в горските територии е 2 415 837 m³. На фиг. 2 е представено разпределението на горите в горските територии на общината по групи гори по функции.

Фиг.2: Разпределение на горите по функции

2.1. ОБЩА ПЛОЩ

2.2. ЗАЛЕСЕНА ПЛОЩ

Съобразно функциите им 74% от горските територии на общината са причислени към групата “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”. Към групата “Рекреационни гори и земи” са включени 7% от горските територии, а към защитните – 19%. Защитените зони по „Натура 2000” са 3568 ха, от които залесени са 3551 ха. Най-голяма част от защитените територии заема Националният парк “Централен Балкан”.

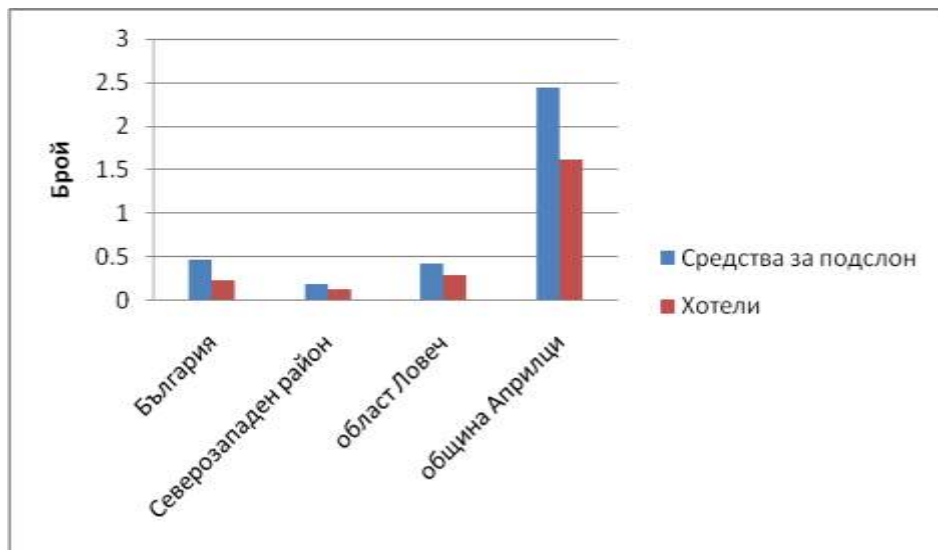
Лесоустройствените проекти на ловното стопанство и общината осигуряват добри предпоставки за стопанисване и ползване на горския фонд. Основните насоки на организация на горското стопанство в общината, предвидени в лесоустройствените проекти, са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им.

Туризм

Природноклиматичните условия благоприятстват развитието на туризма в община Априлци. Те определят и основните видове туризъм, които се развиват в региона – ваканционен, екологичен, здравен, селски, еко, ловен а напоследък и алтернативен туризъм.

През 2010 г. в общината функционират 102 места за краткосрочно настаняване (почивни станции, семейни хотели, къщи и самостоятелни стаи). Легловата база възлиза на 1378 легла. Реализирани са 13 869 нощувки. Средствата за подслон (хотели, хижи, други вилни селища, къмпинги) са 9, които разполагат със 130 стаи и 325 легла. Реализирани са 5699 нощувки, в т.ч. 42 от чужденци. Хотелите са 6, които разполагат с 90 стаи и 217 легла. През 2012 г. в общината функционират общо 92 места за настаняване и средства за подслон, с леглова база 1302 легла. Реализираните са 18 815 нощувки. През 2013 г. в общината функционират общо 104 места за настаняване, с леглова база 1349 легла. Реализираните са **24 744** нощувки. На територията на общината са категоризирани общо 49 заведения за хранене и развлечения с общ капацитет 2534 места. В абсолютен размер броят на туристическите обекти изглеждат твърде малко, но съпоставяйки ги с броя на населението в общината позволява възможността за сравнителен анализ на тези

показатели с величините им за България, за Северозападния район и за област Ловеч. На **фиг.3** са представени средствата за подслон и хотелите, които се падат на 1000 души от населението.

На територията на общината се намират следните места за настаняване.
Приложение № 7

1.6. Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.

В резултат на извършените през годините на прохода промени, индустрията в общината се реструктурира отраслово. Създадени са частни фирми, но в значително по-малки размери. Индустрията се развива преди всичко на базата на наличие на суровини, традиции и предприемчивост на малкия и средния бизнес. В сегашните условия, сред по-развитите подотрасли на индустрията в общината са:

- производство на месо и местни изделия;
- производство на дървен материал и изделия от него;
- производство на пластмасови изделия;
- производство на скрепителни елементи и пружини;
- производство на метални касетки;
- производство на керамични изделия;
- производство на мляко и млечни продукти;
- производство на килими и килимени изделия;
- строителство, преди всичко на вили, къщи за почивка, туристически обекти и др.;
- традиционно за района производство на занаятчийските изделия.

Таблица 5. Отрасли в индустриалния сектор, в които община Априлци има съществена роля в област Ловеч през 2011 г.

Отрасли	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил. лв.)	Относителен дял спрямо област Ловеч (%)			
					Предприятия	Нетни приходи от продажби	Заети лица	ДМА
Общо за сектор "Промишленост"	32	16 670	299	9 698	4,1	1,8	2,0	1,6
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели), печатна дейност	7	680	45	1 005	4,8	0,8	2,3	2,9
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	7	2 735	44	1 022	5,7	2,8	5,1	0,5
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	6	7 176	115	3 618	10,5	22,1	15,3	35,1
Производство на мебели, производство, неклассифицирано другаде, ремонт и инсталиране на машини и оборудване	4	122	9	465	2,2	0,1	0,3	0,4
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива	3	528	18	2 769	14,3	22,7	22,2	20,1

Строителството, разглеждано и оценявано като икономическа дейност, също изпитва последиците от реструктурирането на общинската икономика. Основните икономически параметри, които го характеризират, показват, че то се реализира основно на предприемачески принцип, като водещ е частният сектор. Броят на заетите в строителството на територията на общината към 2011 г. е 60 д. (6,1% заетите в областта). Като стопански субекти в сферата на строителството са регистрирани 13 фирми (6,8%). Размерът на нетните приходи от продажба е 1,4 млн. лв. и представлява 3,7% от приходите в областта. Единадесет процента и половина от ДМА в областта са собственост на фирми със седалище в община Априлци.

В сектора на услугите няма отрасъл с ясно подчертано и доминиращо значение. С известно предимство във вътрешнообщински аспект по отношение на броя на стопанските единици, броя на заетите лица и реализираните приходи от продажби е отрасъл „Операции с недвижими имоти,“. Съотнесени спрямо показателите на областно ниво обаче през 2011 г. преди тях се нареждат „Други услуги, неклассифицирани другаде“. Делът им на територията на областта е между 3 и 4%.

Определянето на отраслите с важно значение в община Априлци може да се осъществи с представените в таблица 6 коефициенти на локализация.

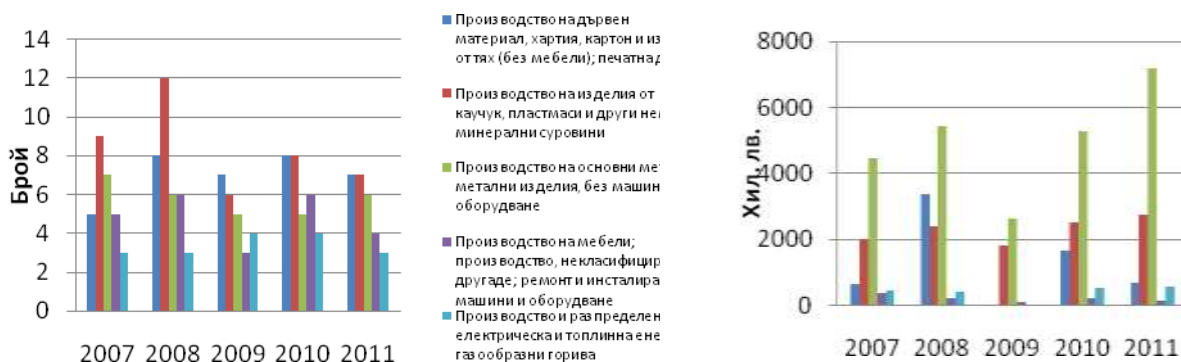
Таблица 6. Коефициенти на локализация по брой на наетите лица в община Априлци

Икономически сектор	Спрямо област Ловеч				Спрямо България			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	1,41			1,46	2,04			1,89
Преработваща промишленост	0,79	0,78	0,76	0,88	1,33	1,34	1,32	1,55
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	17,36	15,51	9,06	10,73	2,55	2,78	1,28	1,69
Строителство	1,83	1,58	1,74	2,88	0,74	0,69	0,73	1,12
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	0,66	0,84	0,80	0,76	0,52	0,64	0,62	0,61
Транспорт, складиране и пощи	1,18	1,14	0,94	0,98	0,76	0,75	0,61	0,64
Хотелиерство и ресторантьорство	2,64	2,54	2,43	2,37	2,86	2,33	2,15	2,15
Операции с недвижими имоти	1,19	2,41	0,82	1,21	0,51	0,69	0,34	0,48
Професионални дейности и научни изследвания	0,67	0,55	0,45		0,22	0,16	0,16	
Образование	0,89	1,00	0,92	0,95	1,00	1,14	1,08	1,09
Хуманно здравеопазване и социална работа	0,40	0,40	0,45	0,47	0,48	0,50	0,57	0,57
Други дейности	3,12	1,96	1,67	1,71	2,92	1,68	1,28	1,40

На регионално ниво, спрямо областта като значими отрасли през четирите години от периода 2008-2011 г. в общината могат да се отличат: „Селско, горско и рибно стопанство“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, „Строителство“, Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Други дейности“. Към тях може да се добави „Транспорт, складиране и пощи“, който обаче бележи низходяща тенденция и през 2010 г. и 2011 г. коефициентът на локализация при него е под единица. „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ от друга страна се превръща в значим едва през последните две години от периода. На национално ниво значими са отраслите „Селско, горско и рибно стопанство“, „Преработваща промишленост“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, „Хотелиерство и ресторантьорство“, „Образование“ и „Други дейности“.

На **фиг.4** е проследена динамиката на водещите отрасли според основните икономически показатели.

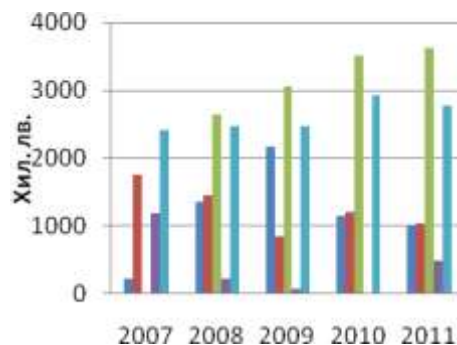
Фиг. 4.

4.1. ПРЕДПРИЯТИЯ

4.2. НЕТНИ ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ

5.1. ЗАЕТИ ЛИЦА

5.1. ДМА

Фиг. 5. Разпределение на водещите промишлени отрасли в община Априлци по основни икономически показатели и години

Услуги и търговия

Над 50 са функциониращите фирми с предмет на дейност търговия и заведения за хранене и развлечения. Това са предимно магазините на Районната потребителна кооперация, десетки еднолични търговци, част от които наемат персонал, малки семейни фирми с по един и по двама работника, които в редица случаи те са от домакинството. Търговските обекти се намират в помещения на Районната потребителна кооперация, в собствени жилищни сгради, помещения под наем, отделни търговски постройки и др. Те са позиционирани в центровете на кварталите на града и селата, в някои от махалите и на други места. Заведенията за хранене и развлечения са разположени предимно в местата за настаняване, помещения на Районната потребителна кооперация, на Общината, частни помещения и др.

Сред основните отрасли и подотрасли в областта на търговията са:

- Търговия на дребно в не специализирани магазини предимно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия;
- Ресторанти;
- Кафенета;
- Барове и подобни заведения;
- Дискотеки;
- Търговия на дребно и едро със строителни материали и санитарно оборудване;
- Търговия на дребно в специализирани магазини с железария, бои, плоско стъкло, огледала и др.;
- Търговия на дребно в не специализирани магазини предимно с хляб, хлебни изделия, захар и сладкарски изделия;
- Търговия на едро и дребно със зърно, семена и фуражи;
- Търговия на едро и дребно с течни и газообразни горива и техните производствени продукти;
- Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали;

- Търговия на дребно в специализирани магазини с фармацевтични стоки;
- Търговия на дребно в специализирани магазини с книги, вестници и книжарски стоки;
- Търговия на дребно в специализиран магазини с алкохол и други напитки;
- Търговия на дребно в не специализирани магазини с разнообразни стоки;
- Търговия на дребно с употребявани стоки в магазини;
- Търговия на дребно в специализирани магазини със строителни и отоплителни материали;
- Търговия на дребно с плодове и зеленчуци;
- Търговия на дребно с месо и месни продукти;
- Друга търговия на едро и дребно;
- Неделен пазар;
- Други услуги на населението;

1.8 Инфраструктура

Техническата инфраструктура на Община Априлци обхваща материално – техническите мрежи и съоръжения на четири основни инженерни системи:

- транспортна;
- енергийна;
- водостопанска
- съобщителна

► Транспортна инфраструктура

На територията на общината са изградени пътища III клас от Републиканската пътна мрежа, общински пътища IV клас, местни пътища и пътища до земеделските земи.

На 30 км. от центъра на общината преминава главната транспортна артерия път Е – 772 /I – 4 София – Севлиево – В. Търново – Шумен/. Чрез него се осъществяват връзките на общината с основните транспортни коридори, които преминават през северна България. Важно значение за икономическото развитие на общината и за връзките с населените места в Северна и Южна България има второкласния път II – 35. Той формира транспортната ос север – юг, свързващ Северна и Южна България през Троянски проход. От центъра на гр. Априлци до този път разстоянието е 25 км. (до гр. Троян). Поради голямата надморска височина той е затворен през целия зимен сезон, а отдалечеността на другите проходи увеличава транспортните разходи. До тези основни пътни артерии, част от пътищата са от третокласната пътна мрежа на територията на общината. По тези участъци от пътя се осъществяват и транспортните връзки между общините Априлци – Троян, Априлци – Ловеч, Априлци – Севлиево.

Път III – 607 гр. Троян – гр. Априлци, представляващ път от третокласната пътна мрежа на територията на общината е в добро техническо състояние. Другият третокласен път на територията на общината е III – 607 гр. Априлци – гр. Калофер, участък гр. Априлци – хижа Тъжа. Този път има стратегическо значение и изключително важно значение за управлението на Национален парк “Централен Балкан”, развитието на туризма и на екологосъобразен поминък на населението.

На територията на общината няма ж. п. мрежа. Най-близката ж.п. гара е в гр. Троян и се намира от гр. Априлци на 25 км. Тази железопътна мрежа на

територията на областта е представена от второстепенната ж.п. линия Левски – Ловеч – Троян която има известно стопанско значение за общината.

Най-близкото летище за гражданската авиация се намира в гр. София и е на разстояние 170 км. от общината.

► **Електроенергийна система**

Електроенергийната система на община Априлци е част от единната електроенергийна мрежа, както на Ловешка област, така и на страната. Общината се обслужва от електроразпределително дружество “ЧЕЗ Електро България” технически район Троян.

Електроснабдителната мрежа е развита, но е необходимо подобряване на техническото и състояние и кабелизация на мрежите НН. Годишната консумация на електричество е основно от населението и функциониращите предприятия на територията на общината.

Всички населени места на общината са електрифицирани. Уличното осветление се осъществява с енергоспестяващи лампи.

- Гъстотата на разпределителната мрежа е над средната за страната – т.е. добре развита и осигурява захранването на всички населени места.
- На територията на общината има един функциониращ ВЕЦ, четири МВЕЦ и една фотоволтаична инсталация.

► **Водоснабдителна система**

През територията на общината преминават три основни външни водопровода. Един от тях е каптажа “Бъзов дял”, откъдето води началото си външния водопровод за кварталите на общината - Видима и Зла река, с. Скандалото и с. Велчево. От този водопровод се захранва и населено място (с. Гумощник) от съседна община (Троян). Другият външен водопровод започва от каптажа “Пенови дупки” и осигурява питейна вода за кварталите Острец и Ново село, като при необходимост водата може да се прехвърли като допълнително количество вода към другия водопровод. И двата водоизточника (“Бъзов дял” и “Пенови дупки”) се намират на територията на Национален парк “Централен Балкан”. След ВЕЦ “Видима” е изграден резервоар, от който води началото си външния водопровод за населени места от община Севлиево, т.е. част от питейната вода на община Априлци служи за водоснабдяване и на друга община. Съществуват и няколко местни водопровода за водоснабдяване на някои махали. Само слабо населени и почти обезлюдени махали извън регулация нямат нито централно, нито местно водоснабдяване, а ползват водите от кладенци и извори.

На територията на общината е изградена вътрешна водопроводна мрежа. Количеството на подаваната вода е основно за населението, туристическите обекти, заведенията за хранене и развлечения, промишлеността, селското стопанство и др. отрасли. Качеството на водата отговаря по показатели на вода за питейно – битово водоснабдяване.

► **Канализационна мрежа**

В общината няма изградена канализация и пречиствателна станция за отпадни води. Поради изключително големите за мащабите на общината финансови средства, необходими за изграждането им, се търси външно финансиране. Възможно е поетапно решаване на този въпрос, чрез изграждане на

локална канализация и малки пречиствателни съоръжения. В хода на времето, могат да възникнат и други решения свързани с водоснабдяването и канализацията на общината.

► Съобщителна инфраструктура

На територията на общината има изградена съобщителна мрежа. Част от нея е амортизирана. С оглед нейното подобряване е необходимо изграждането на оптичната кабелна мрежа.

Общината е покрита с радиотелевизионен сигнал от РРТС вр. Ботев. Поради пресечения терен остават махали, които не могат да приемат сигнал от вр. Ботев и затова е изградена ретранслаторна телевизионна станция на местността "Свинова поляна".

Почти на цялата територия на общината има покритие със сигнал на мобилните телеоператори.

Интернет доставици в общината са два - „Виваком” АД и ЕТ „Тамара Стоянова Стоева” – гр. Априлци

V. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ФАКТОРИ

Чрез общински бюджет и извънбюджетните фондове, местната власт осъществява своята политика. Бюджетът като финансов план отразява очакваните финансови ресурси и тяхното разпределение за реализацията на отговорностите, делегирани от държавата, местните отговорности и определени приоритети.

Общинският бюджет има две съставни части – приходна и разходна.

Приходите в общинския бюджет са Приходи за делегирани от държавата дейности и Приходи за местни дейности.

С Приходите за делегирани от държавата дейности се финансират Държавни дейности, съгласно Решение за разпределение на делегирани от държавата дейности и местни дейности и Закона за държавния бюджет.

Приходите за местни дейности са Данъчни и Неданъчни.

Неданъчните приходи включват: приходи от доходи за собственост; общински такси /в т.ч. такса битови отпадъци/; глоби, санкции, наказателни лихви и др.

С приходите за местни дейности се финансират дейности като: издръжка на детски градини; културни мероприятия; озеленяване; чистота; осветление; В и К; поддръжка и ремонт на пътища и др.

С Решение на общинския съвет, Общината може да ползва и други източници на финансиране – Заеми, Общински облигации и др.

През бюджетната година Общината получава Трансфери от Министерства и ведомства с целево предназначение. Такива са трансферите от ПУДООС за финансиране на Проекти, свързани с опазване на околната среда. Разходите за опазване на околната среда основно се финансират от Такса битови отпадъци, както и от Местни данъци и такси. В Община Априлци, приходите от Такса битови отпадъци покриват разходите за дейност

Чистота. С част от реализирания преходен остатък се закупиха нови съдове за събиране на битови отпадъци и нов сметоизвозващ автомобил.

Усилията на общинското ръководство както в настоящия момент така и за в бъдеще, в сферата на опазване на околната среда, трябва да бъдат насочени към разработване на проекти и търсене на финансиране за тяхната реализация от външни източници.

VI. АНАЛИЗ НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ФАКТОРИ

По население Априлци е малка община. Населението на община Априлци по данни на НСИ от преброяването през 2011 г. възлиза на 3338 жители, което представлява 2,4% от населението на област Ловеч. Общината се нарежда на последно място по численост в областта. През последните 5 години, както и през предходните, се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Априлци. Тази тенденция е характерна както за област Ловеч, така и за Северозападен статистически район. Раждаемостта в общината е твърде ниска, съпоставена с раждаемостта в областта и средно за страната. Естественят прираст е отрицателен, като във всички общини на Ловешка област. Ниската раждаемост и високата смъртност са свързани със застаряването на населението и съществуващите социални и икономически проблеми.

Таблица 7. Динамика на броя на населението по териториални единици и местоживееене (бр.)

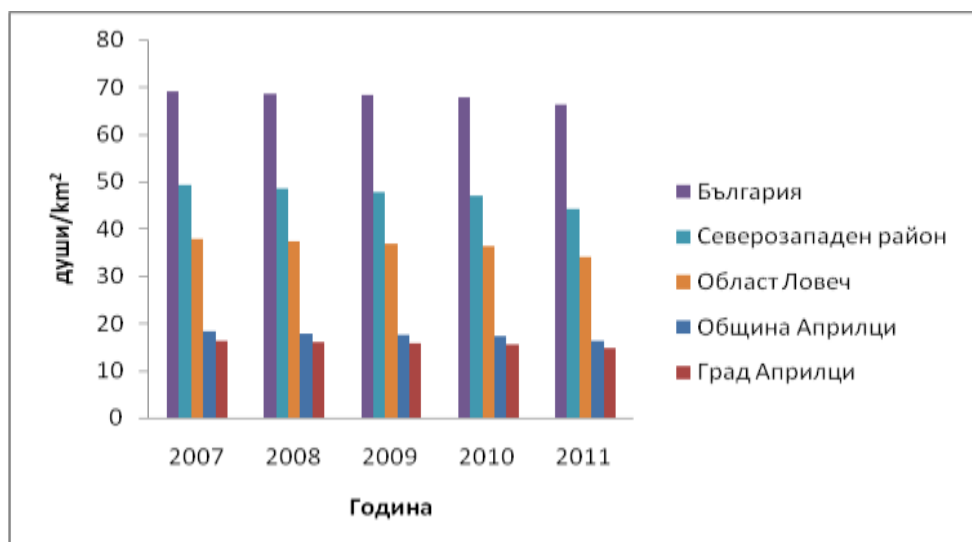
Териториални единици		2007	2008	2009	2010	2011	Средногодишен темп на прираста (%)
Община Априлци	общо	3694	3619	3573	3502	3312	-2,69
	в градовете	3297	3243	3214	3164	2994	-2,38
	в селата	397	376	359	338	318	-5,40

Източник: НСИ

Гъстота на населението

Гъстотата на населението в общината е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта, но е по-висока от тази в общинския център. По данни от НСИ от преброяването през 2011 г. в България на един km² се падат около 66 жители, в Северозападен район – 44 жители, в област Ловеч – 34 жители, в община Априлци – около 16 жители, а в град Априлци – малко под 15 жители.

Общата площ на територията на община Априлци е 238,3 km², което представлява 5,8% от територията на област Ловеч, а площта на населените места и другите урбанизирани територии е около 8 km². Установената тенденция към намаляване на броя на населението в общината води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението (вж. фиг.6).

Фиг.6. Динамика на гъстотата на населението по териториални единици

Структура на населението по възраст, пол и населени места

Структурата на населението по полов признак е подобна на тази в страната. Преобладава женското население. През 2011 г. мъжете са 1596 (48,6%), а жените – 1689 (51,4%), или на 1 000 мъже се падат 1 058 жени при средно за страната 1054. За гр. Априлци стойността на показателя е 1059 жени на 1000 мъже, а за селата в общината – 1052.

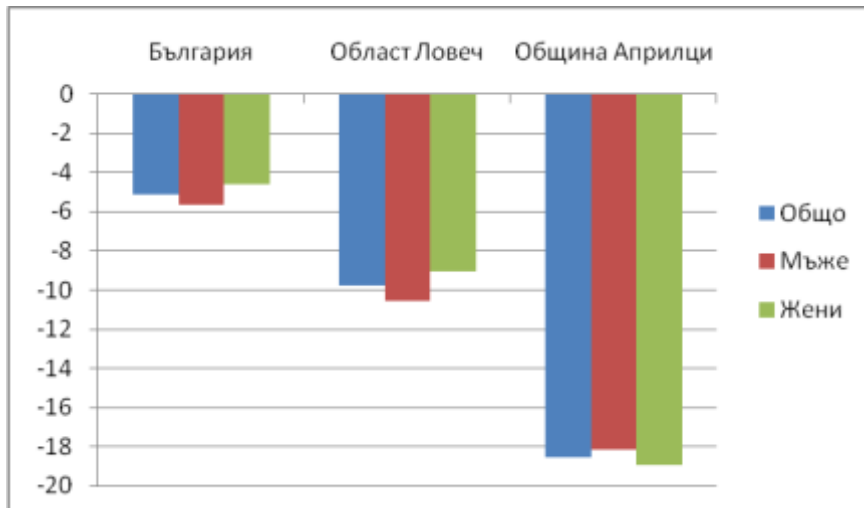
Таблица 8. Разпределение на населението в община Априлци по пол, местоживеене в края на съответната година (бр.)

Година	Общо			В града			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	3647	1794	1853	3264	1604	1660	383	190	193
2008	3591	1779	1812	3221	1598	1623	370	181	189
2009	3554	1775	1779	3207	1603	1604	347	172	175
2010	3451	1711	1740	3121	1551	1570	330	160	170
2011	3285	1596	1689	2969	1442	1527	316	154	162

Общо за общината, структурата по пол е доста устойчива. През анализирания 5-годишен период, относителният дял на мъжете се колебае в границите между 48,6% и 49,9%, докато относителният дял на жените е в границите от 50,1% до 51,4%. Тази устойчивост се запазва както в град Априлци, така и в селата, т.е. изменението протича с еднакви отклонения, независимо от местоживеенето.

Естественят прираст зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. Прирастът в община Априлци е отрицателен и твърде висок. През последните години се движи в диапазона от -18,6‰ до -22,0‰, като през 2011 г. приема минимална стойност. За мъжете през 2011 г. естественят прираст е -18,17‰, а за жените, той е -18,95‰. В сравнение с

показателите за областта и страната, положението в община Априлци е доста по-сериозно (вж. фиг.7).

Фиг.7. Естествен прираст в община Априлци, област Ловеч и България през 2011 г.

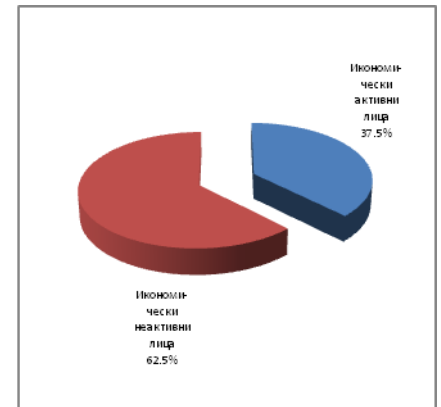
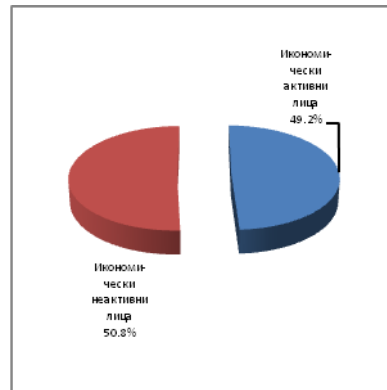
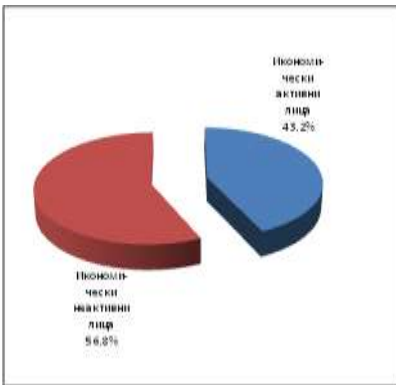
Налице е по-силно проявен демографски срив както по отношения на средния показател за областта, така и по отношения на показателя на национално ниво. За разлика от областта и страната, в община Априлци, равнището на естествения прираст при мъжете е по-ниско от това на жените. Докато по отношение на областта (-9,8‰), обезлюдяването в резултат на естествено движение в общината се извършва два пъти по-бързо, то по отношение на страната (-5,1‰), обезлюдяването протича около 3,5 пъти по-бързо.

VII. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ

На територията на общината промишлеността е слабо развита. Има малки предприятия и то предимно в дървообработващата, керамичната и хранително-вкусовата промишленост и др.

Една от характерните за района дейност е туризма. Сезонният характер обуславя и заетостта в този отрасъл. Докато през зимния период се увеличава силно броя на освободените от този отрасъл, то през пролетно – летния сезон значително нараства броя на заетите в този отрасъл. Това води до повишаване на общия брой на регистрирани безработни през зимния период.

По данни, получени при Преброяването на населението от 01.02.2011 г. икономически активните лица в общината са 1323 души. Коефициентът на икономическа активност за община Априлци е 67,2% (съотношение между икономически активните лица и населението на възраст от 15 до 64 г.) - Фиг.1. Половата структура на населението оказва голямо влияние от демографски аспект върху изменението на броя и дела на икономически активното население. **Фиг.8.**

Заети лица

Разпределението на заетите лица в общината по сектори на икономиката през 2011 г. е следното: първичен сектор¹ – 5,8% от всички заети; вторичен сектор² – 44,1%; третичен сектор³ – 50,1%. През последните 5 години структурата на наетите лица по икономически сектори и дейности се изменя. Наблюдава се намаление на наетите лица в първичния сектор и в третичния сектор. Докато в първичния сектор то е символично (0,7 процентни пункта), в третичния сектор намалението е 4,4 процентни пункта.

В отраслите от първичния сектор по-добре развито е горското стопанство. Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство.

Вторичният сектор, включващ отрасли от преработващата промишленост, е с многоотраслов характер. С определени традиции и със завоювани позиции на пазара са промишлени производства от отраслите „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях, печатна дейност“, „Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематериални суровини“, „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“, „Производство на мебели, ремонт и инсталиране на машини и оборудване, производство, некласифицирано другаде“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“.

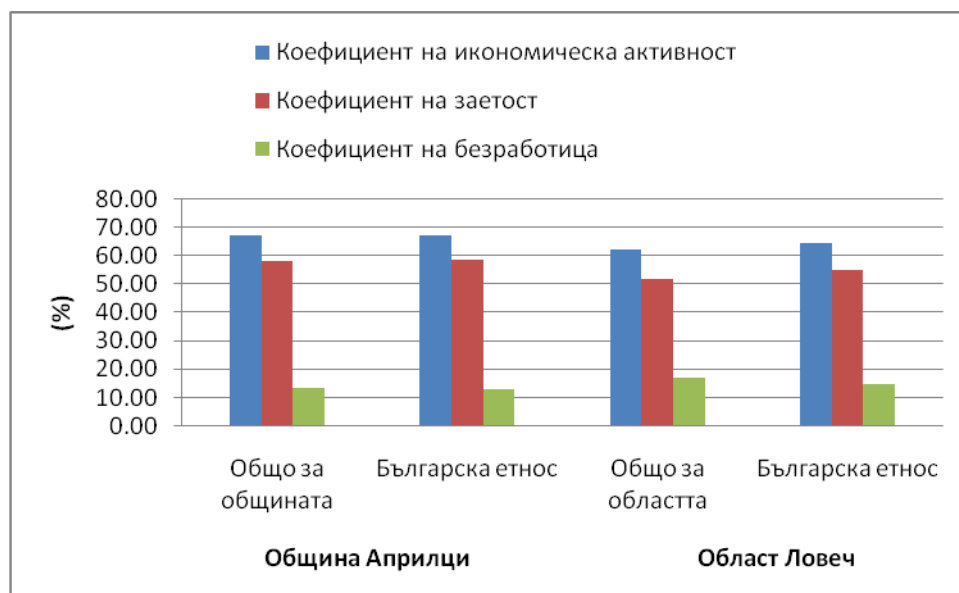
Безработни лица

По данни от преброяването от 01.02.2011 г. броят на регистрираните безработни в общината е бил 175. В сравнение с равнищата на безработица за териториалните единици от по-високо йерархично ниво, по данни, получени от преброяването от 2011 г., община Априлци (11,7%) се намира на първо място (т.е. с най-ниско равнище на безработица). Средното равнище на безработица в областта е 16,7% - Фиг. 9.

¹ В първичния сектор се включват Селско, ловно и горско и рибно стопанство.

² Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода; Строителство.

³ Включва всички останали икономически дейности.

В таблица 8 е представена информация по години за водещите отрасли в община Априлци по наети лица. Общо в община Априлци относителният дял на наетите лица спрямо наетите в областта в периода 2007-2011 г. се движи в интервала 2,15-2,40%. С по-висок от средния относителен дял през всички години от петгодишния период се очертават секторите - „Селско, горско и рибно стопанство”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Строителство” и „Хотелиерство и ресторантьорство”.

Таблица 8. Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Априлци по икономически дейности

Икономически дейности	Брой					Относителен дял от наетите в областта лица (%)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Общо	920	975	811	809	764	2,19	2,32	2,15	2,37	2,21
Селско, горско и рибно стопанство	60	53	..	..	44	3,63	3,26	..	..	3,22
Преработваща промишленост	273	319	245	237	265	1,51	1,83	1,67	1,79	1,93
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	45	35	32	15	18	7,28	40,23	33,33	21,43	23,68
Строителство	41	71	50	42	54	2,5	4,24	3,4	4,11	6,36
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	105	81	89	89	80	2,24	1,54	1,8	1,89	1,68
Транспорт, складиране и пощи	110	44	36	30	30	5,78	2,74	2,46	2,23	2,17
Хотелиерство и ресторантьорство	34	123	91	86	84	1,86	6,12	5,45	5,75	5,24
Операции с недвижими имоти*	14	5	6	3	4	1,77	2,75	5,17	1,95	2,67
Образование	96	68	64	64	61	2,72	2,06	2,15	2,19	2,1
Хуманно здравеопазване и социална работа	26	24	22	27	26	1,02	0,93	0,86	1,07	1,05
Други дейности	50	35	19	15	17	3,64	7,23	4,2	3,95	3,78

*През 2007 г. данните за наетите лица в сектор „Операции с недвижими имоти” са обединени заедно с наетите лица в сектор „Наемодателна дейност и бизнес услуги”.

Средната работна заплата в община Априлци нараства средно на година с 14,4% и по темп на прираст изпреварва заплата в областта, но изостава от средния темп на прираста за страната. През 2005 г. средната заплата в общината

е 69,7% от средната за страната и 81,7%, докато през 2009 г. е вече само 64,6% от средната за страната, но е 84,4% от средната работна заплата в областта.

Друг показател за нивото на жизнения стандарт на населението е жилищната осигуреност. За община Априлци средният брой жилища на 1000 човека е далеч над средните стойности за страната и областта като постоянно нараства. Този факт се дължи по-скоро на демографския срив, а не толкова на интензивно строителство на нови жилища. Средният брой лица на едно жилище клони към 1 и е далеч под средните стойности за страната и областта.

Таблица 9. Осигуреност на населението с жилища (бр.)

Териториална единица	2005 г.			2008 г.		
	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище
Община Априлци	3 360	887	1,13	3 383	942	1,06

В общината жилищата на 1000 души от населението нарастват преди всичко заради демографския срив и броят им е далеч по-висок от средния за страната и от този в областта

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОЕКТИ

Основните национални и международни източници за финансиране на проекти са:

1. Републиканският бюджет
2. Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда
3. Националният доверителен екофонд
4. Фондове на Европейския съюз - ОПОС 2014 – 2020г.
5. Международни организации и финансови институции.

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ

ВИЗИЯ

Съхраняване и подобряване на качеството на околната среда и интегриране дейностите на човека в нея, което е предпоставка за устойчиво

развитие. Чрез прилагане на принципите за устойчивото развитие да запазим природните дадености и осигурим поминък за местното население.

ЦЕЛ

Целта на програмата е чрез система от действия да приложи механизмите на устойчивото развитие и да запази региона привлекателен, както и да осигури поминък на хората.

ГЕНЕРАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

- ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ОКОЛНА СРЕДА, КОЯТО НЕ ДОПУСКА РИСКОВЕ ЗА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ;
- ЖИТЕЛИТЕ И ГОСТИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ИМАТ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПЪЛНОЦЕНЕН ОТДИХ СРЕД ПРИРОДАТА;
- ЖИТЕЛИТЕ, ГОСТИТЕ И ПРЕДПРИЯТИЯТА В ОБЩИНАТА ДА СА ОСИГУРЕНИ С НЕОБХОДИМОТО КОЛИЧЕСТВО И КАЧЕСТВО ВОДА;
- ДА СЕ ДОСТИГНЕ КАЧЕСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КОЕТО ДА ПОДПОМОГНЕ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА;
- ЗАПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ ОТ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ГЪБИ, ДИВИ ПЛОДОВЕ;
- ЗАПАЗВАНЕ НА ЛОВНИТЕ РЕСУРСИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА;
- ЗАПАЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА;

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Цел 1. Устойчиво управление на отпадъците;

Цел 2. Подобряване екологичното състояние и предотвратяване замърсяването на водите;

Цел 3. Запазване качествата на атмосферния въздух и поддържане в добро състояние озеленените площи в населените места на територията на общината;

Цел 4. Опазване и поддържане на богато биологично разнообразие;

Цел 5. Предотвратяване замърсяването на почвите;

Цел 6. Осигуряване на ефективно управление на околната среда и интегриране на екологичната политика в общата политика за развитие на икономическите сектори в общината.

ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ

- Да се реконструира и изгради инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населените места на общината;
- Екологосъобразно и безопасно обезвреждане на складираните, залежали и забранени за употреба пестициди на територията на общината;
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, образувани в домакинствата, административните учереждания, търговските, туристическите и промишлените обекти на цялата територия на общината;
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране;
- Подобряване и оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци;
- Рекултивация на закритото сметище за ТБО на територията на общината, експлоатирано до края на 2006г;
- Почистване на локални замърсявания;
- Да се реконструира и картотекира зелената система на град Априлци и останалите населени места;
- Поддържане в добро състояние озеленените площи в населените места на територията на Общината.

ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Отговорени за изпълнението на програмата за опазване на околната среда:

- Кмет на Община Априлци
- Общински съвет Априлци
- Директор дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и евроинтеграция”
- Ст. спец. “Екология” при Община Априлци
- Кметските заместници на населените места в Община Априлци
- Отдел „Чистота” при Община Априлци

Контрол по изпълнението на настоящата програма ще се осъществява от:

- Общински съвет Априлци
- РИОСВ – гр.Плевен

Изпълнението на програмата се отчита пред Общински съвет – Априлци ежегодно. След приемането им отчетите се изпращат в РИОСВ – Плевен.

ПРИЛОЖЕНИЯ

**АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕРИТОРИАЛНО ДЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА
АПРИЛЦИ**

Административно – териториална единица	Територия/дка	Население/бр. жители
гр.Априлци	202976,88	3018
с.Велчево	19365,078	169
с.Скандало	10592,012	65
с. Драшкова поляна	5325,26	86
Община Априлци	238259,229	3338

ВОДНИ РЕСУРСИ

№	Вид ● Река	Наименование	Географско местонахождение
1.	река	Острешка – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове
2.	река	Рибна – приток на Острешка	Средна стара планина, северни склонове
3.	река	Мядна – приток на Острешка	Средна стара планина, северни склонове
4.	река	Кална – приток на Острешка	Средна стара планина, северни склонове
5.	река	Маришница – приток на Остришка	Средна стара планина, северни склонове
6.	река	Пръскалска – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове
7.	река	Видима	Средна стара планина, северни склонове
8.	река	Лява Видима – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове
9.	река	Стърна река – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове
10.	река	Зла река – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове
11.	река	Габровница – приток на Видима	Средна стара планина, северни склонове

Приложение № 3

Списък на лечебните растения на територията на Община Априлци.

Благун-*Quercus frainetto*
Бреза обикновена-*Betula pendula*
Бръшлян-*Hedera helix*
Бряст полски-*Ulmus minor*
Бук обикновен-*Fagus sylvatica*
Бъз/нисък/-*Sambucus ebulus*
Бъз черен- *Sambucus nigra*
Бял бор-*Pinus silvestris*
Великденче лечебно-*Veronica officinalis*
Великденче полско-*Veronica arvensis*
Волски език-*Phyllitis scolopendrium*
Върба бяла-*Salix alba*
Върбинка лечебна-*Verbena officinalis*
Габър обикновен-*Carpinus betulus*
Глог червен-*Crataegus monogyna*
Глог черен-*Crataegus pentagyna*
Глухарче обикновено-*Taraxacum officinale*
Глушина грахова-*Vicia pisiformis*
Глушина едроцветна-*Vicia grandiflora* Scop.
Глушина птича-*Vicia cracca*
Гръмотрън бодлив-*Ononis spinosa*
Детелина ливадна-*Trifolium pratense*
Детелина плевелна-*Trifolium arvense*
Дилянка-*Valeriana officinalis*
Драка-*Paliurus spina-christi*
Дрян обикновен-*Cornus mas*
Елша черна-*Alnus glutinosa*
Еньовче същинско-*Galium verum*
Елвезиево кокиче - *Galanthus elwesii*
Женска папрат-*Athyrium filix-femina*
Живовлек голям-*Plantago major*
Живовлек ланцетовиден-*Plantago lanceolata*
Жълтурче-*Ranunculus ficaria*
Зайча сянка лечебна-*Asparagus officinalis*
Звездан обикновен-*Lotus corniculatus*
Звъника багрилна-*Hypericum androsaemum*
Звъника лечебна-*Hypericum perforatum*
Здравец горски-*Geranium sylvaticum*
Здравец обикновен-*Geranium macrorrhizum*
Зеленика обикновена-*Laurocerasus officinalis*

Змийски език-Ophioglossum vulgatum
Ива-Salix caprea
Иглика лечебна-Primula veris
Камшик лечебен-Agrimonia eupatoria
Киселец-Rumex acetosa
Киселица-Malus silvestris
Кокиче снежно-Galanthus nivalis
Комунига лечебна-Melilotis officinalis
Конски кестен-Aesculus hippocastanum
Копитник-Asarum europaeum
Коприва гръцка-Urtica urens
Копър обикновен-Anethum graveolens
Кукувича прежда-Cuscuta europea
Кукуряк миризлив-Helleborus odoratus
Кучешко граде черно-Solanum nigrum
Къпина-Rubus cerasius
Лапад-Rumex sp.
Лепка-Galium aparine
Леска обикновена-Corylus avellana
Липа сребролиста-Tilia tomentosa
Лудо биле-Atropa bella-donna
Лук мечи-Allium ursinum
Люляк-Syringa vulgaris
Лютиче многоцветно-Ranunculus polyanthemus
Магарешки бодил-Carduus acanthoides
Малина-Rubus idaeus
Маргаритка обикновена-Leucanthemum vulgare
Мащерка планинска-Thymus pulegioides
Мента блатна-Mentha pulegium
Мента обикновена-Mentha spicata
Минзухар пролетен-Crocus chrysanthus
Миши уши-Hieracium pillosella
Млечка горска-Euphorbia amygdaloides
Млечка обикновена –Euphorbia cyparissias
Момина сълза-Convallaria majalis
Мъждрян-Fraxinus ornus
Мъжка папрат-Dryopteris filix-mas
Мъртва коприва-Lamium purpureum
Напръстник едроцветен-Digitalis lanata
Недоразвит лимодорум - Limodorum abortivum
Овчарска торбичка-Capsella bursa-pastoris
Орехче ливадно-Filipendula vulgaris
Оман бял-Inula helenium
Очанка обикновена-Euphrasia rostkoviana
Папур теснолистен-Typha angustifolia

Паричка-Bellis perenis
Пелин обикновен-Artemisia absinthium
Перуника дребна-Iris pumila
Повет обикновен-Clematis vitalba
Подбел-Tusilago farfara
Подъбиче обикновено-Teucrium chamaedrys
Птиче просо-Lithospermum officinale
Равнец бял-Achillea millefolium
Равнец жълт-Achillea clypeolata
Репей дребен-Arctium minus
Репей сенколюбив-Arctium nemorosum
Риган обикновен-Origanum vulgare
Родопски силивряк – Haberlea riodopensis
Секирче горско-Lathyrus sylvestris
Секирче ливадно-Lathyrus pratensis
Синчец обикновен-Scilla bifolia
Синя жлъчка-Cichorium intybus
Скоруша-Sorbus domestica
Смрадлика-Cotinus coggigria
Съсънка бяла-Anemone nemorosa
Татул-Datura stramonium
Теменуга мирзлива-Viola odorata
Тинтява горска-Gentiana asclepiadea
Тинтява синя- Gentiana cruciata
Тлъстига бяла-Sedum album
Тлъстига лютива – Sedum acre
Трънка-Prunus spinosa
Трепетлика-Populus tremula
Хвойна-синя смрика-Juniperus communis
Хвоц горски-Equisetum sylvaticum
Червен кантарион-Centaurium erythraea
Чубрица планинска-Satureja montana
Шипка обикновена-Rosa canina
Ягода горска-Fragaria vesca
Ясен планински-Fraxinus excelsior

I. Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна на територията на Община Априлци

1. Защитена зона “Централен Балкан” BG 0000494

1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОБЕКТА

1.1. ТИП	1.2. КОД НА ОБЕКТА	1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ	1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ
C	BG0000494	200512	200604, 200802

- тип А - Защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип В - Защитена зона и по двете Директиви;
Защитена зона по Директива за птиците, която се допира до защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип С - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип D - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която се съдържа в защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип E - Защитена зона по Директива за хабитатите, която съдържа защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип F - Защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците;

тип G -

1.5. ИМЕ НА ОБЕКТА

Централен Балкан

1.6. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЕКТИ ОТ НАТУРА 2000

КОД НА ОБЕКТА	ИМЕ НА ОБЕКТА	ТИП НА ОБЕКТА
BG0000494	Централен Балкан	C
BG0001389	Средна гора	K
BG0001493	Централен Балкан - буфер	K

1.7. РЕСПОНДЕНТИ

инж. Нела Рачевиц – Директор ДИРЕКЦИЯ ” НАЦИОНАЛЕН ПАРК ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН”, Габрово, ул. “Бодра смяна”№ , ПК 80, тел. +359 66 801 277, E-mail: office@centralbalkan.bg
Жеко Спиридонов, тел.+359 2 8505408, e-mail gspiridonov@wf-bg.org, София 1612, бул. Гоце Делчев 7; Стоян Бешков, НПНМ, София; С. Спасов, БДЗП; Данните са ревизирани от екип на Българска академия на науките (<http://www.bas.bg>).

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЕКТА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ОБЕКТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА	ГЕОГРАФСКА ШИРИНА
E 24 ° 44 ' 50 "	N 42 ° 44 ' 19 "

2.2. ПЛОЩ (дка)

716 695.00

2.3. ДЪЛЖИНА НА ОБЕКТА (км)

2.4. НАДМОРСКА ВИСОЧИНА (м)

МИНИМАЛНА	МАКСИМАЛНА	СРЕДНА
570	2359	1450

2.5. АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН

КОД ПО NUTS	ИМЕ НА РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ/ ОБЛАСТ	% ПОКРИТИЕ
BG0000494	Централен Балкан	
BG04	Югозападен	
BG042	София	5

BG02	Северен Централен	
BG024	Габрово	5
BG05	Южен Централен	
BG052	Стара Загора	14
BG05	Южен Централен	
BG051	Пловдив	36
BG02	Северен Централен	
BG022	Ловеч	40
ОБЩО:		100

2.6. БИОГЕОГРАФСКИ РАЙОН

АЛПИЙСКИ

КОНТИНЕНТАЛЕН

ЧЕРНОМОРСКИ

3. ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Описание на всички хабитати от Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС, които се срещат в обекта.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на типовете хабитати в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Пр. – приоритетност на хабитата съгласно Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Име – Българско име на хабитати съгласно Приложение I на Закона за биологичното разнообразие.

% Покр. – процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта.

Предст. – степен на представителност, предоставя индикация за това, доколко даденият тип хабитат е “типичен”. Използвана е следната система за класифициране: А – отлична представителност, В - добра представителност, С - значима представителност, D - незначително наличие.

Отн. площ – относителна площ или площта от обекта, покрита от дадения тип хабитат, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип хабитат. Използваните интервали по класове са следните: А) $100 \geq p > 15\%$; В) $15 \geq p > 2\%$; С) $2 \geq p > 0$

Прир.ст – Степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природен хабитат и възможности за възстановяване. Този критерий включва три под-критерия:

i) степен на опазване на структурата; ii) степен на опазване на функциите; iii) възможности за възстановяване. Използвана е следната система за класифициране: А: отлично опазване; В: добро опазване; С: средно или слабо опазване.

Цялост. оц. - Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природен хабитат. Представява интегрирано оценяване на предишните критерии, като се взема предвид различната им тежест за разглеждания хабитат. Използвана е следната система за класифициране:

А: отлична стойност, В: добра стойност, С: значима стойност

3.1. ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

КОД	Пр.	ИМЕ	% Покр.	Предст.	Отн. площ	Прир. ст.	Цялост. оц.
3160		Естествени дистрофни езера	0.001	С	С	В	В
4060		Алпийски и бореални ерикоидни съобщества	17.257	А	А	А	А
4070	*	Храстови съобщества с <i>Pinus mugo</i>	0.0001	В	С	В	В
6110	*	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alyso-Sedion albi</i>	0.0103	А	С	А	А
6150		Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества	2.03	А	В	А	А
6170		Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества	1.015	А	В	А	А
6230	*	Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините	9.297	В	В	В	В

6430	Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс	0.305	A	C	A	A
6520	Планински сенокосни ливади	0.305	A	C	A	A
7140	Преходни блатата и плаващи подвижни торфища	0.1012	B	B	B	B
8110	Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс	0.609	A	C	A	A
8210	Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове	0.406	A	C	A	A
8220	Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове	1.0152	A	B	A	A
8230	Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-Veronicion dillenii	0.0171	C	C	B	B
8310	Неблагоустроени пещери	0.01	A	C	A	A
9110	Букови гори от типа Luzulo-Fagetum	0.6562	A	B	A	A
9130	Букови гори от типа Asperulo-Fagetum	21.947	A	B	A	A
9150	Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion)	1.619	A	C	A	A
9170	Дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum	1.356	B	C	A	B
9180	* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове	0.148	A	C	A	A
9410	Ацидофилни гори от Picea в планинския до алпийския пояс (Vaccinio-Piceetea)	0.678	A	C	A	A
9530	* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор	0.1012	B	C	B	B
62D0	Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества	10.1512	A	B	A	A

91BA	Мизийски гори от обикновена ела	2.72	A	B	A	A
91CA	Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори	0.000156	D	C		
91M0	Балкано-панонски церово-горунови гори	0.000648	D	C		
91W0	Мизийски букови гори	15.02944	A	B	A	A
91Z0	Мизийски гори от сребролистна липа	0.00774	D	C		
95A0	Гори от бяла и черна мура	0.253	A	C	A	A

3.2. ВИДОВЕ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Дир. 92/43/ЕЕС

Описание на всички видове птици, отнасящи се до Чл. 4.1 и 4.2 от Директива 79/409/ЕЕС и на всички животински и растителни видове, изброени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на видовете.

Латинско Име – наименование на видовете съгласно Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС. Българско име - съгласно Закона за биологичното разнообразие и други източници.

Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване. Числеността на популацията е въведена с точните данни.

Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (p) или индивиди (i). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (m) или (f). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (C), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P).

Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) 100% $\geq$ p > 15%; В) 15% $\geq$ p > 2%; С) 2% $\geq$ p > 0%. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в не степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация.

Опазв. – степен на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за дадения вид и възможности за възстановяване. За класифициране на този критерий е използвана “най-добра експертна преценка”: А) отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване); В) добро опазване (добре запазени елементи, независимо от оценката на възможностите за възстановяване и елементи в средно или частично деградирало състояние и лесно възстановяване); С) средно или слабо опазване (всички други комбинации).

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана

популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение.

Цял.Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид. Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.а. ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Популация			Оценка				
			Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.	
A246	<i>Lullula arborea</i> Горска чучулига	230р/16 0-300р				С	А	С	В	
A217	<i>Glaucidium passerinum</i> Врабчова кукумявка	15р/10- 20р				А	А	А	А	
A220	<i>Strix uralensis</i> Уралска улулица	30р/25- 35р	50i			А	А	В	А	
A223	<i>Aegolius funereus</i> Пернатонога кукумявка	30р/25- 35р	50i			А	А	С	А	
A224	Министерство на Околната Среда и Водите А		<i>Caprimulgus europaeus</i>			152р/80-	В		А	С
	Министерство на Околната Среда и Водите		Козодой	225р						
A234	<i>Picus canus</i> Сив кълвач	25р/20- 30р				В	А	С	А	
A236	<i>Dryocopus martius</i> Черен кълвач	72р/65- 80р				В	А	С	В	
A511	<i>Falco cherrug</i> Ловен сокол	1р/0-3р				А	А	С	А	
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i> Белогръб кълвач	125р/10 0-150р				В	А	С	А	
A442	<i>Ficedula semitorquata</i> Полубеловрата мухоловка		135р/70- 200р			В	А	С	А	
A255	<i>Anthus campestris</i> Полска бърбрия		1р/0-3р			Д				
A320	<i>Ficedula parva</i> Червеногуша мухоловка		450р/40 0-500р			А	А	С	А	
A338	<i>Lanius collurio</i> Червеногърба сврачка		400- 2025р			С	В	С	В	
A403	<i>Buteo rufinus</i> Белоопашат мишелов	9р/8-10р				С	В	С	А	
A404	<i>Aquila heliaca</i> Кръстат (царски) орел	1р/0-1р				А	А	С	А	
A215	<i>Bubo bubo</i> Бухал	9р/9-11р				В	А	С	А	
A238	<i>Dendrocopos medius</i> Среден пъстър кълвач	30р/20- 40р				С	А	С	В	
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i> Сирийски пъстър кълвач	100р/90- 110р				С	А	С	С	
A104	<i>Bonasa bonasia</i> Лещарка	115р/80- 150р				В	А	С	А	
A030	<i>Ciconia nigra</i> Черен щъркел		2р/2-3р + 4i			С	А	С	В	
A031	<i>Ciconia ciconia</i> Бял щъркел		1р			Д				
A072	<i>Pernis ptilorhynchus</i> Осояд		7р/4-10р			В	А	С	В	
A229	<i>Alcedo atthis</i> Земеродно рибарче	1р/0-1р				С	В	С	С	
A089	<i>Aquila pomarina</i> Малък креслив орел		2р/1-2р			С	В	С	С	
A080	<i>Circaetus gallicus</i> Орел змияр		1р/0-2р			С	А	С	С	

A231	<i>Coracias garrulus</i> Синявица	10p/5-15p		C	A	C	B
A465	<i>Alectoris graeca graeca</i> Планински кеклик	195p/150-240p		B	A	C	A
A379	<i>Emberiza hortulana</i> Градинска овесарка	140p/70-210p		C	A	C	A
A339	<i>Lanius minor</i> Черночела сврачка	5p/3-8p		C	B	C	C
A307	<i>Sylvia nisoria</i> Ястребогушо коприварче	12p/5-15p		C	B	C	C
A091	<i>Aquila chrysaetos</i> Скален орел	8p/7-9p		B	A	C	A
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i> Малък орел	1p/1-2p		C	A	C	C

3.2.b. Редовно срещащи се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.c. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.d. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

A122	<i>Crex crex</i> Министерство на Околната Среда и Водите	54p/48-60p	Ливаден дърдавец	60p	C	A	C	A
A103	<i>Falco peregrinus</i> Сокол скитник	5p/2-8p			B	A	C	A

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Миграционна Популация				Оценка			
		Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опасв.	Изолир.	Цял.Оц.
A096	<i>Falco tinnunculus</i> Черношипа ветрушка	45p				D			
A165	<i>Tringa ochropus</i> Голям горски водобегач	1p				D			
A086	<i>Accipiter nisus</i> Малък ястреб	50p/40-60p				C	A	C	C
A087	<i>Buteo buteo</i> Обикновен мишелов	75p/50-100p				C	A	C	C
A230	<i>Merops apiaster</i> Обикновен пчелояд	18p		P		D			

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Миграционна Популация				Оценка			
		Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опасв.	Изолир.	Цял.Оц.
1308	<i>Barbastella barbastellus</i> Широкоух прилеп	R				C	B	C	C
1352	<i>Canis lupus</i> Европейски вълк	19-20				C	A	C	A
1355	<i>Lutra lutra</i> Видра	10-15i				C	C	C	C
1310	<i>Miniopterus schreibersi</i> Дългокрил прилеп	P		P		D			
1323	<i>Myotis bechsteini</i> Дългоух нощник	P				C	B	C	C
1307	<i>Myotis blythii</i> Остроух нощник		P	P		C	B	C	C
1316	<i>Myotis capaccinii</i> Дългопръст нощник	P				D			
1321	<i>Myotis emarginatus</i> Трицветен нощник	R				C	B	C	C
1324	<i>Myotis myotis</i> Голям нощник		P	P		C	B	C	C
1306	<i>Rhinolophus blasii</i> Средиземноморски подковонос	P				D			
1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> Голям подковонос	C				C	B	C	C
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> Малък подковонос	P				D			

1371	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> Дива коза	200-220i		B	A	A	A
1335	<i>Spermophilus citellus</i> Лалугер	C		C	B	C	A
1354	<i>Ursus arctos</i> Кафява мечка	33i		B	A	C	A
2635	<i>Vormela peregusna</i> Пъстър пор	P		D			

3.2.е. РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.ф. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕ

3.2.г. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.3 Други значими растителни и животински видове

КОД	ИМЕ (на български) Министерство на Околната Среда и Водите	ИМЕ (на латински)	Местна Цял.Оц.	Миграционна Попул.	Популяция Размн.	Зимув.	Оценка		
							Премин.	Попул.	Опазв.
1193	<i>Bombina variegata</i> Жълтокоремна бумка		C			B	A	C	A
1219	<i>Testudo graeca</i> Шипобедрена костенурка		P			D			
1217	<i>Testudo hermanni</i> Шипоопашата костенурка		P			D			
1171	<i>Triturus karelinii</i> Голям гребенест тритон		P			D			

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Размн.	Популяция Зимув.	Премин.	Попул.	Оценка		
							Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
1138	<i>Barbus meridionalis</i> Черна (балканска) мряна	R				D			
1163	<i>Cottus gobio</i> Главоч	P				C	A	A	A

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Размн.	Популяция Зимув.	Премин.	Попул.	Оценка		
							Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
1093	<i>Austropotamobius torrentium</i> Ручеен рак	C				C	A	C	A
4053	<i>Ragacaloptenus caloptenoides</i> Обикновен паракалоптенус	R				C	A	C	A
4052	<i>Odontopodisma rubripes</i> Одонтоподизма	C				A	A	C	A
1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	R				C	A	B	A
4042	<i>Polyommatus eroides</i> Полиоматус	C				C	A	A	A
1088	<i>Cerambyx cerdo</i> Обикновен сечко	R				C	A	C	A
1083	<i>Lusitanus cervus</i> Бръмбар рогач	R				C	A	C	A
1089	<i>Morimus funereus</i> Буков сечко	R				C	A	C	A
1084	<i>Osmoderma eremita</i> Осмодерма	R				C	A	B	B
1087	<i>Rosalia alpina</i> Алпийска розалиа	R				C	A	C	A

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Популяция	Оценка			
			Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
4116	<i>Tozzia carpathica</i>	R	B	B	C	B

1381	Карпатска тоция <i>Dicranum viride</i>	R	A	A	B	A
1393	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	R	B	A	B	B

Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта.

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура:

B – птици; M – бозайници; A – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: A) Национална Червена книга; B) ендемичен вид; C) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

Такс. група	ИМЕ (на български)	ИМЕ (на латински)	Местна Популация	Мотивация
R	Късокрак гуцер	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	R	C
P	Планински явор, жешия	<i>Acer heldreichii</i>	C	A
P	Еорокошничест равнец	<i>Achillea ageratifolia</i>	R	B
P		<i>Achillea distans</i>	R	B
P	Едролитен равнец	<i>Achillea grandifolia</i>	P	B
I		<i>Aeschna cyanea</i>	R	D
P	Ахтарово шапиче	<i>Alchemilla achtarovii</i>	V	A
P	Анизово шапиче	<i>Alchemilla anisiaca</i>	R	A
P	Звездоцветно шапиче	<i>Alchemilla asteroantha</i>	V	A
P	Българско шапиче	<i>Alchemilla bulgarica</i>	C	A
P	Балканско шапиче	<i>Alchemilla catachnoa</i>	R	A
P	Червенодръжково шапиче	<i>Alchemilla erythropoda</i>	C	A
P	Грациозно шапиче	<i>Alchemilla gracillima</i>	V	A
P	Едрозъбчесто шапиче	<i>Alchemilla grossidens</i>	V	A
P	Неразделнолистно шапиче	<i>Alchemilla indivisa</i>	C	A
P	Юмрукчалско шапиче	<i>Alchemilla jumrukczalika</i>	V	A
P	Меколистно шапиче	<i>Alchemilla mollis</i>	V	A
P	Сгънатолистно шапиче	<i>Alchemilla plicatula</i>	R	A
P	Пиренейско шапиче	<i>Alchemilla pyrenaica</i>	C	A
P	Чернотичинков лук	<i>Allium melanantherum</i>	C	B
I		<i>Alloenotus ergerius</i>	R	D
I		<i>Allopauropus florisimilis</i>	R	B

I		C	B
	<i>Allorauropus monachorum</i>		
I		R	B
	<i>Allorauropus tripartitus</i>		
I		V	B
	<i>Alophus rhodopensis</i>		
I		C	B
	<i>Alpinia uhligi</i>		
P	<i>Български алисоидес</i>	C	B
	<i>Alyssoides bulgarica</i>		
I	<i>Многоножка</i>	C	B
	<i>Anamastigona alba</i>		
P	<i>Хедреантов оклоп</i>	C	A
	<i>Androsace hedraeantha</i>		
P	<i>Нарцисова съсънка</i>	C	A
	<i>Anemone narcissiflora</i>		
P	<i>Панчичиева тицялка</i>	C	A
	<i>Angelica pancicii</i>		
P	<i>Рилско подрумиче</i>	V	A
	<i>Anthemis orbelica</i>		
P	<i>Иваново подрумиче</i>	R	A
	<i>Anthemis sancti-johannis</i>		
I		P	B
	<i>Antrohyphantes balcanica</i>		
I		R	B
	<i>Aramea maillardi oxygrapha</i>		
I		V	D
	<i>Aратura iris iris</i>		
P	<i>Обикновена кандилка</i>	C	A
	<i>Aquilegia nigricans</i>		
P	<i>Гола гъшарка</i>	V	A
	<i>Arabis allionii</i>		
I		R	D
	<i>Aradus versicolor</i>		
P	<i>Мечо грозде</i>	C	A
	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>		
P	<i>Обикновено лъжичниче</i>	P	B
	<i>Armeria rumelica</i>		
P	<i>Старопланинска лазаркиня</i>	C	A
	<i>Asperula capitata</i>		
I		R	B
	<i>Athous hilfi</i>		
P	<i>Лудо биле</i>	C	A
	<i>Atropa bella-donna</i>		
P	<i>Балканска злина</i>	P	B
	<i>Barbarea balcana</i>		
P	<i>Прицветникова злина</i>	V	A
	<i>Barbarea bracteosa</i>		
P	<i>Български ранилист</i>	R	A
	<i>Betonica bulgarica</i>		
P	<i>Български ранилист</i>	P	B
	<i>Betonica bulgarica</i>		
I		R	D
	<i>Boloria eunomia</i>		
I		P	D
	<i>Boloria eunomia</i>		
I		C	B
	<i>Brachydesmus tetevensis</i>		
A	<i>Зелена крастава жаба</i>	R	C
	<i>Bufo viridis</i>		
I		C	B
	<i>Bulgarica pagana bulgarica</i>		
I		P	B
	<i>Bulgarica varnensis</i>		

P	<i>Дълголистна урока</i> Vupleurum longifolium	V	A
I		R	B
I	<i>Вуthinus simoni bulgaricus</i> <i>Златист гъсеничар</i> Calosoma sycophanta	V	D
P	<i>Мизийска камбанка</i> Campanula moesiaca	P	B
P	<i>Рехавоцветна камбанка</i> Campanula sparsa ssp. frivaldskyi	P	B
P	<i>Трансилванска камбанка</i> Campanula transsilvanica	V	A
P	<i>Троянска камбанка</i> Campanula trojanensis	P	B
M	<i>Чакал</i> Canis aureus	R	D
I		C	D
P	<i>Сарabus intricatus</i> <i>Ряполистна горва</i> Cardamine raphanifolia ssp. acris	P	B
P	<i>Гръцки кимион</i> Carum graecum	R	A
P	<i>Кернерова метличина</i> Centaurea kernerana	C	A
P	<i>Грудеста метличина</i> Centaurea napulifera	C	B
P	<i>Балкански рожец</i> Cerastium decalvans	P	B
P	<i>Мизийски рожец</i> Cerastium moesiacum	P	B
P	<i>Ковачев зановец</i> Chamaecytisus kovacevii	V	A
I		C	B
P	<i>Chionophylax mindszentyi bulgaricus</i> <i>Балканска паламида</i> Cirsium appendiculatum	P	B
P		P	A
P	<i>Cirsium oleraceum</i> <i>Алпийски повет</i> Clematis alpina	R	D
I		R	B
I	<i>Coelotes jurinitschi</i>	C	B
R	<i>Coenonympha rhodopenensis</i> <i>Смок-стрелец (Синурник)</i> Coluber caspius	V	C
I		R	D
R	<i>Cordulegaster bidentatus</i> <i>Медянка</i> Coronella austriaca	C	C
P	<i>Мечо око</i> Cortusa matthioli	R	A
I		C	B
I	<i>Coryphium balcanicum</i>	C	B
P	<i>Cousia uhligi</i> <i>Лепкава дрипавка</i> Crepis viscidula	P	B
P	<i>Пролетен минзухар</i> Crocus veluchensis	P	B
I		V	B
I	<i>Cryphoesa pirini</i>	P	D
	<i>Cryptostemma remanei</i>		

P		P	A
	<i>Cystopteris regia</i>		
P		R	A
	<i>Daphne blagayana</i>		
P		R	A
	<i>Daphne oleoides</i>		
P		P	B
	<i>Dianthus cruentis</i>		
P		P	B
	<i>Dianthus microlepis</i>		
P	<i>Скален карамфил</i>	P	B
	<i>Dianthus petraeus</i>		
P		V	A
	<i>Dianthus strybrnyi</i>		
P	<i>Зеленоцветен напръстник</i>	P	B
	<i>Digitalis viridiflora</i>		
P		R	A
	<i>Diphysium alpinum</i>		
I		R	D
	<i>Distoleon tetragrammicus</i>		
P		V	A
	<i>Drosera rotundifolia</i>		
I		C	B
	<i>Drusus balcanicus</i>		
I		R	B
	<i>Drusus bureschi</i>		
M	<i>Горски сонливец</i>	c	C
	<i>Dryomys nitedula</i>		
I		R	B
	<i>Duvalius balcanicus</i>		
I		R	B
	<i>Duvalius regisborisi</i>		
I		P	B
	<i>Ecdyonurus russevi</i>		
R	<i>Смок мишкар</i>	C	A
	<i>Elaphe longissima</i>		
I		R	B
	<i>Ephippiger ephippiger balkanicus</i>		
P		P	B
	<i>Epilobium alsinifolium ssp. parvifolium</i>		
P		P	D
	<i>Epiractis leptochila</i>		
M	<i>Полунощен прилеп</i>	C	C
	<i>Eptesicus serotinus</i>		
M	<i>Полунощен прилеп</i>	C	C
	<i>Eptesicus serotinus</i>		
I		P	D
	<i>Erebia alberganus</i>		
I		C	B
	<i>Erebia cassioides kinoshitai</i>		
I		C	D
	<i>Erebia medusa</i>		
I		C	D
	<i>Erebia melas</i>		
I		P	D
	<i>Erebia oeme</i>		
I		V	D
	<i>Erebia orientalis</i>		
I		P	B
	<i>Erebia pronoe</i>		
I		V	B
	<i>Erebia rhodopensis</i>		
I		V	D
	<i>Eresus cinnaberinus</i>		

I		V	B
	<i>Erigone pirini</i>		
I		P	B
	<i>Eupholidoptera beybienkoi</i>		
I		R	B
	<i>Eupolybothrus</i> (s.s.) <i>ochraceus</i>		
M	<i>Дива котка</i> <i>Felis silvestris</i>	60-70i	C
P		C	B
	<i>Festuca balcanica</i> ssp. <i>balcanica</i>		
P		R	B
	<i>Festuca panciciana</i>		
P		V	B
	<i>Festuca riloensis</i>		
P		V	B
	<i>Festuca stojanovii</i>		
P		C	B
	<i>Festuca valida</i>		
P		C	A
	<i>Festuca xanthina</i>		
I		R	D
	<i>Formica lugubris</i>		
I	<i>Червена горска мравка</i> <i>Formica rufa</i>	C	D
I		C	D
	<i>Formica transcaucasica</i>		
P	<i>Снежно кокиче</i> <i>Galanthus nivalis</i>	C	A
P		P	B
	<i>Galium heldreichii</i> ssp. <i>protopycnutrichum</i>		
P		P	B
	<i>Genista depressa</i> ssp. <i>frivaldszkyi</i>		
P		V	A
	<i>Genista pilosa</i>		
P		C	A
	<i>Gentiana acaulis</i>		
P		V	A
	<i>Gentiana frigida</i>		
P		R	A
	<i>Gentiana lutea</i>		
P		R	A
	<i>Gentiana punctata</i>		
P		C	A
	<i>Gentianella amarella</i>		
P		P	B
	<i>Gentianella bulgarica</i> ssp. <i>bulgarica</i>		
P		V	A
	<i>Gentianella praecox</i>		
I		R	B
	<i>Geodromicus schubertii</i>		
P		V	A
	<i>Geranium coeruleatum</i>		
I		P	D
	<i>Glaucopsyche alexis</i>		
I		R	B
	<i>Gnophos glaucinarius peruni</i>		
P		R	D
	<i>Grimmia caespiticia</i>		
P		C	A
	<i>Haberlea rhodopaensis</i>		
I		C	B
	<i>Harpolithobius hemusi</i>		
I		P	B
	<i>Helicigona pelia</i>		

I		R	B
	Helicigona trizona balcanica		
I		P	B
	Helicigona trizona haberhaueri		
I		C	D
	Helix pomatia		
P		P	B
	Hesperis dinarica		
P		P	B
	Hieracium pseudopilosella		
A	<i>Дървесница</i>	C	C
	Hyla arborea		
P	<i>Сенниковидна звъника</i>	P	B
	Hypericum umbellatum		
P	<i>Райхенбахова перуника</i>	P	B
	Iris reichenbachii		
I		C	B
I	sophya pravdini bazyluki		
I		C	B
	Isophya pravdini pravdini		
P		P	B
	Jasione bulgarica		
P	<i>Хойфелов нежит</i>	V	A
	Jovibarba heuffelii		
P		C	A
	Juniperus sabina		
P		P	B
	Knautia midzorensis		
R	<i>Ливаден гуцер</i>	R	C
	Lacerta agilis		
R	<i>Зелен гуцер</i>	R	C
	Lacerta viridis		
P		C	A
	Laserpitium kraftii		
P		R	A
	Laserpitium siler		
P		R	A
	Lathyrus linifolius		
P		R	A
	Lathyrus montanus		
P		R	D
	Laurocerasus officinalis		
I		R	B
	Lechmannia brunneri		
P		C	A
	Leontodon riloensis		
P		R	A
	Leontopodium alpinum		
I		R	B
	Lepthyphantes rectilamellus		
I		C	B
	Lesteva albanica		
I		C	B
	Lesteva uhligi		
I		C	B
	Leuctra helenae		
P		R	A
	Lilium jankae		
I		P	D
	Limenitis populi		
P	<i>Недоразвит лимодорум</i>	C	A
	Limodorum abortivum		
I		C	B
	Lindbergia uminskii		

P		V	A
	Linum extraaxillare		
P		V	A
	Linum uninerve		
I		V	B
	Lithobius beroni		
I		V	B
	Lithobius zelezovae		
P		C	A
	Luzula deflexa		
I		R	D
	Macrotylus quadrilineatus		
I		C	C
	Maculinea arion		
M	<i>Златка</i>	60-80i	A
	Martes martes		
I		R	B
	Mecomma ambulans montanus		
P		P	B
	Melampyrum scardicum		
I		C	C
	Melitaea trivia		
P		R	A
	Menianthes trifoliata		
I		R	B
	Meromyza balcanica		
I		R	D
	Metrioptera domogledi		
P		P	B
	Meum athamanticum		
P		R	A
	Micromeria frivaldszkyana		
M	<i>Европейска снежна полевка</i>	C	D
	Microtus nivalis		
I		P	B
	Milax parvulus		
I		C	B
	Milax verrucosus		
P	<i>Българска мишовка</i>	P	B
	Minuartia bulgarica		
P		C	A
	Minuartia saxifraga		
P		V	A
	Moehringia grisebachiana		
P		P	A
	Moehringia pendula		
I		R	B
	Molops alpestris kalofericus		
I		R	B
	Molops dilatatus angulicollis		
I		R	B
	Monacha carascaloides		
M	<i>Лешников сънливец</i>	C	C
	Muscardinus avellanarius		
M	<i>Лешников сънливец</i>	C	C
	Muscardinus avellanarius		
M	<i>Черен нор</i>	C	D
	Mustela putorius		
P		P	B
	Myosotis suaveolens		
M	<i>Алкатоев (бакембардов) нощник</i>	V	C
	Myotis alcaethoe		
M	<i>Златист нощник</i>	C	C
	Myotis aurescens		

M	<i>Нощник на Брандт</i> Myotis brandtii	R	C
M	<i>Воден нощник</i> Myotis daubentonii	c	C
M	<i>Нощник на Натерер</i> Myotis nattereri	c	C
I	<i>Мурмеleon</i> Murmoleon formicarius	R	D
M	<i>Белозъбо сляпо куче</i> Nannospalax leucodon	c	D
R	<i>Сива водна змия</i> Natrix tessellata	V	C
P	<i>Neckera</i> Neckera pennata	V	D
I	<i>Nemoura</i> Nemoura bulgarica	R	B
I	<i>Nemoura</i> Nemoura pirinensis	V	B
I	<i>Neptis</i> Neptis rivularis	P	D
M	<i>Малък вечерник</i> Nyctalus leisleri	R	C
M	<i>Ръждив /обикновен/ вечерник</i> Nyctalus noctula	R	C
I	<i>Ocalea</i> Ocalea bulgarica	R	B
I	<i>Ocyusa</i> Ocyusa regisborisi	R	B
P	<i>Шлемовиден салеп</i> Orchis militaris	V	A
I	<i>Otiorrhynchus</i> Otiorrhynchus demirkapensis	R	B
I	<i>Pardosa</i> Pardosa drenskii	R	B
I	<i>Parnassius</i> Parnassius apollo bosniensis	C	B
I	<i>Parnassius</i> Parnassius mnemosyne	C	C
P	<i>Планински пацърнак</i> Pastinaca hirsuta	P	B
P	<i>Pedicularia</i> Pedicularia oederi	R	A
P	<i>Дългозъбо пропадниче</i> Pedicularis leucodon	P	B
P	<i>Pedicularis</i> Pedicularis orthantha	P	B
P	<i>Phyteuma</i> Phyteuma confusum	P	A
P	<i>Pinguicula</i> Pinguicula balcanica	P	B
P	<i>Бяла мура</i> Pinus peuce	R	B
M	<i>Кафяво прилепче</i> Pipistrellus pipistrellus	R	C
M	<i>Савиево прилепче</i> Pipistrellus savii	c	C
M	<i>Кафяв дългоух прилеп</i> Plecotus auritus	c	C
M	<i>Сив дългоухприлеп</i> Plecotus austriacus	R	C
R	<i>Степен гущер</i> Podarcis muralis	c	C
R	<i>Кримски гущер</i> Podarcis taurica	V	C

I		C	B
	Polydesmus planinensis		
I		P	D
	Polyergus rufescens		
P		V	A
	Potentilla apenina		
P		V	A
	Potentilla chrysantha		
P		R	B
	Potentilla haynaldiana		
P		R	A
	Primula frondosa		
I		R	B
	Pterostichus melanarius bulgaricus		
I		R	B
	Pterostichus merkli		
I		V	B
	Pterostichus rhilensis vitosensis		
I		R	B
	Pterostichus vecors		
I		P	B
	Pyrgus cacaliae		
P		V	A
	Pyrola rotundifolia		
I		C	B
	Quedius bulgaricus		
I		C	B
	Quedius schipkanus		
A	<i>Горска дългокрака жаба</i>	c	C
	Rana dalmatina		
P		R	D
	Rhodiola rosea		
P		R	A
	Rhododendron myrtifolium		
I		P	B
	Rhyacophila braaschi		
I		C	B
	Rhyacophila joosti		
I		C	B
	Rhyacophila kownackiana		
I		C	B
	Rhyacophila margaritae		
I		P	D
	Rhyacophila polonica		
P	<i>Хоботниче</i>	R	A
	Rhynchocorys elephas		
P		V	A
	Ribes nigrum		
P		P	B
	Rosa balcanica		
F	<i>Речна пъстърва</i>	c	D
	Salmo trutta		
F	<i>Речна пъстърва</i>	R	D
	Salmo trutta fario		
P	<i>Влакнеста чубрица</i>	P	B
	Satureja pilosa		
P	<i>Жълта каменоломка</i>	V	A
	Saxifraga aizoides		
P		R	A
	Saxifraga marginata		
P		P	B
	Saxifraga sancta ssp. pseudosancta		
P		P	B
	Scabiosa balcanica		

M	<i>Катерица</i> Sciurus vulgaris	c	D
I		C	C
	Scolitantides orion		
P	Scrophularia aestivalis	P	B
P		P	B
	Secale montanum ssp. balcanicum		
P	<i>Костова тлъстига</i> Sedum kostovii	V	A
P	<i>Стефчова тлъстига</i> Sedum stefco	V	A
P	<i>Червеникав дебелец</i> Sempervivum erythraeum	P	B
P		V	A
	Senecio doria		
P		C	A
	Senecio pancici		
P		C	A
	Senecio umbrosus		
P		R	A
	Seseli bulgaricum		
P		C	B
	Sesleria comosa		
P		C	B
	Sesleria latifolia		
P		V	A
	Silaum silaus		
P		P	B
	Silene lerchenfeldiana		
P		P	B
	Silene pusilla		
P	<i>Рьомерово плюскавиче</i> Silene roemeri	P	B
P		P	B
	Silene sendtneri		
P		P	B
	Silene waldsteinii		
P	<i>Родопско крайснежно звънче</i> Soldanella rhodopaea	P	D
P		V	A
	Symphyandra wanneri		
I		C	B
	Tapinopterus kaufmanni kalofirensis		
P	<i>Обикновен тис</i> Taxus baccata	V	A
I		V	B
	Tegenaria rilaensis		
P		V	A
	Tilia rubra ssp. rubra		
P	<i>Балканска козя брада</i> Tragopogon balcanicum	V	A
P		V	A
	Trausteinera globosa		
I		P	B
	Trechus priapus divergens		
I		P	B
	Trechus rhodopeius		
P		P	B
	Trifolium medium ssp. balcanicum		
P		P	B
	Trifolium velenovskyi		
P	<i>Витошко лале</i> Trollius europaeus	R	D
I		P	B

	Tropiphorus caesius		
P	Turritis pseudoturritis	V	A
	Turritis pseudoturritis		
P		V	A
	Valeriana montana		
P		P	B
	Verbascum abietinum		
P		V	A
	Verbascum boevae		
P	<i>Дребен лопен</i>	V	A
	Verbascum humile		
P		P	B
	Verbascum longifolium ssp. pannosum		
P	<i>Благороден лопен</i>	V	A
	Verbascum nobile		
P	<i>Австрийско великденче</i>	V	A
	Veronica austriaca ssp. neicevii		
P		V	A
	Veronica krumovii		
M	<i>Двуцветен прилеп</i>	R	C
	Vespertilio murinus		
P	<i>Храсталачна глушина</i>	R	A
	Vicia dumetorum		
P		P	B
	Viola aetolica		
P		V	A
	Viola balcanica		
R	<i>Пепелянка</i>	R	C
	Vipera ammodytes		
P	<i>Обикновено лепило</i>	P	B
	Viscaria vulgaris ssp. atropurpurea		
I		P	B
	Vitrea neglecta		
I		R	B
	Xyphosia miliaria balcanica		
I		R	B
	Zabrus balcanicus		
I		C	C
	Zerynthia polyxena		
I		V	B
	Zodarion pirini		
B	<i>Полска чучулига</i>	1750p	C
	Alauda arvensis		
B	<i>Домашина кукумявка</i>	90p	C
	Athene noctua		
B	<i>Обикновено конопарче</i>	270p	C
	Carduelis cannabina		
B	<i>Зеленика</i>	685p	C
	Carduelis chloris		
B	<i>Елхова скатия</i>	110p	C
	Carduelis spinus		
B	<i>Гълъб хралупар</i>	31p	A
	Columba oenas		
B	<i>Гривяк</i>	6000p	D
	Columba palumbus		
B	<i>Чавка</i>	300p	D
	Corvus monedula		
B	<i>Пъдпъдък</i>	75p	C
	Coturnix coturnix		
B	<i>Сивоглава овесарка</i>	75p	C
	Emberiza cia		
B	<i>Зеленогуша овесарка</i>	135p	C
	Emberiza cirrus		
B	<i>Жълта овесарка</i>	200p	C

	Emberiza citrinella			
B	Ушатата чучулига	600p		C
	Eremophila alpestris			
B	Червеногръдка	71000p		C
	Erithacus rubecula			
B	Обикновена чинка	157500p		C
	Fringilla coelebs			
B	Качулата чучулига	105p		C
	Galerida cristata			
B	Селска лястовица	1500p		C
	Hirundo rustica			
B	Въртошийка	65p		C
	Jynx torquilla			
B	Южен славей	850p		C
	Luscinia megarhynchos			
B	Сива овесарка	700p		C
	Miliaria calandra			
B	Пъстър скален дрозд	43p		C
	Monticola saxatilis			
B	Сива мухоловка	200p		C
	Muscicapa striata			
B	Чухал	90p		C
	Otus scops			
B	Син синигер	9750p		C
	Parus caeruleus			
B	Жалобен синигер	80p		C
	Parus lugubris			
B	Градинска червеноопашка	70p		A
	Phoenicurus phoenicurus			
B	Буков певец	3000p		C
	Phylloscopus sibilatrix			
B	Зелен кълвач	125p	C	
	Picus viridis			
B	Пъстрогуша завирушка	700p		A
	Prunella collaris			
B	Сивогуша завирушка	13000p		C
	Prunella modularis			
B	Жълтоклоната гарга	310p		C
	Pyrhocorax graculus			
B	Червеноглаво кралче	9500p		C
	Regulus ignicapillus			
B	Жълтоглаво кралче	4100p		C
	Regulus regulus			
B	Ръждивогушо ливадарче	550p		C
	Saxicola rubetra			
B	Черногушо ливадарче	115p		C
	Saxicola torquata			
B	Диво канарче	80p		C
	Serinus serinus			
B	Горска улулица	90p		C
	Strix aluco			
B	Голямо черноглаво коприварче	65000p		C
	Sylvia atricapilla			
B	Голямо белогушо коприварче	35p		C
	Sylvia communis			
B	Скалолазка	45p		A
	Tichodroma muraria			
B	Кос	29000p		C
	Turdus merula			
B	Поен дрозд	21000p		C
	Turdus philomelos			
B	Белогуш дрозд	6000p		C
	Turdus torquatus			
B	Имелов дрозд	3700p		C

Turdus viscivorus

4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЕКТА

Класове Земно покритие	% Покритие
Храстови съобщества	18
Влажни ливади, мезофилни ливади	20
Алпийски и субалпийски тревни съобщества	2
Широколистни листопадни гори	48
Иглолистни гори	8
Изкуствени горски монокултури (например насаждения на тополи или екзотични дървета)	2
Скали във вътрешността, сипеи, пясъци, постоянен сняг и ледници	1
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	1
Общо Покритие	100

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите.

4.2. УЯЗВИМОСТ

Други характеристики на обекта: Планински релеф, отличаващ се със стръмни склонове. Денивелацията в границите на парка е 1900 м. Ясно са изразени 4 височинни пояси, а в най-високите части са формирани местообитания от алпийски тип. В зоната на горите преобладават вековните букови гори (40% от парковата площ), а във високопланинската зона ерикоидните храсти с преобладаване на сибирска хвойна (*Juniperus sibirica*) и мезофилните ливади (също 40%). Северните склонове са покрити с гори и там са отчетени най-високите валежи в страната (1200-1360 мм). Южните склонове са скалисти, много стръмни, прорязани от ждрела. Територията на парка е изградена от магмени плутонични тела, седиментни и метаморфни скали с допалеозойска, мезозойска и палеогенска възраст.

Наблюдават се четири денудационни нива с многообразни геоморфоложки елементи. Те включват заравнени била, склонови стъпала, полегати откоси, гранитни навлази, добре изразени повърхностни и подземни варовикови (карстови) форми. Приблизително в една четвърт от територията на горския фонд основната скала е гранит. След него с най-широко разпространение са кристалинните шисти. На трето място са пясъчниците. Старопланинският карст обхваща неголяма част от територията на парка.

Обектът е с национално, европейско и световно значение за опазването на образци от биота Смесени планински системи със сложно зонироване. Природните местообитания от значение за ЕИО и за България са 27 типа и покриват 94,7% от територията на парка. Горите от *Fagus sylvatica* заемат 40 % от нея. Те се отличават с висока степен на естественост, преобладават горите на възраст от 100 до 250 години. От Приложение 2 на Директивата за хабитатите са установени 57 вида (30 вида птици, 16 вида бозайници, 1 вид земноводно, 2 вида риби и 8 вида безгръбначни).

Обектът е сърцевинна зона на един от най-изявените центрове в Европа на флористичен и фаунистичен ендемизъм.

Допълнителните видове безгръбначни животни включват 29 са локални и 52 български ендемити от всичките 168 ендемични видове и подвидове (само от 4 моделни групи), преглациалните реликти (от всичко 108), както и 19 вида от Червения списък на IUCN. Списъкът на допълнителните видове висши растения включва 101 ендемични видове и подвидове, 100 вида от Червена книга на България, видове, които фигурират в международни конвенции (Бернска, Бонска), както и няколко редки реликтни вида. От висшата флора са установени около 2150 вида. През размножителния период в парка се срещат 211 вида гръбначни животни - 6 вида риби, 8 вида земноводни, 14 вида влечуги и над 220 вида птици (123 вида са гнездящите и срещашите се през размножителния период) и 60 вида бозайници. Допълнителният списък включва 49 вида от Червена книга на България, от Червения списък на IUCN, видове включени в Бернската (II приложение) и Бонската конвенции, както и видове птици с неблагоприятен статус в Европа и два ендемични подвида. През 1996 г обектът е признат за Орнитологично Важно Място, разширено през 2005 г., а през 2003 г. е включен в предварителния списък на Ботанически Важните Места. В Националния парк се намират 9 природни резервата – “Боатин”, “Царичина”, “Стенето”, “Джендема”, “Козя стена”, “Стара река”, “Северен Джендем”, “Пеещи скали” и “Соколна”. Първите четири са обявени за биосферни в рамките на програмата на UNESCO “Човек и биосфера”. Съществуващите резервати съответстват на защитени територии от категория I съгласно IUCN, а паркът като цяло на Категория II. Заради добре съхранената и управлявана европейска дива

природа през 2003 г Паркът става член на Европейската мрежа от защитени територии PAN Parks. Съществува пред проектно проучване за изграждането на седем ски туристически зони по северните склонове на Средна Стара планина. Предвидените съоръжения (ски писти и въжени линии) за 6 от зоните попадат в националния парк. Според проучването, трасирането на нови съоръжения е възможно, ако се промени режима в националния парк или ако се променят границите на парка. Предложениите от проектантския колектив възможности за реализиране на концепцията предвид ограниченията на НП по същество биха могли да доведат до:

I. Промяна на режима в Плана за управление на парка – за да се реализира Концепцията, би трябвало да се премине към разработване на нов План за управление, вкл. да се прекатегоризира защитена територия от национален в природен парк, т.е. да се понижи нивото на защита.

II. Промяна в границите на НП – изваждане на терените за ски инфраструктурата: откъсване на значителни, до билото на планината територии, с които ще се наруши компактността на парка, ще се компрометират функциите му и загубят ценни букови и високопланински хабитати.

III. Съществува незаконна сеч, главно по периферията на парка и на по- достъпни места. В повечето случаи

количествата добита дървесина са малки.

4.4. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЕКТА

III. Незаконен лов. Нивото на браконьерството след 1999 г. се е понижило. Най-значителните въздействия на

браконьерството се усещат върху състоянието на популациите на дивата коза, благородния елен, сърната, дивата свиня сред бозайниците.

IV. Незаконен риболов. Съществуват случаи на незаконен риболов на територията на парка. Осъществява се на отделни места по реките, включително в резервати. Като цяло въздействието не е голямо=

V. Прекомерно и незаконно събиране на билки, диворастящи плодове и гъби. Най-голямата заплаха за тези ресурси остава прекомерното и незаконно събиране - събиране с търговска цел без разрешителни, без спазване на посочените в разрешителните места, количества и технология на събиране. Заплаха представлява прекомерното струпване на големи групи хора на едно място.

VI. Палежи и предизвикани от човека пожари През последните години се наблюдават случаи на пожари, предизвикани от хора. В едни случаи става въпрос за пожари по невнимание или от оставени стъклени отпадъци, но има основания да се смята, че част от пожарите са умишлено предизвикани.

VII. Промени в интензивността на пашата През последните 40-50 години, поради социално - икономически причини, броят на пашувашите животни във високопланинската зона на парка е драстично намален. Недостатъчната паша в някои части е свързана с промени в растителната покривка - сибирската хвойна измества тревните съобщества в определени участъци. Наблюдават се промени на видовите асоциации и биологичното разнообразие.

VIII. Иманярство. Използват се методи с разрушително въздействие върху скални образувания, пещери, вековни дървета, други атрактивни природни обекти. Използването на тежки машини, експлозивни и други разрушаващи средства причиняват значителни щети.

IX. Отпадъци През последните години се наблюдава нарастване на количеството на оставяните от посетители в парка твърди битови отпадъци, особено на пластмасови бутилки, опаковки, кутии и т.н. Обикновено те са концентрирани около хижите и другите места на струпване на посетители, но биват изхвърляни и на други места по територията.

X. Индустриално замърсяване. Националният парк не е изолиран от близък и далечен въздушен пренос на вещества от промишлени предприятия. Като цяло концентрациите на основните замърсители от тях остават в нормите за фоновото ниво.

XI. Прекомерно туристическо натоварване. В определени райони, периоди и при масови прояви се наблюдава прекомерно струпване на посетители. Известен антропогенен натиск съществува около районите на туристическите хижи. В случаите с прекомерно натоварване на някои райони на парка това води до щети на някои от парковите ресурси.

XII. Нерегламентирани и екстремни спортове В парка се практикуват скално катерене, пещерначеството, мотоциклетизъм, делтапланеризъм и други форми на екстремни спортове. Някои от районите на провеждането им са и места, които се явяват важни за редки или чувствителни видове и съобщества.

XIII. Нерегламентирано навлизане на МПС и използване на различни видове оборудване. Движението често се извършва по слабо използвани пътища или извън пътищата. Нараства опасността от ерозия на почвата, влошаване качествата на някои хабитати, нарушаване на растителните съобщества.

XIV. Националният парк граничи с три дивечовъдни станции. През ловния период чрез извършването подранване в териториите съседни на парка на практика се извличат извън парка копитни бозайници обект на лов

XV. Лавини. Те са естествен елемент на парка от векове насам. Често действието им води до промяна на растителните и животинските съобщества, както и до смяна на хабитатите. Значението им потенциално високо за някои хабитати.

XVI. Фрагментиране на популации. В най – голяма степен това засяга дивата коза. В резултат на антропогенния натиск козата е “изтласкана” в по - недостъпните райони. Вероятно съществуват отделни групи по периферията, които са затруднени в общуването си с ядровата част на старопланинската популация.

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЕКТА

Паркът е създаден с цел да се опазят завинаги в полза на обществото комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, хабитати на редки и застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, които имат световно значение за науката и културата. Обявен е със Заповед на Министъра на околната среда № 843/31 от октомври 1991 г. В съответствие с действащото тогава законодателство (чл. 17 и 22 на Закона за защита на природата) е обявен за народен парк. При приемането му през 1998 г. Законът за защитените територии (ЗЗТ) предвиди възможността за актуализиране на границите на парка.

Новоприетият Закон за защитените територии определя “Централен Балкан” като парк с национално значение. Със Заповед РД-396/15.10.1999 г. паркът е официално прекатегоризиран в национален. Съществуващите днес 9 резервата (28% от площта на парка) са обявявани и разширявани в периода 1948-1992 г. Според чл. 5 от ЗЗТ резерватите са с най стриктна защита (I категория), а националният парк - II категория защитена територия.

Резерватите опазват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им. “Боатин”, “Царичина”, “Стенето” и “Джендема” са обявени. за биосферни резервати в рамките на програмата на UNESCO “Човек и биосфера” през 1977 г. Съгласно чл. 18, ал. 2 от ЗЗТ националните паркове се управляват с цел:

1. поддържане на разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа;
2. опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите;
3. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
4. създаване на предпоставки за развитието на туризъм, екологосъобразен поминък на населението и други дейности съобразени с целите по т. 1-3

През 2003 г. паркът става член на Европейската мрежа от защитени територии PAN Parks

Име	Категория	T	%
Боатин	Резерват	+	2.14
Царичина	Резерват	+	5.00
Стара река	Резерват	+	2.70
Северен Джендем	Резерват	+	2.63
Соколна	Резерват	+	1.70
Стенето	Резерват	+	5.18
Джендема	Резерват	+	5.98
Пеещи скали	Резерват	+	2.07
Козя стена	Резерват	+	1.10
Централен Балкан	Национален парк	=	100.00
Джендема	Биосферен резерват (ЮНЕСКО)	+	6.00
Боатин	Биосферен резерват (ЮНЕСКО)	+	2.00
Царичина	Биосферен резерват (ЮНЕСКО)	+	5.00
Стенето	Биосферен резерват (ЮНЕСКО)	+	5.00
ОМВ Централен Балкан	Друго международно значение	-	100.00
ПАН парк Централен Балкан	Друго международно значение	=	100.00

Име - име на защитената територия. Категория - категория на защитената територия, съгласно ЗЗТ.

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Natura 2000 зоната; - съдържа изцяло Natura 2000 зоната; * двете места (ЗТ и ЗЗ) частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Natura 2000 зоната.

Код	Име	T	%
F00000600	Централен Балкан	+	77.66
F00000601	Боатин	+	2.12
F00000602	Царичина	+	5.01
F00000603	Стенето	+	5.17
F00000604	Джендемите	+	8.15
F00000605	Соколна	+	1.70

Код - код на Корине място, Име - име на Корине място

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Natura 2000 обекта; - съдържа изцяло Министерство на Околната Среда и Водите

Natura 2000 обекта; * двете места частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Natura 2000 зоната

6. ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ В И ОКОЛО ОБЕКТА

6.1. ОБЩИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ И ЗАСЕГНАТ ДЯЛ ОТ ПЛОЩТА НА ОБЕКТА

В обекта:

Код	Име	Инт.	Възд.	%
141	Изоставяне на пасторални системи	A	+	12
244	Други форми на събиране на животни	C	-	
421	Изхвърляне на битови отпадъци	C	-	1
501	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	C	-	
502	Пътища, автомобилни пътища	C	-	
626	Скиорство, ски-бягане	C	0	1
701	Замърсяване на водите	C	-	1
944	Буря, циклон	C	0	
961	Конкуренция (пример: чайка/гларус)	B	-	
965	Хищничество	B	0	
967	Антагонизъм с домашни животни	C	-	4
971	Конкуренция	B	0	
943	Свлачища	C	-	1
102	Косене / Сечи	B	-	25
140	Паша	C	+	20
162	Изкуствено залесяване	C	-	3
164	Горскостопански сечи	C	-	25
180	Изгаряне	A	-	50

211	Риболов на определени места	С	-	0
220	Развлекателен риболов	С	-	0
230	Лов	В	-	30
243	Залавяне с капани, отравяне, браконьерство	В	-	10
250	Събиране / унищожаване на растения, общо	А	-	10
604	Турове, маршрути	В	-	10
622	Пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства	С	-	10
623	Моторизирани превозни средства	В	-	1
624	Алпинизъм, катерачество, пещерничество	В	-	2
625	Делтапланеризъм, парапланеризъм, балони	В	-	5
702	Замърсяване на въздуха	С	-	0
703	Замърсяване на почвите	С	-	0
942	Лавини	С	0	2
948	Пожар	С	-	60
242	Вземане от гнездото (соколи)	В	-	1
602	Скиорски комплекс	В	-	0
720	Утъпкване, прекомерно ползване	В	-	0
900	Ерозия	С	-	3

Извън обекта:

Код	Име	Инт.	Възд.
164	Горскостопански сечи	В	-
166	Отстраняване на мъртви и загиващи дървета	С	-
230	Лов	В	-
250	Събиране / унищожаване на растения, общо	В	-
400	Урбанизирани райони, обитавани от човека области	В	-
401	Текуща урбанизация	А	-
610	Интерпретативни центрове	С	+
411	Заводи	В	-
243	Залавяне с капани, отравяне, браконьерство	С	-

Интензивност: А - висока; В - средна; С - ниска

Въздействие: + положително; - отрицателно; 0 - неутрално

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

6.2. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЕКТА

ВЕДОМСТВО, ОТГОВАРЯЩО ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЕКТА

Защитената зона попада в границите и съответната компетенция на:

- Басейнова дирекция: Дунавски район, Източно-беломорски район;
- РИОСВ: Велико Търново, Плевен, Пловдив, София, Стара Загора;
- Област: Габрово, Ловеч, Пловдив, София, Стара Загора;
- Община: Павел баня, Антон, Пирдоп, Априлци, Троян, Тетевен, Севлиево, Карлово, Сопот;
- РУГ: Велико Търново, Ловеч, Пловдив, София, Стара Загора;
- ДЛ/ДДС: Мазалат, Росица, Русалка, Карлово, Клисурса, Пиродп, Рибарица, Розино, Троян, Черни Вит, Черни Осъм.

УПРАВЛЕНИЕ И ПЛАНОВЕ ЗА ОБЕКТА

Планът за управление на НП Централен Балкан (2001 – 2010 г.) е приет с решение на Министерския съвет на Република България №522/04.07.2001г. Съдържа два основни раздела - Описание и Предписания. Раздел "Описание" съдържа 8 глави. В тях са представени основни данни за парка: общо описание, физикогеографска характеристика с информация за климата, геологията, хидрологията, почвите, биотичната характеристика (растителни съобщества, хабитатно разнообразие, флора и фауна). Разгледани са и различните аспекти на отношенията между хората и националния парк - съществуващите ползвания на ресурси, туризма и профила на посетителите, културно-историческото наследство, провежданите в парка научни изследвания и природозащитното образование, осведоменост на обществеността около парка. Представена е и информация за инфраструктурата и достъпа в парка, за парковите пейзажи, погледните места и живописните качества на територията. Отразени са демографските тенденции в околпарковите общини, влиянието на промишлените обекти, отдиha и туризма, проблемите на свързване на парка с регионалното развитие и др.

Раздел "Предписания" се състои от 7 глави. Разработен е чрез анализ на резултатите от научните изследвания върху природните елементи, от социологическите проучвания, от информацията в парковата дирекция, както и от тази на други природозащитни проекти, осъществявани в района на парка. Анализирани са заплахите и ограниченията от естествен и от антропогенен тип, както и някои ограничения от времево, финансово, законодателно естество..

Съществено значение при управлението на парка има неговото зонироване. Определени са 5 функционални зони - зона

“Резервати”, Зона за ограничаване на човешкото въздействие, зона “Туризм”, зона “Инфраструктура” и Многофункционална зона. За всяка зона е посочено съдържанието и характера на обектите, които тя включва, нейното предназначение, описанието ѝ, разработени са режимите и нормите за дейностите с цел ограничаване негативното въздействие върху природните дадености.

Определени са четири Идеални цели, съответстващи на целите на управление за защитената територия. На основата на идеалните цели са определени 22 дългосрочни цели, които ги доразвиват и конкретизират. Изпълнението на дългосрочните цели се осъществява чрез прилагането на програми и проекти. Предвидени са общо 27 групи основни програми и 82 проекта, чиято дългосрочна реализация води до постигане на оперативните цели за планирания период.

Последната глава на раздел “Предписания” съдържа три годишен план за действие (2001-2003). В него по приоритетиса подбрани програмите и проектите, които осигуряват ефективното опазване на всички компоненти на парка още в първоначалния етап на управлението им. В процес на разработване е Петгодишен план за действие (2006 – 2010)

Дейностите предвидени за изпълнение през всяка календарна година се планират в План за дейностите за съответната година. Ежегодно се изготвят годишни планове за определяне на обема на дейностите по ползване на природни ресурси, както следва: план-извлечение за поддържащи и възстановителни дейности в горите план за пашата и ползването на сено, план за ползването на лечебни растения, план за ползване на гъби и горски плодове, които не са от лечебни растения, както и годишен план за мониторинг на компонентите на околната среда.

Режими за опазване

Код на хабитата

Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 %. При естествените гори е допустимо и нормално естествения отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м3. мъртва и суха маса.

9410

9170

9410

9170

91BA

Забрана за внасяне на не-местни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.

9530

91W0

9170

91W0

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години. Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.

91W0

9530

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните.

91W0

9170

9410

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения.

95A0

91CA

91E0

9180

4070

Забрана за водене на всички видове сечи.

91E0

4080

Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.

4080

Забрана за всякаква човешка дейност свързана с промяна на местообитанието и неговите характеристики.

9170

91W0

Забрана за добив на листников фураж.

9170

91W0

Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча.

9170

91W0

Забрана за паша.

91E0

9180

95A0

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

4070

4060

9170

91BA

9410

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

91CA

91W0

9530

95A0

9410

*Задължително провеждане на отгледни сечи.
Министерство на Околната Среда и Водите*

91CA

91W0

9170

9530

91BA

Запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта,
дървета с храдули, зони на спокойствие и т.н.

91CA

95A0

95A0

91W0

9170

Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години.

Бележка: Режимите, които е необходимо да бъдат прилагани с цел дългосрочното запазване на благоприятния консервационен статус на хабитатите в никакъв случай не се ограничават до изброените тук. Изброените режими отразяват единствено нивото на познанието към момента на попълване на формуляра.

2. Защитена зона „Видима” BG0000618

1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОБЕКТА

1.1. ТИП	1.2. КОД НА ОБЕКТА	1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ	1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ
К	BG0000618	200609	200802

- тип А - Защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за хабитатите;
тип В - Защитена зона и по двете Директиви;
Защитена зона по Директива за птиците, която се допира до защитена зона по Директива за хабитатите;
тип С - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа защитена зона по Директива за хабитатите;
тип D - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която се съдържа в защитена зона по Директива за хабитатите;
тип Е - Защитена зона по Директива за хабитатите, която съдържа защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите;
тип F - Защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците;

тип G -

1.5. ИМЕ НА ОБЕКТА

Видима

1.6. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЕКТИ ОТ НАТУРА 2000

КОД НА ОБЕКТА	ИМЕ НА ОБЕКТА	ТИП НА ОБЕКТА
BG0002110	Априлци	J
BG0002111	Велчево	J

1.7. РЕСПОНДЕНТИ

Сдружение за дивата природа Балкани office@balkani.org; Зелени Балкани office@greenbalkans.org; Българска фондация Биоразнообразие bbf@biodiversity.bg; Природен фонд; Ст. Стайков, РИОСВ В. Търново; Данните са ревизирани от екип на Българска академия на науките (<http://www.bas.bg>).

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЕКТА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ОБЕКТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА	ГЕОГРАФСКА ШИРИНА
E 24 ° 56 ' 24 "	N 42 ° 56 ' 49 "

2.2. ПЛОЩ (дка)

18 230.50

2.3. ДЪЛЖИНА НА ОБЕКТА (км)

2.4. НАДМОРСКА ВИСОЧИНА (м)

МИНИМАЛНА	МАКСИМАЛНА	СРЕДНА
202	585	363

източници.

Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване. Числеността на популацията е въведена с точните данни. Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (р) или индивиди (i). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (m) или (f). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P). Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с

популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) $100\% \geq p > 15\%$; В) $15\% \geq p > 2\%$; С) $2\% \geq p > 0\%$. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в незначителна степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация.

Опавз. – степен на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за дадения вид и възможности за възстановяване. За класифициране на този критерий е използвана “най-добра експертна преценка”: А) отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване); В) добро опазване (добре запазени елементи, независимо от оценката на възможностите за възстановяване и елементи в средно или частично деградирало състояние и лесно възстановяване); С) средно или слабо опазване (всички други комбинации).

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение.

Цял.Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид. Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.a. ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.b. Редовно срещани се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.c. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.d. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.e. РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български)	Местна	Миграционна	Популация	Оценка				
					Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.
1308	<i>Barbastella barbastellus</i> Широкоух прилеп		P			C	B	C	C
1352	<i>Canis lupus</i> Европейски вълк		P			D			
1355	<i>Lutra lutra</i> Видра		6-7i			C	A	C	A
1310	<i>Miniopterus schreibersi</i> Дългокрил прилеп		P			C	B	C	C
1323	<i>Myotis bechsteini</i> Дългоух ношник		P			C	B	C	C
1307	<i>Myotis blythii</i> Остроух ношник		P			C	B	C	C
1316	<i>Myotis capaccinii</i> Дългопръст ношник		P			C	B	C	C
1321	<i>Myotis emarginatus</i> Трицветен ношник		P			C	B	C	C

1324	<i>Myotis myotis</i> Голям нощник	P			C	B	C	C
1306	<i>Rhinolophus blasii</i> Средиземноморски подковонос	P			C	B	C	C
1305	<i>Rhinolophus euryale</i> Южен подковонос	P			D			
1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> Голям подковонос	P			C	B	C	C
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> Малък подковонос	P			C	B	C	C
1302	<i>Rhinolophus mehelyi</i> Подковонос на Мехели	P			D			
1335	<i>Spermophilus citellus</i> Лалугер	P			D			
2635	<i>Vormela peregusna</i> Пъстър пор	P			C	B	C	B

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Популация			Оценка			
			Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
1193	<i>Vombina variegata</i> Жълтокоремна бумка	C				C	A	C	A
1220	<i>Etus orbicularis</i> Обикновена блатна костенурка	P				C	A	C	B
1217	<i>Testudo hermanni</i> Шипоопашата костенурка	P				D			
1171	<i>Triturus karelinii</i> Голям гребенест тритон	P				C	A	C	B

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Популация			Оценка			
			Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
1138	<i>Varbus meridionalis</i> Черна (балканска) мряна	C				B	A	B	A
1149	<i>Cobitis taenia</i> Обикновен щипок	R				C	B	C	B
2511	<i>Gobio kessleri</i> Балканска кротушка	R				C	A	B	A

3.2.f. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.g. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.3 Други значими растителни и животински видове

1134	Министерство на Околната Среда и Водите В Европейска горчивка					<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	C	C	A	C
1146	<i>Sabanejewia aurata</i> Балкански щипок	R					C	A	B	C

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Попул.	Миграционна Популация			Оценка			
			Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
1093	<i>Austropotamobius torrentium</i> Ручеен рак	C				C	A	C	A
1032	<i>Unio crassus</i> Бисерна мида	R				C	A	C	B
1088	<i>Cerambyx cerdo</i> Обикновен сечко	R				C	B	C	C
1083	<i>Lucanus cervus</i> Бръмбар рогач	R				C	B	C	C
1089	<i>Morimus funereus</i> Буков сечко	R				C	B	C	C
1087	<i>Rosalia alpina</i> Алпийска розалия	R				C	B	C	C

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Популация	Оценка			
			Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
2327	<i>Himantoglossum caprinum</i> Обикновена пърчовка	R	C	B	C	B

Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта.

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура:

B – птици; M – бозайници; A – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: A) Национална Червена книга; B) ендемичен вид; C) международни конвенции (вкл.

Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини. Такс. група

ИМЕ (на български)	Местна Популация	Мотивация		
R	<i>Късокрак гуцер</i> <i>Ablepharus kitaibelii</i>	P		C
F	<i>Говедарка</i> <i>Alburnoides bipunctatus</i>	C		B
I	<i>Южна лилава апатура</i> <i>Aparura metis</i>	C		C
A	<i>Зелена крастава жаба</i> <i>Bufo viridis</i>	P		C
R	<i>Смок-стрелец (Синурник)</i> <i>Coluber caspius</i>	P		C
R	<i>Медянка</i> <i>Coronella austriaca</i>	P		C
R	<i>Смок мишкар</i> <i>Elaphe longissima</i>	P		C

4.2. КАЧЕСТВО И ЗНАЧИМОСТ

F	<i>Обиновена кртошка</i> <i>Gobio gobio</i>	C		D
A	<i>Дървесница</i> <i>Hyla arborea</i>	P		C
R	<i>Зелен гуцер</i> <i>Lacerta viridis</i>	P		C
F	<i>Речен кефал</i> <i>Leuciscus cephalus</i>	C		D
R	<i>Сива водна змия</i> <i>Natrix tessellata</i>	P		C
I	<i>Нептис сарфо</i> <i>Neptis sappho</i>	C		D
R	<i>Степен гуцер</i> <i>Podarcis muralis</i>	P		C
A	<i>Горска дългокрака жаба</i> <i>Rana dalmatina</i>	P		C
R	<i>Пепелянка</i> <i>Vipera ammodytes</i>	P		C

Класове Земно покритие	% Покритие
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	11
Друга орна земя	37
Сухи тревни съобщества, степи	38
Широколистни листопадни гори	6

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите.

Зоната включва средното и долно течение на река Видима под град Априлци. Това е една от малкото запазени големи реки в България и най-важният хабитат в Северна България за редки видове риби. Пасажи от *Alnus glutinosa* (черна елша) са разпространени по целия речен участък. Зоната е биокоридор, като важен мост за риби и защитени представители на крайречните хабитати.

4.3. УЯЗВИМОСТ

Има заплаха от строеж на мини ВЕЦ, който ще разруши крайречните хабитати, ще промени естествения режим на водното ниво и ще има отрицателни последици за рибите. Друг сериозен проблем е събирането на костенурки.

ВЕДОМСТВО, ОТГОВАРЯЩО ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЕКТА

Защитената зона попада в границите и съответната компетенция на:

- Басейнова дирекция: Дунавски район;
- РИОСВ: Велико Търново, Плевен;
- Област: Габрово, Ловеч;
- Община: Априлци, Троян, Севлиево;
- РУГ: Велико Търново, Ловеч;
- ДЛ/ДДС: Русалка, Севлиево, Троян.

УПРАВЛЕНИЕ И ПЛАНОВЕ ЗА ОБЕКТА

91E0

Режими за опазване

Код на хабитата

Забрана за водене на всички видове сечи.

91E0

Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.

91E0

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

Бележка: Режимите, които е необходимо да бъдат прилагани с цел дългосрочното запазване на благоприятния консервационен статус на хабитатите в никакъв случай не се ограничават до изброените тук. Изброените режими отразяват единствено нивото на познанието към момента на попълване на формуляра.

3. Защитена зона “Централен Балкан - буфер” BG 0001493

1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОБЕКТА

1.1. ТИП	1.2. КОД НА ОБЕКТА	1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ	1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ
К	BG0001493	200609	200802. 201010

- тип А - Защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип В - Защитена зона и по двете Директиви;
Защитена зона по Директива за птиците, която се допира до защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип С - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип D - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа в защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип Е - Защитена зона по Директива за хабитатите, която съдържа защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип F - Защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците;

тип G -

1.5. ИМЕ НА ОБЕКТА

Централен Балкан - буфер

1.6. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЕКТИ ОТ НАТУРА 2000

КОД НА ОБЕКТА	ИМЕ НА ОБЕКТА	ТИП НА ОБЕКТА
BG0000399	Българка	Е
BG0000261	Язовир Копринка	Е
BG0000429	Река Стряма	К
BG0000494	Централен Балкан	С
BG0002111	Велчево	А
BG0002054	Средна гора	Ј
BG0001389	Средна гора	К
BG0002109	Васильовска планина	Ј

1.7. РЕСПОНДЕНТИ

СДП БАЛКАНИ; office@balkani.org; Зелени Балкани: office@greenbalkans.org; Българска Фондация Биоразнообразие: bbf@biodiversity.bg; Природен фонд; Данните са ревизирани от екип на Българска академия на науките (<http://www.bas.bg>).

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЕКТА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ОБЕКТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА   ГЕОГРАФСКА ШИРИНА

Е 24 ° 48 ' 39 "   N 42 ° 48 ' 19 "

2.2. ПЛОЩ (дка)

1 294 090.65

2.3. ДЪЛЖИНА НА ОБЕКТА (км)

2.4. НАДМОРСКА ВИСОЧИНА (м)

МИНИМАЛНА	МАКСИМАЛНА	СРЕДНА
300	1928	1065

2.5. АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН

КОД ПО NUTS	ИМЕ НА РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ/ ОБЛАСТ	% ПОКРИТИЕ
BG04	Югозападен	
BG042	София	7
BG05	Южен Централен	
BG051	Пловдив	11
BG02	Северен Централен	
BG024	Габрово	12
BG05	Южен Централен	
BG052	Стара Загора	18
BG02	Северен Централен	
BG022	Ловеч	52
ОБЩО:		100

2.6. БИОГЕОГРАФСКИ РАЙОН

АЛПИЙСКИ

КОНТИНЕНТАЛЕН

ЧЕРНОМОРСКИ

3. ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Описание на всички хабитати от Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС, които се срещат в обекта. Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на типовете хабитати в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Пр. – приоритетност на хабитата съгласно Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Име – Българско име на хабитати съгласно Приложение I на Закона за биологичното разнообразие.

% Покр. – процентно покритие на хабитате спрямо общата площ на обекта.

Предст. – степен на представителност, предоставя индикация за това, доколко даденият тип хабитат е “типичен”. Използвана е следната система за класифициране: А - отлична представителност, В - добра представителност, С - значима представителност, D - незначително наличие.

Отн. площ – относителна площ или площта от обекта, покрита от дадения тип хабитат, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип хабитат. Използваните интервали по класове са

следните: А) $100 \geq p > 15\%$; В) $15 \geq p > 2\%$; С) $2 \geq p > 0$

Прир.ст – Степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природен хабитат и възможности за възстановяване. Този критерий включва три под-критерия:

i) степен на опазване на структурата; ii) степен на опазване на функциите; iii) възможности за възстановяване. Използвана е следната система за класифициране: А: отлично опазване; В: добро опазване; С: средно или слабо опазване.

Цялост. Оц. - Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природен хабитат. Представлява интегрирано оценяване на предишните критерии, като се взема предвид различната им тежест за разглеждания хабитат. Използвана е следната система за класифициране:

А: отлична стойност, В: добра стойност, С: значима стойност

3.1. ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

КОД	Пр.	ИМЕ	%				
Покр.	Предст.	Отн. площ	Прир. ст.	Цялост. оц.			
91E0	*	Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	0.00722	A	C	B	A
4060		Алпийски и бореални ерикоидни съобщества	0.05	C	C	C	C
5130		Съобщества на <i>Juniperus communis</i> върху варовик	0.0001	A	C	A	A
5210		Храсталаци с <i>Juniperus</i> spp.	0.0001	A	C	A	A
6110	*	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alyso-Sedion albi</i>	0.0309	A	C	A	B
6210	*	Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи)	2	B	B	C	B
6520		Планински сенокосни ливади	2.983	B	B	B	B
8220		Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове	1	B	B	B	B
8230		Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите <i>Sedo-Scleranthion</i> или <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>	0.0138	C	C	C	C
9110		Букови гори от типа <i>Luzulo-Fagetum</i>	0.622	B	B	B	B
9130		Букови гори от типа <i>Asperulo-Fagetum</i>	20.171	A	B	B	A
9150		Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-Fagion</i>)	14.952	A	A	B	B
9170		Дъбово-габъррови гори от типа <i>Galio-Carpinetum</i>	7.1225	B	B	B	B

9180	* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове	1.484	B	B	B	B
9410	Ацидофилни гори от Picea в планинския до алпийския пояс (Vaccinio-Piceetea)	0.00725	C	C	C	C
9530	* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор	0.0179	C	C	C	C
62D0	Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества	1	C	B	B	C
91AA	* Източни гори от космат дъб	0.032	B	C	B	B
91BA	Мизийски гори от обикновена ела	0.379	A	C	A	A
91CA	Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори	0.0107	A	C	A	A
91G0	* Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus	0.397	B	C	A	A
91M0	Балкано-панонски церово-горунови гори	1.204	C	C	C	C
91W0	Мизийски букови гори	16.64	A	A	B	A
91Z0	Мизийски гори от сребролистна липа	0.0206	D	C		
95A0	Гори от бяла и черна мура	0.000884	A	C	A	B

3.2. ВИДОВЕ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Дир. 92/43/ЕЕС

Описание на всички видове птици, отнасящи се до Чл. 4.1 и 4.2 от Директива 79/409/ЕЕС и на всички животински и растителни видове, изброени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на видовете.

Латинско Име – наименование на видовете съгласно Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС. Българско име - съгласно Закона за биологичното разнообразие и други източници.

Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване. Числеността на популацията е въведена с точните данни. Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е

уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (р) или индивиди (i). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (m) или (f). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P). Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с

популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) 100% $\geq$ р > 15%; В) 15% $\geq$ р > 2%; С) 2% $\geq$ р > 0%. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в незначителна степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация. Опазв. – степен на

опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за дадения вид и възможности за възстановяване. За класифициране на този критерий е използвана “най-добра експертна преценка”: А) отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване); В) добро опазване (добре запазени елементи, независимо от оценката на възможностите за възстановяване и елементи в средно или частично деградирало състояние и лесно възстановяване); С) средно или слабо опазване (всички други комбинации).

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение.

Цял.Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид. Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.a. ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.b. Редовно срещани се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС 3.2.c. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.d. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.e. РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български)	Местна	Миграционна Популация			Зимув.	Оценка		
			ИМЕ (на латински)	Попул.	Разм.		Премин.	Попул.	Опазв.
Изол.	Министерство на Околната Среда и Водите	Цял.Оц.							
1308	<i>Barbastella barbastellus</i> Широкоух прилеп	P				C	A	C	A
1352	<i>Canis lupus</i> Европейски вълк	38-39				B	A	C	A
1355	<i>Lutra lutra</i> Видра	15-20i				C	A	C	A
1310	<i>Miniopterus schreibersi</i> Дългокрил прилеп	P				B	A	C	A
1323	<i>Myotis bechsteini</i> Дългоух ношник	P				B	A	C	A
1307	<i>Myotis blythii</i> Остроух ношник	P				B	A	C	A
1316	<i>Myotis capaccinii</i> Дългопръст ношник	P	P	P	P	B	A	C	A
1321	<i>Myotis emarginatus</i> Трицветен ношник	P				B	A	C	A

1324	<i>Myotis myotis</i> Голям нощник		P	P	P	B	A	C	A
1306	<i>Rhinolophus blasii</i> Средиземноморски подковонос		P	P	P	B	A	C	A
1305	<i>Rhinolophus euryale</i> Южен подковонос	P				B	A	C	A
1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> Голяма подковонос		P	P	P	B	A	C	A
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> Малък подковонос	P				B	A	C	A
1302	<i>Rhinolophus mehelyi</i> Подковонос на Мехели	P				C	B	C	C
1371	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i> Дива коза	20-30(i)				C	B	A	B
1335	<i>Spermophilus citellus</i> Лалугер	C				C	B	C	A
1354	<i>Ursus arctos</i> Кафява мечка	47(i)				B	A	C	A
2635	<i>Vormela peregusna</i> Пъстър пор	P				D			

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)		Местна Миграционна Популация				Оценка		
			Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.
1193	<i>Vombina variegata</i> Жълтокоремна бумка	C				C	A	C	A
1220	<i>Emys orbicularis</i> Обикновена блатна костенурка	P				C	A	C	B
1219	<i>Testudo graeca</i> Шипобедрена костенурка	P				C	A	B	A
1217	<i>Testudo hermanni</i> Шипоопашата костенурка	V				C	A	B	A
1171	<i>Triturus karelinii</i> Голям гребенест тритон	P				C	A	C	A

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)		Местна Миграционна Популация				Оценка		
			Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.
1138	<i>Barbus meridionalis</i>	R				C	A	B	A

3.2.f. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.g. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.3 Други значими растителни и животински видове

1163	Черна (балканска) мряна <i>Cottus gobio</i>	R				A	A	A	A
2511	Главоч <i>Gobio kessleri</i>	R				C	A	A	A
1122	Балканска кротушка <i>Gobio uranoscopus</i>	R				C	A	A	A
1146	Балканска кротушка <i>Sabanejewia aurata</i>	C				C	A	B	A

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)		Местна Миграционна Популация				Оценка		
			Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.
1093	Ручеен рак <i>Austropotamobius torrentium</i>	C				B	A	C	A
1032	Бисерна мида <i>Unio crassus</i>	R				C	B	C	C
4053	Обикновен паракалоптенус <i>Paracaloptenus caloptenoides</i>	R				B	A	C	A
4052	Одонтоподизма <i>Odontopodisma rubripes</i>	C				B	A	C	A
4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	R				C	A	A	A

1078	Ценагрион <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	R	B	A	B	A
1060	Лусаена <i>Lusaena dispar</i>	R	C	A	B	A
1088	Лицена <i>Cerambyx cerdo</i>	R	C	A	C	A
1083	Обикновен сечко <i>Lucanus cervus</i>	R	C	A	C	A
1089	Бръмбар рогач <i>Morimus funereus</i>	R	B	A	C	A
1087	Буков сечко <i>Rosalia alpina</i>	R	B	A	C	A
	Алпийска розалиа					

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Популация	Оценка			
			Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
4067	<i>Echium russicum</i> Червено усойниче	P				
2327	<i>Himantoglossum caprinum</i> Обикновена пърчовка	R	C	B	C	B
1379	<i>Mannia triandra</i>	R	A	A	A	A

Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта.

Такс.група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура:

B – птици; M – бозайници; A – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: A) Национална Червена книга; B) ендемичен вид; C) международни конвенции (вкл.

Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини. *Министерство на Околната Среда и Водите*

Такс.група	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Популация	Мотивация
P	Планински явор, жешля <i>Acer heldreichii</i>	R	A
P	Българско шапиче <i>Alchemilla bulgarica</i>	C	B
P	Панчиchieва пициялка <i>Angelica pascicii</i>	R	A
P	Рилско подрумиче <i>Anthemis orbelica</i>	V	A
P	Иваново подрумиче <i>Anthemis sancti-johannis</i>	V	B
I	Ирисова апатура <i>Aratura iris</i>	C	D
P	Обикновена кандилка <i>Aquilegia vulgaris</i>	R	A
P	Мечо грозде <i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	R	A
I		P	B
P	Veroniella tetevensis Български ранилист <i>Betonica bulgarica</i>	R	A
I		C	D
P	<i>Bolonia eunomia</i> Дълголистна урока	V	A

I	Vupleurum longifolium <i>Златист гъсеничар</i> Calosoma sycophanta	R	A
I	Carabus intricatus	C	C
P	Carum rigidulum ssp. bulgaricum <i>Фривалдскиев зановец</i> Chamaecytisus frivaldszkyanus	R	A
P	Cirsium oleraceum	R	A
I	Coenonympha rhodopensis <i>Мечо око</i> Cortusa matthioli	C	B
P	Cystopteris regia <i>Ниско бяно дърво</i> Daphne sneorum	V	A
P	Drosera rotundifolia	R	A
I	Duvalius balcanicus	R	B
I	Duvalius regisborisi	R	B
P	Elatine alsinastrum	R	A
I	Erebia alberganus Erebia medusa	C	D
I	Erebia melas	C	D
I	Erebia oeme	C	D
I	Erebia orientalis	C	D
I	Erebia pronoe	C	D
I	Erebia rhodopensis <i>Дива котка</i> Felis silvestris	C	B
M	Festuca rupicola <i>Черноморска ведрица</i> Fritillaria pontica <i>Снежно кокиче</i> Galanthus nivalis	C	A
P	Genestiellina gueorguievi	V	A
I	Glaucopsyche alexis <i>Родопски силивряк</i> Haberlea rhodopensis <i>Хойфелов нежит</i> Jovibarba heuffelii	R	C
P	Juncus acutiflorus	R	A
P	Lihobius rushovensis	V	A
I	Limenitis populi	P	B
I	Maculinea arion	C	D
I		C	C

M	<i>Златка</i> Martes martes	C	A
I	Melitaea trivia	C	C
P	Micromeria frivaldskyana	R	A
P	Minuartia saxifraga	R	A
I	Neobisium bulgaricum	P	B
I	Neptis rivularis	C	D
I	Nevrorthus apatelios	R	A
I	Parnassius apollo	C	C
I	Parnassius mnemosyne	C	C
P	Pinguicula balcanic	C	B
P	Primula frondosa	V	A
I	Pterostichus merkli	R	B
I	Pterostichus rhilensis	R	B
I	Pterostichus vecors	R	B
I	Pyrgus cacaliae	C	D
P	Rubus vepallidus	R	A
I	<i>Малка сага</i> Saga pedo	V	C
F	Salmo macedonicus	C	B
F	<i>Речна пъстърва</i> Salmo trutta fario	C	D
P	Saxifraga marginata	R	A
I	Scolitantides orion	C	C
P	<i>Стефчова тлъстига</i> Sedum stefco	R	B
P	Sison amomum	R	A
P	Spiranthes spiralis	V	A
P	Symphyandra wanneri	V	A
P	<i>Обикновен тис</i> Taxus baccata	V	A
P	Tragopogon balcanicus	V	B
I	Trechus priapus divergens	R	B
I	Trichoniscus bulgaricus	P	B
I	Typhloiulus georgievi	P	B
P	Valeriana montana	V	A
P	<i>Дребен лопен</i> Verbascum humile	V	A
P		R	A

P	Vicia barbazitae Храсталачна глушина	R	A
P	Vicia dumetorum	R	A
I	Viola balcanica	C	C
	Zerynthia polyxena		

4. ОПИСАНИЕ НА ОБЕКТА

4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЕКТА

Баланс на Територията по Начин на Трайно Ползване

Баланс на Територията по Вид на Собственост

Други Характеристики на Обекта

4.2. КАЧЕСТВО И ЗНАЧИМОСТ

4.3. УЯЗВИМОСТ 4.4. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЕКТА

<i>Класове Земно покритие</i>	<i>% Покритие</i>
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	1
Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар)	9
Друга орна земя	1
Сухи тревни съобщества, степи	7
Широколистни листопадни гори	49
Иглолистни гори	1
Смесени гори	23
Храстови съобщества	7
Скали във вътрешността, сипеи, пясъци, постоянен сняг и ледници	1
Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)	1
<i>Общо Покритие</i>	<i>100</i>

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите.

Защитената зона представлява естествен буфер на Национален парк Централен Балкан от всички страни. Без това е невъзможно пълноценното опазване на планината. Това са слабо засегнати територии, в които се опазват масиви бук, гори от явор и липа върху сипеи и крайречни елшови галерии. Важни екологични коридори представляват поречието на Вит, Осъм, Росица, Янтра от северна страна и на Стряма и Тунджа от южна. Зоната е и много важен хабитат за много изолираната старопланинска популация на мечката.

Този сайт съдържа ключови местообитания за мечката, като почти цялата популация на вида в рамките на

Национален парк Централен Балкан ежегодно прекарва част от годината там. Зоната е едно трите места в България за опазване на *Cottus gobio*. Зоната опазва важни местообитания на *Spermophilus citellus*.

Огромна заплаха е строителството на нови ски курорти, леглови бази в планината, ски писти и ски съоръжения. Това ще фрагментира зоната и прогони мечката и други редки видове от там. Зоната е застрашена от плановете за строеж на нови малки ВЕЦ, които разрушават крайречните местообитания, променят естествените хидрологични характеристики и

вредят на ихтиофауната. Плановете за строителство на вятърни електроцентрали могат да нанесат значителни въздействия на тревни, скалисти и храстови местообитания. Необходимо е предотвратяване на интензификация на човешките дейности и присъствие в залесените части за да се запазят местообитанията на мечката.

Браконьерството на мечки е сериозен проблем. Зоната е застрашена от западане на екстензивната паша обусловила съществуването на полу-естествените сухи тревни и храстови местообитания и съответно най-добрите местообитания за видовете *Testudo* и *Spermophilus citellus*. Събирането на костенурки е сериозен проблем. Старите гори са застрашени от изсичане, като се посяга до малкото недокосвани досега от сечи гори. Голям проблем е засаждането на чужди горски видове. Разораването на земята преди засаждане на нови горски насаждения също е заплаха за биоразнообразието.

5. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ НА ОБЕКТА

5.1. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА СЪС ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ на национално и международно ниво

5.2. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА С КОРИНЕ БИОТОПИ ОБЕКТИ

6. ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ В И ОКОЛО ОБЕКТА

6.1. ОБЩИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ И ЗАСЕГНАТ ДЯЛ ОТ ПЛОЩТА НА ОБЕКТА

В обекта:

Име	Категория	T	%
Лешница	Резерват	+	0.29
Еленова гора	Резерват	+	0.04
Каменщица	Резерват	+	0.72
Сучурум	Природна забележителност	+	0.01
Мечките	Природна забележителност	+	0.01
Пещера Топля	Природна забележителност	+	0.01
Евкая - Каменната къща	Природна забележителност	+	0.01
Махнатите скали в Махнатите скали	Природна забележителност	+	0.19
Орлов камък - Червената стена	Природна забележителност	+	0.03
Черни град	Природна забележителност	+	0.09
Чамджа	Поддържан резерват	+	0.05
Батошевски манастир	Защитена местност	+	0.01
Ждрелото	Защитена местност	+	0.02

Име - име на защитената територия. *Категория* - категория на защитената територия, съгласно ЗЗТ.

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Натура 2000 зоната; - съдържа изцяло Натура 2000 зоната; * двете места (ЗТ и ЗЗ) частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната.

Код	Име	T	%
F00000600	Централен Балкан	*	52.81
F00000603	Стенето	*	0.01
F00000604	Джендемите	*	0.01
F00000605	Соколна	*	0.01

Код - код на Корине място, *Име* - име на Корине място

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Натура 2000 обекта; - съдържа изцяло Натура 2000 обекта; * двете места частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

Код	Име	Инт.	Възд.	%
141	Изоставяне на пасторални системи	A	-	30
160	Обща управление на горите	A	-	60
162	Изкуствено залесяване	A	-	60
163	Повторно засаждане	A	-	60
230	Лов	A	-	60
243	Залавяне с капани, отравяне, браконьерство	A	-	55
164	Горскостопански сечи	B	-	60

Извън обекта:

6.2. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЕКТА

165	Отстраняване на подраст	B	-	60
166	Отстраняване на мъртви и загиващи дървета	B	-	60

167	Експлоатация без повторно засаждане	В	-	60
180	Изгаряне	В	-	25
241	Колекционерство (насекоми, влечуги, земноводни.....)	В	-	10
400	Урбанизирани райони, обитавани от човека области	В	-	10
410	Индустриални или комерсиални зони	В	-	5
421	Изхвърляне на битови отпадъци	В	-	10
423	Изхвърляне на инертни материали	В	-	5
623	Моторизирани превозни средства	В	-	10
701	Замърсяване на водите	В	-	15
101	Модифициране на култивационните практики	С	-	20
110	Използване на пестициди	С	-	20
120	Наторяване	С	-	20
240	Събиране / унищожаване на животни	С	-	5
250	Събиране / унищожаване на растения, общо	С	-	10
511	Електропроводи	С	-	5
709	Други форми на замърсяване	С	-	5
502	Пътища, автомобилни пътища	В	-	5
602	Скиорски комплекс	А	-	15
850	Изменения в гидрографските функции, общо	А	-	15
890	Други причинени от човека изменения в хидравличните условия	А	-	15
330	Солници	В	-	10
530	Подобрен достъп до обекта	В	-	20
830	Канализация	В	-	15

ВЕДОМСТВО, ОТГОВАРЯЩО ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЕКТА

Защитената зона попада в границите и съответната компетенция на:

- Басейнова дирекция: Дунавски район, Източно-беломорски район;
- РИОСВ: Велико Търново, Плевен, Пловдив, София, Стара Загора;
- Област: Габрово, Ловеч, Пловдив, София, Стара Загора;
- Община: Павел баня, Казанлък, Мъглиж, Етрополе, Челопеч, Златица, Пирдоп, Мирково, Априлци, Троян, Тетевен, Угърчин, Габрово, Севлиево, Трявна, Карлово, Сопот;
- РУГ: Велико Търново, Ловеч, Пловдив, София, Стара Загора;
- ДЛ/ДДС: Русалка, Борима, Габрово, Етрополе, Казанлък, Карлово, Клисура, Мазалат, Росица, Лесидрен, Мъглиж, Пиродп, Плачковци, Рибарица, Розино, Тетевен, Троян, Черни Вит, Черни Осъм;

УПРАВЛЕНИЕ И ПЛАНОВЕ ЗА ОБЕКТА

91G0

91M0

91Z0

Режими за опазване

Код на хабитата

Задължително провеждане на отгледни сечи.

9530

9530

9410

9110

Запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

91BA

Министерство на Околната Среда и Водите 9150

9110

9170

91G0

Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години.

9150

9130

9530

9110

9410

Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 %. При естествените

9130

гори е допустимо и нормално естествения отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м3. мъртва и суха маса. 91CA

9150

9130

Забрана за внасяне на не-местни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване. 91BA

91Z0

9170

91G0

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години. Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване. 9130 9150

9530

9130

9150

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните. 91G0

9110

91BA

9130

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения. 9150

91G0

9410

9180

91E0

Забрана за водене на всички видове сечи. Министерство на Околната Среда и Водите

91E0

9110

Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.

91G0

9170

9150

Забрана за добив на листников фураж.

91Z0

9130

91Z0

Забрана за кастрене.

9110

9130

91G0

Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча. 9150

9170

91Z0

Забрана за паша на кози.

9150

9170

91G0

Забрана за паша.

9110

9130

91E0

9180

9110

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, Среда и Водите 4060
Министерство на Околната

включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

9170

9130

5130

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда. 91CA
9530

Бележка: Режимите, които е необходимо да бъдат прилагани с цел дългосрочното запазване на благоприятния консервационен статус на хабитатите в никакъв случай не се ограничават до изброените тук. Изброените режими отразяват единствено нивото на познанието към момента на попълване на формуляра.

48070,464 дка от територията на община Априлци е включена в защитена зона “Централен Балкан - буфер”, разположена в землищата кв.Видима и кв. Острец, гр. Априлци ,общ. Априлци.

II. Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО на Съвета за опазване на дивите птици на територията на Община Априлци

1.Защитена зона “Априлци” BG 0002110

1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОБЕКТА

1.1. ТИП 1.2. КОД НА ОБЕКТА 1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ 1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ

- тип А - Защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за хабитатите;
тип В - Защитена зона и по двете Директиви;
Защитена зона по Директива за птиците, която се допира до защитена зона по Директива за хабитатите;
тип С - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа защитена зона по Директива за хабитатите;
тип D - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която се съдържа в защитена зона по Директива за хабитатите;
тип Е - Защитена зона по Директива за хабитатите, която съдържа защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите;
тип F - Защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците;
- тип G -

1.5. ИМЕ НА ОБЕКТА

Априлци

1.6. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЕКТИ ОТ НАТУРА 2000

КОД НА ОБЕКТА	ИМЕ НА ОБЕКТА	ТИП НА ОБЕКТА
BG0000618	Видима	К

1.7. РЕСПОНДЕНТИ

Венцеслав Делов - Българско дружество за защита на птиците, България, 1111 София, П.К. № 50, тел. (+359 2) 9715855, факс (+359 2) 9715856, www.bspb.org; Данните са ревизирани от екип на Българска академия на науките (<http://www.bas.bg>).

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЕКТА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ОБЕКТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА	ГЕОГРАФСКА ШИРИНА
Е 24 ° 51 ' 52 "	Н 42 ° 51 ' 17 "

2.2. ПЛОЩ (дка)

19 426.00

2.3. ДЪЛЖИНА НА ОБЕКТА (км)

2.4. НАДМОРСКА ВИСОЧИНА (м)

МИНИМАЛНА	МАКСИМАЛНА	СРЕДНА
481	1173	781

2.5. АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН

КОД ПО NUTS	ИМЕ НА РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ/ ОБЛАСТ	% ПОКРИТИЕ
BG02	Северен Централен	
BG024	Габрово	1
BG02	Северен Централен	
BG022	Ловеч	99
ОБЩО:		100

2.6. БИОГЕОГРАФСКИ РАЙОН

АЛПИЙСКИ	КОНТИНЕНТАЛЕН	ЧЕРНОМОРСКИ
----------	---------------	-------------

3. ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Описание на всички хабитати от Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС, които се срещат в обекта.
Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на типовете хабитати в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Пр. – приоритетност на хабитата съгласно Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Име – Българско име на хабитати съгласно Приложение I на Закона за биологичното разнообразие.

% Покр. – процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта.

Предст. – степен на представителност, предоставя индикация за това, доколко даденият тип хабитат е “типичен”. Използвана е следната система за класифициране: А - отлична представителност, В - добра представителност, С - значима представителност, D - незначително наличие.

Отн. площ – относителна площ или площта от обекта, покрита от дадения тип хабитат, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип хабитат. Използваните интервали по класове са следните: А) 100 >= p > 15%; В) 15 >= p > 2%; С) 2 >= p > 0

Прир.ст – Степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природен хабитат и възможности за възстановяване. Този критерий включва три под-критерия:

i) степен на опазване на структурата; ii) степен на опазване на функциите; iii) възможности за възстановяване. Използвана е следната система за класифициране: А: отлично опазване; В: добро опазване; С: средно или слабо опазване.

Цялост. Оц. - Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природен хабитат. Представява интегрирано оценяване на предишните критерии, като се взема предвид различната им тежест за разглеждания хабитат. Използвана е следната система за класифициране:

А: отлична стойност, В: добра стойност, С: значима стойност

3.1. ТИПОВЕ МЕСТООБ

3.2. ВИДОВЕ, включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС и Приложение II на Дир. 92/43/ЕЕС

Описание на всички видове птици, отнасящи се до Чл. 4.1 и 4.2 от Директива 79/409/ЕЕС и на всички животински и растителни видове, изброени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на видовете.

Латинско Име – наименование на видовете съгласно Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС. Българско име - съгласно Закона за биологичното разнообразие и други източници. Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване. Числеността на популацията е въведена с точните данни.

Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (р) или индивиди (i). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (m) или (f). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P). Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с

популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) 100% $\geq$ p > 15%; В) 15% $\geq$ p > 2%; С) 2% $\geq$ p > 0%. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в незначителна степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация.

Опазв. – степен на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за дадения вид и възможности за възстановяване. За класифициране на този критерий е използвана “най-добра експертна преценка”: А) отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване); В) добро опазване (добре запазени елементи, независимо от оценката на възможностите за възстановяване и елементи в средно или частично деградирало състояние и лесно възстановяване); С) средно или слабо опазване (всички други комбинации).

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цял.Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид.

Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.а. ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Миграционна Популация				Оценка			
		Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изол.	Цял.Оц.
A122	<i>Crex crex</i> Ливаден дърдавец		38p			C	A	C	A
A338	<i>Lanius collurio</i> Червеногърба сврачка		15p			D			
A238	<i>Dendrocopos medius</i> Среден пестър кълвач		5p			D			

3.2.b. Редовно срещащи се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.c. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.d. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.e. РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.f. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.g. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.3 Други значими растителни и животински видове

Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта.

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура: В – птици; М – бозайници; А – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: А) Национална Червена книга; В) ендемичен вид; С) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

Такс. група	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Популация	Мотивация
B	Полска чучулига <i>Alauda arvensis</i>	26p	C
B	Зеленика <i>Carduelis chloris</i>	5-30p	C
B	Пъдпъдък <i>Coturnix coturnix</i>	82p	C
B	Червеногръдка <i>Erithacus rubecula</i>	30p	C
B	Обикновена чинка <i>Fringilla coelebs</i>	55p	C
B	Въртошийка <i>Jynx torquilla</i>	3p	C
B	Южен славей <i>Luscinia megarhynchos</i>	30p	C
B	Сива овесарка <i>Miliaria calandra</i>	35p	C
B	Зелен кълвач <i>Picus viridis</i>	3 6p	C
B	Голямо черноглаво коприварче <i>Sylvia atricapilla</i>	25p	C

4. ОПИСАНИЕ НА ОБЕКТА

4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЕКТА

4.2. КАЧЕСТВО И ЗНАЧИМОСТ

4.3. УЯЗВИМОСТ

Класове	Земно покритие	% Покритие
Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)		0
Храстови съобщества		7

Сухи тревни съобщества, степи	17
Влажни ливади, мезофилни ливади	34
Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар)	0
Друга орна земя	1
Широколистни листопадни гори	19
Иглолистни гори	8
Смесени гори	8
Не-горски райони, култивирани с дървесна растителност (вкл. овошки, лозя, крайпътни дървета)	5
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	1
<i>Общо Покритие</i>	<i>100</i>

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите. Комплекс от влажни ливади и пасища разположени на заравнени и слабо наклонени терени около река Видима и

нейни притоци в района на град Априлци, в подножието на Средна Стара планина (Национален парк “Централен Балкан”), на около 30 км югоизточно от град Троян. Ливадите са обрасли с мезофилна тревна растителност с преобладаване на ливадна лисича опашка /*Agrostis capilaris*/, червена власатка /*Festuca rubra*/, /*Cynosurus cristatus*/ и др. (Бондев, 1991). Мястото е от международно значение за опазването на световно застрашения ливаден дърдавец /*Cgex stex*/, който гнезди тук в значителна численост. По отношение на останалите видове районът не е достатъчно проучен. Мястото силно се влияе от човешки дейности свързани основно с традиционните практики на ползване на ливадите и

пасищата. Сериозна заплаха е косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец. Превръщане на ливадите в обработваеми земи напълно унищожава местообитанията на вида. Промените в хидрологичния режим на района водят до промени във влажността на ливадите. Браконьерството е разпространено в района и предизвиква безпокойство и пряко унищожаване на птиците, включително на ливадния дърдавец.

4.4. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЕКТА

4.5. ДОКУМЕНТАЦИЯ

5. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ НА ОБЕКТА

5.1. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА СЪС ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ на национално и международно ниво

5.2. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА С КОРИНЕ БИОТОПИ ОБЕКТИ

6. ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ В И ОКОЛО ОБЕКТА

6.1. ОБЩИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ И ЗАСЕГНАТ ДЯЛ ОТ ПЛОЩТА НА ОБЕКТА

В обекта: Ливадите Априлци нямат законова защита съгласно националното природозащитно законодателство. През 2005 година са обявени от BirdLife International за Орнитологично важно място. ***. 2005. Областна стратегия за развитие на област с административен център гр. Ловеч 2005-2015. Ловеч. 94с.;

БДЗП/Бърдлайф България. 2005. Национална банка за орнитологична информация 1998 – 2005. Българско дружество за защита на птиците; Ботев, Б., Ц. Пешев, (ред.). 1985. Червена книга на Република България. Т.2: Животни. София. БАН; Инструкция за оценка на защитени зони по чл. 7 ал.3 във връзка с чл.6 ал.1 т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, включващи местообитания на видове птици; Костадинова, И., М. Михайлов, (съст.) 2002. Наръчник за НАТУРА 2000 в България. БДЗП, Природозащитна поредица. Книга 5. БДЗП, София, 80с.; Костадинова, И. 2005. Прилагане на критериите С за опрадаляне на Орнитологично важни места от значение за Европейския съюз в България. Предварително прилагане и анализ на празнотите. В: Съвременен състояние на биологичното състояние в България – проблеми и перспективи. Българска биоплатформа, София 533-548.; Янков, П. 2002. (ред.). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им. Част 1. БДЗП-МОСВ, Природозащитна поредица, Кн. 4, София: 204-219.; BirdLife International. 2000. Threatened birds of the world. Barcelona and Cambridge, UK: Lynx Edicions and BirdLife International, 695pp. BirdLife International. 2004. Birds in Europe: Population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12). 373pp.; BSPB/BirdLife International. 2005. World Bird Database – Important Birds Areas. Bulgaria. Cambridge. (unpublished); Osieck, E. 2000 Filling in the requirements of the EU Birds Directive: Lessons from the ‘Dutch Case’“. In: European IBA Workshop. 29 March - 2 April 2000, Brussels, Belgium. Proceedings. BirdLife International, 86-99; Waliczky, Z. 2000 “Important Bird Areas of European Union Importance: explanation of the EU Criteria applied in IBA 2000“ In: European IBA Workshop. 29 March - 2 April 2000, Brussels, Belgium. Proceedings. BirdLife International, 12-16

Име Категория	T	%
ЗЛИЕВЦИ	Защитена местност	+ 0.20
ОВМ	Друго международно значение	= 100.00

Име - име на защитената територия. Категория - категория на защитената територия, съгласно ЗЗТ.

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Натура 2000 зоната; - съдържа изцяло Натура 2000 зоната; * двете места (ЗТ и ЗЗ) частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната.

Код	Име	Инт.	Възд.	%
102	Косене / Сечи	В	-	20
140	Паша	С	-	34
150	Реорганизация на селскостопански земи	В	-	50
220	Развлекателен риболов	С	0	0
230	Лов	В	-	80
420	Изхвърляне на отпадъци	С	-	1
490	Други дейности, свързани с урбанизацията и индустриализацията	С	-	10
501	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	С	-	10
502	Пътища, автомобилни пътища	С	-	10
600	Структури за спорт и отдих	С	-	10
Извън обекта:				
622	Пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства	В	-	10
853	Управление на водните нива	С	-	60
403	Разпръснати селища	С	0	10
852	Изменения в структурите на водните потоци във вътрешността	С	-	60

Код	Име	Инт.	Възд.
102	Косене / Сечи	В	-
140	Паша	В	0
220	Развлекателен риболов	С	0
230	Лов	В	-
420	Изхвърляне на отпадъци	С	-
490	Други дейности, свързани с урбанизацията и индустриализацията	В	-
501	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	В	-
502	Пътища, автомобилни пътища	В	-
600	Структури за спорт и отдих	В	-
622	Пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства	В	-
853	Управление на водните нива	В	-
403	Разпръснати селища	В	0
852	Изменения в структурите на водните потоци във вътрешността	В	-

Интензивност: А - висока; В - средна; С - ниска
 Въздействие: + положително; - отрицателно; 0 - неутрално
 % - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

6.2. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЕКТА

ВЕДОМСТВО, ОТГОВАРЯЩО ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЕКТА

РИОСВ Плевен, ул. "Александър Стамболийски" №1, П.К. 35, гр. Плевен 5800, тел. 064 804030, факс 064 806951, e-mail: riosvr1@yahoo.com; 5620 ДЛ Черни Осъм, тел. 0670 3 14 04; 5641 ДДС "Русалка" Априлци, тел. 06958 23
 Бележка: Режимите, които е необходимо да бъдат прилагани с цел дългосрочното запазване на благоприятния консервационен статус на хабитатите в никакъв случай не се ограничават до изброените тук. Изброените режими отразяват единствено нивото на познанието към момента на попълване на формуляра.

19074,99 дка от територията на Община Априлци е включена в защитената зона "Априлци", разположена в землищата на гр.Априлци, кв. Зла река, кв. Видима, с. Скандало.

2. Защитена зона "Велчево"

1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОБЕКТА

1.1. ТИП	1.2. КОД НА ОБЕКТА	1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ	1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ
JVG0002111		200510	200802

- тип А - Защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип В - Защитена зона и по двете Директиви;
Защитена зона по Директива за птиците, която се допира до защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип С - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която съдържа защитена зона по Директива за хабитатите;
- тип D - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се съдържа в защитена зона по Директива за птиците;

Защитена зона по Директива за птиците, която се съдържа в защитена зона по Директива за хабитатите;
тип Е - Защитена зона по Директива за хабитатите, която съдържа защитена зона по Директива за птиците;
Защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите;
тип F - Защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците;

тип G -

1.5. ИМЕ НА ОБЕКТА

Велчево

1.6. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЕКТИ ОТ НАТУРА 2000

КОД НА ОБЕКТА	ИМЕ НА ОБЕКТА	ТИП НА ОБЕКТА
BG0000618	Видима	К
BG0001493	Централен Балкан - буфер	К

1.7. РЕСПОНДЕНТИ

Д-р. Венцеслав Делов - Българско дружество за защита на птиците, България, 1111 София, П.К. № 50, тел. (+359 2) 9715855, факс (+359 2) 9715856, www.bspb.org; Данните са ревизирани от екип на Българска академия на науките (<http://www.bas.bg>).

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЕКТА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ОБЕКТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА	ГЕОГРАФСКА ШИРИНА
Е 24 ° 54 ' 58 "	Н 42 ° 54 ' 33 "

2.2. ПЛОЩ (дка)

23 102.50

2.3. ДЪЛЖИНА НА ОБЕКТА (км)

2.4. НАДМОРСКА ВИСОЧИНА (м)

МИНИМАЛНА	МАКСИМАЛНА	СРЕДНА
359	746	496

2.5. АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН

КОД ПО NUTS	ИМЕ НА РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ/ ОБЛАСТ	% ПОКРИТИЕ
BG02	Северен Централен	
BG024	Габрово	6
BG02	Северен Централен	
BG022	Ловеч	94
ОБЩО:		100

2.6. БИОГЕОГРАФСКИ РАЙОН

АЛПИЙСКИ   КОНТИНЕНТАЛЕН   ЧЕРНОМОРСКИ

3. ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Описание на всички хабитати от Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС, които се срещат в обекта.
Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на типовете хабитати в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Пр. – приоритетност на хабитата съгласно Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Име – Българско име на хабитати съгласно Приложение I на Закона за биологичното разнообразие.

% Покр. – процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта.

Предст. – степен на представителност, предоставя индикация за това, доколко даденият тип хабитат е “типичен”. Използвана е следната система за класифициране: А - отлична представителност, В - добра представителност, С - значима представителност, D - незначително наличие.

Отн. площ – относителна площ или площта от обекта, покрита от дадения тип хабитат, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип хабитат. Използваните интервали по класове са следните: А) 100 >= p >15%; В) 15 >= p > 2%; С) 2 >= p >0

Прир.ст – Степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природен хабитат и възможности за възстановяване. Този критерий включва три под-критерия:

i) степен на опазване на структурата; ii) степен на опазване на функциите; iii) възможности за възстановяване. Използвана е следната система за класифициране: А: отлично опазване; В: добро опазване; С: средно или слабо опазване.

Цялост. Оц. - Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природен хабитат. Представява интегрирано оценяване на предишните критерии, като се взема предвид

различната им тежест за разглеждания хабитат. Използвана е следната система за класифициране:
А: отлична стойност, В: добра стойност, С: значима стойност

3.1. ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

3.2. ВИДОВЕ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Дир. 92/43/ЕЕС

Описание на всички видове птици, отнасящи се до Чл. 4.1 и 4.2 от Директива 79/409/ЕЕС и на всички животински и растителни видове, изброени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на видовете.

Латинско Име – наименование на видовете съгласно Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС. Българско име - съгласно Закона за биологичното разнообразие и други източници.

Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване.

Числеността на популацията е въведена с точните данни. Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (р) или индивиди (i). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (m) или (f). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (С), рядък (R) или много рядък (V). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (P). Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) 100% $\geq$ p > 15%; В) 15% $\geq$ p > 2%; С) 2% $\geq$ p > 0%. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в незначителна степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация. Опазв. – степен на опазване на характеристиките на хабитата, които са от значение за дадения вид и възможности за възстановяване. За класифициране на този критерий е използвана “най-добра експертна преценка”: А) отлично опазване (елементи в отлично състояние, независимо от оценката на възможностите за възстановяване); В) добро опазване (добре запазени елементи, независимо от оценката на възможностите за възстановяване и елементи в средно или частично деградирало състояние и лесно възстановяване); С) средно или слабо опазване (всички други комбинации).

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение. Цял.Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид.

Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.a. ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български) ИМЕ (на латински)	Местна Миграционна Популация				Оценка			
		Попул.	Размн.	Зимув.	Премин.	Попул.	Опазв.	Изолир.	Цял.Оц.
A122	<i>Crex crex</i> Ливаден дърдавец		25p			С	А	С	А
A234	<i>Picus savius</i> Сив кълвач		1p			Д			
A238	<i>Dendrocopos medius</i> Среден пъстър кълвач		1p			Д			
A338	<i>Lanius collurio</i> Червеногърба сврачка		10p			Д			

3.2.b. Редовно срещани се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

3.2.c. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.d. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.e. РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.f. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.2.g. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС

3.3 Други значими растителни и животински видове Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта. Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура: В – птици; М – бозайници; А – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: А) Национална Червена книга; В) ендемичен вид; С) международни конвенции (вкл. Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

Такс. група	ИМЕ (на български)	ИМЕ (на латински)	Местна Популация	Мотивация
В	Полска чучулига	Alauda arvensis	10р	С
В	Пъдпъдък	Coturnix coturnix	2р	С
В	Червеногръдка	Erithacus rubecula	Р	С
В	Въртошийка	Jynx torquilla	Р	С
В	Южен славей	Luscinia megarhynchos	Р	С
В	Син синигер	Parus caeruleus	Р	С
В	Зелен кълвач	Picus viridis	Р	С
В	Голямо черноглаво коприварче	Sylvia atricapilla	Р	С
В	Кос	Turdus merula	Р	С

4. ОПИСАНИЕ НА ОБЕКТА

4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЕКТА

Баланс на Територията по Начин на Трайно Ползване

Баланс на Територията по Вид на Собственост

Баланс по Вид на Територията

Други Характеристики на Обекта

4.2. КАЧЕСТВО И ЗНАЧИМОСТ

4.3. УЯЗВИМОСТ

Класове Земно покритие   % Покритие

Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)

1

Храстови съобщества	9
Сухи тревни съобщества, степи	10
Влажни ливади, мезофилни ливади	29
Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар)	4
Друга орна земя	0
Широколистни листопадни гори	14
Смесени гори	24
Не-горски райони, култивирани с дървесна растителност (вкл. овошки, лозя, крайпътни дървета)	6
Скали във вътрешността, сипеи, пясъци, постоянен сняг и ледници	0
Други земи (включително градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	3
<i>Общо Покритие</i>	<i>100</i>

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите.

Влажни ливади Велчево са разположени в котловинно-хълмист район от двете страни на река Видима, северно, северозападно и източно от село Велчево в Предбалкана източно от град Троян. Представлява комплекс от мезофилни и алувиално-ливадни тревни съобщества (около реката), храсти и широколистни гори в подножията и по хълмовете около село Велчево и околните села. Ливадите са обрасли с мезофилна тревна растителност с преобладаване на ливадна лисича опашка /*Agrostis capilaris*/, червена власатка /*Festuca rubra*/, /*Cynosurus cristatus*/ и др. (Бондев, 1991). Мястото е от международно значение за опазването на гнездящия тук световно застрашен вид ливаден дърдавец /*Stech stех*/, който гнезди тук в значителна численост. По отношение на останалите видове птици районът не е достатъчно проучен. Мястото силно се влияе от човешки дейности свързани основно с традиционните практики на ползване на ливадите и пасищата. Най-сериозните заплахи са косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец, както и превръщането им в обработваеми земи. Промените в хидрологичния режим на района водят до промени във влажността на ливадите. Развитието на инфраструктурата в района ще предизвика разпокъсване на тревните местообитания.

4.4. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЕКТА

4.5. ДОКУМЕНТАЦИЯ

5. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ НА ОБЕКТА

5.1. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА СЪС ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ на национално и международно ниво

5.2. ВРЪЗКА НА ОБЕКТА С КОРИНЕ БИОТОПИ ОБЕКТИ

6. ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ В И ОКОЛО ОБЕКТА

6.1. ОБЩИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ И ЗАСЕГНАТ ДЯЛ ОТ ПЛОЩТА НА ОБЕКТА

В обекта:

Ливадите Велчево нямат законова защита съгласно националното природозащитно законодателство. През 2005 година са обявени от BirdLife International за Орнитологично важно място.***. 2005. Областна стратегия за развитие на област с административен център гр. Ловеч 2005-2015. Ловеч. 94с.;

БДЗП/Бърдлайф България. 2005. Национална банка за орнитологична информация 1998 – 2005. Българско дружество за защита на птиците; Бондев, И. 1991. Растителността на България. С. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 183 с.; Инструкция за оценка на защитени зони по чл. 7 ал.3 във връзка с чл.6 ал.1 т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, включващи местообитания на видове птици; Костадинова, И., М. Михайлов, (съст.) 2002. Наръчник за НАТУРА 2000 в България. БДЗП, Природозащитна поредица. Книга 5.

БДЗП, София, 80с.; Костадинова, И. 2005. Прилагане на критериите С за опрадаляне на Орнитологично важни места от значение за Европейския съюз в България. Предварително прилагане и анализ на празнотите. В: Съвременен състояние на биологичното състояние в България – проблеми и перспективи. Българска биоплатформа, София 533-548.; Янков, П. 2002. (ред.). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им. Част 1. БДЗП-МОСВ, Природозащитна поредица, Кн. 4, София: 204-219.; BirdLife International.

2000. Threatened birds of the world. Barcelona and Cambridge, UK: Lynx Edicions and BirdLife International, 695pp. Birdlife International. 2004. Birds in Europe: Population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: Birdlife International (Birdlife Conservation Series No. 12). 373pp.; Ботев, Б., Ц. Пешев, (ред.). 1985. Червена книга на Република България. Т.2: Животни. София. БАН; BSPB/BirdLife International. 2005. World Bird Database – Important Birds Areas. Bulgaria. Cambridge. (unpublished); Waliczky, Z. 2000 "Important Bird Areas of European Union Importance: explanation of the EU Criteria applied in IBA 2000" In: European IBA Workshop. 29 March - 2 April 2000, Brussels, Belgium. Proceedings. BirdLife International, 12-16

Име	Категория	T %
ОВМ	Друго международно значение	= 100.00

Име - име на защитената територия. Категория - категория на защитената територия, съгласно ЗЗТ.

T (тип на припокриване): = пълно припокриване; + съдържа се изцяло в Натура 2000 зоната; - съдържа изцяло Натура 2000 зоната; * двете места (3Т и 3З) частично се припокриват; / граничеци места

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната.

Код	Име	Инт.	Възд.	%
102	Косене / Сечи	В	-	47
140	Паша	С	+	10
150	Реорганизация на селскостопански земи	В	-	40
151	Отстраняване на плетове и храсти	С	-	1
170	Животновъдство	С	0	5
171	Хранене на добитък	С	0	5
211	Риболов на определени места	С	0	2
230	Лов	В	-	70
401	Текуща урбанизация	С	-	1
420	Изхвърляне на отпадъци	С	-	2
421	Изхвърляне на битови отпадъци	С	-	2
501	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	С	-	40
502	Пътища, автомобилни пътища	В	-	5
Извън обекта:				
622	Пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства	В		-40
701	Замърсяване на водите	С	-	10
853	Управление на водните нива	С	-	10
160	Обща управление на горите	В	-	47
403	Разпръснати селища	С	0	1
852	Изменения в структурите на водните потоци във вътрешността	С	-	10

Код	Име	Инт.	Възд.
102	Косене / Сечи	В	-
140	Паша	В	0
170	Животновъдство	В	0
171	Хранене на добитък	В	0
230	Лов	В	-
401	Текуща урбанизация	В	-
420	Изхвърляне на отпадъци	В	-
421	Изхвърляне на битови отпадъци	В	-
501	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	С	-
502	Пътища, автомобилни пътища	В	-
622	Пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства	В	-
701	Замърсяване на водите	В	-
853	Управление на водните нива	В	-
160	Обща управление на горите	В	-
852	Изменения в структурите на водните потоци във вътрешността	В	-

Интензивност: А - висока; В - средна; С - ниска

Въздействие: + положително; - отрицателно; 0 - неутрално

% - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

6.2. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЕКТА

ВЕДОМСТВО, ОТГОВАРЯЩО ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЕКТА

РИОСВ Плевен, ул. "Александър Стамболийски" №1, П.К. 35, гр. Плевен 5800, тел. 064 804030, факс 064 806951, e-mail: giosvpl@yahoo.com; ДЛ Севлиево, Троян, Черни Осъм; ДДС "Русалка"

Бележка: Режимите, които е необходимо да бъдат прилагани с цел дългосрочното запазване на благоприятния консервационен статус на хабитатите в никакъв случай не се ограничават до изброените тук. Изброените режими отразяват единствено нивото на познанието към момента на попълване на формуляра.

9123,675 дка. от територията на община Априлци е включена в границите на защитена зона "Велчево", разположена в землищата на с.Скандало, с.Велчево и с.Драшкаво поляна.

3. Защитена зона "Централен Балкан Буфер" – код BG0002128

2. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

1. ТИП   1.2. КОД НА ЗОНАТА   1.3. ДАТА НА ПОПЪЛВАНЕ   1.4. АКТУАЛИЗАЦИЯ
J   **BG0002128**   **201102**

2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ЦЕНТЪРА НА ЗОНАТА

ГЕОГРАФСКА ДЪЛЖИНА   ГЕОГРАФСКА ШИРИНА

E 24° 40' 40"

N 42° 40' 58 "

2.2. ПЛОЩ (дка)   2.3. ДЪЛЖИНА НА ЗОНАТА (км)

719 839,68

2.6. БИОГЕОГРАФСКИ РАЙОН

АЛПИЙСКИ

3. ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Описание на всички хабитати от Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС, които се срещат в обекта.
Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на типовете хабитати в Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Пр. – приоритетност на хабитата съгласно Приложение I към Директива 92/43/ЕЕС.

Име – Българско име на хабитата съгласно Приложение I на Закона за биологичното разнообразие.

% Покр. – процентно покритие на хабитата спрямо общата площ на обекта.

Предст. – степен на представителност, предоставя индикация за това, доколко даденият тип хабитат е "типичен". Използвана е следната система за класифициране: А - отлична представителност, В - добра представителност, С - значима представителност, D - незначително наличие.

Отн. площ – относителна площ или площта от обекта, покрита от дадения тип хабитат, отнесена към общата площ от националната територия, покрита от този тип хабитат. Използваните интервали по класове са следните: А) $100 \geq p > 15\%$; В) $15 \geq p > 2\%$; С) $2 \geq p > 0$

Прир.ст – Степен на опазване на структурата и функциите на дадения тип природен хабитат и възможности за възстановяване. Този критерий включва три под-критерия:

i) степен на опазване на структурата; ii) степен на опазване на функциите; iii) възможности за възстановяване. Използвана е следната система за класифициране: А: отлично опазване; В: добро опазване; С: средно или слабо опазване.

Цялост. Оц. - Цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения тип природен хабитат.

Представява интегрирано оценяване на предишните критерии, като се взема предвид различната им тежест за разглеждания хабитат. Използвана е следната система за класифициране:

А: отлична стойност, В: добра стойност, С: значима стойност

ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС

ВИДОВЕ, включени в Приложение I на Дир. 79/409/ЕЕС и Приложение II на Дир. 92/43/ЕЕС

Описание на всички видове птици, отнасящи се до Чл. 4.1 и 4.2 от Директива 79/409/ЕЕС и на всички животински и растителни видове, изброени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС.

Код – четирицифрен код, който следва йерархичното представяне на видовете.

Латинско Име – наименование на видовете съгласно Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС и Директива 79/409/ЕЕС. Българско име - съгласно Закона за биологичното разнообразие и други източници.

Тъй като редица животински видове и по-специално, много видове птици мигрират, обектът може да е от значение за различни аспекти от цикъла на живота на тези видове. Използвана е следната класификация:

Местна попул. – популации от местни видове, могат да бъдат намерени в обекта целогодишно.

Миграц. попул. – миграционна популация от:

Размн. – размножаващи се видове, използват обекта за гнездене и отглеждане на малките.

Зимув. – зимуващи видове, използват обекта през зимата.

Премин. – преминаващи видове, използват обекта по време на мигриране или за сменяне на перата/козината извън местата за размножаване.

Числеността на популацията е въведена с точните данни. Когато точният брой е неизвестен, са посочени границите, в които попада популацията. Чрез индекс е уточнено дали числеността на популацията е дадена в двойки (*p*) или индивиди (*i*). За някои видове със специална размножителна система, са отчетени отделно мъжките и женските индивиди, съответно с индекс (*m*) или (*f*). В случаите, когато няма никакви цифрови данни е отбелязан размера/плътността на популацията като е посочено дали видът е типичен (*C*), рядък (*R*) или много рядък (*V*). Когато липсват всякакви данни за популацията, тя е отбелязана като налична (*P*)

Попул. – размер и плътност на популацията на вида, който се среща в обекта, съотнесени с популациите на цялата територия на страната. Този критерий се използва за оценяване на относителния размер или плътност на популацията в обекта, в сравнение с тези на националната популация. Използван е следния модел за приблизителна оценка: А) 100% $\geq p > 15\%$; В) 15% $\geq p > 2\%$; С) 2% $\geq p > 0\%$. Във всички случаи, когато дадена популация се среща в обекта в незначителна степен, тя трябва да бъде посочена в четвърта категория – D) незначителна популация.

Изол. – степен на изолираност на популацията, намираща се на обекта, съотнесена с естествената степен за вида. Използвана е следната класификация: А) (почти) изолирана популация; В) не изолирана популация, но на границата на района на разпространение; С) не изолирана популация в широк обхват на разпространение.

Цял. Оц. – цялостна оценка на стойността на обекта за опазването на дадения вид. Използвана е “най-добра експертна преценка”, съгласно следната класификационна система: А) отлична стойност; В) добра стойност; С) значима стойност.

3.2.a. ПТИЦИ включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС3.2.a	
КОД	ИМЕ (на български)
	ИМЕ (на латински)
A030	<i>Ciconia nigra</i> Черен щъркел
A031	<i>Ciconia ciconia</i> Бял щъркел
A072	<i>Pernis apivorus</i> Осояд
A080	<i>Circus gallicus</i> Орел змияр
A089	<i>Aquila pomarina</i> Малък креслив орел
A091	<i>Aquila chrysaetos</i> Скален орел
A092	<i>Hieraetus pennatus</i> Малък орел
A465	<i>Alectoris graeca graeca</i> Планински кеклик
A103	<i>Falco peregrinus</i> Сокол скитник
A104	<i>Bonasa bonasia</i> Лецарка
A122	<i>Crex crex</i> Ливаден дърдавец
A215	<i>Bubo bubo</i> Бухал
A217	<i>Glaucidium passerinum</i> Врабчова кукумявка
A220	<i>Strix uralensis</i> Уралска улулица

A223	<i>Aegolius funereus</i>
	Пернатонога кукумявка
A224	<i>Carpodacus europaeus</i>
	Козодой
A229	<i>Alcedo atthis</i>
	Земеродно рибарче
A234	<i>Picus canus</i>
	Сив кълвач
A236	<i>Dryocopus martius</i>
	Черен кълвач
A238	<i>Dendrocopos medius</i>
	Среден пъстър кълвач
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>
	Белогръб кълвач
A246	<i>Lullula arborea</i>
	Горска чучулига
A307	<i>Sylvia nisoria</i>
	Ястребогушо коприварче
A320	<i>Ficedula parva</i>
	Червеногуша мухоловка
A338	<i>Lanius collurio</i>
	Червеногърба сврачка
A339	<i>Lanius minor</i>
	Черночела сврачка
A379	<i>Emberiza hortulana</i>
	Градинска овесарка
A402	<i>Accipiter brevipes</i>
	Късопръст ястреб
A403	<i>Buteo rufinus</i>
	Белоопашат мишелов
A404	<i>Aquila heliaca</i>
	Кръстат (царски) орел
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>
	Сирийски пъстър кълвач
A442	<i>Ficedula semitorquata</i>
	Полубеловрата мухоловка
A511	<i>Falco cherrug</i>
	Ловен сокол
A094	<i>Pandion haliaetus</i>
	Орел рибар

3.2.b. Редовно срещани се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на български)
	ИМЕ (на латински)
A086	<i>Accipiter nisus</i>
	Малък ястреб
A087	<i>Buteo buteo</i>
	Обикновен мишелов
A096	<i>Falco tinnunculus</i>
	Черношпа ветрушка
A099	<i>Falco subbuteo</i>
	Орко

3.2.с. БОЗАЙНИЦИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС
3.2.д. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС
3.2.ф. БЕЗГРЪБНАЧНИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС
3.2.г. РАСТЕНИЯ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС
3.3 Други значими растителни и животински видове

Описание на всички други значими растителни и животински видове, когато те са свързани с природозащитата и управлението на обекта.

Такс. група – таксономичната група на съответния вид е отбелязана съгласно следната номенклатура:

В – птици; М – бозайници; А – земноводни; R – влечуги; F – риби; I – безгръбначни; P – растения.

Име – наименование на видовете.

Местна популация – посочени са данни за типичния максимален размер на популацията, числеността е описана съгласно обяснителните бележки в раздел 3.2.

Мотивация – посочена е мотивацията за включването на всеки вид, като са използвани следните категории: А)

Национална Червена книга; В) ендемичен вид; С) международни конвенции (вкл.

Бернската, Бонската и Конвенцията за биологичното разнообразие); D) други причини.

4. ОПИСАНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

4.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Други Характеристики на защитената зона

Зона "Централен Балкан Буфер" обхваща почти изцяло буферната зона на НП „Централен Балкан”.

Границите ѝ почти изцяло съвпадат с тези на ОВМ „Централен Балкан”, с изключение на места по южната граница, където са обхванати гнездови територии на консервационно-значими грабливи птици. Теренът е ниско- и средноплаински, като основна част от територията е покрита с гори (основно широколистни), като на места включва и пасища.

Последващият баланс на територията на обекта по начин на трайно ползване, вид на собствеността и вид на територията са направени съгласно Карта на Възстановената Собственост, по актуална информация към 06/2005, източник Министерство на Земеделието и Горите.

4.2. КАЧЕСТВО И ЗНАЧИМОСТ

В СЗЗ „Централен Балкан Буфер” се срещат 34 вида птици, включени в Приложение 1 на Директивата за дивите птици (79/409/ЕЕС). От тях 27 вида гнездят и 7 вида преминават през зоната по време на миграция. Зоната е важна част от Натура 2000 мрежата за птиците в България, като осигурява ефективното опазване на голям брой консервационно-значими грабливи и горски видове птици. От гнездящите видове, СЗЗ е от ключово значение за опазване най-вече на 7 вида, които са представени с $\geq 2\%$ от националната си популация: белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*) – представен с 3% от националната популация; скален орел (*Aquila chrysaetos*) – представен с 4% от националната популация; сокол скитник (*Falco peregrinus*) – представен с 3% от националната популация; бухал (*Bubo bubo*) – представен с 2% от националната популация; врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*) – представена с 8% от националната популация; червеноврата мухоловка (*Ficedula parva*) – представен с 16% от националната популация; полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) – представен с 3% от националната популация.

4.3. УЯЗВИМОСТ

Потенциални заплахи за зоната се явяват нерегламентирано стоителство и дърводобив, прокарване на нови горски пътища, реазилизационни намерения с доказан отрицателен ефект върху биоразнообразието в района, замърсяване, браконьерство и прекомерно човешко присъствие, свързано с туризъм или ползване на природните ресурси в зоната (напр. събиране на гъби и боровинки).

4.4. ОБЯВЯВАНЕ И ДРУГ ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Зоната е от важно значение за опазване на популациите на горски видове птици от приложението 1 на Директивата за дивите птици. На комплементарен принцип, тя подслива природозащитния ефект на съседни зони на територията на Рила и осигурява включването към екологичната мрежа Натура 2000 на важни територии за природозащитата в България.

4.5. СОБСТВЕНОСТ

4.6. ДОКУМЕНТАЦИЯ

База данни за Натура 2000 на ИБЕИ-БАН.

Костадинова, И. & Граматиков, М. 2007. Орнитологично важни места в България и Natura 2000. БДЗП, София.

Янков, П. 2007. Атлас на гнездящите птици в България. БДЗП, София.

5. ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА И ВРЪЗКА С МЕСТАТА ОТ КОРИНЕ БИОТОПИ

5.1. КАТЕГОРИИ ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ НА НАЦИОНАЛНО И РЕГИОНАЛНО НИВО

5.2. ВРЪЗКА НА ЗОНАТА С ТЕРИТОРИИ С ДРУГ ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУТ

Обявени на национално или регионално ниво

Обявени на международно ниво

5.3. ВРЪЗКА НА ЗОНАТА С КОРИНЕ БИОТОПИ МЕСТАТА

6. ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ В И ОКОЛО ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

6.1. ОБЩИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ И ДЕЙНОСТИ И ЗАСЕГНАТ ДЯЛ ОТ ПЛОЩТА НА ЗОНАТА

6.2. УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

УПРАВЛЕНИЕ И ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Община Априлци

Община Априлци

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ № 21

От ПРОТОКОЛ № 4/21.12.2015г.

период на действие: 2015г. -2020г.

Съдържание:

1. Въведение	5
2. <u>Обща характеристика на общината</u>	6
2.1 Географска характеристика на територията на общината.....	6
2.2 Баланс на видовете територии по предназначение.....	7
2.3 SWOT анализ.....	11
2.4 Административно-териториална характеристика на общината.....	13
2.5 Социално-демографска характеристика.....	14
2.6 Икономическо развитие на общината. Стопански дейности..	17
2.6.1 Селско стопанство.....	17
2.6.2 Растениевъдство.....	18
2.6.3 Животновъдство.....	18
2.6.4 Дърводобив и дървопреработване.....	18
2.6.5 Туризъм.....	19
2.6.6 Услуги и търговия.....	19
2.6.7 Микро и макро предприятия, организации и ведомства.....	20
2.6.8 Инфраструктура.....	21
2.7 Екологична характеристика.....	23
2.7.1 Чистота на атмосферния въздух.....	23
2.7.2 Качество на водите.....	23
2.7.3 Качество на почвите.....	25
3. <u>Съществуващо състояние и практики по управление на отпадъците</u>	26

3.1 Данни за отпадъците.....	26
3.2. Съществуващи практики за третиране и транспортиране на отпадъците.....	28
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци.....	28
3.2.2. Предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.....	30
3.2.3. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.....	30
3.2.4. Внасяне и изнасяне на отпадъци.....	31
3.3. Администриране на дейностите по управление на отпадъците	
3.3.1. Управление на дейностите по отпадъците.....	31
3.3.2. Местна нормативна уредба, имаща отношение към управлението на отпадъците.....	31
3.3.3. Контролна дейност.....	32
3.4. Отчетност.....	32
3.5. Финансово – икономически анализ на дейностите по третиране на отпадъците	32
3.6. Тенденции	33
3.7. Изводи	33
<u>4. Институционална рамка и контрол. Роля на публичния и частния сектор</u>	34
4.1. Институционална рамка	34
4.1.1. Отговорности на местната власт	34
4.1.2. Съществуващи проблеми и ограничения в работата на институциите.....	37
4.2. Причинители и притежатели на отпадъци	38
4.2.1. Промисленост.....	38
4.2.2. Домакинства	41
4.3. Роля на частния и общественния сектор	42
4.3.1. Услуги предоставяни от частния сектор.....	42
4.3.2. Обществен сектор.....	42
<u>5. Законодателна рамка и политика</u>	43
<u>5.1. Съществуваща законодателна рамка и политика на РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ и ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ</u>	43
<u>6. Основни принципи и цели на програмата</u>	46
6.1 Цели на програмата.....	46
6.2 Принципи	47
6.2.1. Устойчиво развитие.....	47
6.2.2. Принцип на предотвратяването.....	47
6.2.3 Принцип на превантивността.....	47
6.2.4. Принцип на самостоятелността при управление на отпадъците... ..	48
6.2.5. Йерархия на управлението на отпадъците.....	48

6.2.6. Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи...	49
6.2.7. Пълна отговорност на замърсителите.....	49
6.2.8. Интегрирано управление на отпадъците.....	50
6.2.9. Участие на обществеността.....	50
7. <u>Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци</u>.....	51
8. <u>Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци</u>.....	51
9. <u>Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците</u>.....	52
10. <u>Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци</u>	53
11. <u>Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци</u>.....	54
12. <u>Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в тази област</u>...	55
13. <u>Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците</u>..	56
14. <u>Повишаване на административния капацитет на лицата в общината, отговорни за управлението на отпадъците</u>.....	57
15. <u>Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите “отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” в система за интегрирано управление на отпадъците</u>	58
16. <u>Участие на обществеността</u>.....	59
17. <u>Управление на специфични потоци отпадъци в съответствие в изискванията на ЕС и националното законодателство</u>.....	60
17.1. Излезли от употреба батерии и акумулатори.....	60
17.2. Излезли от употреба моторни превозни средства.....	61
17.3. Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.....	65
17.4. Утайки от градските пречиствателни станции за отпадъчни води.....	66
17.5. Отпадъци от опаковки.....	67
17.6. Отпадъци от хуманната медицина.....	69
17.7. Електрически и електронни отпадъци	70
17.8. Биоразградими отпадъци от домакинствата и зеведенията за обществено хранене.....	71
17.9. Негодни за употреба автомобилни гуми.....	72
18. <u>Програма за капиталовите инвестиции</u>.....	72
19. <u>План за действие</u>	75
20. <u>Мониторинг и оценка на изпълнението на програмата</u>	81
21. <u>Заключение</u>	81
22. <u>Контрол по изпълнението</u>.....	81

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият програмен документ представлява актуализация на Общинската програма за управление дейностите по отпадъците, която е разработена на основание изискванията на чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и чл.79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), според който програмите за управление на отпадъците са неразделна част от общинските програми за опазване на околна среда и се разработват, приемат и отчитат по реда на ЗООС.

Актуализацията на съществуващата програма се прави във връзка с § 11 и Чл. 52, ал.3, т.1 и т.2 от Закона за управление на отпадъците, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г., съгласно които приетите програми по чл. 29, ал. 1, т. 1 от отменения ЗУО, запазват своето действие до изтичането на срока им, но не по-късно от две години от влизането в сила на закона и че програмите се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Промяната в нормативната база по отношение на управление на отпадъците в национален план променя и определени схеми и досегашни практики. Разработеният нов План за управление на отпадъците за периода 2014-2020г. дава нови насоки и предвиждания, които следва да се имат предвид в настоящата актуализация, съгласно чл. 52, ал. 4 от ЗУО.

Програмата има за цел да се постигне екологосъобразно управление на отпадъците в общината за да се постигне намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци, подобряване на ефективността на използваните ресурси, увеличаване на отговорността на замърсителите и стимулиране на инвестициите и дейностите в областта на управление на отпадъците.

Обхват

Програмата е разработена в съответствие с указанията на МОСВ. Периода и на действие, съпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Програмата планира дейностите и инвестициите, които трябва да бъдат направени през периода на действие, за да бъдат постигнати целите и предвижданията, заложи в Националния план за управление на отпадъците. Разработени са мерки, произтичащи от законово определените задължения и отговорности на общината.

Принципи

Програмата е разработена в съответствие със следните принципи:

- устойчиво развитие – в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожавя или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.;

- принцип на предотвратяването – състои се в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и опасността за околната среда и човешкото здраве, произтичащи от образуваните отпадъци;

- йерархия на управлението на отпадъците – формулирана е с Рамковата директива за отпадъците на ЕС и със Закона за управление на отпадъците и описва приоритетния ред при управлението на отпадъците: предотвратяване на образуването на отпадъците; подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване, например за получаване на енергия; обезвреждане.

- принцип на превантивността – предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци;

- принцип на самодостатъчност и близост при управление на отпадъците – Принципът на близостта изисква отпадъците да бъдат обезвреждани, колкото се може по-близо до мястото на тяхното образуване, но една община, дори една страна не може да има всички необходими съоръжения за окончателно оползотворяване на отпадъците;

- най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи – консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда ;

- „замърсителят плаща” – това е ръководен принцип на европейско и международно равнище, причинителят и притежателят на отпадъци следва да ги управляват по начин, гарантиращ висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;

- „отговорност на производителя” – производителят на продукта има доминираща роля, която до голяма степен определя потенциала за образуване на отпадъците и характеристиките на последващото им управление, в тази връзка са необходими мерки, които да насърчават разработването, производството и пускането на пазара на продукти, подходящи за многократна употреба, технически издръжливи и след като са превърнали в отпадъци са годни за целесъобразно и безопасно оползотворяване и за обезвреждане, съобразно опазването на околната среда;

- интегрирано управление на отпадъците – изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от законови, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели.

2. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА И ПРИНЦИПИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

2.1. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Закон за опазване на околната среда (ЗООС), Закон за управление на отпадъците (ЗУО) и Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, заедно със съответните подзаконовни нормативни актове са основните закони в областта на управление на отпадъците в България. Съществуват и други закони и подзаконовни нормативни актове,

които оказват влияние върху развитието на сектор „Управление на отпадъците”, като по-важните от тях са споменати в този раздел от Програмата.

2.1.1. Закон за опазване на околната среда

Общите изисквания към опазването на всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, земни недра, биоразнообразие) и управлението на факторите, които оказват вредно въздействие върху нея (отпадъци, шум, химични вещества и антропогенна дейност) са въведени в ЗООС. ЗООС очертава принципите за защита на компонентите на околната среда - като например “устойчиво развитие”, “предимство на предотвратяване пред обезвреждане”, “замърсителят плаща” и интегрирането на политиката на опазване на околната среда в секторните и регионалните политики. Освен рамкови разпоредби относно принципите, които трябва да се спазват за опазване на околната среда (и в частност на управлението на отпадъците) и общите задължения на лицата и компетентните органи, в закона са регламентирани и процедурите по извършване на екологична оценка, оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС) и издаване на комплексни разрешителни или лицензи.

2.1.2. Закон за управление на отпадъците

До приемането през септември 1997 г. на Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда в България липсва специална правна уредба в тази област. Законът за първи път урежда обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците” и въвежда редица основополагащи изисквания на рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС, в т.ч. задължения на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информация за дейностите с отпадъци, програмиране чрез национална, общински и фирмени програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. За първи път се дефинират понятията „отпадък”, „причинител” и „притежател” на отпадъци. С този закон се въвежда и принципа за „разширена отговорност на производителите” чрез изискване към производителите и вносителите на продукти, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, да заплащат продуктови екотакси. За детайлизиране разпоредбите на закона впоследствие са утвърдени редици подзаконовни нормативни актове.

Законът за управление на отпадъците, приет през септември 2003 г., доразвива философията на закона от 1997 г. и транспонира напълно РДО 75/442/ЕЕС и заедно с наредбите към закона се въвеждат изискванията на всички европейски директиви в сектор “Управление на отпадъците”. Към момента на приемане на България като страна член на ЕС през 2007г., законодателството в сектора е хармонизирано с европейското право. С допълненията в закона през 2010 г. се въвеждат икономически стимули за

предприемане на реални действия от местните власти за намаляване на депонираните отпадъци, както и за преминаване към регионален принцип на управление на битовите отпадъци.

ЗУО, в сила от юли 2012 г. въвежда изискванията на РДО 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща“, „разширена отговорност на производителя“ и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка“ и „странични продукти“, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

► количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:

до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;

до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;

до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

► Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.

► Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;

до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;

до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

► Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

► Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни

отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места

Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да са приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.

Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложили специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Законът за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане е приет през януари 1996 г (обн., ДВ, бр.8 от 1996 г.). Допълнително със Закон (обн. ДВ, бр.113 от 1999 г.) са ратифицирани и поправките към Конвенцията. На общоевропейско ниво конвенцията се прилага чрез Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконовни нормативни актове по прилагане на ЗУО

Действащите подзаконовни нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

Подзаконовни нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации:

- ▶ към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- ▶ за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;
- ▶ за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне

на отпадъци;

- ▶ за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;
- ▶ към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- ▶ за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
- ▶ за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали;
- ▶ две отделни наредби за третиране и за разделно събиране на био-отпадъците;
- ▶ за отпадъци съдържащи полихлорирани бифенили и терфенили /ПХБ/;
- ▶ за опаковки и отпадъци от опаковки;
- ▶ за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/;
- ▶ за излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/;
- ▶ за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори;
- ▶ за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- ▶ за автомобилни гуми;

Все още не е приета Наредбата за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, която е съвместна наредба на министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите.

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- ▶ за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци;
- ▶ за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички);
- ▶ за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- ▶ за класификацията на отпадъците;
- ▶ за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

Съответствие с европейското право в сектор отпадъци

Към момента на приемане на НПУО националното законодателство е в съответствие с европейското екологично право в сектор „Управление на отпадъците” . Констатираните от ЕК пропуски в националното законодателство - нетранспониране в срок на Директива 2010/75/ЕС относно индустриалните емисии (част „Отпадъци”) и на Директива 2011/97/ЕС за изменение на Директива 1999/31/ЕС по отношение на

специфичните критерии за съхранение на метален живак, считан за отпадък - са отстранени и съответните наредби са приети.

2.1.3. Подзаконови нормативни документи по прилагането на ЗУО

[Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци](#) (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013г.)

[Наредба за разделно събиране на биоотпадъците](#), приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г.)

[Наредба за третиране на биоотпадъците](#), приета с ПМС № 235 от 15.10.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 92 от 22.10.2013 г.)

[Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали](#), приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)

[Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци](#) (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)

[Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки](#) (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.)

[Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид](#) (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)

[Наредба № 2 от 23.07.2014г. за класификация на отпадъците](#) (издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 66 от 8.08.2014 г.)

[Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци](#) (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г.)

[Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци](#) (издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на земеделието и горите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.

[Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци](#) (Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013г.)

[Наредба № 1 от 04.06. 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри](#) (обн., ДВ,

бр. 51 от 20.06.2014 г.)

[Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства \(Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013г.](#)

[Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието \(Приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 г., обн., ДВ, бр. 112 от 23.12.2004 г.\).](#)

[Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори \(приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.\)](#)

[Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти \(приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.\)](#)

[Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили \(приета с ПМС № 50 от 9.03.2006 г., обн., ДВ, бр. 24 от 21.03.2006 г.\)](#)

[Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване \(приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.\)](#)

[Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци \(приета с ПМС № 120 от 30.05.2008г. , посл. изм., бр. 76 от 30.08.2013 г., в сила от 30.08.2013г. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.\)](#)

[Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми \(Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012г. обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.\)](#)

[Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци \(Приета с ПМС № 76 от 31.03.2011 г., обн. ДВ. бр.29 от 08.04.2011 г.\)](#)

2.1.4. Закон за местните данъци и такси

Механизмът за финансиране на изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на отпадъците е регламентиран със Закона за местните данъци и такси. Въведена е “такса битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност (чл. 66 от ЗМДТ): Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци: контейнери, кофи и други; Събиране и транспортиране на битовите отпадъци до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

Почистване на улиците, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

Проектиране, строителство, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови и строителни отпадъци.

2.1.5. Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци са определени като елементи на техническата инфраструктура. Това създава допълнителни административни бариери и забавяния на планирането и изграждането им, тъй като се изисква изработването на специален ПУП, дори ако теренът е определен с ОУП или ПУП за промишлени цели, т.е. неясен остава въпросът защо на терени, определени с устройствен план като промишлени, на които могат да се изградят енергийни, химически, металургични и други подобни обекти, могат да стартират проекти за отпадъци, например компостираща или сепарираща инсталация, но след провеждане на процедура за нов ПУП. От гледна точка на характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, тези инсталации са определени като втора категория строеж от общо осем категории, като първа категория са най-сложните и рискови, а осма категория - с незначителен риск и сложност.

Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради:

- ▶ оценката за съответствието на инвестиционните проекти със съществените изисквания към строежите обхваща проверката на тези проекти за съответствие с редица изисквания, включително и с изискванията за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване с цел осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране и постигане на съответните количествени цели за оползотворяване и рециклиране;
- ▶ премахването на строежи се извършва след одобряване на план за управление на строителни отпадъци, изискван от ЗУО;
- ▶ в разрешението за строеж се вписват мерките за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване и осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране на фаза одобрение на строеж за въвеждане в експлоатация не се допуска въвеждане в експлоатация, когато: 1) липсва определен размер на отчисленията за единица депониран отпадък за последващо закриване и експлоатация по чл.60 от ЗУО; 2) не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци, когато такива се изискват по реда на ЗУО.

С приемането на Закона за устройство на територията през 2001 г. се въвежда разпоредба общините да осигуряват терените и изграждането на съоръженията и инсталациите за третиране на битовите и строителните отпадъци. Този текст поставя значителни ангажименти на общините в сравнение с компетенциите им, произтичащи от ЗУО от 2012 г., които по отношение на строителните отпадъци и от разрушаване на сгради на територията на общината се свеждат до организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци единствено от ремонтна

дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община, както и общите изисквания, валидни за всички възложители на инвестиционни проекти.

Посоченото несъответствие следва да се отстрани, тъй като общините не следва да имат задължението за осигуряване на терени, съоръжения и инсталации за производствени отпадъци (в случая строителни отпадъци), отговорност за които по ЗУО има строителният бизнес, генериращ тези отпадъци. Този текст би представлявал и пречка пред инвеститорите в съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, тъй като текстът на закона не им позволява да си осигурят терен за инвестицията.

Спорен и неясен е и текстът от Закона за устройство на територията, съгласно който не се допуска въвеждане в експлоатация на строеж, когато не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци.

2.1.6. Рамкови национални документи, свързани с управлението на отпадъците. Национална Програма за управление на дейностите по отпадъците и планове за управлението на отпадъците.

Планирането в областта на управление на отпадъците стартира през 1998 г. с разработването и приемането на първата **Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 1998-2002 г.** През 2002-2003 г. са разработени национални програми за специфичните отпадъчни потоци, регулирани от няколко европейски директиви, в т.ч. за излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отпадъци от опаковки, в резултат на изпълнението на които бяха изградени солидни основи за управление на специфичните потоци отпадъци.

Следващите национални програми за управление на дейностите по отпадъците са **Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2003-2007г., с актуализация и продължение за 2008 г. и третата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г., която постави 10 стратегически цели, в т.ч. относно предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците и др.**

По-голямата част от мерките за постигане на стратегическите цели са изпълнени, включително от мерките за подобряване на административния капацитет, въвеждането на икономически инструменти за стимулиране на рециклирането и предотвратяването на образуването на отпадъци. Значителен напредък има по отношение на подготовката и изпълнението на интегрираните регионални системи за управление на битовите отпадъци. Изоставане се констатира най-вече по отношение на сроковете за въвеждане в експлоатация на регионалните депа и съоръжения за битови отпадъци, но следва да се отбележат нереалистичните срокове за начало на експлоатация на тези съоръжения, посочени в програмата - юли 2009 г., като се има предвид, че в началото на 2009 г. голяма част от проектите са на идейна фаза, не са осигурени площадки и е нереалистично тяхното построяване за няколко месеца.

В обхвата на националната система от програмни документи в анализираната област са още два национални плана, поставящи цели и определящи мерки за решаване на две специфични области от управлението на отпадъците.

Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. е първият план за страната, в

който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн.т. биоразградими отпадъци. Допълнителен ефект се постига от заместването на фосфатни торове в земеделието с компост. Мерките от плана са заложи и като ключови за постигане на целите на *Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 -2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „ отпадъци”*. Някои от инсталациите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са в изпълнение, а най- голямата инсталация предстои да бъде въведена в експлоатация в София. Все още обаче информационните кампании за населението и другите заинтересовани страни са с много ограничен обхват.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г. е също първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, чрез които в страната основно се депонират. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали. В процес на подготовка и изпълнение са и инсталации за рециклиране на строителни материали като част от интегрираните регионални общински системи за управление на отпадъците.

Разработеният в момента проект на Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р.България. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци.

2.2.1. Законодателство на ЕС за управление на отпадъците

Обхват и структура

От приемането на първата рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС през 1975г. европейското законодателство в сектора има огромно развитие. Понастоящем законодателството на Общността включва три категории законодателни актове:

- *Рамково законодателство:* Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- *Законодателство относно операции и съоръжения по третиране* на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и

изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

- *Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:* Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 2000/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Действащо законодателство

РДО от 2008 г. - Нови ключови разпоредби

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- до 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци;
- до 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради;
- до 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци;
- най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло;
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци;
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективно използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл, включително тяхната поправка, повторна употреба, разглобяване и рециклиране, без да се възпрепятства свободното движение на стоки на вътрешния пазар.

2.3. Принципи за управление на отпадъците

Принципи

Основните принципи, на които се основава секторното законодателство са:

“Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.

“Отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” - лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висок степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

“Превантивност” - потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

“Близост” - отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване.

“Самодостатъчност” - отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на общността.

„Участие на обществеността“ - съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Принципът „Замърсителят плаща“ е включен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- *причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;*
- *причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;*
- *разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;*
- *разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателят на отпадъците.*

Принципът "Разширена отговорност на производителя" (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането за:

- *предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;*
- *проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;*
- *развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.*

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) определя

разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- (1) изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- (2) осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

Иерархия на управлението на отпадъците

РДО въвежда нова йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност *определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците.* Спазването на йерархията на управление на отпадъците от страните-членки гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци
- б) Подготовка за повторна употреба
- в) Рециклиране
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия
- д) Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

„Предотвратяването” на отпадъци е определено в Директивата като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

- а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване)
- б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

„Подготовка за повторна употреба” включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

„Рециклиране” - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно Рамковата директива за отпадъците, включват (но не само):

- рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали; стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти; употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдирани или формовани, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка.

- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

„Друго оползотворяване” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО.

- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване

„Обезвреждане” - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност R1 в приложение II към РДО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Изводи и препоръки, произтичащи от националните и европейските политики, съгласно НПУО 2014-2020.

► Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве.

► От приемането преди почти 40 г. на първата европейска рамкова директива за отпадъците през 1975 г., законодателството на Общността в сектора има бурно развитие през последните 15 години. От по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.

► Като се имат предвид предвижданията на стратегическите документи на ниво ЕС, очертаващи политиките по ефективно използване на ресурсите и околна среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво

управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- ▶ допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци до 2020 г., и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт - и повсеместна забрана за депониране на отпадъци;

- ▶ специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;

- ▶ ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци;

- ▶ въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци;

- ▶ по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии.

- ▶ Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците, се развива изключително бързо и динамично и то само от 15 години. След приемане на първия закон през 1997 г. се разработва и приема пълен и систематизиран пакет от правни норми, които, от една страна, хармонизират националното с европейското право, а от друга страна, въвеждат специфични национални инструменти и механизми, които да подпомогнат постигане на целите и прилагане на принципите на съответните нормативни актове.

Националната правна рамка е построена в цялост, като логична на европейската. Дори и прогнозите за промени в европейското законодателство да се реализират, съществуващата национална уредба може лесно да бъде допълнена. Предизвикателство в този случай ще бъдат консултациите и постигането на консенсус със заинтересованите страни.

Съществуват някои недостатъци в няколко текста на Закона за устройство на територията, които трябва да бъдат отстранени, тъй като представляват, макар и формална, бариера за предприемане на инвестиционни инициативи от страна на общините и бизнеса за инсталации и съоръжения за рециклиране и оползотворяване на строителни и други отпадъци.

С оглед осигуряване на публичност на информацията, свързана с битовите отпадъци, следва да се направи прецизиране в Закона за статистиката.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА.

3.1 Географска характеристика на територията Община Априлци

▶ Географско местоположение

Община Априлци е разположена в Централна Северна България върху северните склонове на Централна Стара планина и южните склонове на Предбалкана. Общината включва четири населени места – гр. Априлци (административен център), с. Велчево, с. Драшкова поляна, с. Скандало и граничи с общините Троян, Севлиево, Павел баня и Карлово. Площта на Община Априлци е 238 кв.км.

► Релеф

Общината е разположена в котловина. Структурата на релефа е формирана от нагъване и издигане на палеозойски, мезозойски и старотерциерни седименти, запълващи линейноизтеглени геосинклинални понижения.

► Климат

Климатът е преходен, от умерено–континентален до планински, с хладна и дъждовна пролет, горещо лято, продължителна есен и мека зима. Средната годишна месечна температура е около 10-12 градуса.

През студеното полугодие, средните месечни стойности на относителната влажност на въздуха се движат в границите на 60-80%, а през топлото полугодие около 70-75 %. Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът – през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни, а във високата – надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см. а за надморска височина над 2000 м. – 150 до 200 см.

Преобладаващата посока на вятъра се определя от тенденцията в общия атмосферен пренос през съответния сезон. Характерни за общината са западен, северозападен и по-рядко южни и източни ветрове.

► Водни ресурси

През територията на Община Априлци минава р. Видима и нейните основни притоци – р. Острешка и р. Зла река, формирани от множество малки реки и потоци.

Река Видима разполюва територията на общ.Априлци. Тя е един от най-големите притоци на река Росица. Река Видима се образува от вливането на реките Лява Видима и река Пръскалка. Пръскалка река извира непосредствено под връх Юрушка грамада. В горното течение на реката се намира красивия водопад “Видимско пръскало”.

Река Лява Видима извира под връх Малкия Юмрук. В квартал Видима, реката Видима приема водите на своя ляв приток Стърна река. Тя започва като Семова река – извира под връх Жълтец и в местността “Козарката” приема името Стърна река, заради изместване на коритото си. При квартал Зла река, под х.”Зора” река Видима приема водите на своя най-голям приток Острешка река – тя извира в местността “Русалийски преслап”, като преминава през кварталите Острец и Ново село. В горната част на течението речното корито е каменливо, но в квартал Острец реката се разлива и коритото ѝ е покрито с речни наноси от чакъл и пясък. По-големи притоци на река Острешка са:

- Река Рибна – ляв приток, извира под връх Русалка и се влива в Острешка река при горния край на квартал Острец.
- Река Маришница – ляв приток, извира в местността “Цанко Дюстабанов” и се влива в Острешка река в квартал Ново село.

При махала Злиевци река Видима приема водите на своя ляв приток Зла река, която извира в местността Долни поленици.

Под с. Велчево река Видима приема водите от големия дол Липошница, който води началото си от територията на общ.Троян.

► Почви

Територията на която е разположена Община Априлци не се отличава с широко почвено разнообразие, въпреки големия диапазон на надморските височини, главно поради еднообразието на основните скали, върху които са се формирали почвите. Установено е

наличието на следните почвени типове: сиви горски (с три почвени подтипа) и кафяви горски (с три почвени типа).

SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> - Изработена програма за управление на отпадъците; - Изградено регионално депо за отпадъци – Троян – Априлци ; - Организирана система за сметосъбиране и сметоизвозване - Разработен проект за закриване и рекултивация на сметището експлоатирано до края на 2006г; - Реализиран проект за семейно компостиране /предоставени са 200 бр. компостери/; - Наличие на национални структури, насочени към дейностите по управление на отпадъците; - Наредба на ОБС Априлци регламентираща устойчивото управление на отпадъците; 	<ul style="list-style-type: none"> - Подобряване на PR дейностите за управлението на отпадъците; - Екологично образование на подрастващото поколение; - Подобряване на контрола върху отпадъците; - Увеличаване на икономическите ползи от разделното събиране на отпадъците; - намаляване на количествата депонирани отпадъци и да не се увеличава такса битови отпадъци - Финансиране на проекти за екологосъобразното съхранение на излезлите от употреба и забранени пестициди на територията на общината;
Слаби страни	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> - локални замърсявания в строителните граници,поземления и ГФ - липса на гражданска инициатива за проекти за управлението на отпадъците 	<ul style="list-style-type: none"> - големият туристически поток може да окаже отрицателно въздействие върху обема на отпадъците; - неустойчиво ползване на рециклируемите отпадъци; - незаконни дейности по освобождаване на отпадъци от бита и строителството;

3.2 Административно – териториална характеристика на Общината

Населените места в община Априлци, съгласно Единния класификатор на населените места в Р. България, са 4 бр., в т.ч. един град – центъра на общината – Априлци, селата са много малки (с население под 200 д.) – 3 бр. с. Велчево, с. Драшкова поляна, с. Скандалото. Големи села не са обособени поради особеностите на релефа на общината. Общинския център е съставен от 4 квартала – кв.Ново село, кв.Зла река, кв.Видима и кв.Острец.

Съгласно категоризацията град Априлци се определя като населено място от IV-ти функционален тип. Както в общинския център така и в останалите 3 населени места преобладава малоетажният тип жилищно застрояване – едно и двуфамилни къщи.

3.3 Социално – демографска характеристика на Общината

Гъстотата на населението в общината е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта, но е по-висока от тази в общинския център. По данни от НСИ от преброяването през 2011 г. в България на един km² се падат около 66 жители, в Северозападен район – 44 жители, в област Ловеч – 34 жители, в община Априлци – около 16 жители, а в град Априлци – малко под 15 жители.

По население Априлци е малка община. Населението на община Априлци по данни на НСИ от преброяването през 2011 г. възлиза на 3338 жители, което представлява 2,4% от населението на област Ловеч. Общината се нарежда на последно място по численост в областта. През последните 5 години, както и през предходните, се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Априлци. Тази тенденция е характерна както за област Ловеч, така и за Северозападен статистически район. Раждаемостта в общината е твърде ниска, съпоставена с раждаемостта в областта и средно за страната. Естественят прираст е отрицателен, като във всички общини на Ловешка област. Ниската раждаемост и високата смъртност са свързани със застаряването на населението и съществуващите социални и икономически проблеми.

Таблица 1. Динамика на броя на населението по териториални единици и местоживеење (бр.)

Териториални единици		2007	2008	2009	2010	2011	Средногодишен темп на прираста (%)
България	общо	7659764	7623395	7585131	7534289	7348448	-1,03
	в градовете	5414260	5405147	5408330	5388142	5336334	-0,36
	в селата	2245504	2218248	2176801	2146147	2012114	-2,71
Северозападен район	общо	936768	922962	909294	894724	842444	-2,62
	в градовете	577200	570916	565729	558422	532573	-1,99
	в селата	359568	352046	343565	336302	309871	-3,65
Област Ловеч	общо	156437	154471	152313	149555	140597	-2,63
	в градовете	95858	95037	94112	92675	87269	-2,32
	в селата	60579	59434	58201	56880	53328	-3,14
Община Априлци	общо	3694	3619	3573	3502	3312	-2,69
	в градовете	3297	3243	3214	3164	2994	-2,38
	в селата	397	376	359	338	318	-5,40

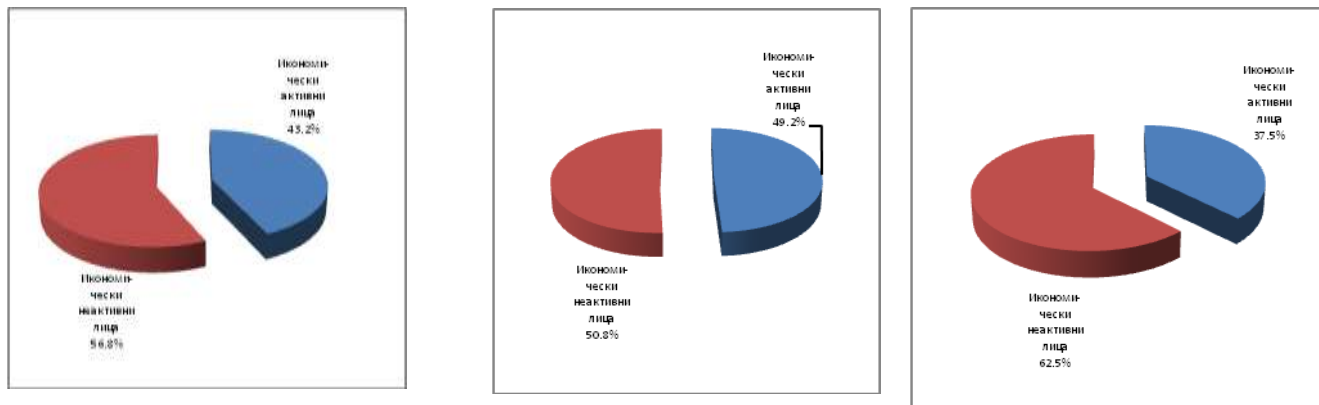
Източник: НСИ

На територията на общината промишлеността е слабо развита. Има малки предприятия и то предимно в дървообработващата, керамичната и хранително-вкусовата промишленост и др.

Една от характерните за района дейности е туризма. Сезонният характер обуславя и заетостта в този отрасъл. Докато през зимния период се увеличава силно броят на освободените от този отрасъл, то през пролетно – летния сезон значително нараства броят

на заетите в този отрасъл. Това води до повишаване на общия брой на регистрирани безработни през зимния период.

По данни, получени при Преброяването на населението от 01.02.2011 г. икономически активните лица в общината са 1323 души. Коефициентът на икономическа активност за община Априлци е 67,2% (съотношение между икономически активните лица и населението на възраст от 15 до 64 г.) - Фиг.1. Половата структура на населението оказва голямо влияние от демографски аспект върху изменението на броя и дела на икономически активното население. **Фиг.1.**

Заети лица

Разпределението на заетите лица в общината по сектори на икономиката през 2011 г. е следното: първичен сектор⁴ – 5,8% от всички заети; вторичен сектор⁵ – 44,1%; третичен сектор⁶ – 50,1%. През последните 5 години структурата на наетите лица по икономически сектори и дейности се изменя. Наблюдава се намаление на наетите лица в първичния сектор и в третичния сектор. Докато в първичния сектор то е символично (0,7 процентни пункта), в третичния сектор намалението е 4,4 процентни пункта.

В отраслите от първичния сектор по-добре развито е горското стопанство. Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство.

Вторичният сектор, включващ отрасли от преработващата промишленост, е с многоотраслов характер. С определени традиции и със завоювани позиции на пазара са промишлени производства от отраслите „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях, печатна дейност“, „Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематериални суровини“, „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“, „Производство на мебели, ремонт и инсталиране на машини и оборудване, производство, некласифицирано другаде“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“.

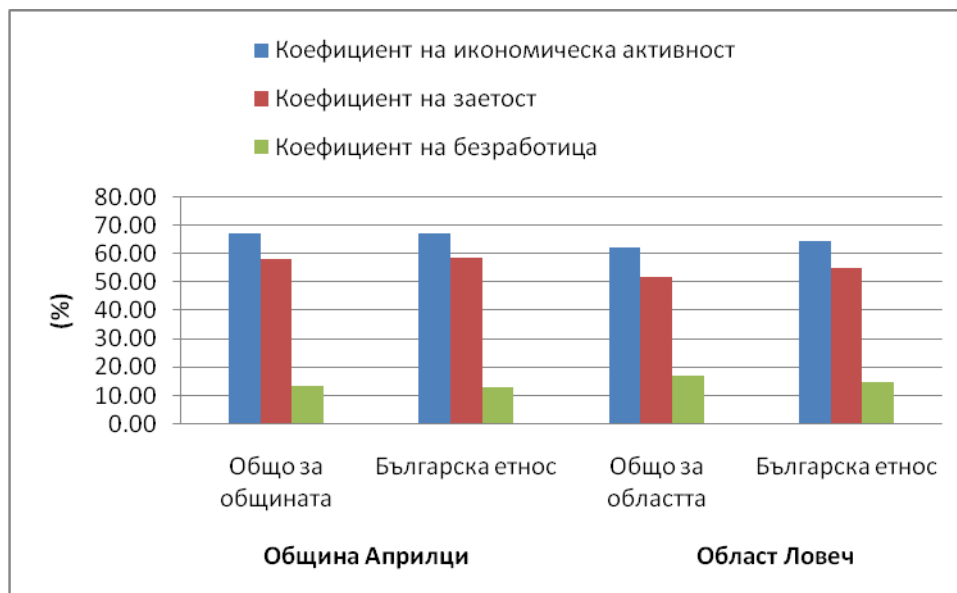
Безработни лица

По данни от преброяването от 01.02.2011 г. броят на регистрираните безработни в общината е бил 175. В сравнение с равнищата на безработица за териториалните единици от по-високо йерархично ниво, по данни, получени от преброяването от 2011 г., община Априлци (11,7%) се намира на първо място (т.е. с най-ниско равнище на безработица). Средното равнище на безработица в областта е 16,7% - Фиг. 2.

⁴ В първичния сектор се включват Селско, ловно и горско и рибно стопанство.

⁵ Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода; Строителство.

⁶ Включва всички останали икономически дейности.

В таблица 2 е представена информация по години за водещите отрасли в община Априлци по наети лица. Общо в община Априлци относителният дял на наетите лица спрямо наетите в областта в периода 2007-2011 г. се движи в интервала 2,15-2,40%. С по-висок от средния относителен дял през всички години от петгодишния период се очертават секторите - „Селско, горско и рибно стопанство”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Строителство” и „Хотелиерство и ресторантьорство”.

Таблица 2. Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Априлци по икономически дейности

Икономически дейности	Брой					Относителен дял от наетите в областта лица (%)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Общо	920	975	811	809	764	2,19	2,32	2,15	2,37	2,21
Селско, горско и рибно стопанство	60	53	..	..	44	3,63	3,26	..	..	3,22
Преработваща промишленост	273	319	245	237	265	1,51	1,83	1,67	1,79	1,93
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	45	35	32	15	18	7,28	40,23	33,33	21,43	23,68
Строителство	41	71	50	42	54	2,5	4,24	3,4	4,11	6,36
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	105	81	89	89	80	2,24	1,54	1,8	1,89	1,68
Транспорт, складиране и пощи	110	44	36	30	30	5,78	2,74	2,46	2,23	2,17
Хотелиерство и ресторантьорство	34	123	91	86	84	1,86	6,12	5,45	5,75	5,24
Операции с недвижими имоти*	14	5	6	3	4	1,77	2,75	5,17	1,95	2,67
Образование	96	68	64	64	61	2,72	2,06	2,15	2,19	2,1
Хуманно здравеопазване и социална работа	26	24	22	27	26	1,02	0,93	0,86	1,07	1,05
Други дейности	50	35	19	15	17	3,64	7,23	4,2	3,95	3,78

*През 2007 г. данните за наетите лица в сектор „Операции с недвижими имоти” са обединени заедно с наетите лица в сектор „Наемодателна дейност и бизнес услуги”.

Средната работна заплата в община Априлци нараства средно на година с 14,4% и по темп на прираст изпреварва заплата в областта, но изостава от средния темп на прираста за страната. През 2005 г. средната заплата в общината е 69,7% от средната за страната и 81,7%, докато през 2009 г. е вече само 64,6% от средната за страната, но е 84,4% от средната работна заплата в областта.

Друг показател за нивото на жизнения стандарт на населението е жилищната осигуреност. За община Априлци средният брой жилища на 1000 човека е далеч над средните стойности за страната и областта като постоянно нараства. Този факт се дължи по-скоро на демографския срив, а не толкова на интензивно строителство на

нови жилища. Средният брой лица на едно жилище клони към 1 и е далеч под средните стойности за страната и областта.

Таблица 3. Осигуреност на населението с жилища (бр.)

Териториална единица	2005 г.			2008 г.		
	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище
България	3715890	481	2,08	3767081	495	2,02
Ловешка област	96 437	606	1,65	96 731	630	1,59
Община Априлци	3 360	887	1,13	3 383	942	1,06

3.4 Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.

В резултат на извършените през годините на прохода промени, индустрията в общината се реструктурира отраслово. Създадени са частни фирми, но в значително по-малки размери. Индустрията се развива преди всичко на базата на наличие на суровини, традиции и предприемчивост на малкия и средния бизнес. В сегашните условия, сред по-развитите подотрасли на индустрията в общината са:

- производство на месо и местни изделия;
- производство на дървен материал и изделия от него;
- производство на пластмасови изделия;
- производство на скрепителни елементи и пружини;
- производство на метални касетки;
- производство на керамични изделия;
- производство на мляко и млечни продукти;
- производство на килими и килимени изделия;
- строителство, преди всичко на вили, къщи за почивка, туристически обекти и др.;
- традиционно за района производство на занаятчийските изделия.

Таблица 4. Отрасли в индустриалния сектор, в които община Априлци има съществена роля в област Ловеч през 2011 г.

Отрасли	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил. лв.)	Относителен дял спрямо област Ловеч (%)			
					Предприятия	Нетни приходи от продажби	Заети лица	ДМА
Общо за сектор "Промишленост"	32	16 670	299	9 698	4,1	1,8	2,0	1,6
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели), печатна дейност	7	680	45	1 005	4,8	0,8	2,3	2,9
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	7	2 735	44	1 022	5,7	2,8	5,1	0,5

Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	6	7 176	115	3 618	10,5	22,1	15,3	35,1
Производство на мебели, производство, некласифицирано другаде, ремонт и инсталиране на машини и оборудване	4	122	9	465	2,2	0,1	0,3	0,4
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива	3	528	18	2 769	14,3	22,7	22,2	20,1

Строителството, разглеждано и оценявано като икономическа дейност, също изпитва последиците от реструктурирането на общинската икономика. Основните икономически параметри, които го характеризират, показват, че то се реализира основно на предприемачески принцип, като водещ е частният сектор. Броят на зетите в строителството на територията на общината към 2011 г. е 60 д. (6,1% зетите в областта). Като стопански субекти в сферата на строителството са регистрирани 13 фирми (6,8%). Размерът на нетните приходи от продажба е 1,4 млн. лв. и представлява 3,7% от приходите в областта. Единадесет процента и половина от ДМА в областта са собственост на фирми със седалище в община Априлци.

В сектора на услугите няма отрасъл с ясно подчертано и доминиращо значение. С известно предимство във вътрешнообщински аспект по отношение на броя на стопанските единици, броя на зетите лица и реализираните приходи от продажби е отрасъл „Операции с недвижими имоти,..“ Съотнесени спрямо показателите на областно ниво обаче през 2011 г. преди тях се нареждат „Други услуги, некласифицирани другаде“. Делът им на територията на областта е между 3 и 4%.

Определянето на отраслите с важно значение в община Априлци може да се осъществи с представените в таблица 5 коефициенти на локализация.

Таблица 5. Коефициенти на локализация по брой на наетите лица в община Априлци

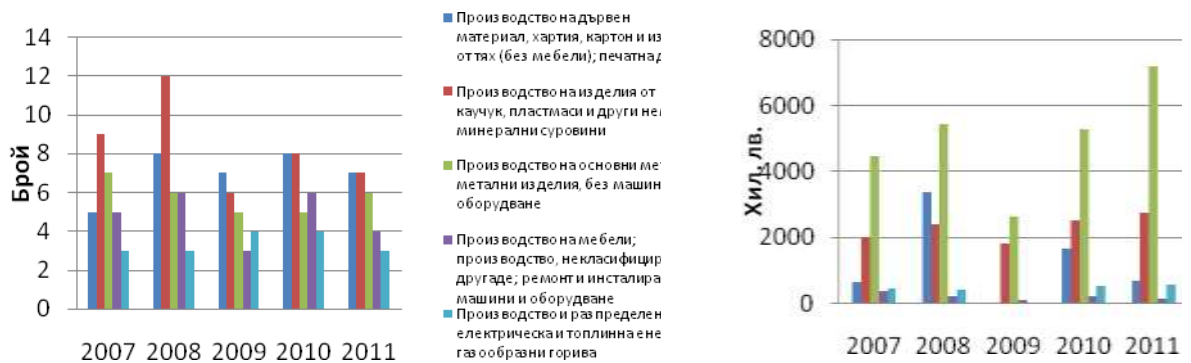
Икономически сектор	Спрямо област Ловеч				Спрямо България			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	1,41			1,46	2,04			1,89
Преработваща промишленост	0,79	0,78	0,76	0,88	1,33	1,34	1,32	1,55
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	17,36	15,51	9,06	10,73	2,55	2,78	1,28	1,69
Строителство	1,83	1,58	1,74	2,88	0,74	0,69	0,73	1,12
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	0,66	0,84	0,80	0,76	0,52	0,64	0,62	0,61
Транспорт, складиране и пощи	1,18	1,14	0,94	0,98	0,76	0,75	0,61	0,64
Хотелиерство и ресторантьорство	2,64	2,54	2,43	2,37	2,86	2,33	2,15	2,15
Операции с недвижими имоти	1,19	2,41	0,82	1,21	0,51	0,69	0,34	0,48
Професионални дейности и научни изследвания	0,67	0,55	0,45		0,22	0,16	0,16	
Образование	0,89	1,00	0,92	0,95	1,00	1,14	1,08	1,09
Хуманно здравеопазване и социална работа	0,40	0,40	0,45	0,47	0,48	0,50	0,57	0,57
Други дейности	3,12	1,96	1,67	1,71	2,92	1,68	1,28	1,40

На регионално ниво, спрямо областта като значими отрасли през четирите години от периода 2008-2011 г. в общината могат да се отличат: „Селско, горско и рибно стопанство“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, „Строителство“, Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Други дейности“. Към тях може да се добави „Транспорт, складиране и пощи“, който обаче бележи низходяща

тенденция и през 2010 г. и 2011 г. коефициентът на локализация при него е под единица. „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения” от друга страна се превръща в значим едва през последните две години от периода. На национално ниво значими са отраслите „Селско, горско и рибно стопанство”, „Преработваща промишленост”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Хотелиерство и ресторантьорство”, „Образование” и „Други дейности”.

На **фиг.3** е проследена динамиката на водещите отрасли според основните икономически показатели.

Фиг. 3.

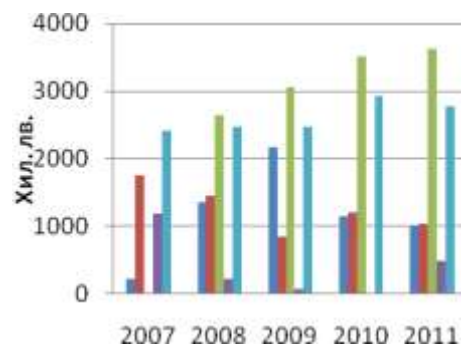

3.1. ПРЕДПРИЯТИЯ

4.1. ЗАЕТИ ЛИЦА

3.2. НЕТНИ ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ

4.1. ДМА

Фиг. 4. Разпределение на водещите промишлени отрасли в община Априлци по основни икономически показатели и години

Услуги и търговия

Над 50 са функциониращите фирми с предмет на дейност търговия и заведения за хранене и развлечения. Това са предимно магазините на Районната потребителна кооперация, десетки еднолични търговци, част от които наемат персонал, малки семейни фирми с по един и по двама работника, които в редица случаи те са от домакинството. Търговските обекти се намират в помещения на Районната потребителна кооперация, в собствени жилищни сгради, помещения под наем, отделни търговски постройки и др. Те са позиционирани в центровете на кварталите на града и селата, в някои от махалите и на други места. Заведенията за хранене и развлечения са разположени предимно в местата за настаняване, помещения на Районната потребителна кооперация, на Общината, частни помещения и др.

Сред основните отрасли и подотрасли в областта на търговията са:

- Търговия на дребно в не специализирани магазини предимно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия;
- Ресторанти;
- Кафенета;
- Барове и подобни заведения;
- Дискотеки;
- Търговия на дребно и едро със строителни материали и санитарно оборудване;
- Търговия на дребно в специализирани магазини с железария, бои, плоско стъкло, огледала и др.;
- Търговия на дребно в не специализирани магазини предимно с хляб, хлебни изделия, захар и сладкарски изделия;
- Търговия на едро и дребно със зърно, семена и фуражи;
- Търговия на едро и дребно с течни и газообразни горива и техните производствени продукти;
- Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали;
- Търговия на дребно в специализирани магазини с фармацевтични стоки;
- Търговия на дребно в специализирани магазини с книги, вестници и книжарски стоки;
- Търговия на дребно в специализиран магазини с алкохол и други напитки;
- Търговия на дребно в не специализирани магазини с разнообразни стоки;
- Търговия на дребно с употребявани стоки в магазини;
- Търговия на дребно в специализирани магазини със строителни и отоплителни материали;
- Търговия на дребно с плодове и зеленчуци;
- Търговия на дребно с месо и месни продукти;
- Друга търговия на едро и дребно;
- Неделен пазар;
- Други услуги на населението;

Селско стопанство

Общият размер на земеделските територии възлиза на 117 860,249 дка. от общата територия на общината.

В таблица 6 е даден баланс по видове територии по предназначение в община Априлци.

Таблица 6. Баланс по видове територии по предназначение в община Априлци.

№	Вид на територия по предназначение	гр. Априлци Площ в дка	с.Велчево Площ в дка	с.Скандалото Площ в дка	с.Драшкова поляна Площ в дка	Общо Площ в дка
1.	За нуждите на селското стопанство	102052,727	10664,072	4902,624	2440,826	117860,249
2.	За нуждите на горското стопанство	93396,721	7434,598	4588,512	2340,595	107760,426
3.	Населени места	5932,16	894,989	882,448	426,534	8136,131
4.	Водни течения и водни площи	1268,094	348,575	206,918	65,156	1888,743
5.	За нуждите на транспорта	327,18	22,844	11,510	52,146	413,68

Относителният дял на използваната земеделска площ (ИЗП) се обуславя от планинския и полупланински релеф, който заема около 2/3 от общата площ на общината. Въпреки този факт, през 2010 г. община Априлци попада в групата на общините с високо равнище (над 4 дка.) на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 6,41 дка., макар по дял на ИЗП (9,28%) в общата територия на общината да попада в групата на общините с нисък дял (под 15%). Отрасловата структура на селското стопанство в общината включва предимно следните отрасли и подотрасли: комбинирани растително-животновъдни частни стопанства; отглеждане на дребен рогат добитък; отглеждане на едър рогат добитък и др. Според делът на стопанствата община Априлци се отнася в групата на общините със среден дял (0,10-0,40%).

Поради характера на релефа преобладават гори, мери и пасища. Това предполага приоритетно развитие на животновъдство и някои видове трайни насаждения.

Липсата на средства и сравнително бедните почви не дават възможност традиционното растениевъдство да се развива ефективно. Условието са подходящи за развитие на трайни насаждения.

► Растениевъдство

Поради планинския характер на релефа в община Априлци не се засаждат площи с основни земеделски култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед. В условията на пазарна икономика се създадоха някои нови площи с трайни насаждения, само от няколко арендатори на земя и частни земеделски стопани.

В общия размер на обработваемата земя в общината се включват:

- трайни насаждения, предимно сливи, ябълки, малини, арония и др.;
- ливади за производство на сено;
- ниви – в ограничени размери засети основно с картоф, царевица и др., преди всичко за домашно ползване и т.н.

На територията на общината не функционират земеделски кооперации, които да обработват земеделските земи. Само няколко арендатори обработват незначително количество от общия размер на земеделската земя.

► Животновъдство

Животновъдството е свързано с отглеждането най-вече на овце, кози, крави и др. и с пасищния ресурс, приготвянето на сено и пр. На територията на общината има значителни по размер пасища и земеделски площи за производство на сено. С най-голяма територия са високопланинските пасища. На тях има възможност да пашуват голямо количество селскостопански животни – предимно овце и крави. Във връзка с намаляването броя на животните, намаленото пашуване върху тяхната територия се отразява негативно върху тревната растителност.

Резерв за допълнителна заетост и доходи има при развитие на пчеларството, въпреки, че за периода 2008-2010 г. в общината не е изплащана финансова помощ по Националната програма по пчеларство.

Броят на отглежданите селскостопански животни в община Априлци по видове през 2011 г. е представен в таблица 5.

Таблица 5. Брой селскостопански животни по видове през 2010 г. (бр.)

ВИДОВЕ	АПРИЛЦИ	БЛАСТ ЛОВЕЧ	ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ (%)
ГОВЕДА - ОБЩО	237	11175	2,12
В Т.Ч. КРАВИ	173	6568	2,63
ОВЦЕ - ОБЩО	3960	43941	9,01
В Т.Ч. ОВЦЕ МАЙКИ	3339	35950	9,29
КОЗИ - ОБЩО	581	16640	3,49
В Т.Ч. КОЗИ МАЙКИ	478	14251	3,35
СВИНЕ - ОБЩО	42	15125	0,28
ПТИЦИ – ОБЩО	5023	326210	1,54
В Т.Ч. КОКОШКИ НОСАЧКИ	4938	174548	2,83

ПЧЕЛНИ СЕМЕЙСТВА	544	20956	2,60
------------------	-----	-------	------

Най-съществен е делът на отглежданите овце в общината спрямо овцете в областта. В община Априлци се отглеждат 9,01% от всички овце и 9,29% от овцете майки. Останалите видове са с незначителни дялове, като най-нисък е дела на отглежданите свине. В общината се отглеждат само 0,28% от отглежданите в областта свине.

Отглежданите в момента животни са разпръснати основно в дребни смесени частни стопанства. Само няколко са лицата, които отглеждат сравнително по-голямо количество овце или крави. Наблюдава се тенденция за намаляване броя на селскостопанските животни. Произвежданата продукция (мляко, месо, домашни животни за продан) е предимно за задоволяване на лични нужди.

Само няколко птицевъди отглеждат сравнително по-големи количества пилета за продажба. Проявява се определен интерес към подотраслите зайцевъдство и пчеларство.

► Горско стопанство

В общината горският фонд обхваща около половината от територията ѝ. Горите са едно от изключително важните богатства и ресурс на общината.

Малко над половината от горския фонд е държавна собственост, 23% от горите са частни, а общински – малко над 8%. Около 14% са временно стопанисваните от общината, със статут на съществуваща собственост преди възстановяване. Около половин процент са собственост на юридически лица.

Фиг. 5: Разпределение на горите по форма на собственост

5.1. ОБЩА ПЛОЩ

5.2. ЗАЛЕСЕНА ПЛОЩ

Общият запас на дървесина в горските територии е 2 415 837 м³. На фиг. 2 е представено разпределението на горите в горските територии на общината по групи гори по функции.

Фиг.6: Разпределение на горите по функции

6.1. ОБЩА ПЛОЩ

Съобразно функциите им 74% от горските територии на общината са причислени към групата “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”. Към групата “Рекреационни гори и земи” са включени 7% от горските територии, а към защитните – 19%. Защитените зони по „Натура 2000” са 3568 ха, от които залесени са 3551 ха. Най-голяма част от защитените територии заема Националният парк “Централен Балкан”.

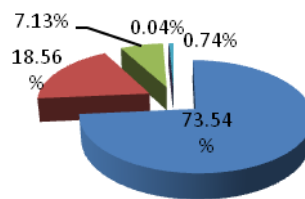
Лесоустройствените проекти на ловното стопанство и общината осигуряват добри предпоставки за стопанисване и ползване на горския фонд. Основните насоки на организация на горското стопанство в общината, предвидени в лесоустройствените проекти, са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им.

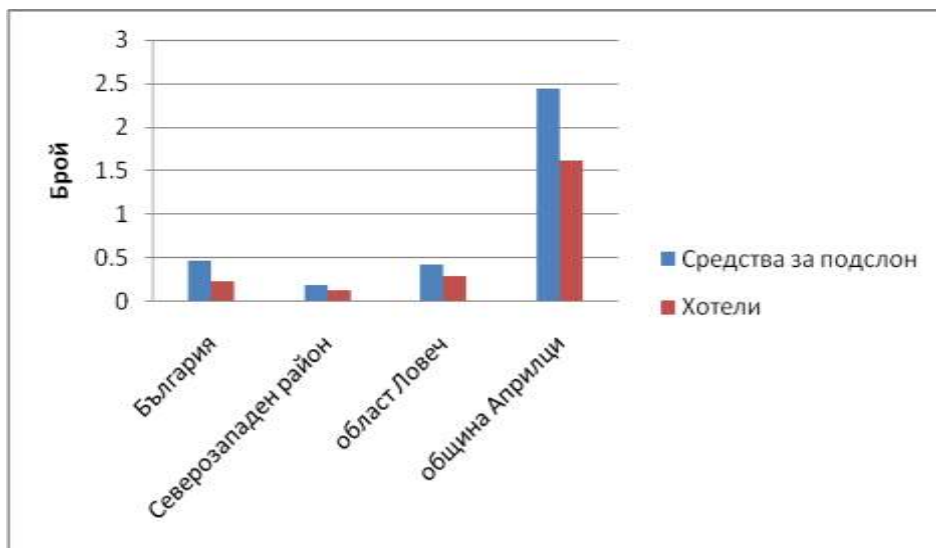
► Туризъм

Природноклиматичните условия благоприятстват развитието на туризма в община Априлци. Те определят и основните видове туризъм, които се развиват в региона – ваканционен, екологичен, здравен, селски, еко, ловен а напоследък и алтернативен туризъм.

През 2010 г. в общината функционират 102 места за краткосрочно настаняване (почивни станции, семейни хотели, къщи и самостоятелни стаи). Легловата база възлиза на 1378 легла. Реализирани са 13 869 нощувки. Средствата за подслон (хотели, хижи, други вилни селища, къмпинги) са 9, които разполагат със 130 стаи и 325 легла. Реализирани са 5699 нощувки, в т.ч. 42 от чужденци. Хотелите са 6, които разполагат с 90 стаи и 217 легла. През 2012 г. в общината функционират общо 92 места за настаняване и средства за подслон, с леглова база 1302 легла. Реализираните са 18 815 нощувки. През 2013 г. в общината функционират общо 104 места за настаняване, с леглова база 1349 легла. Реализираните са **24 744** нощувки. На територията на общината са категоризирани общо 49 заведения за хранене и развлечение с общ капацитет 2534 места. В абсолютен размер броят на туристическите обекти изглеждат твърде малко, но съпоставяйки ги с броя на населението в общината позволява възможността за сравнителен анализ на тези показатели с величините им за България, за Северозападния район и за област Ловеч. На **фиг.7** са представени средствата за подслон и хотелите, които се падат на 1000 души от населението.

6.2. ЗАЛЕСЕНА ПЛОЩ

Фиг.7. Средства за подслон и хотели на 1000 души от населението

Инфраструктура

Техническата инфраструктура на Община Априлци обхваща материално – техническите мрежи и съоръжения на четири основни инженерни системи:

- транспортна;
- енергийна;
- водостопанска
- съобщителна

► Транспортна инфраструктура

На територията на общината са изградени пътища III клас от Републиканската пътна мрежа, общински пътища IV клас, местни пътища и пътища до земеделските земи.

На 30 км. от центъра на общината преминава главната транспортна артерия път Е – 772 /I – 4 София – Севлиево – В. Търново – Шумен/. Чрез него се осъществяват връзките на общината с основните транспортни коридори, които преминават през северна България. Важно значение за икономическото развитие на общината и за връзките с населените места в Северна и Южна България има второкласния път II – 35. Той формира транспортната ос север – юг, свързващ Северна и Южна България през Троянски проход. От центъра на гр. Априлци до този път разстоянието е 25 км. (до гр. Троян). Поради голямата надморска височина той е затворен през целия зимен сезон, а отдалечеността на другите проходи увеличава транспортните разходи. До тези основни пътни артерии, част от пътищата са от третокласната пътна мрежа на територията на общината. По тези участъци от пътя се осъществяват и транспортните връзки между общините Априлци – Троян, Априлци – Ловеч, Априлци – Севлиево.

Път III – 607 гр. Троян – гр. Априлци, представляващ път от третокласната пътна мрежа на територията на общината е в добро техническо състояние.

Другият третокласен път на територията на общината е III – 607 гр. Априлци – гр. Калюфер, участък гр. Априлци – хижа Тъжа. Този път има стратегическо значение и изключително важно значение за управлението на Национален парк “Централен Балкан”, развитието на туризма и на екологосъобразен поминък на населението.

На територията на общината няма ж. п. мрежа. Най-близката ж.п. гара е в гр. Троян и се намира от гр. Априлци на 25 км. Тази железопътна мрежа на територията на областта е представена от второстепенната ж.п. линия Левски – Ловеч – Троян която има известно стопанско значение за общината.

Най-близкото летище за гражданската авиация се намира в гр. София и е на разстояние 170 км. от общината.

► **Електроенергийна система**

Електроенергийната система на община Априлци е част от единната електроенергийна мрежа, както на Ловешка област, така и на страната. Общината се обслужва от електроразпределително дружество “ЧЕЗ Електро България” технически район Троян.

Електроснабдителната мрежа е развита, но е необходимо подобряване на техническото и състояние и кабелизация на мрежите НН. Годишната консумация на електричество е основно от населението и функциониращите предприятия на територията на общината.

Всички населени места на общината са електрифицирани. Уличното осветление се осъществява с енергоспестяващи лампи.

- Гъстотата на разпределителната мрежа е над средната за страната – т.е. добре развита и осигурява захранването на всички населени места.
- На територията на общината има един функциониращ ВЕЦ, четири МВЕЦ и една фотоволтаична инсталация.

► **Водоснабдителна система**

През територията на общината преминават три основни външни водопровода. Един от тях е каптажа “Бъзов дял”, откъдето води началото си външния водопровод за кварталите на общината - Видима и Зла река, с. Скандалото и с. Велчево. От този водопровод се захранва и населено място (с. Гумощник) от съседна община (Троян). Другият външен водопровод започва от каптажа “Пенови дупки” и осигурява питейна вода за кварталите Острец и Ново село, като при необходимост водата може да се прехвърли като допълнително количество вода към другия водопровод. И двата водоизточника (“Бъзов дял” и “Пенови дупки”) се намират на територията на Национален парк “Централен Балкан”. След ВЕЦ “Видима” е изграден резервоар, от който води началото си външния водопровод за населени места от община Севлиево, т.е. част от питейната вода на община Априлци служи за водоснабдяване и на друга община. Съществуват и няколко местни водопровода за водоснабдяване на някои махали. Само слабо населени и почти обезлюдени махали извън регулация нямат нито централно, нито местно водоснабдяване, а ползват водите от кладенци и извори.

На територията на общината е изградена вътрешна водопроводна мрежа. Количеството на подаваната вода е основно за населението, туристическите обекти, заведенията за хранене и развлечения, промишлеността, селското стопанство и др. отрасли. Качеството на водата отговаря по показатели на вода за питейно – битово водоснабдяване.

► **Канализационна мрежа**

В общината няма изградена канализация и пречиствателна станция за отпадни води. Поради изключително големите за мащабите на общината финансови средства, необходими за изграждането им, се търси външно финансиране. Възможно е поетапно решаване на този въпрос, чрез изграждане на локална канализация и малки пречиствателни съоръжения. В хода на времето, могат да възникнат и други решения свързани с водоснабдяването и канализацията на общината.

► **Съобщителна инфраструктура**

На територията на общината има изградена съобщителна мрежа. Част от нея е амортизирана. С оглед нейното подобряване е необходимо изграждането на оптичната кабелна мрежа.

Общината е покрита с радиотелевизионен сигнал от РРТС вр. Ботев. Поради пресечения терен остават махали, които не могат да приемат сигнал от вр. Ботев и

затова е изградена ретранслаторна телевизионна станция на местността "Свинова поляна".

Почти на цялата територия на общината има покритие със сигнал на мобилните телеоператори.

Интернет доставици в общината са два - „Виваком” АД и ЕТ „Тамара Стоянова Стоева” – гр. Априлци.

3.5. Екологична характеристика

3.5.1. Състояние и качество на атмосферния въздух

Съгласно дефиницията "Качество на атмосферния въздух" е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух в приземния слой, а именно: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали - кадмий, никел и живак и арсен. Нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и измерените концентрации за отделните показатели се определят като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия за определено време.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – "Въздух". По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

7. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
8. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
9. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
10. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
11. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
12. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно чл. 30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух - Националният център по околна среда и устойчиво развитие, съгласувано с РИОСВ, изготвя списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията на страната, който посочва разпределението на последните на:

1. райони, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определените допустими отклонения от тях (включително и районите, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите, когато за последните не са определени допустими отклонения);

2. райони, в които нивата на един или няколко замърсители, за които не са установени допустими отклонения, превишават установените норми;

3. райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове;

4. райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове.

Община Априлци попада в “райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове” и затова не фигурира в Заповед № РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на МОСВ за утвърждаване на списък на районите (агломерациите) за оценка и управление качеството на атмосферния въздух.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, утвърдени със Заповед №580/17.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите.

На територията на Община Априлци няма промишлени предприятия, които да емитират атмосферни замърсители.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства (МПС), качеството на използваните горива, състоянието на улиците и пътищата .

Замърсяването от строителството е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Комунално – битовите дейности са един от замърсители на въздуха в общината. Причината за това е използването от някои домакинства на лошокачествени твърди и течни горива за отопление през есенно зимния период, но те са малко, имат сезонен характер и не оказват съществено влияние върху качествата на атмосферния въздух като цяло.

3.5.2 Качество на Водите

Районът, в който попада Община Априлци е сравнително богат на водни ресурси. Билото на Стара планина се явява главна водоразделна линия на Черноморския и Беломорския водосборни басейни. Дълбокият карст регулира подземното подхранване на реките, а обширните стари гори допринасят съществено за водозадържането. Реките, извиращи високо от склоновете, са стръмни и с голям воден отток. На много места те падат от високи скални прагове и образуват красиви водопади. Водите като цяло са с много добри питейни качества.

Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът – през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни, а във високата – надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см. а за надморска височина над 2000м. – 150 до 200см. Снежните запаси, които се формират в границите на Община Априлци са най-важния ресурс на чиста питейна вода за населението на общината.

Местообитанията на водоемите с течащи води, включително растителността по бреговете им са с висока консервационна значимост и уязвимост. Тъй като основната заплаха за тях е замърсяването им, всички съществуващи източници на замърсяване с отпадни води и общи битови отпадъци от съоръженията и сградите трябва да бъдат обект на мониторинг и подобряване.

През територията на Община Априлци минава р. Видима и нейните основни притоци – р. Острешка и р. Зла река, формирани от множество малки реки и потоци. Приложение № 2

На територията на Община Априлци има четири геотермални извора.

Оценка на съществуващото положение:

1. Поради липса на канализационна мрежа в Общината е невъзможен контролът и анализът на качеството и количеството на битовите отпадни води. В момента се търсят начини за финансиране от различни фондове и оперативни програми от национален и международен мащаб за поетапно изграждане на канализационна мрежа.

2. Предприятия, развиващи производствена дейност съгласно нормативната уредба са задължени да имат пречиствателни съоръжения.

Фирмите, които имат изградени локални пречиствателни съоръжения на територията на Община Априлци са:

- "Свежо пране" ЕООД
- "Екофер" ЕООД
- ПК "Пластик"
- " Росина" ООД

Със Заповед № РД 280/09.09.2003г. на Директора на РИОСВ гр. Плевен е спряна производствената дейност на "Плод" АД (мандра) намираща се в гр.Априлци, поради неизградени пречиствателни съоръжения.

Туристическите обекти, за които разполагаме с информация, че имат изградени локални пречиствателни съоръжения на територията на Община Априлци са:

- семеен хотел "Дорели"
- семеен хотел "Сватовете"
- почивен комплекс "Видима"

Изводи:

- Съществуващата водоснабдителна мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция.
- Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаване на нейните качества.
- Канализационна мрежа не е изградена, използват се преди всичко изгребни септични ями.
- Пречиствателните съоръжения за отпадъчните води са недостатъчни, което е причина за безконтролното изпускане на замърсени води в реките и причинява замърсявания на околната среда.

Към настоящият момент общината предприема действия за разрешаване на проблемите, търсейки възможности за финансиране от различни източници от национален и международен мащаб.

Има изработена схема към Подробния Устроитвен План - План за регулация и застрояване на гр.Априлци за изграждане на канализационна мрежа и локални пречиствателни съоръжения за кв.Зла река и кв.Острец.

Реализиран е проект "Канализационна мрежа и локално пречиствателно съоръжение за отпадни битово фекални води на централната градска част на кв. Център, гр.Априлци".

3.5.3 Качество на почвите

Почвите са един от основните елементи на природната среда и основно средство за производство на селскостопанска продукция. Връщането на обработваемата земя на собствениците до голяма степен урегулира използването на изкуствени торове и пестециди. Високите цени на препаратите и все повече използването на органични торове ще доведе до постепенно нормализиране на почвения състав. По-голяма част от селскостопанските производители вече търсят

информация как, с какви количества и кога да торят земята си, за да запазят нейните качества и да повишат добивите от екологично чиста продукция.

В Община Априлци е реализиран успешно проект "Минимизиране на биоразградимите отпадъци чрез въвеждане на фамилно компостиране чрез компостиране в специални съдове – компостери, финансиран със средства от ПУДООС, в рамките на който са доставени пластмасови контейнери (компостери) 100 броя БИО 400 и 100 броя БИО 600. При реализацията на проекта бяха предоставени компостери на 185 домакинства, 4 броя семейни хотели и 11 места за настаняване. Участници в проекта използват компостерите и вече произвеждат компост с добри характеристики, който използват в личните си стопанства (за наторяване на дворовете, дървестната растителност и саксийните растения).

Директното използване на компоста в личното стопанство подобрява влагосъдържанието, водопропускливостта и съдържанието на хумус в почвата, повишава почвеното плодородие, предотвратява замърсяването на почвата с вредни микроорганизми и плевели, което допринася за подобряване на условията за развитие на отглежданите растения, характерни за нашия край – картоф, сливи, арония, малини и др. **Компостирането** е метод, при който органичните отпадъци от селското стопанство, бита (оборска тор, листа, нарязана слама, стебла, кухненски отпадъци, хартия, утайка от кафе и др.) се подлагат на биологично разграждане при контролирани условия.

Да компостираш означава целенасочено да създадеш условия за по-бързо естествено преработване на растителни и други биологично разградими отпадъци до превръщането им в ценно вещество, което обогатява почвата.

На територията на общината няма данни за нарушени почви в количества които да заслужават внимание.

Водната и ветрова ерозия са естествените природни явления които влияят пряко върху състоянието на почвения слой. Факта, че в общината няма наличие на големи обезлесени терени което създава и предпоставката действието на ерозионните фактори да не е силно изразено.

Липсата на полезни изкопаеми и открити кариери за добив е другата причина в общината да няма нарушени терени в големи размери.

ИЗВОДИ:

- Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и петролни продукти.
- Във високите части на планината по поречията на реките основният проблем на почвите е свързан с ерозията.
- Връщането на обработваемата земя на собствениците, високите цени на препаратите и все по-честото използване на органични торове ще запазят качествата на почвения състав.

4. Съществуващо състояние и практики по управлението на отпадъците

4.1 Данни за отпадъците – анализ на състоянието и прогноза за вида, количеството и източниците на отпадъци образувани на територията на община

На територията на общината се образуват различни видове отпадъци, като преобладава дялът на смесените битови и биоразградимите. Количеството на образуваните битови отпадъци е променлива величина – функция от броя на

населението, годишния сезон, мястото, начина на живот, стандарта на живот на населението, степента на благоустрояване на населеното място, начина на отопление на сградите – с или без използване на твърдо гориво и други компоненти. Общо на територията на Община Априлци годишно се генерират средно 1100 т. битови отпадъци.

Смесените битови отпадъци от територията на община Априлци се образува от домакинствата в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в обществените сгради, социални и административни сгради, търговските обекти и обекти за отдих и забавление, които нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите. Смесените битовите отпадъци по състав и количество се изменят под влияние на различни фактори от социален и икономически характер, поради което за различните години техните количества и състав се променят.

В началото на 2007г. е прекратена експлоатацията на общинското депо за битови отпадъци на територията на Община Априлци и отпадъците се извозват на Регионалното депо за неопасни отпадъци Троян – Априлци”. За него е издадено от Министерството на околната среда и водите, Комплексно разрешително № 265-НО-ИО-АО/2008 г. по реда на Закона за опазване на околната среда.

Количеството на депонираните твърди битови отпадъци на регионалното депо се определя чрез електронна везна/автокантар, която е поставена на входа на депото. Специализираните сметоизвозващи машини преминават през нея при влизане и излизане от депото. Везната е свързана със специален софтуер, позволяващ издаването на кантарни бележки за всеки курс извозени отпадъци. Общото количество на постъпилите отпадъци се отчитат ежемесечно, като данните се записват в Отчетни книги по приложение № 2, към чл.7, т.2 и 3 от Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците. В следващата таблица може да се проследи, количеството на събраните, извозени и депонирани отпадъци на регионалното депо по месеци и години.

Месец	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.	2013г.	2014г.
Януари	136.9т.	63.56т.	45.24т.	66.36т.	64.6т.	42.7 т.	59.76 т.	65.68т.
Февруари	36.16т.	55.72т.	43.5т.	44.2т.	39.6 т.	34.22 т	47.26 т.	59.72 т.
Март	51.74т.	76.1т.	67.88т.	72.04т.	58.7 т.	92.74т.	54.9 т.	69.88 т.
Април	67.48т.	81.78т.	91.66т.	95.72т.	90.36 т.	98.52 т.	95.1 т.	107.02 т.
Май	100.32т.	90.6т.	92.66т.	92.1т.	96.38 т.	107.56т.	108.84 т.	113.98 т.
Юни	96.70т.	89.0т.	101.22т.	89.42т.	93.92 т.	96.70т.	89,60 т.	108.72 т.
Юли	41.14.т.	115.6т.	111.28т.	107.26т.	94,06 т.	99.06т.	123,88 т.	114.58 т.
Август	98.84т.	117.5т.	125.9т.	142.16т.	151.60 т.	124.5т.	141,96 т.	144.1 т.
Септември	89.16т.	108.18т.	114.88т.	92.28 т.	121.88 т.	44.9т.	106,64 т.	133.82 т.
Октомври	79.70т.	96.62т.	99.26т.	105.00 т.	87.12 т.	101.08 т.	111,74 т.	101.56 т.
Ноември	69.34т.	81.64т.	88.82т.	83.02 т.	71.00 т.	71.58 т.	94,58 т.	86.68 т.
Декември	29.84т.	69.02т.	71.52т.	60,72 т.	78.16 т.	52.68 т.	64.64 т.	66.16 т.
Общо за годината	897.32т.	1045.32т.	1053.82т.	1050.28 т.	1047.38 т.	966.24 т.	1077.5 т	1171.90 т.

Границите на районите, честотата на обслужване и видът на предлаганите услуги по чл.62 от Закон за местни данъци и такси, които общината ще извършва през съответната година на територията на община Априлци се определя ежегодно със Заповед на Кмета на общината, съгласно Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определянето и администрирането на местните данъци и такси.

Не е извършен морфологичен анализ на образуваните битови отпадъци по видове. След охарактеризиране на постъпващите на депото отпадъци, са разделени и по данни на служителите на Регионалното депо за 2010 г. са депонирани следните видове отпадъци:

Вид отпадък	Количество отпадъци по фракции в тонове	%
Смесени битови отпадъци от населението и фирмите в община Троян	11 073	76,9
Отпадъци от паркове и градини	19	0,13
Отпадъци от улици	808	5,6
Смесени битови отпадъци от населението и фирмите в община Априлци	1 050	7,3
Общо за годината битови отпадъци	12 950	
Производствени отпадъци	1444	10

Направените проучвания от служителите на депото за морфологичния състав на отпадъците за 2010 г. са посочени в следващата таблица:

№	Компоненти на битовите отпадъците	обем %
1.	Хартия и картон	8
2.	Текстил	11
3.	Пластмаси	14
4.	Стъкло	1
5.	Метали	5
6.	Хранителни	25
7.	Други	35
	ОБЩО	99
	Строителни отпадъци	1

Морфологичен анализ на състава и количествата на битовите отпадъци ще се извърши съгласно сроковете в §4 на наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

През 2006г. в Община Априлци стартира проект за домашно компостиране, в рамките на който са проведени разяснителни кампании сред населението, отпечатани са ръководства с начините и методите за домашно компостиране и са доставени пласмасови контейнери (компостери), 100бр. БИО 400 и 100бр. БИО 600. При реализацията на проекта бяха предоставени компостери на 185 домакинства, 4бр. семейни хотели и 11 места за настаняване.

Битовите отпадъци по състав и количество се изменят под влияние на фактори от сезонен и социално икономически характер, поради което за различните години техните количества и състав се променят.

Строителни отпадъци

Дейностите по събиране, транспортиране и съхранение на строителни отпадъци се извършва от лица, притежаващи разрешение по чл.37 от ЗУО (ДВ бр.86/2003г.). От началото на 2014 г. е в сила изискването на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (ДВ,бр.89 от13.11.2012г.), за изготвяне на план за управление на строителните отпадъци, като в чл. 4 са посочени случаите, в които не се изисква. Съгласно нормативната уредба до 01.01.2020 г. трябва да се рециклират или да се оползотворяват 70 % от неопасните строителни отпадъци спрямо общото тегло на отпадъците, което е задължение на инвеститорите.

Общинска администрация е отговорна за управлението на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината. Изолационни и други строителни отпадъци от неминерален произход постъпват на депото за неопасни отпадъци. Съгласно Комплексното разрешително до 7000 тона строителни отпадъци могат да постъпват на Регионалното депо за неопасни отпадъци.

По данни от служителите на Регионалното депо, количествата на строителните отпадъци, които постъпват на депото са в рамките на 1 % спрямо общото количество депонирани отпадъци.

Община Априлци разполага със 3 броя съдове тип „лодка“ с вместимост 2м³ за строителни отпадъци от бита.

През предходния период на действие на програмата, строителни отпадъци се използват от частни лица за насипване на собствени терени.

На територията на общината все още има места, където се изхвърлят нерегламентирано строителни отпадъци. Това води до увеличаване на разходите на общината за почистването им. По тази причина общинска администрация внесе за разглеждане в Общински съвет Априлци, предложение за обособяване на временни площадки за съхранение на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата, изкопни земни маси и камъни.

Производствени отпадъци

За управлението на производствените отпадъци са отговорни съответните лица, при чиято дейност те се образуват и притежателите им, съгласно чл.7 и чл.8 от ЗУО (ДВ бр.53 от 2012 г.).

На Регионалното депо се приемат за депониране само производствени отпадъци, които са разрешени с Комплексното разрешително. Фирмите, които депонират производствени отпадъци на Регионалното депо, преди това трябва да извършат основно охарактеризиране на видовете производствени отпадъци и процедурите, определени в част I на приложение 1 към Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013г.).

4.2 Съществуващи практики за събиране и транспортиране на отпадъците

4.2.1 Събиране и транспортиране на отпадъци

В Община Априлци има организирана система за събиране и транспортиране на отпадъците. Дейността покрива 97 % от населението на общината. Системата за събиране на битовите отпадъци е организирана като общинска дейност. Отпадъците се събират на територията на гр. Априлци – кв. "Видима", кв. "Острец", кв. "Зла река" и кв. "Ново село" и както следва населените места с. Скандало, с. Велчево и с. Драшкова поляна. Не се обслужват някои от махалите на територията на общината поради затрудненият достъп на сметоизвозната техника и ограниченият брой на постоянно живеещите там жители. Останалите дейности по улично почистване – миене и метене на уличните платна и тротоарите, поддържане на тревните и цветни площи, се извършва от работници по програмите за временна заетост и работници, ползващи социални помощи.

Съдовете използвани за събиране на ТБО са:

1. контейнери 4 м³ за смесени битови отпадъци – 42 бр.
2. контейнери тип "Бобър" 1,1 м³ за смесени битови отпадъци – 301 бр.
3. кофи "Мева" 0,11 м³ - 526 бр.
4. паркови и тротоарни кошчета 0,06 м³ за смесени битови отпадъци - 41 бр.

№	Тип съдове	Обем (м ³)	Материал за изработка	Брой
1	Контейнер	4,0	метал	42
2	Контейнер тип „Бобър“	1,10	метал	301
3	Кофа	0,12	метал	526

Специализираните автомобили са :

1. Специализираните сметоизвозни коли с надстройка и устройство за пресоване на отпадъците, марка "ИСУЗО" NPR 60 – 1бр.и "IVECO" DAILY 70 C 15 - 1 бр. - за контейнерите тип „Бобър“ и кофи тип „Мева“;
2. Контейнеровози ГАЗ 53 - 1 бр. - за контейнери 4м³ ;

От 09.09.2013 г. Община Априлци притежава Регистрационен документ № 08-РД-194-00 за извършване на дейности по събиране и транспортиране на отпадъци, които нямат опасни свойства.

Видове отпадъци, за които Община Априлци е получила разрешително за събиране и транспортиране са посочени в следващата таблица:

№	Вид на отпадъка	
	Код	Наименование
	1	2
1	20 03 01	Смесени битови отпадъци
2	20 03 03	Отпадъци от почистване на улици
3	03 01 05	Трици, талаш, изрезки, парчета, дървен материал, талашитени плоскости и фурнири, различни от упоменатите в 030104
4	10 01 01	Сгурия, шлака и дънна пепел от котли (с изключение на пепел от котли, упомената в 100104)
5	17 09 04	Смесени отпадъци от строителство и събаряне, различни от упоменатите в 17 09 01, 17 09 02 и 17 09 03
6	20 02 01	Биоразградими отпадъци

Четирикубиковите контейнери се използват в махали и зони на населените места със затруднен достъп и сезонно използване на жилищата. Отпадъците в тези контейнери се извозват до депото в същите съдове, в които се събират и съхраняват. Автомобила за контейнерите с обем 4м³ е предназначен за транспортиране само на един контейнер. Товарните и разтоварни работи са механизирани.

Специализираните сметоизвозни коли с надстройка и устройство за пресоване на отпадъците имат увеличена полезна товароподемност чрез увеличаване на степента на уплътняване. В зависимост от отпадъците, средното уплътняване /компактиране/ е 3:1 а максималното 5:1. Този тип коли обслужват несменяемите съдове: тип „Бобър”и кофи „Мева”.

Обслужването на кошчетата 0.06 м³ в парковете, градините и тротоарите се извършва ръчно.

В общината е възприета планово-регулярна система за транспортиране на отпадъците. Тя се състои в редовно транспортиране на отпадъците със специализирана техника без да зависи от обема на натрупаните отпадъци.

Организирано сметосъбиране и сметоизвозване се извършва на територията на цялата община с честота веднъж седмично, четири пъти месечно.

В началото на 2007г. е преустановена експлоатацията на съществуващото депо за ТБО на Община Априлци, находящо се в землището на с. Велчево, местност “Търсака среден ръкав”. Изработен е Проект – “Закриване и рекултивация на депо за твърди битови отпадъци на Община Априлци” от фирма “М Инвестконсулт 2000” – ЕООД гр. Плевен и внесен за разглеждане в ПУДООС гр.София, с вх.№ ОТП-700245/28.05.2007г. Проекта е одобрен за финансиране, проведена е процедура за избор на изпълнител по ЗОП, но с писмо с изх.№ 08-00-3355/06.08.2009г. МОСВ уведомява, че поради намаляване на размера на приходите и ограничения финансов ресурс, подписването на договори за изпълнение на екологични обекти се преустановява. За обекти, за които процедурата по ЗОП е в процес на провеждане, да бъде прекратена. За проведените процедури да не се подписва договор с избрания изпълнител. Търсят се възможности за финансиране на проекта за рекултивацията на закритото депо, находящо се на територията на общината.

На 10.01.2007г. е подписан Договор с фирма “Комунални услуги” ЕООД гр.Троян, която е оператор на Регионалното депо за неопасни отпадъци “Троян-Априлци”, където след тази дата се извозват, третират и депонират ТБО генерирани на територията на Община Априлци.

Отчитането и заплащането на услугата към настоящият момент се извършва на база ежедневна кантарна бележка и месечна справка за проведените измервания по автомобили от Регионалното депо за неопасни отпадъци Троян - Априлци.

С развитието на туризма, броят на временно пребиваващите на нейна територия нараства, а от там и количеството генерирани отпадъци ще нараства, спрямо спада на населението. По тази причина броя на съдовете в населените места не съответства на определените норми за брой жители/съд за отпадъци.

Метенето е основен метод за почистване на тротоарни и улични площи в населени места през пролетно-летния и есенния период. Когато метеорологичните условия позволяват, то се извършва и през зимата. Метенето е система от дейности, с която се цели отстраняването на всякакъв вид битово замърсяване.

4.2.2. Действия на Общините Априлци и Троян в изпълнение на изискването за създаване на регионално сдружение за управление на отпадъците

В изпълнение на изискването на чл.23 от ЗУО /чл. 19б от отменения Закон за управление на отпадъците/ се създаде регионално сдружение за управление на отпадъците между Община Априлци и Община Троян. Общинските съвети на двете общини са взели решение за участие в сдружението.

Регионалното сдружение възникна от датата на неговото първо общо събрание, което се състоя на 10.11.2010г., протоколът от което е изпратен на министъра на околната среда и водите за регистрация в специален регистър и на съответния областния управител. На първото заседание са приети вътрешни правила за работа на сдружението, избран е председател на сдружението и са определени служители, които да подпомагат работата му. Регионалното сдружение е със седалище Община Троян.

Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на регионално депо, или която има учредено право на строеж. Регионалното сдружение не формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации. Органи на управление на регионалното сдружение са общото събрание и председателят на сдружението. Общото събрание на регионалното сдружение се състои от кметовете на участващите в него общини.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на регионално сдружение.

Община, която откаже да участва, предизвика забавяне, осуети създаването или функционирането на регионално сдружение и/или на регионална система за управление на отпадъците, заплаща вредите и пропуснатите ползи на останалите общини от съответния регион.

4.2.3. Предварително третиране на отпадъци

Отговорността за организиране и финансиране на предварително третиране на смесените битови отпадъци е на общинска администрация. До този момент са изпълнявани само част от операциите за предварително третиране на битовите отпадъци: намаляване на обема и улесняване на по-нататъшното третиране и оползотворяване на част от отпадъците за които е въведена ситема за разделно събиране.

Отговорността за предварително третиране на строителните и производствени отпадъци е на притежателите им.

В съответствие с дефиницията по §1, т.25 от Наредба №6 / 2013 г., за да бъде определена една операция с отпадъци като „предварително третиране”, тя трябва да отговаря на следните критерии:

1. Да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортиране;

2. Да променя характеристиките на отпадъците, с цел: намаляване на обема им, намаляване опасните им свойства, улеснение по-нататъшното им третиране или повиши оползотворяемостта им.

- Намаляване на обема

При съществуващата на територията на общината система на третиране на ТБО се използват физически методи за намаляване на обема им.

- Намаляване на опасните свойства на отпадъците
  - Улесняване на по-нататъшното третиране на отпадъците и повишаване на оползотворяемостта им
  - Компактиране / намаляване на обема /
- Сметоизвозващите машини „ИСУЗУ“ и „ИВЕКО“, извършват компактиране (пресоване) на събраните смесени ТБО, което намалява обема им и позволява извозването на многократно по-голямо количество такива.

4.2.4. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Община Априлци е малка община с население 3338 жители, по данни на НСИ от преброяването през 2011 г. и е член на “Регионално сдружение по управление на отпадъците – регион Троян”, със седалище и адрес на управление гр.Троян, пл.”Възраждане” №1 и съвместно с община Троян ползва общо регионално депо. На второто общо събрание на “Регионално сдружение по управление на отпадъците – регион Троян” е взето решение да се изпратят писма от името на сдружението, до всички организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки за сключване на договор за изграждане и обслужване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на двете общини. В изпълнение на решението на общото събрание, председателя на сдружението е изпратил писмо с изх. №01-1060/13.12.2012г. до всички оползотворяващи организации. В отговор на отправената покана за сътрудничество и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки на териториите на двете общини са получени писма от “ЕКОКОЛЕКТ” АД, “ЕКОБУЛПАК” АД, “БУЛЕКОПАК” АД, “РЕПАК” АД и “МУЛТИ ПАК-Парк за управление на ресурси” АД, проведени са срещи и разговори с представители на оползотворяващите организации, проявили интерес за сътрудничество и притежаващи разрешение по чл.81 от ЗУО, но все още не е подписан договор с конкретна организация. Тъй като не е получен писмен отказ от всички оползотворяващи организации, по силата на чл.26, ал. 3 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки, не може да бъде подписан договор с други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) съгласно чл.26, ал.1, т.2 от НООО.

Община Априлци още през 2007г. е изпратила писма до организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки. През 2008г. е проведена среща с представители на Национална организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки “ЕКОБУЛПАК” АД. Предложеният договор за сътрудничество беше разгледан и одобрен от Общински съвет Априлци, подписан от Кмета на общината и изпратен на “ЕКОБУЛПАК” на 07.04.2008г. Тъй като договора не бе подписан от тяхна страна, с писмо с изх. №1267/08.09.2009г. е поискана информация от “ЕКОБУЛПАК”, кога Община Априлци ще бъде включена в системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на организацията. До настоящия момент не е получен отговор.

Предвид гореизложеното считаме, че оползотворяващите организации не проявяват особен интерес към малките населени места и общини и по тази причина е взето решение двете общини (с общо население 38 276 души), участващи в Регионалното сдружение да сключат договори с една оползотворяваща организация.

Ефективната работа на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки ще намали количеството на депонираните отпадъци, което ще има положителен икономически и екологичен ефект. То ще осигури връщането обратно в производството на ценни суровини и материали. Системата за разделно събиране няма да изисква финансиране или инвестиции от страна на Община Априлци и ще бъде безплатна за населението.

Ако хората разделят своя отпадък, количеството което ще се извозва до депото ще бъде значително намалено и съответно вдигането на такса за управление на битови отпадъци няма да е толкова голямо.

С Решение № 35 /28.11.2013г. на ОбС Априлци е приета Наредба за поддържане на чистотата и управление на дейностите по отпадъците на територията на община Априлци, в която са определени местата за събиране на излезлите от употреба акумулатори и батерии, местата за смяна на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезлите от употреба МПС, ИУЕЕО и е регламентирана дейността по управление на строителните отпадъци и излишните земни маси. Генерираните инертни строителни отпадъци на територията на общината се оползотворяват.

Системи за събиране на масоворазпространени отпадъци от бита

В Община Априлци е въведена е система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), като е сключен Договор на 16.11.2009г., с оползотворяваща организация "ЕКОБАТЕРИ" АД, получила разрешение от МОСВ като организация по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори. На 26.01.2010г. са предоставени на общината 7бр. контейнери от 50л. и още 2 бр. на 28.112013г. поставени на следните места на територията та на Община Априлци:

1. гр.Априлци, кв.Център – сградата на Община Априлци
2. гр.Априлци, кв. Острец – сградата на читалище "Бъдеще - 1894 г."
3. гр.Априлци, кв. Видима - сградата на читалище "Просвета – 1927 г."
4. гр.Априлци, кв. Зла река - сградата на читалище "П. Берон – 1927 г."
5. гр. Априлци, кв. Център – сградата на ОУ "Васил Левски"
6. гр. Априлци, кв. Острец – сградата на ПГТ "Иван Марангозов"
7. с.Скандало - сградата на Кметството
8. с.Велчево – сградата на Кметството
9. с.Драшкова поляна – сградата на Кметството

От поставените на територията на общината контейнери са събрани и предадени за оползотворяване на "ЕКОБАТЕРИ" АД следните количества НУБА.

Година	Пределени количества НУБА / кг.
2010 г.	10 кг.
2011 г.	15.8 кг.
2012 г.	10 кг.
2013 г.	38 кг.
2014г.	162 кг.

На 02.12.2013г. е подписан предварителен договор за организиране на система за събиране на излезли от употреба моторни превозни средства, между Община Априлци и «АУТО ЕР» АД която е в процес на получаване на разрешение по чл.81, ал.1 от ЗУО за управление на дейностите по събиране, повторно използване, оползотворяване и рециклиране на ИУМПС .

На територията на общината има една площадка за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства собственост на фирма «МТМ – ТРАНС» притежаваща Разрешение № 08-ДО-00000345-00 от 15.07.2013 г. за отпадъци със следните кодове по Наредба № 2 за класификация на отпадъците:

- Код 16 01 04* - Излезли от употреба превозни средства.

R12 - Размяна на отпадъците за оползотворяване по който и да е от методите R1 - R11;

R13 - Съхраняване на отпадъци до извършване на която и да е от операциите R1 - R12, освен временното съхраняване до събирането им на мястото на образуване;

- Код 16 01 06 - Излезли от употреба превозни средства, които не съдържат течности или други опасни компоненти.

R12 - Размяна на отпадъците за оползотворяване по който и да е от методите R1 - R11;

R13 - Съхраняване на отпадъци до извършване на която и да е от операциите R1 - R12, освен временното съхраняване до събирането им на мястото на образуване;

Депониране

Депонирането е основният метод за обезвреждане на отпадъци в община Априлци. Депото което общината използва за депониране на отпадъците си, се

намира на територията на община Троян и е изградено съгласно изискванията към площадките за разполагане на депа за отпадъци регламентирани в нормативната база - Наредби № № 12 и 13 от 1998 година, транспонирани в Наредба № 7 от 24.08.2004 година за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81 от 2004 г.) и Наредба № 6 от 27.08.2013 година за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Собственик на депото е Община Троян. Депото се стопанисва от специализирано звено на Община Троян, което е без статут на юридическо лице и е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити – общинско предприятие „Комунални услуги – Троян“.

През 2008 г. е издадено комплексно разрешително № 265-НО-ИО-АО/2008 г. на „Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Троян и Априлци“. Ежегодно РИОСВ извършва проверки по изпълнение на условията му.

Основни клаузи на споразумението за съвместна експлоатация с община Априлци

В изпълнение на нормативните изисквания на Закона за управление на отпадъците, през 2010 г. е учредено регионално сдружение на общините – регион Троян, в което влизат Община Троян и Община Априлци. Общото събрание на сдружението е определило единна цена за депониране на тон отпадък, която ежегодно се актуализира. Сдружението работи съобразно изискванията на членовете от 23 до 28 от Закона за управление на отпадъците.

Оставащ капацитет и прогноза за възможностите за обезвреждане на цялото количество битови отпадъци.

Съгласно проекта на Община Троян, депото се състои от три клетки, като третата не е изградена. Клетка №1 има работен обем 56 172м³ и заема площ 16,7дка. Клетка № 2 е с работен обем 145 400м³ и площ – 23,8дка.

В момента се запълва втора клетка. Оставащият капацитет на клетката към 2012 г. е около 56 300 м³. С въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците, обемът на постъпващите за депониране твърди битови отпадъци ще намалее, което ще доведе до удължаване на срокът на експлоатация на клетката. Обемът на отпадъците в първа клетка е намалели е под проектната кота на запълване поради естественото слягане на отпадъците.

При усъвършенстване на системата за разделяне на цялото количество оползотворими отпадъци, се предвижда удължаване на експлоатационния срок на цялото депо.

Вид на отпадъците – изпълнение на забраните и ограниченията за депониране на специфични видове отпадъци

В комплексното разрешително на Регионалното депо за неопасни отпадъци на общините Троян и Априлци са посочени кодовете и видовете отпадъци, съгласно Наредба № 3 за класификацията на отпадъците, които могат да бъдат депонирани.

Съгласно Наредба № 2 (ДВ бр.10/2013 г. изм. ДВ бр.86 01.10.2013 г.), се води отчетна книга за количествата и свойствата на депонираните отпадъци.

Кратко описание на технологията за депониране

- разтоварване
- разстилане с уплътняване
- запръстяване
- оросяване с инфилтрирани води (ИВ)

След като сметовозните коли напуснат стопанския двор навлизат в района на клетката за депониране. Клетките са оградени от земно насипни диги. Последните са с трапецовидно сечение, височина от 0÷7 m, ширина на короната 4 m и откоси 1:2.5 m. Във всяка от клетките се навлиза по вътрешен експлоатационен път, който завършва с обръщателна площадка. След разтоварване на отпадъците в работния сектор, същите се разстилат на определена дебелина и се уплътняват ежедневно с трактор, до дебелина на слоя около 1,8m. Хоризонталните пластове се изолират с промеждутъчни

слоеве пръст (инертен материал) с дебелина около 0,2м. При запълване на определения сектор се преминава в съседния, до достигане на необходимия работен хоризонт. Операциите се повтарят до запълване на целия капацитет на клетката. След достигане на максималната кота на натрупване в Клетка 1, се започва депонирането в Клетка 2. Едновременно с експлоатацията на Клетка 2 ще се извършва и рекултивация на Клетка 1, съгласно утвърден проект на Община Троян.

В комплексното разрешително са определени условията за провеждане на мониторинг при експлоатацията на депото.

Ежедневно се извършва контрол на:

- постъпващите отпадъци;
- температурата на въздуха и количеството валежи от отговорника на депото;
- инфилтрат – следи се обема и състава на инфилтриралите води;

Периодичен мониторинг:

- от всеки контролен кладенец (4бр. общо за депото) периодично (на всяко тримесечие) се вземат проби от акредитирана лаборатория и се извършват измервания за установяване качеството на подземните води по показатели – температура, рН, БПК, окисляемост, ХПК, хлориди, твърдост, манган, олово, мед, никел, цинк, хром;
- повърхностните води – от всеки мониторингов пункт - I-ви преди улавяне на водите в системата от охранителни канали, II-ри след заустването от охранителни канали, периодично (на всяко тримесечие) се вземат проби от акредитирана лаборатория и се извършват измервания за установяване качеството на повърхностните води по показатели: температура, рН, БПК, окисляемост, ХПК, хлориди, сулфати, азот (амониев), азот (нитритен), ел.съпротивление, фосфати, желязо, обща твърдост, манган, олово, мед, ниокел, цинк, хром;

-газови емисии – пунктовете са определени на вертикални газови кладенци, мониторинга ще се провежда след рекултивиране на частите на депото.

Цена за депониране и обосновка на необходимостта от промяната ѝ с цел покриване пълните разходи за изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за депото

Инвестициите свързани с дейностите закриване и рекултивация на депото се обезпечават чрез ежемесечни отчисления, съгласно чл. 62 от Закона за управление на отпадъците. Разходите по експлоатация на депото ще нарастват и от увеличените материални разходи и тези за труд.

-Термично третиране – този метод не се прилага.

4.2.5. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

На територията на Община Априлци има един склад за съхранение на негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита /ПРЗ/, находящ се в землището на гр. Априлци, кв.Острец, м. “Игов рът”. Склада е със зазидани врати и прозорци и ограден с мрежа. Района около склада периодично през летния сезон се почиства от израстналата растителност.

По отношение прилагането на Закон за управление на отпадъците е извършена класификация на негодните за употреба пестициди съгласно чл.7 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците (ДВ, бр.44/2004г.), изпратена на РИОСВ – Плевен с писмо изх.№1172/10.08.2010г.

Общинска Администрация е изготвила проект с който Община Априлци кандидатства пред Междуведомствена експертна комисия по старите ПРЗ към Министерството на земеделието и храните за отпускане на безвъзмездна помощ за безопасното екологосъобразно обезвреждане на складираните, залежали и забранени за употреба ПРЗ на територията на общината, внесен в МЗХ с вх. №07-651/02.12.2008г.

През месец септември 2013г. е извършена проверка на склада в които се съхраняват залежали и забранени ПРЗ във връзка с реализацията на проект на МОСВ по Българо-швейцарска програма за сътрудничество “Помощ за подготовка на окончателно проектно предложение по фонд ППП на проект „Екологосъобразно

обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност", който ще се реализира на национално ниво до средата на 2019г.

Изработен е и Проект – "Закриване и рекултивация на депо за твърди битови отпадъци на Община Априлци" и внесен за разглеждане в ПУДООС гр.София, с вх.№ ОТП-700245/28.05.2007г.

4.2.6. Внасяне и изнасяне на отпадъци

На територията на общината няма фирми преработващи отпадъци от внос, или такива които да правят износ.

4.3. Администриране на дейностите по управление на отпадъците

4.3.1. Управление на дейностите по отпадъците

Отговорни лица, контролни звена, комисии

В Община Априлци отговорните звена и лица за управлението на отпадъците са Общински съвет Априлци, Кмета на общината, Заместник кмета, кметските наместници, Директор дирекция "Устройство на територията, общинска собственост и евроинтеграция", главен специалист "БАИС ОМП и ОЗ", ст. специалист "Екология", служителите назначени към дейност "Чистота".

Общинска комисия отговорна за решаване на проблемите с отпадъците е постоянна Комисия по териториално и селищно устройство, общинска собственост, екология и околна среда към ОБС – Априлци.

Отчет на дейностите се извършва от Кмет - Зам.кмет - Директор дирекция "УТОСЕ" – ст. специалист "Екология" пред ОБС Априлци.

Организационна структура и предприети действия за съвместно решаване на проблемите по управление на отпадъците с други общини

– Създадено е Регионално сдружение за управление на отпадъците „Троян-Априлци“.

4.3.2. Местна нормативна уредба, имаща отношение към управлението на отпадъците

На територията на общината действат следните Наредби приети с решение на Общински съвет Априлци:

Наредба за поддържане на чистотата, опазване на околната среда и управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Априлци, определяща реда и условията за извършването, събирането, в т.ч. разделното, превозването, обезвреждането и оползотворяването на битови, строителни и масово разпространени отпадъци, приета с решение № 294/28.11.2013 г. от Общински съвет – Априлци, след последните промени на Закона за управление на отпадъците и поднормативните актове по прилагането му.

Наредба №1 за обществения ред на територията на Община Априлци.

Наредба № 16 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите предоставяни от община Априлци.

По тези наредби се следи за управлението на дейностите по отпадъците и поддържането на чистотата на територията на общината.

4.3.3. Контролна дейност

Компетенциите за осъществяване на управление на отпадъците са съгласно изискванията на нормативната уредба.

В Община Априлци контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от кмета на общината и инспекторите на РИОСВ – Плевен. Упълномощените със заповед на кмета длъжностни лица водят превантивен контрол за недопускане на големи отклонения от съществуващата организация за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците.

4.3.4. Работа с обществеността

Целта на общината е системно да се работи за повишаване на екологичната култура и екологичното съзнание на по – голямата част от населението и най-вече на децата в Общината. Като успешни първи стъпки може да бъде оценено доброто взаимодействие на общината с местните физически и юридически лица, училища, детски градини и читалища, участващи в инициативите на общината в рамките на кампанията “Да изчистим България” и др.

Въпреки целенасочената дейност и постоянна работа на общинската администрация все още няма формирано правилно отношение на гражданите към управлението на отпадъците, няма създадени съзнателни навици за опазване на околната среда от замърсяване с отпадъци.

Основните усилия по отношение на гражданите са насочени именно към промяна на нагласата и съзнанието им по отношение на опазването на околната среда. На този етап се постигат все още незначителни резултати.

Напоследък все повече се заговаря за прилагане на публично – частното партньорство, като модел за добро сътрудничество. В областта на опазване на околната среда това би било полезно и ефективно.

4.4. Отчетност

Отчетността на генерираните отпадъци се води чрез методи и средства, уредени в нормативна уредба. Събиране на Информационни карти – Отчетна книга за събиране, транспортиране и временно съхраняване на битови отпадъци и/или строителни отпадъци. Съществува и Отчетна книга на регионалното депо, която се попълва от оператора на депото. Представят се годишни отчети във връзка с изискванията на Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.).

Отчетността е основния елемент на документирането на управлението на отпадъците. Следвайки йерархичната схема на документиране е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности по обезвреждане или генерират отпадъци да разработят и приемат свои програми за управление на отпадъците. Тези програми ще бъдат включени в Общинската програма за управление на отпадъците.

4.5. Финансово – икономически анализ на дейностите по третиране на отпадъците

Разходите за дейностите по управление на отпадъците се определят ежегодно с план-сметка за дейност „Чистота“, която се приема от ОБС - Априлци.

В такса битови отпадъци са включени разходите за сметопочистване, сметоизвозване, осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци, за отчисленията по ЗУО, разходи за експлоатация на депо и разходите за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване.

В следващата таблица са сравнени събраните приходи от такса „битови отпадъци“, разходите за събиране и транспортиране, разходите за депониране на отпадъците спрямо количеството депонирани отпадъци.

Година	Приходи от такса битови отпадъци / лв.	Разходи за предоставяне на услугата сметосъбиране и сметоизвозване / лв.	Количество депонирани отпадъци	Цена за тон депониран отпадък / лв.	Заплатени средства за депониране в т.ч. отчисленията по ЗУО и разходи за експлоатация на депо /лв.
2009 год.	218 378	209 247	1053.82 т.	10	9 215
2010 год.	181 733	212 104	1050.28 т.	10	9 947
2011 год.	373 825	217 800	1047.38 т.	12.02	12 589

2012 год.	186 110	217 148	966.24 т.	22.58	21 818
2013 год.	250 528	337 313	1077.5 т.	32.22	34 717
2014 год.	230 052	227 253	1171.90 т.	38.77	27 366

От данните в таблицата се вижда, че разходите по депонирането заемат относително малък дял, но те непрекъснато нарастват, поради въвеждане през 2011 година на отчисления по ЗУО за изграждане на нови съоръжения и следексплоатационни грижи за депото. Това обяснява факта, че при намаляване на количеството на депонираните отпадъци разходите за дейността се увеличават.

Цената за обработка на 1 тон депонирани отпадъци се определя от общото събрание на Регионалното сдружение между община Троян и община Априлци „Регион – Троян“. За 2012 г. е определена цена за депониране на 1 тон отпадъци 22,58 лв.

1.	Очаквано количество отпадъци през 2012 г.	11 000 т.
2.	Предвидени разходи по план-сметка за експлоатация на депото	127 341 лв.
3.	Отчисления по чл.71 а и 71 е от Закона за управление на отпадъците – 2лв./т и 9 лв./т	121 000 лв.
4.	Общо разходи	248 341 лв.
5.	Разходи за 1 тон депонирани битови отпадъци	22,58 лв.

Експлоатационните разходи (т.2) са за заплати и осигуровки на персонала - 24 625 лв.; за издръжка на площадката и задължителен мониторинг -102 716 лв.

За 2013 г. е определена цена за депониране на 1 тон отпадъци 32,22 лв.

1.	Очаквано количество отпадъци през 2013 г.	11 000 т.
2.	Предвидени разходи по план-сметка за експлоатация на депото от ОП“Комунални услуги“	167 462 лв.
3.	Отчисления по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците – 2 лв./т и 15 лв./т -по чл.60 за закриване и следексплоатационни грижи на депото - 2 лв./т. -по чл.64 за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци – 15 лв./т.	187 000 лв.
4.	Общо разходи	354 462 лв.
5.	Разходи за 1 тон депонирани битови отпадъци	32,22 лв.

За 2014 г. е определена цена за депониране на 1 тон отпадъци 38,77 лв.

1.	Очаквано количество отпадъци през 2014 г.	10 000 т.
2.	Предвидени разходи по план-сметка за експлоатация на депото от ОП“Комунални услуги“	147 740 лв.
3.	Отчисления по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците – 2 лв./т и 22 лв./т -по чл.60 за закриване и следексплоатационни грижи на депото - 2 лв./т. -по чл.64 за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци – 22 лв./т.	240 000 лв.
4.	Общо разходи	387 740 лв.
5.	Разходи за 1 тон депонирани битови отпадъци	38,77 лв.

За 2015 г. е определена цена за депониране на 1 тон отпадъци 54,18 лв.

1.	Очаквано количество отпадъци през 2015 г.	8 000 т.
2.	Предвидени разходи по план-сметка за експлоатация на депото от ОП“Комунални услуги“	193 450 лв.
3.	Отчисления по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците – 2 лв./т и 28 лв./т -по чл.60 за закриване и следексплоатационни грижи на депото - 2 лв./т. -по чл.64 за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци – 28 лв./т.	240 000 лв.

4.	Общо разходи	433 450 лв.
5.	Разходи за 1 тон депонирани битови отпадъци	54,18 лв.

. Приходи

- Такса “битови отпадъци”

Такса “битови отпадъци” е основният механизъм за покриване на разходите за дейностите с битови отпадъци.

- начин на определяне - ОбС-Априлци е определил таксата битови отпадъци в чл. 16а на Наредба № 16 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Априлци:

Размерът на таксата за битови отпадъци за имоти на територията на община Априлци към настоящия момент се определя както следва:

1. За жилищните имоти на граждани, както и за жилищните имоти на предприятия, върху данъчната оценка в размер на 4 на хиляда, в т.ч.:

- за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им в размер на 3 на хиляда. -

- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците в размер на 0,4 на хиляда;

- за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в размер на 0,6 на хиляда;

2. За нежилищните имоти на граждани върху данъчната оценка, а за нежилищните имоти на предприятия върху по – високата между отчетната стойност и данъчната оценка в размер 11 на хиляда, в т.ч.:

- за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им в размер 8 на хиляда;

- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците в размер на 1 на хиляда;

- за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в размер на 2 на хиляда;

3. Таксата за обслужване на контейнер с вместимост 1,1 куб.м. тип “Бобър” е 2634,84 лева, а за контейнер с вместимост 4 куб.м. е 6288,16 лева.

Размерът на таксата на един съд включва разходите за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други; за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им; за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците;

С измененията и допълненията в чл.67, ал.2 от ЗМДТ /обн. ДВ, бр.101 от 2013г. в сила от 01.01.2015г./ се въведе забрана за ползване като основа за определяне размера на такса битови отпадъци на данъчна оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена и според които изменения в § 13 от ЗИД на ЗМДТ - до 30 юни 2014г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Република България разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и чл. 67.

През 2014г. е внесен от правителството законопроект за изменение и допълнение на ЗМДТ, с които изменения се въведе така необходимото прецизиране на сроковете за влизане в сила на разпоредбите на § 13 от Заключителните разпоредби на ЗИД на ЗМДТ/ ДВ. Бр. 105/2014г./, съгласно които срокът е удължен до 30 март 2015 г. Със законопроекта се реши настоящата фактическа и правна невъзможност общините да определят таксата за битови отпадъци за 2015г., тъй като методиката за изготвяне на план-сметката и на видовете основи, които да послужат за определяне на таксата, независимо от определения в закона срок, все още не е приета от Министерски съвет.

5. Основни цели на програмата

Въз основа на анализа на съществуващата практика по управление на отпадъците, отчитане на националното законодателство и политика и на конкретните условия и нужди на района се определят основните цели на програмата. В съответствие с Националната план за управление на дейностите по отпадъците, се поставят следните стратегически цели:

- 5.1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците;
- 5.2. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- 5.3. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- 5.4. Актуално правно регулиране на дейността;
- 5.5. Осигуряване на база данни за отпадъците;
- 5.6. Прилагане на принципите за устойчиво и интегрирано управление на отпадъците;
- 5.7. Участие на обществеността;
- 5.8. Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците в общината;
- 5.9. Усъвършенстване на системата за управление на специфичните потоци отпадъци;

5.1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Понятието „предотвратяване на образуването на отпадъци ” означава намаляване на количеството на използваните материали за създаване на продукти и повишаване на ефективността на използване на вече създадените продукти. Предотвратяването на отпадъци чрез ограничаване на ненужното потребление и чрез проектиране и потребление на продукти, които генерират по-малко отпадъци, са форми на стриктно избягване на отпадъците.

Предотвратяването на отпадъците включва също действия, които могат да бъдат предприети след като продуктът достигне края на жизнения си цикъл: вместо да освобождава продукта, крайният потребител следва да разгледа като възможности повторната му употреба, поправка или подновяване.

Инициативите за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци са насочени както към производителите на продукти – да използват “чисти технологии”, така и към домакинствата, учебните заведения и т.н. – за повишаване на общественото съзнание.

5.2. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

5.2.1. Елементи на системата за управление на битовите отпадъци

За да бъдат постигнати заложените в нормативната база цели за рециклиране и подготовка за повторна употреба на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал и пластмаса и стъкло, както и целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци, е необходимо да се доразвие сега съществуващата система със следните елементи:

- съдове за събиране на различните видове битови отпадъци и специализирана техника за транспортирането им;

- площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата, в т. ч. едроразмерни отпадъци, строителни отпадъци от ремонтна дейност образувани от домакинствата в малки количества, биоразградими, вкл. Зелени отпадъци, електрически уреди и опасни отпадъци от бита, извън масово разпространените отпадъци (отпадъците от опаковки, отпадъците от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, излезлите от употреба гуми и излезлите от употреба МПС, които са приоритет на управление от производителите и вносителите);

- изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци от територията на общината;

- изграждане на инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци;

- места за предаване на масово разпространени отпадъци, организирани от организации по оползотворяване или лица, притежаващи изискуемите документи по Закона за управление на отпадъците.

5.2.2. Разделно събиране на битови отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране

С Наредба № 6 от 27.08.2013 година за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци са въведени забрани за депониране на:

1. Течни отпадъци;

2. Отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, лесно запалими или запалими;

3. Излезли от употреба гуми.

За изпълнение на тези забрани и ограничения, отнасящи се за битовите отпадъци, които отговарят на горепосочените критерии, трябва да се предвидят мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци и предаването им за оползотворяване или обезвреждане по друг начин.

Успехът на системите за разделно събиране на отпадъци зависи в огромна степен от заинтересоваността на населението за участие, поради което в програмата на общината ще бъдат предвидени информационни и разяснителни кампании.

5.3. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Общината обезврежда отпадъците си на депо, отговарящо на европейското и националното законодателство. С цел удължаване на периода му на експлоатация в плана се предвижда да се разработят и разгледат алтернативни методи за обезвреждане на отпадъците, като изграждане на допълнителна инфраструктура – инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци.

За екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е необходимо и да не се допуска нерегламентирано изгаряне на отпадъци в отоплителни уреди, работещи с твърди горива, на всякакви достъпни за населението отпадъци, в това число излезли от употреба автомобилни гуми, пластмасови опаковки, текстилни отпадъци /вкл. синтетични/, при което се отделят големи количества прах, сажди, летливи

5.4. Правно регулиране на дейността

Пълно съответствие на националното законодателство по управление на отпадъци със стандартите и изискванията на ЕС.

През последните няколко години Република България постигна значителен напредък в транспонирането на законодателството на ЕС в областта на опазване на околната среда.

- *Планиране на управлението на отпадъците на национално, регионално и местно ниво.*

В настоящата програма се определят стратегическите цели на политиката на общината по управление на отпадъците и свързаният с тях План за действие, за

периода 2015 – 2020 г. Формулираните цели и приоритети за всички сфери от управлението на отпадъците следва да осигурят прилагането на интегрирана и ефективна система за управление на отпадъци на всички нива. За периода на действие на програмата при приемането на други документи, регламентиращи националната политика в специфични области, свързани с прилагането на определени директиви на ЕС, програмата ще се актуализира и допълни. Тя остава отворен документ.

Планирането на дейности по управление на отпадъците от местно към регионално ниво ще бъде от съществено значение за успеха на постигане целите на Националния план за управление на отпадъци. Възниква необходимост от засилване на процесите на сдружаване между съседни общини при прилагането на регионални системи за събиране на отпадъците и изграждане на адекватна инфраструктура за оползотворяване и обезвреждане им. Отчитайки важността на тези регионални инициативи, може за в бъдеще да се предвидят специфични регионални мерки за управление на отпадъците, изграждане и експлоатация на съоръжения за обезвреждане на отпадъци.

- Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъци е задължително условие за подобряване на управлението на отпадъци на национално, регионално и местно ниво. Независимо от положените значителни усилия през последните няколко години, е необходимо предприемане на допълнителни действия в следните насоки:

- идентификация на лицата, образуващи или извършващи дейности с отпадъци;
- мониторинг и инспектиране на съответствието с изискванията на законодателството и спазването на условията в издадените разрешения за дейности с отпадъци;
- прилагане на ефективни санкции и наказания в случай на неспазване на изискванията, с цел постигане на съответствие със законодателството;
- повишаване нивото на квалификация и мотивация в персонала на общинската структура;
- ясно и надлежно документиране на резултатите от мониторинга и проверките.

- Мерките, които ще бъдат предприети за прилагане на законодателството включват:

- правилно прилагане на разрешителните и регистрационни режими и програмите за контрол и мониторинг на дейностите с отпадъци и съоръженията за съхраняване, оползотворяване и обезвреждане;
- периодична преоценка на ресурсите и на адекватността на процедурите за контрол на дейностите с отпадъците, както и тяхното актуализиране;
- оценка на санкциите, които се налагат при нарушения на законодателството и при неспазване на условията в издаваните разрешения за дейности с отпадъци.

- Посочената оценка на системата за налагане на санкции включва:

- идентифициране на пропуските, при които санкциите не се прилагат или не са достатъчно добре регламентирани в общинското законодателство и в съответствие с изискванията в ЕС;
- оценка на настоящите нива на глобите и санкциите и съпоставянето им с реалните разходи за отстраняване на екологичните щети, които биха възникнали в случай на евентуално нарушение;
- оценка на честотата за провеждане и адекватността на процедурите за мониторинг и контрол, в т.ч. на процедурите за установяване и налагане на санкции

5.5. Осигуряване на база данни за отпадъците

Осигуряването на достатъчна и достоверна информация за образуването, съхранението, оползотворяването и обезвреждането на отпадъци е необходимо условие за осигуряване на планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците.

- Създаване и допълване на информационна система за отпадъците

Събирането, обработването и анализирането на данни за отпадъците, както и за съоръженията и дейностите за оползотворяване и обезвреждане, има няколко цели:

- изпълнение на изискванията на ЕС, относно докладване на данни за управление на отпадъци;
- предоставяне на изходна информация, необходима за планиране, развитие и управление на дейностите с отпадъците;
- предоставяне на необходимите данни за извършване на ефективен мониторинг и контрол;
- предоставяне на информация за участниците в процеса на управление на отпадъците;

5.6. Прилагане на принципите за устойчиво и интегрирано управление на отпадъците

Основната цел на политиката на Европейския съюз по управление на отпадъците е осигуряване на висока степен на защита на околната среда, без да се нарушава функционирането на общия европейски пазар и при насърчаване на устойчивото развитие. За да се постигне тази двустранна цел са от огромна важност следните елементи:

- всеобхватна и интегрирана правна рамка;
- подходящи дефиниции на понятията, свързани с отпадъците;
- подходящи правила и принципи;
- надеждни и сравними данни.

Стратегията на Общността разглежда отпадъците като източник на замърсяване с нарастващо значение. Предвид това, правилната и подходящо планирана политика по управление на отпадъците може да допринесе както за съхраняване на ограничените природни ресурси, така и опазване на околната среда, като по този начин съществено допринася за устойчивото развитие.

Като отчита, че управлението на отпадъците е комплексна задача, съставена от множество компоненти и основана на следните устойчиви принципи:

- *“предотвратяване”* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избягнато, където това е възможно;
- *“отговорност на производителя”* и *“замърсителят плаща”* – тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда трябва да покрият пълните разходи за своите действия;
- *“превантивност”* – потенциалните проблеми трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- *“близост”* – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.

Предотвратяване образуването на отпадъци трябва да бъде разглеждано като основен приоритет, следвано от оползотворяването и на последно място от безопасното обезвреждане на отпадъците. При прилагането на тази йерархия, трябва да бъде търсено най-доброто решение от гледна точка на опазване на околната среда, като се отчитат различните икономически и социални фактори. Страните членки трябва да вземат подходящи мерки за осигуряване на интегрирана и адекватна система от съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъците, което ще позволи на Общността да постигне самостоятелно обезвреждането на отпадъците образувани в ЕС (принципът на самостоятелността).

Отговорността на производителите”. Разглеждайки жизнения цикъл на продукта от производството до края на полезния му живот, производителите, дистрибуторите на материали, търговците, потребителите и отговорните административни органи си поделят специфични отговорности за управлението на отпадъците. Въпреки това, ролята на производителя на продукта се счита за доминираща, тъй като той взема ключовите решения относно неговия продукт, които в

основна степен определят възможностите за управление на получените отпадъци. Производителите следователно, могат да допринесат не само за предотвратяване образуването на отпадъци, чрез употребата на подходящи технологии, влягането на рециклируеми или по-малко опасни материали, но също така като предлагат продуктите си по начин, стимулиращ повторната им употреба и оползотворяване. Такива мерки могат да бъдат осигурени чрез маркировката, етикетирването, издаването на инструкции за употреба и публикуването на подходяща информация.

Необходим е подходящ контрол върху трансграничния превоз на отпадъци в условията на правната рамка, установена с Регламент 259/93. Специално внимание трябва да бъде отделено за достигане на двойната цел за осигуряване на високо ниво на опазване на околната среда, без това да води до нарушения на функционирането на вътрешния европейски пазар. Необходимо е подходящо прилагане на *“принципите за близостта и самостоятелността”* при обезвреждането на отпадъците. В съответствие с тези принципи, отпадъците трябва да бъдат обезвреждани в една от най-близко разположените подходящи инсталации и отпадъците, образувани в рамките на Общността не трябва да бъдат обезвреждани другаде.

Трябва да се обръща по-голямо внимание на инструментите, които могат да бъдат използвани на различните нива, с оглед постигане на поставените цели, а именно регулаторни и икономически инструменти, надеждна и сравнима статистика на отпадъците, планове за управление на отпадъците, подходящо налагане на законодателството и адекватна употреба на оценката на жизнения цикъл и еко-балансите.

Да се осъзнае необходимостта от активна роля и включването на всички стопански субекти за постигане на целите в областта на управление на отпадъците, като изисква участието на държавните власти, търговските дружества, екологичните организации и обществеността.

Развитието на екологичното законодателството на Европейския съюз, и в частност в областта на управление на отпадъците е динамичен процес, продължаващ повече от 30 години.

Общинските програми се разработват в съответствие със следните основните принципи:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като образец за социални и структурни икономически трансформации, които оптимизират настоящите икономически и социални ползи, без да застрашава потенциала за съществуването им в бъдеще. Основната цел на устойчивото развитие е да се достигне разумно и справедливо разпределение на нивото на икономическо благосъстояние, което да бъде продължено за много поколения.

Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклиране на вторични суровини.

Принцип на предотвратяването

Принципът на предотвратяването се състои в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуването на отпадъци. Същевременно, достигането на по-ниски нива на образуване на отпадъци би намалило и въздействията върху околната среда, в резултат на тяхното обезвреждане.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е принцип, който трябва да бъде използван както в домакинствата, така и от промишлеността, чрез внедряване на чисти технологии, намаляващи отрицателното въздействие на отпадъците при мястото на генериране.

Принцип на превантивността

Принципът на превантивността е един от принципите, които са разработени, за да подпомогнат усилията за постигане на устойчиво развитие. Той насочва вниманието към предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци, като по този начин подпомага предотвратяването на риска за околната среда и човешкото здраве.

Конференцията на ООН за Околна Среда и Развитие, в декларацията си от Рио де Женејро, дефинира този принцип по следния начин: “В случаите, когато съществува заплаха от сериозни и необратими екологични щети, липсата на пълни научни познания не трябва да бъде използвана като причина за отлагане на икономически ефективни мерки за предотвратяване на увреждането на околната среда”. Принципът включва и вземането на превантивни мерки, за да бъде предотвратено бъдещо увреждане на околната среда и на човешкото здраве, дори когато не съществуват достатъчни научни познания за осъществяването на предпазните мерки.

Принцип на близост и самодостатъчност при управление на отпадъците

Принципът на близостта изисква отпадъците да бъде обезвреждани, колкото се може по-близо до мястото на тяхното образуване. Този принцип трябва да бъде отчитан при изграждането на системи за управление на отпадъци на регионално, национално и международно ниво. Той цели ограничаване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, свързани с транспортирането на отпадъци. Общата цел на принципа за близостта е да бъде достигнато във възможно най-голяма степен самостоятелност при управлението на отпадъците на локално, национално и европейско ниво.

Прилагането на принципа зависи от вида и количествата на отпадъците, начините за транспортиране и потенциалното въздействие върху околната среда на методите за третиране. Трябва да се вземе предвид баланса между принципа на близостта и подобряването на икономическите показатели с нарастването на капацитета на съоръженията за третиране. Поради това, когато е икономически ефективно, специализираните съоръжения за оползотворяване или обезвреждане могат да бъдат разположени на значително разстояние от мястото на образуване на отпадъците.

Принципа на самодостатъчност изисква отпадъците, генерирани в страните членки на Европейския Съюз, да бъдат третирани в съоръжения и инсталации в границите на Европейския съюз.

Йерархия на управлението на отпадъците

Йерархията, формулирана с Общата Стратегия за управление на отпадъците в ЕС от 1996, описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъци, както следва:

► *Предотвратяване на образуването на отпадъците* чрез намаляване на количествата и/или съдържанието на опасните вещества в образуваните отпадъци.

► *Повторна употреба / Рециклиране / Оползотворяване* посредством:

- повторна употреба – многократно използване на продукти или предмети за същата или други цели;
- рециклиране – преработка на отпадъците и използването им като суровини за производството на същите или други продукти;
- оползотворяване – чрез прилагане на методите на компостиране, оползотворяване на енергията или други технологии;

► *Обезвреждане* чрез депониране или изгаряне на отпадъци, без оползотворяване на енергия, в случай, че няма друго подходящо решение.

Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането ѝ в посочената последователност ще допринесе за създаването на устойчива политика по управлението им. До сега, най-голямо внимание в България бе отдавано на депонирането на отпадъци. Постигането на добри резултати при управление на отпадъците за периода на действие на програмата е свързано с преместване на акцента към предотвратяване, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

Йерархията на управление на отпадъците следва да бъде разглеждана във връзка с другите принципи и в частност с прилагането на “най-добри екологични практики”.

Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи

Принципът за използване на най-добрите налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТНПР) е консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията на управление на отпадъците предоставя теоретичната рамка, която може да се използва като ръководство при оценяването на различните възможности. НДНТНПР е решение (или комбинация от решения), което за дадени цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда, както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект.

Независимо че йерархията е полезна като обща цел на политиката по управление на отпадъците, нейното прилагане трябва да бъде съпоставяно с принципа на НДНТНПР, в зависимост от съществуващите обстоятелства. Йерархията на отпадъците не винаги показва най-устойчивите възможности за управление на различни видове отпадъци, доколкото техните причинители желаят да ги оползотворят или обезвредят по икономически най-ефективен начин. Следователно, НДНТНПР ще бъде различна за всеки отделен отпадъчен поток, в зависимост от конкретните обстоятелства.

Пълна отговорност на замърсителите

“Отговорност на производителите”

Разглеждайки жизнения цикъл на един продукт от неговото производство до края на полезния му живот се вижда, че производителят на продукта, чрез възприетите решения за дизайн и състава на съответното изделие има доминираща роля, която до голяма степен определя потенциала за образуване на отпадъците и характеристиките на последващото им управление.

Поради това, в съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.

“Замърсителят плаща”

Принципът “замърсителят плаща” изисква причинителите на отпадъци да поемат отговорност за техните отпадъци, вместо да очакват, обществото да носи товара на управлението и да плаща разходите, свързани с третирането и обезвреждането им. Потенциалните разходи за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и таксите за управление на отпадъците.

Интегрирано управление на отпадъците

Интегрираното управление на отпадъците изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от закони, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели.

Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците.

5.7. Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците в общината

Институционалната и организационната рамки на различните нива в системата за управление на отпадъците са от първостепенна важност за прилагане на законодателството.

- Обезпечаване на местните институции с достатъчен квалифициран персонал и технически ресурси.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателство, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагането на местно ниво;
- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската система за управление на отпадъци;

Общинските специалисти по околна среда, следва да участват в планирани програми на обучение от регионални и национални институции. Тези програми трябва да отделят специално внимание на възможностите и добрите практики за въвеждане на разделно събиране на отпадъците; третиране и крайно обезвреждане на битови отпадъци, управление на строителни отпадъци и на масово разпространени и опасни отпадъци (отработени масла, излезли от употреба автомобили, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.).

В плана се предвиждат мерки за обучението и квалификацията на служителите, отговарящи за дейностите по отпадъците, осигуряване на подходяща техника и оборудване, за да се гарантира:

- компетентност при разработване на нормативни актове, указания, планове и програми по прилагането на управление на отпадъците на местно ниво;
- ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управлението на отпадъците;
- ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за разделно събиране на отпадъците;
- регионално управление на оползотворяването или обезвреждането на отпадъци и сдружаване с други общини;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на инфраструктура за оползотворяване или обезвреждане на отпадъци.

5.8. Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите “отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” в система за интегрирано управление на отпадъците

При отчитане на средствата, които се заделят за финансирането на общинските системи за управление на отпадъците понастоящем, се налага мнението, че е необходимо осигуряване на адекватни по размер средства за оборудване, съдове за събиране, транспортни средства и съоръжения за обезвреждане, както и за текущите разходи за извършване на дейностите и експлоатация на съоръженията за обезвреждане.

Прилагането на принципите “отговорност на производителя” и “замърсителят плаща”, в съответствие с изисквания на националното и европейското законодателство, към системите за интегрирано управление на отпадъците, ще доведе до нарастване на таксите, заплащани от домакинствата и промишлеността до нива,

позволяващи възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги.

По силата на националното законодателство, общинските администрации са изцяло отговорни за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средства, предвидени в съответните общински бюджети, осигурени чрез таксите за битови отпадъци, заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на събираните такси зависи от специфичните условия във всяка отделна община.

Организирането на системи за управление на отпадъците (събиране, временно съхранение, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане), които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, ще доведе до повишаване на разходите за управление на отпадъците. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания е необходимо да се създаде механизъм за ефективно разходване на "таксите за битови отпадъци", с цел достигане на нива, покриващи дългосрочните разходи. При повишаването на таксите следва да бъде отчитано състоянието на местната икономика и поносимостта им, съобразно доходите на населението. От особена важност е средствата, постъпващи от такси да бъдат изразходвани само за дейности по управление на отпадъците, по най-ефективния начин. Предвижда се предоставяне на по-голяма гъвкавост на общините при определяне на общинските такси смет. Като част от тази цел, особено внимание трябва да бъде отделено на определянето на адекватни такси за депониране. Те трябва да покриват всички разходи за експлоатация на депото, както и предполагаемите разходи за дейностите след закриване на площадката, за период от 30 години. Тези мерки могат да бъдат ефективни само ако се прилагат паралелно със засилен контрол от страна на компетентните органи спрямо нелегалното изхвърляне на отпадъци и експлоатиране на депа, които не са в съответствие със законовите разпоредби.

5.9. Участие на обществеността

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има много голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Обществените обсъждания на проекти по управление на отпадъците също са от голямо значение, защото те от една страна информират населението, а от друга страна се създава възможност да се вземе под внимание общественото мнение по въпросите на управление на отпадъците.

5.10. Усъвършенстване на системата за управление на специфичните потоци отпадъци

► Масово разпространени отпадъци: отпадъци от опаковки, батерии и акумулатори, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства, негодни за употреба автомобилни гуми и отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

В допълнение към общите цели, общинската програма поставя и конкретни изисквания за управление на специфични потоци отпадъци, в зависимост от взетите решения за подхода за управление на съответния отпадък и условията в общината.

Както беше посочено вече, нормативната уредба предоставя на общините различни възможности за участие, в системите, финансирани от производителите и вносителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Ролята на общината за осигуряване на възможност на домакинствата да предават за оползотворяване или рециклиране, образуваните от тях масово разпространени отпадъци се определя от Закона за управление на отпадъците в чл.19, ал.3 т.7 което се изразява в определяне на местата за разполагане на

необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.

► **Отпадъци от опаковки**

Изискванията за управлението на отпадъците от опаковки са регламентирани в Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ бр.85/06.11.2012 г.. Основна роля за правилното изграждане на система за събиране и рециклирането им е възложена на организациите по оползотворяване и на лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ по Закона за управление на отпадъците.

Задълженията на кмета и общинската администрация са определени в Раздел трети на Наредбата. Кметът на общината сключва договор с организация по оползотворяване или лице, притежаващо съответния документ за създаване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

► **Батерии и акумулатори**

Дейностите по разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори от населението се организират от кмета на общината чрез сключване на договор с организация по оползотворяване или лице, притежаващо регистрационен документ или разрешение по ЗУО, съгласно Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори, ДВ бр. 2 / 08.01.2013 г.

С договора се определят:

-изискванията към системата за разделно събиране на портативни и автомобилни негодни за употреба батерии и акумулатори от домакинствата;

-задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране;

-задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании;

-задължение за предоставяне в срок на общината ежегодна информация за разделно събраните негодни за употреба батерии и акумулатори от територията на общината.

► **Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване**

Дейностите по разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване от населението се организират от кмета на общината чрез сключване на договор с организация по оползотворяване и/или с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално и/или с друго лице, притежаващо регистрационен документ или разрешение по ЗУО, съгласно Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, ДВ бр. 2 / 08.01.2013 г.

С договора се определят:

-изискванията към системата за разделно събиране на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване от домакинствата;

-задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране;

-задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании;

-задължение за предоставяне в срок на общината ежегодна информация за разделно събраното излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване от територията на общината.

► **Излезли от употреба моторни превозни средства**

Задълженията на кмета на общината са определени в Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства ДВ бр.7 / 25.01.2013 г. – определя местата за предаване на излезлите от употреба моторни превозни средства и организира събирането и предаването им в центрове за разкомплектуване като сключва договор с организация по оползотворяване или лице, което изпълнява задълженията си индивидуално. С договора се определят:

-изискванията към системата за разделно събиране на излезли от употреба МПС;

-задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране;

- задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите по прилагане на системата за разделно събиране на излезли от употреба МПС, провеждане на образователни и информационни кампании;

► **Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти**

В чл.39 от Наредбата за отработените масла, приета с ПМС № 352/27.12.2012 година ДВ бр.2 / 08.01.2013 г., са определени случаите, в които кметът на общината има задължения за организиране на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ (излезли от употреба гуми).

► **Негодни за употреба автомобилни гуми**

В чл.20 от Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, приета с ПМС № 221 / 14.09.2012 година, са определени случаите, в които кметът на общината има задължения за организиране на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ (излезли от употреба гуми).

► **Други специфични потоци отпадъци**

► **Биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене**

Закона за управление на отпадъците предвижда най-късно до края на 2020 г. да се ограничи количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци до 35 % от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.

Организирането на системата за управление на биотпадъците се регламентира с Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС275 / 06.12.2013г., обн. в ДВ бр.107 / 13.12.2013 г. и Наредбата за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС235 / 15.10.2013г., обн. в ДВ бр.92 / 22.10.2013 г.

В чл.8 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците са заложили цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци, като до 2020г. разделно събраните и оползотворени битови биоотпадъци да са не по-малко от 50 на сто, образувани през 2014 г. Постигането на тези цели е за региона Троян-Априлци.

В съответствие с действащото законодателство, управлението на биоразградимите отпадъци от домакинствата и приравнените на тях отпадъци от търговията и хранителната промишленост е отговорност на общинските администрации. Това означава, че в общинския план следва да бъдат заложили следните основни законодателни, административно-организационни, технически и финансови мерки, обезпечавщи изпълнението на целите на националната и европейската политика в тази област:

- проучване на количествата, състава и свойствата на биоразградимите отпадъци, образувани на територията на общината; определяне на видовете отпадъци, за които е отговорна общината в срок не по-късно от 10.09.2015 г., съгласно § 4 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците;

- въвеждане на годишни количествени цели за редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране (в съответствие със сроковете и целите на националното законодателство);

- прилагане на контрол и отчетност за постигането на количествените цели (до 31.12.2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 %) ;

- определяне на необходимите разходи и обосноваване на необходимостта от промяна на таксата за управление на битови отпадъци;

- разглеждане на няколко алтернативи и определяне на най-подходящата за съответната община (от регионалното сдружение) схема за разделно събиране и технология за третиране на биоразградимите отпадъци;

- разработване на система за поетапно въвеждане на разделно събиране и/или домашно компостиране, изграждане на компостираща инсталация за разделно събраните биоразградими и/или зелени отпадъци или насърчаване на домашното компостиране;

- повишаване информираността на населението за ползите и изискванията за разделното събиране и оползотворяване на биоотпадъците;

- определяне на срокове, отговорни лица и източници на финансиране за предприемане на необходимите организационни мерки за стартиране на дейностите по разделно събиране на този вид отпадъци;

- разработване на документи за кандидатстване за отпускане на финансиране за изграждане на съоръжение/инсталация за оползотворяване на отпадъците или подготовка на тръжни документи за привличане на частни инвестиции под формата на публично-частно партньорство;

- осигуряване на устойчиви пазари за продажба на крайния продукт (компост);

- осигуряване на възможности за обезвреждане на неоползотворимите остатъци.

► Утайки от градските пречиствателни станции за отпадъчни води

Третирането на отпадъчните води в пречиствателни станции, води до значително намаляване на замърсяването на повърхностните води, но от друга страна е свързано с образуването на отпадъци. Утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води съдържат множество потенциални замърсители и поради това е необходимо да се планира тяхното третиране и обезвреждане. В община Априлци все още няма изградена ПСОВ за битови отпадни води. В централната градска част на кв. Център на гр. Априлци е изградена Канализационна мрежа и локално пречиствателно съоръжение за отпадни битови отпадъчни води.

В съответствие с принципа „замърсителят плаща“, управлението на утайките от локалното пречиствателно съоръжение за битови отпадъчни води е задължение на лицата експлоатиращи съоръжението.

Към момента за този вид отпадъци действаща е Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС №339 от 14.12.2004 г., обн. в ДВ бр.112 от 23.12.2004г.

► Едрогабаритни отпадъци

В националното законодателство са въведени задължения за разделно събиране на едрогабаритни битови отпадъци. В по-голямата си част тези отпадъци са съставени от рециклируеми и оползотворими материали (метали и дърво), за които има търсене. Някои от тях обаче съдържат и неоползотворими материали и опасни вещества, поради което е необходимо оборудване на площадка за предаване на едроразмерни отпадъци от бита. Системата за събиране на тези видове отпадъци може да се комбинира и с провеждането на кампании (веднъж или няколко пъти в годината) за приемане и извозване на едрогабаритните отпадъци.

► **Опасни отпадъци от бита: опаковки от бои, лакове, почистващи и перилни препарати, козметични продукти, лекарства с изтекъл срок на годност и др.**

В Закона за управление на отпадъците са въведени задължения за разделно събиране на опасните отпадъци от бита, извън масово разпространените отпадъци, чрез осигуряване на площадка за безвъзмездното им предаване, както и за едрогабаритните отпадъци от бита.

► Строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита

Съгласно националното законодателство отпадъците от строителство и разрушаване се третират при спазване на следната йерархия на отпадъците:

1. предотвратяване образуването на ОСП;
2. подготовка за повторна употреба;
3. рециклиране на отпадъците, които не могат да бъдат повторно употребени;
4. материално оползотворяване,
5. оползотворяване за получаване на енергия на отпадъците, които не могат да бъдат рециклирани и материално оползотворени и
6. обезвреждане на отпадъците, които не могат да бъдат повторно употребени, оползотворени и/или рециклирани по предходните точки.

Събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, както и отделените с троителни отпадъци от принудително премахване на строежи, са ангажимент на общините. В чл. 11 на Закона за управление на отпадъците са определени условията, при които възложителят на строителни и монтажни работи изготвя план за управление на строителни отпадъци.

► Отпадъци от хуманната медицина

Депонирането на инфекциозни отпадъци е забранено от националното законодателство. Във всяко лечебно заведение следва отпадъците се разделят на мястото на тяхното образуване на опасни и такива, които нямат характер на опасни отпадъци(неопасни). Съгласно принципа „замърсителят плаща“, болниците и другите лечебни и здравни заведения са отговорни за безопасното управление на образуваните опасни и неопасни отпадъци в резултат на тяхната дейност.

На територията на Община Априлци няма регистрирани лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи и диализните центрове, съгласно публикувания регистър на сайта на Министерство на здравеопазването.

На сайта на Регионалната здравна инспекция Ловеч е публикуван списък на Лечебни заведения за извънболнична помощ, съгласно които на територията на Община Априлци има регистрирани следните лечебни заведения за първична медицинска помощ:

АМБУЛАТОРИИ ЗА ПЪРВИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ-ИНДИВИДУАЛНИ ПРАКТИКИ

№	Представяващ ЛЗ/ Търговска регистрация	Код на лечебното заведение	Специалност	Адрес на лечебното заведение
1.	Д-р Сави Петков Бояджиев " Елис -Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ" ЕООД	1102111001	Вътрешни болести; Обща медицина	гр. Априлци, ул. „ Васил Левски „ № 86А, ет.2, каб. № 3 и № 4

АМБУЛАТОРИИ ЗА ПЪРВИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ – ГРУПОВИ ПРАКТИКИ

№	Наименование на ЛЗ/ Управител	Код на лечебното заведение	Специалност	Адрес на лечебното заведение
1.	“Цочев – Амбулатория за групова практика за първична медицинска помощ” ООД Управители:	1102113001		гр. Априлци ул. “В. Левски” №86 А, ет.2 ,каб. № 10 и №11
	Д-р Елена Иванова Христова- Цочева		Обща медицина	
	Д-р Цочо Василев Цочев		Обща медицина	

АМБУЛАТОРИИ ЗА ПЪРВИЧНА ПОМОЩ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА - ИНДИВИДУАЛНИ ПРАКТИКИ

№	Наименование на ЛЗ/ Управител	Код на лечебното заведение	Специалност	Адрес на лечебното заведение
1.	Д-р Пенчо Николов Пенчев ЕТ” Д-р Пенчо Пенчев –	1102112001	-	гр. Априлци ул. “В. Левски” №86 А, ет.2

	Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ – първична извънболнична медицинска помощ по дентална медицина”			,каб. № 2
2.	Д-р Георги Боянов Годоров ЕТ” Д-р Георги Годоров – Амбулатория за първична дентална помощ – индивидуална практика”	1102112002	-	гр. Априлци ул. “В. Левски”№86-А, ет.1, каб.№2

Дейностите с отпадъците от посочените лечебните заведения за първична медицинска помощ на територията на общината се извършват в съответствие с нормативните актове.

5.11.Тенденции

Изхождайки от наличната информация, през следващите години се очаква:

- повишаване на количеството опаковки за единица продукт;
- запазване или намаляване на общото количество образувани отпадъци;
- редуциране на образуваните отпадъци за единица производствена продукция в резултат на нарастване на разходите за обезвреждане, по – висока енергийна ефективност и по – ефективно използване на суровинните ресурси;
- липса на технологични решения за обезвреждане на повече от видовете отпадъци;
- редуциране на количеството на депонираните отпадъци за сметка на други методи на обезвреждане;
- нарастване на разходите за рекултивация и мониторинг на закритото депото за ТБО;
- повишаване на компетентността на контролните органи относно прилагане на нормативната уредба;

5.12. Изводи

От оценката на съществуващото състояние се налага изводът, че за да се постигне желаният успех за създаване на цялостната съвременна система за управление на отпадъците преди всичко трябва да се планира концепцията на управление и обезвреждане на отпадъците след което да се създаде необходимата организационна структура и материална база.

Особено важен момент за постигане на желаните положителни резултати е информираността на цялото население за прилагането на конкретни действия и мерки, тъй като в процеса на генериране и обезвреждане на отпадаците на практика участва всеки жител на Общината.

Всички юридически лица, образувачи и/или обезвреждащи производствени отпадъци да прилагат “добрите производствени практики” да изготвят фирмени програми за управление на отпадъците и отчитат годишното количество генерирани от тях.

Снабдяване и поставяне на достатъчен брой съдове за сметосъбиране в населените места на общината. Намаляване енергийните разходи за събиране и обезвреждане на отпадъците.

6. Програма за капиталовите инвестиции

В този раздел, въз основа на определените стратегически цели се представят конкретните инвестиционни проекти и възможностите на финансиране.

Представят се параметрите и допусканията, които са направени при определяне на размера на инвестициите и разпределението им във времето. Основни ключови допускания, относно икономическите параметри и възможностите за финансиране, са:

- трайно намаляване на броя на населението, особено в селските райони;
- липса на икономически растеж;
- участие на донори в безвъзмездното финансиране на инвестиционни проекти;
- промяна в търсенето и предлагането на определени стоки;
- нови методи за третиране на отпадъци и др.

Въз основа на определените в предишните раздели приоритети се изброяват предвижданите капиталови инвестиции по години и вариантите за тяхното финансиране.

Тъй като някои от мерките изискват големи финансови средства и ще бъдат изпълнени в по-дългосрочен план, е препоръчително програмата за финансиране да се базира на разработена от общината в Общинския план за развитие - цялостна финансова стратегия за развитие.

Средствата за такива проекти ще се търсят чрез финансови инструменти на ЕС и възможностите за финансиране от донорски програми, структурните или кохезионният фонд. Останалите необходими инвестиции, свързани с малки проекти, като например в областта на събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и излезлите от употреба моторни превозни средства, биха могли да се финансират от Публично частно партньорство. Инвестициите за разпространение на информационни материали, провеждане на обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се предполага че могат да бъдат финансирани от външни донори, включва и частният сектор.

- Приоритетни инвестиционни проекти

Включените в програмата инвестиционни проекти ще осигурят изпълнението на целите на програмата до края на 2020 година, те са съобразени с целите, изискванията и предвижданията за инвестиции заложи в Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г. Списък с индикативните райони, в които биха се изградили инсталации за компостиране и анаеробно разграждане е представен в приложение №4 към НПУО. Регионалното сдружение за управление на отпадъците Троян – Априлци, към регоан Троян е включени и в двата списъка. Фигурира също и в индикативен списък на РУСО, в които могат да се изградят компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци, намаляване на количествата депонирани отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове – приложение №3 към НПУО.

Конкретните райони ще бъдат определени след извършването на детайлни прединвестиционни проучвания, процедури по ОВОС и оценка на съответствието с целите на местата по НАТУРА 2000. Индикативен списък с районите, в които трябва да бъдат закупени и инсталирани компостери за домашно компостиране, е представен в Приложение №5 към НПУО.

Списъка е направен в съответствие с приоритетността на обектите, като са взети предвид следните групи инвестиционни проекти:

- Подобряване и оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване;
- Почистване и ликвидиране на локални замърсявания;

- Екологосъобразно и безопасно обезвреждане на складираните, залежали и забранени за употреба пестициди на територията на общината;
- Изграждане на регионален принцип на сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- Изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата;
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране;
- Съхраняване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, до момента на тяхното обезвреждане;
- Рекултивация на закритото сметище за ТБО на територията на общината, експлоатирано до края на 2006г;
- Изграждане на регионална компостираща инсталация за компостиране на разделно събраните биоразградими отпадъци;
- Създаване на фамилно компостиране в населените места на общината;

Програма за капиталови инвестиции за периода 2015-2020 година

Необходими инвестиции по години в лв.

Групи инвестиционни проекти		Необходими инвестиции по години в лв.					
		2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
1.	Рекултивация на закритото сметище за ТБО на територията на общината			527 521,67 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране Общински бюджет дейност „Чистота“	5000 Общински бюджет дейност „Чистота“	5000 Общински бюджет дейност „Чистота“	5000 Общински бюджет дейност „Чистота“
2.	Подмяна на сметосъбиращите съдове и сметоизвозващата техника	7 500 от бюджета на общината	15 000 от бюджета на общината	15 000 от бюджета на общината	15 000 от бюджета на общината	15 000 от бюджета на общината	15 000 от бюджета на общината
3.	Почистване и облагородяване на замърсени терени		10 000 общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС	10 000 общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС -	10 000 общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС -	10 000 общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС	10 000 общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС
4.	Екологосъобразно обезвреждане на излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност находящи се на територията на общината;	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, ОС 2”Околна среда и инфраструктура, републикански бюджет	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, ОС 2”Околна среда и инфраструктура, републикански бюджет	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, ОС 2”Околна среда и инфраструктура - републикански бюджет	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, ОС 2”Околна среда и инфраструктура - републикански бюджет	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, ОС 2”Околна среда и инфраструктура, републикански бюджет	-
5.	Сътрудничество с община Троян относно одготовка и реализация на инвестиционен проект за интегрирано управление на битовите отпадъците с оглед оползотворяването им, чрез изграждане на сепарираща инсталация за предварително третиране, сепариране и подготовка за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия и крайно обезвреждане, чрез депониране на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени и включващ доизграждане на Регионално депо за твърди битови отпадъци Троян и Априлци (вкл. изграждане на сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци, изграждане на III-та клетка и рекултивация на I-ва клетка);	-	-	ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците --	-- ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците --	- ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците --	- ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците --
6.	Съхраняване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, до момента на тяхното обезвреждане;	500 от бюджета на общината	500 от бюджета на общината	1 000 от бюджета на общината и безвъзмездно финансиране от ПУДООС	-	-	-
7.	Проектиране и изграждане на регионална компостираща инсталация за компостиране на биоразградими и/или зелени отпадъци от териториите за обществено ползване, пазарите, ресторантите и заведенията за обществено хранене и частните имоти;	-	10000 от бюджета на общината	30 000 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците -	50 000 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците	50 000 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците ”	10 000 Общински бюджет дейност „Чистота
8.	Насърчаване на фамилно компостиране в населените места на общината;	1000 Общински бюджет дейност „Чистота”	1000 Общински бюджет дейност „Чистота -	-	-	-	-
9.	Проектиране и изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата за рециклиране или повторна употреба	-	10000 от бюджета на общината	20 000 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците -	10 000 ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците -	5000 Общински бюджет дейност „Чистота”	5000 Общински бюджет дейност „Чистота”
10.	Определяне на площадка за временно съхранение на инертни строителни отпадъци	-	-	-	-	-	-
Общо за програмата		9 000	28 500	603521,67	90 000	85 000	40 000

7. План за действие

№	Дейност	Срок	Източници на финансиране	Отговорна институция	Индикатор за мониторинг и оценка
1. Цел: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци					
1.1.	Въвеждане на система за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.	2015г.- 2020г.	Общински бюджет дейност „Чистота“	Община Априлци	Определяне на площадка за временно съхранение и закупуване на съдове за събиране .
1.2.	Предоставяне на информация на лицата, свързани със строителството и премахването на строежи за изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали и изискванията на Наредба за опазване на чистотата на територията на Община Априлци и за управление на дейностите по отпадъците.	2015г.- 2020г.	Общински бюджет дейност „Чистота“	Община Априлци	Актуалната информация да е достъпна на сайта на общината.
2. Цел: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците					
2.1.	Проектиране и изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата за рециклиране или повторна употреба.	2015г.-2020г.	ОП „Околна среда“ 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците	Община Априлци РИОСВ МОСВ	
2.2.	Проектиране и изграждане на компостна площадка на регионален принцип за компостиране на биоразградими и/или зелени отпадъци от териториите за обществено ползване, пазарите, ресторантите и заведенията за обществено хранене и частните имоти;	2015г.-2020г.	ОП „Околна среда“ 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране и Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците	Община Априлци РИОСВ МОСВ	
3. Цел: Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците					
3.1.	Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност находящи се на територията на общината	2015г.-2020г.	Българо-швейцарска програма за	МОСВ, ПУДООС, Община	

			сътрудничество, ОС 2"Околна среда и инфраструктура"	Априлци	
3.2.	Подобряване на съществуващите системи за събиране, транспортиране, третиране, оползотворяване и рециклиране на битови отпадъци и рекултивация на закрито депо за твърди битови отпадъци	2015г.-2020г.	ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране Общински бюджет дейност „Чистота“	Община Априлци РИОСВ МОСВ	
3.3.	Сътрудничество на регионален принцип с община Троян относно одготовка и реализация на инвестиционен проект за интегрирано управление на битовите отпадъците с оглед оползотворяването им, чрез изграждане на сепарираща инсталация за сепариране и подготовка за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия и крайно обезвреждане, чрез депониране на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени и включващ доизграждане на Регионално депо за твърди битови отпадъци Троян и Априлци (вкл. изграждане на сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци, изграждане на III-та клетка и рекултивация на I-ва клетка);	2015г.-2020г.	ОП „Околна среда” 2014- 2020г др. източници на външно публично финансиране Общински бюджет Общински бюджет-отчисления по чл.64 от Закона за управление на отпадъците	Община Априлци РИОСВ МОСВ	
3.4.	Намаляване на вредните емисии от изгаряне на отпадъци, включително недопускане запалването на депонирани отпадъци.	2015г.-2020г.			
4. Цел: Правно регулиране на дейността – контрол по изпълнение на нормативната уредба					
4.1.	Провеждане на контрол по сигнали за нарушения на местната нормативна уредба	постоянен	Общински бюджет	Общинска администрация	Брой протоколи и актове
5. Цел: Осигуряване на база данни за отпадъците					
5.1.	Възлагане на външни експерти на проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци	31.12.2015г.	ПУДООС	ПУДООС, Община Априлци	Доклад
6. Цел: Прилагане на принципите за устойчиво и интегрирано управление на отпадъците					
6.1.	Провеждане на контрол на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци	постоянен	Общински бюджет	Общинска администрация	
7. Цел: Участие на обществеността					
7.1.	Информационни мероприятия за повишаване информираността на населението по отношение на масово разпространени, биоразградими и отпадъци от опаковки	31.12.2015г.	Общински бюджет	Общинска администрация	Брой проведени мероприятия
8. Цел: Укрепване на административния капацитет за управлението на отпадъците в общината					
8.1.	Участие в обучения и курсове за повишаване квалификацията на служителите, отговорни за прилагане на нормативната	Постоянен	Общински бюджет	Общинска администрация	Брой проведени обучения

	уредба по управление на отпадъците				
9.	Цел: Усъвършенстване на системата за управление на специфичните потоци отпадъци				
9.2.	Сключване на договори с организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци	2015г.-2020г.		Община Априлци	договори

Изпълнението на програмата ще бъде изключително затруднено, поради ограничените финансови възможности на общината. По тази причина една от първоетапните задачи на общинска администрация и общински съвет е да приведат принципите “замърсителя плаща” и “таксите трябва да покриват разходите по дейността” в действие, както чрез разработване и приемане на съответна нормативна уредба и финансов механизъм, така и чрез ползване на други източници на финансиране.

8. Мониторинг и оценка на изпълнението на програмата

Основната задача на мониторинга е да отбелязва отклоненията от плана на програмата достатъчно рано, за да се осигури възможност за своевременно коригиране. За целта трябва да се разработят индикатори, които да са количествено измерими, да са налични достатъчно данни и да са сравними с началното състояние, преди започване на изпълнението на конкретната мярка.

Въз основа на проведенния мониторинг се прави периодична оценка на степента на изпълнение на програмата и резултатите от нейното прилагане. Оценка на програмата е основа за изготвянето на годишните отчети на общинската програма съгласно изискванията на чл.32 от ЗУО.

Програмата подлежи на актуализация при промяна във фактическите и/или нормативни условия.

9. Заключение

От направената обща характеристика на територията на община Априлци и оценка на съществуващото състояние на дейностите по управление на отпадъците и съгласно нормативните изисквания и указания са формулирани по приоритет основните проблеми, разгледани са подходите за постигане на целите и е съставен общински план за действие за периода 2008 - 2012 година, като неделима част от “Програмата за управление на отпадъците в Община Априлци”.

10. Контрол по изпълнение на програмата

Контрол по изпълнението на настоящата програма ще се осъществява от следните лица и институции:

- Общински съвет Априлци
- РИОСВ – гр.Плевен
- Кмет на Община Априлци
- Директор дирекция” УТОСЕ” в Община Априлци
- ст. спец. „Екология” при Община Априлци

- Кметските заместници на населените места в Община Априлци

Съгласно чл.52 от ЗУО годишният отчет за изпълнението на програмите се представя пред органа, приел програмите, и се изпраща на съответната регионална инспекция по околната среда и водите до 31 март следващата година.

**Баланс на територията на община Априлци по начина на трайно ползване
по землища**

ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ

Вид	Подтип	Наименование на обекта	Община	Адрес на обекта	Дадена категория	Брой стаи	Брой легла
1	2	3	4	5	7		8
Места за настаняване	Семеен хотел	"Марагидик"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Отдых", №18	три звезди	19	38
Места за настаняване	Бунгала	"Марагидик"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Отдых", №18	една звезда	7	17
Места за настаняване	Семеен хотел	"Д-р Цървов"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Аврам Драганов", №1	две звезди	11	26
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Пампорово"	Априлци	Кв. Острец, ул. Смолян, № 5	две звезди	2	4
Места за настаняване	Семеен хотел	"Скандало - 1896"	Априлци	ул. "Старо Скандало", № 20	две звезди	11	20
Места за настаняване	Семеен хотел	"Панорама"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Отдых", №67	три звезди	20	46
Места за настаняване	Семеен хотел	"Велена"	Априлци	м. "Алиевото"	три звезди	14	28
Места за настаняване	Къща за гости	"Йовевски"	Априлци	Кв. Ново село, ул. Хризантема", №4	две звезди	2	5
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Еделвайс"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски", №168	една звезда	2	4
Места за настаняване	Къща за гости	"Планински рай"	Априлци	Кв. Острец, ул. Смолян	три звезди	4	7
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Ботев връх", №60	три звезди	5	10
Места за настаняване	Къща за гости	"Видима"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Отдых", № 15	две звезди	4	13
Места за настаняване	Бунгала	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Вилна", № 17	една звезда	2	4
Места за настаняване	Почивна станция	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Вилна", № 17	една звезда	9	21
Места за настаняване	Почивна станция	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Вилна", № 17	една звезда	4	11
Места за настаняване	Почивна станция	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Младост"	една звезда	15	47
Места за настаняване	Бунгала	"Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Младост"	една звезда	10	30

Места за настаняване	Почивна станция	"Видима"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Младост"	две звезди	12	32
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Алекскрис"	Априлци	мах. "Лъката" ,№10	две звезди	3	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Ники"	Априлци	ул. "Хелевска" , № 11	две звезди	5	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Маришница"	Априлци	ул. "Хелевска" , № 37	две звезди	4	8
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"При Воденицата"	Априлци	ул. "Хелевска" , № 38	две звезди	3	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Райска тишина"	Априлци	ул. "Хелевска" , № 14	две звезди	3	9
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Имението на Майстора"	Априлци	ул. "Хелевска" , № 1	две звезди	5	15
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Вила Цвете"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№147	две звезди	4	7
Места за настаняване	Къща за гости	"Рай -Сомови"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Татарлий"	една звезда	3	4
Места за настаняване	Семеен хотел	"Тихият кът"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Ковашка" , № 29	две звезди	8	20
Места за настаняване	Къща за гости	"Пандуков"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Пръскалска" ,№ 30	две звезди	8	16
Места за настаняване	Къща за гости	"Хвойна"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№ 1	три звезди	6	13
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Еко арт"	Априлци	ул. "Христо Ботев" ,№ 44	две звезди	3	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Гергушки"	Априлци	м. "Балинцово"	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Вила Изгрев"	Априлци	Кв. Зла река , ул. "Радевска" ,№8	две звезди	4	10
Места за настаняване	Семеен хотел	"1876-Априлци"	Априлци	Кв. Зла река , ул. "Радевска" ,№7	три звезди	20	37
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Нелия"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Хризантема",№10	две звезди	4	8
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"При Сомат"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Нарцис",№5	три звезди	6	13
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"При Марина"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Черни връх",№16	две звезди	2	4
Места за настаняване	Бунгала	"Боголонта"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Соколска" ,№90	две звезди	8	16
Места за настаняване	Къща за гости	"Рич"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Мядна" ,№ 2А	три звезди	10	24
Места за	Самостоятелни стаи	"Фамилия"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Сенковчица" , № 15	три звезди	3	10

настаняване							
Места за настаняване	Къща за гости	"Здравец"	Априлци	Кв. Видима , мах. "Бахловци"	една звезда	8	23
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Събчеви"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Малина",№3	две звезди	3	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Вила Лозите"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Чайка",№18	две звезди	3	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Лилия"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Пръскалка" ,№ 33	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Вила Димана"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Курорт"	две звезди	2	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Деси"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Младост",№ 26	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дунав"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Младост",№ 5	една звезда	2	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Планинско утро"	Априлци	Кв. Острец , ул. Смолян , № 31	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Далия"	Априлци	Кв. Острец , ул. Смолян , № 3	две звезди	3	8
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Нина"	Априлци	Кв. Острец , ул. Смолян , № 1	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Цветина"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Ковашка" , № 26	две звезди	5	9
Места за настаняване	Къща за гости	"Явор"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Ново село",№37	три звезди	3	9
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Бочевата Къща"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Хелевска" , № 16	две звезди	4	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дебрина"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Ботев връх" ,№ 12а	две звезди	3	6
Места за настаняване	Къща за гости	"Балканджий"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Ботев връх" ,№ 33	три звезди	6	12
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Райски кът Веселина"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Вилна" ,№ 4	две звезди	3	7
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дядо Събчо"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Балкан" ,№ 22	една звезда	3	12
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Рая"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Курорт" ,№ 2	три звезди	2	6
Места за настаняване	Къща за гости	"Надежда-Цоневски"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№81	две звезди	6	12
Места за настаняване	Къща за гости	"Бацин дом"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№171	три звезди	9	19
Места за настаняване	Семеен хотел	"Сватовете"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№183	две звезди	15	33

Места за настаняване	Почивна станция	"Мизия"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Отдых", №70	две звезди	13	32
Места за настаняване	Бунгала	"Паздерите"	Априлци	Кв. Острец, м. "Паздерите", №9	две звезди	5	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Слънце"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Мядна", № 4	две звезди	3	5
Места за настаняване	Почивна станция	"Априлци"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Чуклата", №7	две звезди	30	63
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дамяновата къща"	Априлци	Кв. Острец, ул. Русалийски проход, № 83	три звезди	5	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Лора"	Априлци	Кв. Острец, ул. Русалийски проход, № 85Б	две звезди	3	6
Места за настаняване	Къща за гости	"Пресслава ризорт"	Априлци	Кв. Острец, ул. Русалийски проход, № 101	три звезди	8	16
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Роси"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Цанко Дюстабанов"	две звезди	4	8
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дива"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Събевска", № 1	три звезди	5	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Релакс"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Мазалат", № 9	три звезди	4	8
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Вила Рени"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Пашовска", № 8А	две звезди	3	7
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Край реките"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Росица", № 1	една звезда	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Приятели"	Априлци	Кв. Зла река, ул. "Христо Ботев", №15	две звезди	4	10
Места за настаняване	Къща за гости	"Илидия"	Априлци	Кв. Зла река, ул. "Салапийска", №23	две звезди	7	14
Места за настаняване	Къща за гости	"При Водопада"	Априлци	ул. "Старо Скандало", № 4	две звезди	8	14
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Дългия Вир"	Априлци	махала "Лъката", №20	една звезда	2	5
Места за настаняване	Къща за гости	"Ружа"	Априлци	махала "Лъката"	три звезди	6	19
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Къщата на Баба Стана"	Априлци	ул. "Хелевска", № 23	две звезди	4	11
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Плевнята"	Априлци	ул. "Хелевска", № 23	две звезди	4	9
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Роден дом"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Гръскалска"	две звезди	2	4
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Бояджиеви"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Павли Венков", №4А	две звезди	5	10
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"При Мечкарите"	Априлци	Кв. Зла река, ул. "Барахарска", №1а	една звезда	3	8

настаняване							
Места за настаняване	Семеен хотел	"Паравион"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Цанко Дюстабанов"№9	три звезди	20	24
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Руми"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Хелевска" 22	две звезди	2	6
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Боголонта Олимп"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Соколска" , № 90 а	две звезди	2	2
Места за настаняване	Самостоятелни стаи	"Къщата с кипарисите"	Априлци	Кв. Острец , ул. "Смолян" , № 29	две звезди	2	4
Места за настаняване	Къща за гости	№ 1	Априлци	Кв. Видима , ул. "Гръскалска" 43	две звезди	3	4
Места за настаняване	Къща за гости	№ 2	Априлци	Кв. Видима , ул. "Гръскалска" 44	две звезди	3	4
Места за настаняване	Къща за гости	№ 3	Априлци	Кв. Видима , ул. "Гръскалска" 45	две звезди	3	4
Места за настаняване	Къща за гости	№ 4	Априлци	Кв. Видима , ул. "Гръскалска" 46	две звезди	3	4
Места за настаняване	Къща за гости	№ 5	Априлци	Кв. Видима , ул. "Гръскалска" 44	две звезди	3	4
Места за настаняване	Къща за гости	"Вила Вербена"	Априлци	Кв. Зла река, ул. "Зла река"	три звезди	9	9
Места за настаняване	Стаи за гости	"Велена"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Касалийска"	три звезди	5	10
Места за настаняване	Къща за гости	"Априлски дар"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Попска рътлина"	една звезда	9	16
Места за настаняване	Пансион	"Видима"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Вилна"	три звезди	18	43
Места за настаняване	Къща за гости	"Монтрейд"	Априлци	Кв. Видима , ул. "Стърна река"	две звезди	6	11
Места за настаняване	Къща за гости	"Синьото-Видима"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Младост"	две звезди	8	15
Места за настаняване	Къща за гости	"Острец-при Капитана"	Априлци	Кв. Острец , ул. Русалийски проход , № 114А	три звезди	5	10
Места за настаняване	Бунгала	"АКВА - ТЕРА"	Априлци	ул. "Старо Скандало" ,№ 20 а	две звезди	10	10
Места за настаняване	Стаи за гости	"Дива"	Априлци	ул. "Старо Скандало", № 6	две звезди	2	4
Места за настаняване	Стаи за гости	"Господинова къща"	Априлци	Кв. Ново село, ул. "Васил Левски",№173	две звезди	5	11
Места за настаняване	Къща за гости	"Каса - Априлци"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Симеонов Азмак2"	три звезди	10	20
Места за настаняване	Къща за гости	"Под небето"	Априлци	Кв. Острец, ул. "Събевска", №39	три звезди	4	12

Места за настаняване	Къща за гости	"А1"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Свинова поляна"	две звезди	4	8
Места за настаняване	Къща за гости	"Б1"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Свинова поляна"	две звезди	4	8
Места за настаняване	Къща за гости	"А"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Чуклата1"	две звезди	4	8
Места за настаняване	Къща за гости	"Б"	Априлци	Кв. Ново село, м. "Чуклата1"	две звезди	4	8
Места за настаняване	Стаи за гости	"Рокси"	Априлци	Кв. Видима, ул. "Габровница", №54	две звезди	2	4
Места за настаняване	Стаи за гости	"Райски кът"	Априлци	Кв. Видима, ул. Младост, №25	една звезда	4	9
Общо 109 обекта							

Списък на действащите промишлени обекти на територията на Община Априлци

№ по ред	Наименование на обекта	Предмет на дейност	Адрес
1.	Агропак - ЕООД	Производство на други изделия от хартия и картон	Гр.Априлци, кв.Острец №1 Стефан Петков Гамейски
2.	Екофер 2000 - ООД	Производство месни продукти от прясно месо или замразено месо	Георги Минков Геневски, гр.Априлци, кв.Острец, тел:20 20
3.	Балдим – Федерн - ООД	Производство на други метални изделия не квалифицирани другаде	гр.Априлци,ул.”Стара планина” №57 тел:23 45;32 30 Димо Тодоров Димов
4.	Булхимко – Минков и Михов - СД	Производство на други не хранителни продукти, не квалифицирани другаде	Яким Михов Гр.Априлци,кв.Острец Тел:21 66
5.	Ваня – Ваня Цанкова - ЕТ	Производство на опаковки от пласмаса	Гр.Априлци,кв.Центъра Тел: 30 30
6.	Димо Тодоров - ЕТ	Производство на скрепителни елементи, вериги и пружинки	Гр.Априлци,кв.Център, ул.”Касалийска” №10 Тел: 35 05 Димо Тодоров Димов
7.	Йонко Михов - ЕТ	Производство на други изделия от пласмаси	Гр.Априлци, кв.Острец, ул.Цанко Дюстабанов” №27 тел: 21 66 Йонко Якимов Михов
8.	Марин Коев - ЕТ	Дървопреработване	Гр.Априлци, кв.Зла река Тел: 32 65

			Марин Коев
9.	ОМНИЛ - ООД	Производство на други мебели	Иван Маринов Йонков, кв. Зла река Тел: 20 24
10.	Пласттрейд ООД	Производство на изделия от пласмаса	Данка Георгиева Дамянова, гр. Априлци, кв. Център, тел: 25 50
11.	Плейп - ООД	Производство на лагери, предавки и съединители	Гр. Априлци, кв. Зла река, ул. "Нанко Пачников" №8 тел: 32 14
12.	Пластик	Производство на опаковки от пласмаса	Гр. Априлци, кв. Зла река Тел: 21 18
13.	Росина 49 ООД	Производство на опаковки от пласмаса	Гр. Априлци, кв. Зла река, ул. "Барахари" №25 тел: 23 83
14.	Таня – Тотка Дочева - ЕТ	Производство на дограма, конструкции и деталии от дървен материал за строителство	Гр. Априлци, кв. Център, ул.: Васил Левски" № 90 тел: 26 – 00 Тотка Дочева Кокошарова
15.	Техно – хим – Васил Вълков	Производство на сапун, миещи, почистващи и полиращи препарати .	Васил Вълков Гр. Априлци, кв. Острец Тел: 21 86
16.	ТПК "Балкан"	Производство на килими и килимени изделия	Гр. Априлци, кв. Център, тел: 26 52 Диана Богословска
17.	Тошко Пеев - ЕТ	Производство на керамика	Тошко Пеев , гр. Априлци, кв. Острец
18.	Петър Тотев - ЕТ	Дърводелски цех	Гр. Априлци, кв. Видима
19.	Рачев – Дуран ООД	Производство на дограма, конструкции и деталии от дървен материал за строителство	С. Велчево Димитър Цочев Рачев Тел : 06964/270

III. ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ за периода 2015 – 2020 година

Цел 1. Устойчиво управление на отпадъците

Дейност	Отговорни институции	Срок	Възможни източници на финансови средства
1. Рекултивация на закритото сметище за ТБО на територията на общината;	МОСВ, ПУДООС, Община Априлци	2015г.- 2020г.	ОП“Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет
2. Осигуряване на съвременна сметопочистваща и сметоизвозваща техника и съдове за съхранение на отпадъците.	Община Априлци	2015г.-2020г.	Републикански бюджет Общински бюджет
3. Почистване и ликвидиране на локални замърсявания.	Община Априлци	2015г.-2020г.	Републикански бюджет Общински бюджет
4. Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност на територията на общината.	МОСВ, ПУДООС Община Априлци	2015г.-2019 г.	Българо-швейцарска програма за сътрудничество, Републикански бюджет
5. Съхраняване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, до момента на тяхното обезвреждане.	Община Априлци МОСВ	постоянен	Общински бюджет
6. Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.	Община Априлци	2015г.-2020 г.	Оползотворяващи организации
7. Проектиране и изграждане на инсталация за компостиране/анаеробно разграждане на биоотпадаци.	Община Априлци МОСВ	2015г.-2020 г.	ОП“Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет
8. Увеличаване обхвата на населението извършващо домашно компостиране.	Община Априлци МОСВ	2015г.-2020 г.	ОП“Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет
9. Определяне на площадка за временно съхранение на строителни отпадъци.	Община Априлци	2015г.-2020 г.	Общински бюджет
10. Изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата.	Община Априлци МОСВ	2015г.-2020 г.	ОП “Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет
11. Закупуване на сметоизвозна техника и съдове за събиране на боотпадъците.	Община Априлци МОСВ	2015г.-2020 г.	ОП “Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет

Цел.2. Подобряване екологичното състояние и предотвратяване замърсяването на водите - Създаване на предпоставки

за осъществяване на комплексни дейности за подобряване, развитие и изграждане на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води

Дейност	Отговорни институции	Срок	Възможни източници на финансови средства
1.Изпълнение на интегриран инвестиционен проект за подобряване инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в община Априлци. Подмяна на водопровод,изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ”.	Община Априлци „В и К” АД - Ловеч	2015г.-2020г.	ОП“Околна среда“ Републикански бюджет Общински бюджет „В и К” АД - Ловеч
2.Предприемане на превантивни мерки, проектиране и реализация на проекти за почистване и укрепване на речните корита на реките и деретата, в границите на населените места на територията на община Априлци.	Община Априлци	2015г.-2020г.	Европейски фондове Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС, Общински бюджет
3.Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с.Велчево, с.Драшкова поляна и с.Скандало, общ.Априлци, обл.Ловешка.	Община Априлци	2015г.-2020 г.	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет

Цел 3. Запазване качествата на атмосферния въздух и поддържане в добро състояние озеленените площи в населените места на територията на общината

Дейност	Отговорни институции	Срок	Възможни източници на финансови средства
1. Ремонт и изкърпване на улици и модернизация на инфраструктурата с цел намаляване на емисиите на прах. Създаване и поддържане на алтернативни маршрути.	Община Априлци	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет
2.Поддържане на зелените площи в населените места – увеличаване на дървесната и храстовата растителност в терените за озеленяване и по улиците на града.	Община Априлци	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет
3.Почистване наносите от зимното опесъчаване и измиване на главните улици.	Община Априлци	постоянен	Общински бюджет
4.Реализиране на проекти и прилагане на мерки за енергийна ефективност в сградите общинска собственост с цел намаляване на вредните емисии в атмосферата.	Община Априлци	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет, Други донорски програми и фондове, Общински бюджет
5.Картотекиране, създаване и поддържане	Община Априлци	2015г.-2020 г.	Европейски фондове,

на регистър, на озеленените площи и декоративната растителност в гр. Априлци.			Републикански бюджет Общински бюджет
---	--	--	---

Цел 4. Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие

Действия	Отговорни институции	Срок	Възможни източници на финансови средства
1. Поддържане на благоприятно природозащитно състояние и предотвратяване на значителни въздействия на защитените територии, защитените зони и видове.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет
2. Контрол при ползването на дървесина и не дървесни продукти, в степен, която да изключва отрицателно влияние върху биоразнообразието.	РИОСВ, РДГ, Община Априлци	постоянен	Републикански бюджет, Общински бюджет
3. Опазване на екологичното равновесие и създаване на по-добри условия за дивеча, птиците и рибата.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Републикански бюджет, Общински бюджет
4. Ограничаване извършването на сечи върху големи площи от общинските гори.	Община Априлци	постоянен	Общински бюджет
5. Опазване на лечебните растения Контрол по прилагане на нормативната уредба, правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, включително начините, инструментите и хигиенните изисквания при събирането, с оглед природосъобразното и устойчиво ползване на ресурсите им.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Бюджет РИОСВ Общински бюджет

Цел 5. Предотвратяване замърсяването на почвите

Дейност	Отговорни институции	Срок	Възможни източници на финансови средства
1. Ликвидиране на локалните замърсявания на почвата, следствие на бита на местното население и управлението на битовите отпадъци.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Общински бюджет
2. Стимулиране на екологосъобразни производства в земеделието и Промислеността.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет

3. Контрол по прилагане на нормативната уредба, правилата и изискванията за устойчиво ползване на почвите.	РИОСВ Община Априлци	постоянен	Общински бюджет
--	-------------------------	-----------	-----------------

Цел 6. Осигуряване на ефективно управление на околната среда и интегриране на екологичната политика в общата политика за развитие на икономическите сектори в общината.

Действия	Отговорни институции	срок	Възможни източници на финансови средства
1.Подготвяне на кампании относно възможностите за рационално използване на вода, енергия и др.	Община Априлци	постоянен	Общински бюджет
2.Информирани и подпомагане на инициативи за разработване на проекти за саниране на сгради, собственост на гражданите	Община Априлци	постоянен	Донорски програми и фондове, Републикански бюджет
3.Провеждане на инициативи за отбелязване на световни и международни дни, свързани с опазването на околната среда	МОСВ, РИОСВ, Община Априлци Неправителствени организации	постоянен	Общински бюджет
4. Информационни кампании за ролята и значението на европейската мрежа на защитените зони „Натура 2000“.	Община Априлци МОСВ, РИОСВ, Неправителствени организации	постоянен	Европейски фондове, Републикански бюджет Общински бюджет
5.Провеждане на информационни кампании за управление на отпадъците с цел недопускане замърсяване на околната среда.	Община Априлци	постоянен	Общински бюджет

Използвани съкращения:

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите

ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

